

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCCCLXXII. ad annum DCCCCIX.

Parisiis, 1644

Vita Et Epistolae Ioannis Papae VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15967

VITA ET EPISTOLÆ IOANNIS PAPÆ VIII.

ANNO
CHRISTI
872.

IOANNES^a sedit annos decem, dies duos. Hic decreto suo statuit, vt nulli ducum liceat quemlibet episcopum in præsentiam Romani præfulis introducere, vel census ab eo ad sumptus publicos, seu dona quælibet exigere, sed nec coram laicis episcopum concessit. Clericos & sanctimoniales, pupillos & viduas sub tutela episcoporum esse decreuit, & eos ad sæcularia iudicia trahi modis omnibus interdixit. Quemlibet autem ducem vel alium contra hæc agentem, excommunicandum esse decreuit; perseverantem vero anathematis vinculo innodandum.

Ex libro
quem sub
nomine Le-
uitæ edidit
Serarius.

Idem inter cetera de decimis sacerdotibus dandis ita præcepit. Quas scilicet decimas vnumquemque fidelem illi sacerdoti dare censuimus, in cuius parochia eum procul dubio constat sub episcopi proprii ditione, quia ad hoc recipiendum ab episcopo suo est constitutus, manere; & ideo nullum alterius dioceseos sacerdotem aut Leuitam alteri iure * ea nouum debita huiusmodi audire impudenter, vel temere quærere, aut accipere * damnationem vel donationem. Eum vero, qui aliter dare vel accipere præsumpserit, ecclesiastica communione tamdiu iudicamus manere priuatum, donec secundum hoc nostræ apostolicæ auctoritatis capitulum studuerit agere.

Locus mendosus.

* for. Canonum
* for. tantum donatione.

Huius temporibus Lodeuicus imperator ab Adalgiso Beneuentano duce constrictus, timore vitæ, iureiurando firmavit, nunquam se Beneuenti fines vltra intraturum, neque ex periculo iniuriæ tunc sibi illatæ vindictam aliquando exacturum. Ab hoc autem iuramento postmo-

Concil. Tom. 24.

A

2 IOANNIS PAPÆ VIII. VITA.

dum prædictus papa eum Romæ absoluit auctoritate Dei & sancti Petri, affirmans nihil sibi obesse, quod ob mortis periculum euadendum coactus fecerat, nec sacramentum esse dicendum, quod contra salutem reipublicæ, quamuis cum multis execrationibus, fuerit prolatum.

NOTA.

Quando pontifex factus sit Ioannes VIII. ^{Ioannes.}] Anno Redemptoris 872. decimonono Kalendas Ianuarii, teste Aimoino, Ioannes patria & natione Romanus ex archidiacono factus est pontifex huius nominis octauus, electione, vnctione & coronatione Caroli Calui, Ludouici Balbi, & Caroli Crassi trium imperatorum post obitum Ludouici II. ordine prædicto succedentium celeberrimus, vt ex notis Conciliorum infra cognoscere poteris.

Tres imperatores elegit & coronauit.

Hic, cum Saraceni totam fere Italiam depopularentur, omni auxilio hominum, in quibus spem expellendorum Saracenorum collocauerat, plane destitutus, a barbaris & infidelibus pacem & quietem annuo censu ac tributo redimere coactus fuit: idque iusto Dei permisso contigisse videtur, vt scilicet hoc exemplo suo instructus agnosceret, se post obitum Ludouici imperatoris II. suafu malefuadæ carnalis prudentiæ Carolum Caluum, a quo contra Saracenos maiora quam a Ludouico fratre subsidia expectabat, male elegisse, creasse & coronasse imperatorem, quem propter alieni regni inuasionem, exemplo prædecessoris sui Hadriani II. ecclesiasticis censuris merito exagitasse debebat. Photium, qui per fraudem & imposturam admirabilem, quam idem Nicetas proluxius enarrat, iussu Basilii imperatoris ab exilio ad palatium reuocatus erat, cuique Ignatius adhuc viuens reditum ad ecclesiam, prout octaua Synodo constitutum fuerat, iuste denegauerat, Ioannes papa, petentibus illud Basilii imperatoris & Hierosolymitani patriarchæ legatis, post obitum Ignatii ad communionem ecclesiæ recepit, cuiusque reditum ad sedem patriarchalem non sine graui existimationis suæ iactura, notaque cathedræ pontificiæ turpissima approbavit. Ne Photius ante finem vitæ ad pœnitentiam reciperetur, in Concilio œcumenico VIII. non tantum constitutum, verum etiam singulorum iuramento firmatum erat. Non ignarus huius constitutionis sacratissimæ, neque immemor fortasse sui ipsius iuramenti pontifex, contumacem hæreticum nulla ratione ad pœnitentiam, multo minus ad dignitatem patriarchalem recepisse, sed potius anathematis sententia perculisse debebat. Impetrauerat ista Photius sine dubio per intercessionem Basilii, per vnionis, pacis & concordie ecclesiasticæ, auxilii- que contra Saracenos ferendi promissionem, perque falforum plurium enarrationem, quasi omnes orthodoxi pro sui restitutione intercederent: verum ista ratione non tam Ioannes excusatur, quam maiore ignominia afficitur, vt qui ab eunucho & semiuiro omni robore eneruatus, se feminam potius quam virum esse declararit. Si quis cum Baronio crederet, ex hoc factò fabulam de Ioanne VIII. non

Photium cum detrimento honoris sui recepit.

papa sed papissa originem sumpſiſſe, non male fortasse ſentiret. Hæc ex Niceta & Aimoino Baron. tom. 10. in vita Ioannis.

EPISTOLA I.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD BOSONEM COMITEM.

Agit gratias, quod eius opera legati ad imperatorem peruenierint, & illis iniuncta confecta ſint; eumque rogat, vt quamprimum auxilia ſibi contra Saracenos mittenda curet.

Ioannes episcopus Bosoni illustrissimo comiti.

CARISSIMÆ tuæ nobilitati laudes Christo Domino referentes, gratias agimus, & hanc præconiis efferentes, in eodem Domino gratulamur, cuius gratia nostro fultus amore, missis apostolicæ nostræ sedis, facilem aditum perueniendi ad serenissimi domini Caroli semper Augusti spiritualis filii nostri præsentiam, non indebita tribuisti; & vt ea, quæ sibi a nobis dicenda iniuncta fuerant, aure suæ pietatis aduerteret, & ad congruentem effectum perduceret, suadere curasti. Quod cum Deus omnipotens imperatoriæ magnitudini, vt fieret, inspirauerit; te tamen, qui nostri studii cooperator effectus es, admodum collaudamus, & vt diximus, gratias tuæ industriæ referentes, & pro his & pro aliis retribuere tibi vicissitudinem non omittemus. Nec non & quidquid honori tuo congruit, vel ad vtilitatem tuam crescere cognouerimus, incunctanter exequi procurabimus; & grato amore, adiuuante Domino, quousque perficiamus, elaborabimus. Tu vero, fili carissime, sicut cœpisti, ad infidelium nostrorum, vel sanctæ Dei ecclesiæ aduersantiû tyrannidem funditus abolendam magis ac magis insiste, vt qui sanctam Romanam ecclesiam in multis lædere non formidarunt, tali sententia, imo iudicio percellantur, vt deinceps, quemadmodum es pollicitus, recuperationis locum nunquam inueniant. Ceterum quia pro maxima necessitate huius nostræ regionis, quam Saraceni pene totam depopulati sunt, audiuius imperiale adiutoriû vsque ad nos esse mittendum; gloriam nobilitatis tuæ nimium deprecamur, vt idem adiutorium, vel virorû exercitum, qui vtinam iam præfens adesset, nullo modo illis in

De Bosone
Regino li. 2.
chron. Ai-
moin. lib. 5.
cap. 24. 27.
32. & aliis in
locis.

Concil. Tom. 24.

A ij

4 IOANNIS PAPÆ VIII.

partibus morā pati permittat. . . . veniendo eos exhorteris, vt vrgeas, viriliterque quousque veniant, pro Dei nostroque amore insistas: quia nisi citissime venerint, & nobis opem contulerint, peiora prioribus fieri formidamus; ac per hoc domno imperatori peccatum & damnum oriri poterit, & quia ecclesia Dei, vel oues pascuæ eius fortiter discerpuntur, ipsum nomen Christus, quod absit, in gentibus blasphemari. Data Kalendis Septembris, indictione decima.

EPISTOLA II.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM REGEM.

Diffensiones inter ipsum & imperatorem scribit se non posse sedare, nisi alteram prius audiat partem: interea monet, vt pacem cum omnibus, & præcipue cum imperatore seruet, & subiectos compefcatur.

Ioannes episcopus dilecto filio Hludouuico glorioso regi.

EPISTOLAS tuæ dilectionis, non quidem diuerfas suscepimus: quas relegentes, ea in eis reperimus, quæ, nisi nos carissimi filii nostri serenissimi quoque imperatoris domni Caroli semper Augusti prior querela pulsaret, non solum admitteremus, verum etiam priusquam putares inuestigaremus, atque discuteremus, rectique lance libraminis, quod & facturos nos, Deo iuuante, confidimus, pensaremus. Sed quia vna pars sine altera facile audiri non debet, interim deliberatiue non scribimus: quin potius gloriam tuam monemus, & auctoritate apostolica obtestamur, vt pacem cum omnibus, & præcipue cum eodem imperatore conseruans, tibi subiectos compefcas, & ab omnibus scandalis, vel factiosis conspirationibus vsque ad nostram discussionem (sicut per te speramus) remoueas. Quia nos, qui sacerdotum Domini matura volumus esse iudicia, nec illi, nec tibi contra iustitiam fauere studemus. Huius rei gratia (mediante sancti Spiritus gratia) per nostræ mediocritatis studium, quidquid illud est, volumus diffiniri; & quod adhuc suspendendum duximus, iam digna deliberatione, iuuante Domino, dispensationis nostræ iudicio terminabimus. Data Kalendis Septembris, indictione x.

EPISTOLA III.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GVAIFERIVM PRINCIPEM SALERNITANVM.

Ostendit se paratum esse firmare pactum quod fecerat:
rogatque sibi ad ipsum eunti hospitium parari.

Ioannes episcopus dilecto filio Guaiferio glorioso principi.

QVIA te non solum legatorum nostrorum inter rela-
ta fidelium circum ecclesiæ nostræ Romanæ regi-
men, cui Christo præsidemus auctore, deuotum cogno-
uimus, tuumque strenuissimum generum Pulcari præfe-
ctum, verum etiam cum pro liberatione totius patriæ, vt
nobis a Christo cura commissa est, in vestras partes venis-
semus, pro certo fidelem reperimus: ideoque pactum
quod petisti, vt promiseramus pontificali vera assertione
a dilecto filio nostro Carolo imperatore Augusto, iure vo-
bis firmandum, potestate, per reuertentes venerabiles le-
gatos ecclesiæ nostræ accepta iuste ac legaliter ad futurum
statuere sumus parati; simulque mihi & nouo agmini co-
mitatum volo præparetis, vt dixerim ita, hospitium, fide-
lesque nostros incepta corroborate fidelitate, ac infideli-
bus, prout potestis, frenum redargutionis imponite, no-
strumque aduentum, Deo duce, sperate.

De Guaife-
rio principe
Salernita-
no Leo epi-
scopus O-
stiens libro
1. chron.
Cass. c. 41.
& 44.

EPISTOLA IV.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERVM, ORDINEM ET PLEBEM SANCTÆ
VVALVENSIS ECCLESIAE.

Inuehitur in quemdam ecclesiæ Vvaluensis inuasorem,
legitimo adhuc superstite episcopo. laudat eos quod
illum minime recipiendum duxerunt, simul præci-
piens, ne vnquam eum admittant, alioquin excommu-
nicationis sententiam minatur.

*Ioannes episcopus clero, ordini & plebi sanctæ Vvaluensis
ecclesiæ.*

QVIA sollicitudinis nos, quam pro omnibus Dei eccle-
siis circumspiciendis suscepimus, maxima cura con-
stringit, vt vel prouisa vitia refecemus, vel rumore com-

perta, ne pullulent, vigilemus; latere vos nolumus peruenisse ad nos, quod quidam, calcata reuerentia canonice disciplinæ, contra omne fas, imo contra legem ecclesiasticam superstite vestro pastore velit ausu temerario vestram sinceritatem corrumpere; & (quod dictu nefas est) plebem ipsam inuadere, gregemque dominicum, videlicet vosmetipsos discerpere, schismata generare, & Deum in hoc ad iracundiam prouocare: habens quasi auctoritatem sæcularium id peragendi, & quæ ab eis, imo a nobis, viuentis vestro episcopo, iure dari non potest, nequiter exercendi. Quod tantum fieri prohibemus, tantumque detestantes abominamur, quantum contra canonice auctoritatis censuram, & contra diuinæ legis traditionem, vel veterum patrum exempla, tale quid attentari cognoscimus, vt viuentis vno episcopo, ac superstite consistente, alter vel non petitus, vel qui peti non potest, nec etiam debet, sedem viuentis inuadat; & hanc vel sine nostro consultu, vt ita dixerim, expetat: vel quia (sicut diximus) superest, in cor eius ascendat talia cogitandi. Verum nos primum vobis gratias agimus, quia (sicut didicimus) vestro episcopo fidem debitam conseruantes eundem inuasorem non recipiendum esse proposuistis. Deinde nostri apostolatus monitis omnium vestrum deuotionem hortamur, præcipimus, ac suademus, vt eodem vestro episcopo viuentis, nulli vnquam mortalium vos conanti forte decipere, præbeatis assensum, vt vel in modico a fidelitate ipsius vestri episcopi qui nunc est, scilicet venerabilis Arnulfi, quoquomodo discedatis: quin potius omnem honorem ac reuerentiam iuxta sacros Canones ei impendere studeatis, vt magis vnde vobis gratias referamus habere possimus: scientes nos nullo modo in tali nefando opere consensuros, sed potius & factores & eorum consentaneos punituros. Verumtamen si hanc nostram legitimam obtestationem vos in aliquo ab his deuiare cognouerimus, & habentes hanc nostram auctoritatem vos omnium ambiciosorum factionibus contraire minime senserimus, vel si quomodocumque talia facere tentanti vos consensum præbere saltem clanculo, quod absit, didicerimus; sciatis quia & vos anathemati submittemus, & illum pari sententia condemnantes, omne sacerdotalis

officii ministerium, vt vnquam nullis præfideat, ei perpetuo adimemus. Data, &c. indictione decima.

EPISTOLA V.
IOANNIS PAPÆ VIII.

De Neapolitanorum duce eius fratre queritur, qui suis monitis non parebat. Quare hortatur, vt ab eo se separaret; alioquin cum eo ac ceteris fautoribus anathemati subiicietur.

*Ioannes episcopus **

* Forte Athanasio episcopo Neapolitano, ad quem nonnullæ infra scribuntur epistolæ: cuius meminit Leo Ostiensis, li. i. chrō. Caff. c. 42. Fuit autem hic nepos & successor sancti Athanasii, cuius mētio est in martyrol. Rom. die 15. Iulii.

MVLTA per nos per decessoresque nostros reuerendos pontifices duci Neapolitanorum, imo duci cæcorum, missis & epistolis discurrentibus dicta sunt, quæ locum in eius corde nullum penitus inuenerunt: quia profecto viscera ipsius verba vitæ æternæ recipere renuerunt. Iudæis enim Dominus dicit: *Qui est ex Deo, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Si quis, inquit, diligit me, sermonem meum seruabit: ergo probatio dilectionis, exhibitio est operis. Probatur igitur germanus tuus non diligere Deum, qui mandata eius participando cum perfidis non custodit. Nam Ioannes apostolus ait: Qui dicit quia diligit Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. Sed nos postremo, nec etiam sic contempti, quæ ad salutem eius & cunctorum pertinebant, negleximus: vnde non angelus, non legatus quilibet, (vt de Redemptore nostro propheticè dictum est) sed ad saluandos eos ipse per semetipsum apostolatus noster adueniens, quid est quod debuit facere, & non fecit? licet ipse, vt cum propheta dicamus, conuersus est in amaritudinem vitis alienæ, & sicut aspides surdæ, & obturantes aures suas, non audierit vocem incantantium, id est prædicantium, nec mutauerit versutiarum suarum colorē, aut varietatem, instar Æthiopis & Pardi, quibus perfidorum Israelitarum Ieremias duritiam comparauit, vnde merito abscissi sunt, vt de talibus Apostolus optat: *Abscindantur, inquit, qui vos conturbant, a Christo*, id est a capite & corpore, quod est ecclesia Dei viui, columna & firmamentum veritatis. Ergo cum ita sit, prudentia tua moueri non debet, si inter tales officium cesset doctorum, siue torpenti desidia faciente re-*

Ioan. 8.

Ioan. 14.

1. Ioan. 2.

Isai. 5.

Psal. 57.

Galat. 5.

etorum, siue impœnitenti exigente crimine subiectorum.
 Diuino enim iudicio, quamuis occulto, talia fiunt, sicut
Job 12. in libro B. Job legitur, cum de Deo inter alia fertur: *Ducit*
sacerdotes inglorios, & optimates supplantat, commutans labium
veracium, & doctrinam senum auferens: cuius sensus medul-
 la concepta, procul dubio scito quia in optionem vnum e
 duobus a nobis tibi tribuitur: aut enim (secundum quod
Isai. 52. scriptum est) *Exiens exibis de medio ipsorum, & pollutum non*
tanges; aut certe, quamdiu cum talibus conuersatus fue-
 ris, non poteris videri non talis, sed eris profecto illis pœ-
 na, sicut consortio similis. Nam Loth chaos Sodomis fu-
 giens, cunctis necatis ciuibus, saluus singulariter redditur.
Genes. 19. Sic Petrus fugiens, Herodis catenis ereptus, ad saluandas
Actor. 12. gentes eruitur. Sic Paulus, obseruante Damasci praposo-
Actor. 9. sito, teneri intra claustra perfidorum noluit, in sporta per
 murum summissus, ad certaminis properat campum. Ve-
Exech. 3. rumtamen ne sanguis eorum de manibus tuis diuinitus re-
 quiratur, tamquam segnis defidisque speculatoris, qui vi-
2. Tim. 4. deas gladium lupumque venientem, & taceas: *Insta in-*
1. Tim. 4. *terim (vt Apostolus monet) opportune, importune: obsecra,*
inrepa: nemo adolescentiam tuam contemnat. Qui si te audie-
 rint, lucrifacies fratres tuos: sin autem, saltem tu saluans
 salua quantocius animam tuam, sciens procul dubio totius
 Hesperix præfules a nobis in proximo congregandos. Qui-
 bus generaliter imminentibus, tam perfido fratri tuo, quã
 omnibus sectatoribus & fautoribus eius perpetuum dice-
 mus modis omnibus anathema, nunquam deinceps peni-
 tus dissoluendum: quod si euadere satagis, in nostrique
 affectus finibus inueniri, in nullo prorsus ab hoc nostro
 recedere præcepto patere vel hortatu. Gratias præterea
 referimus super his, qui per industriam tuam redempti
 sunt a Domino, quos redemit de manibus inimici: & scito
 nil te nobis acceptius oblaturum, quam eos nimirum,
 pro quibus sanguis oblatum est Christi. Data quinto Idus
 Septembris, indictione decima.

EPI-

EPISTOLA VI.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD LEONEM ET PETRVM EPISCOPOS.

Miratur eos ad se non reuerti incurfionibus Saracenorum laceffitum : obteftatur vt quantocius redeant. Quod si vim ab aliquo patiantur , præcipit vt fortiter se gerant , & id sibi significant.

Leoni & Petro episcopis.

CVM vobis innumerabiles huius Dei ecclesiæ necessitates non minus quam nobis sint cognitæ , pro quibus compescendis vos ad piissimum Casarem destinatos sub magna velocitate sensistis ; miramur vos tanto tempore nobis in tanto periculo constitutis , & Saracenorum incurfionibus vndique laceratis , ad nos remeare vsque hæcenus neglexisse. Neque enim vos alicuius violentia magis quam vestra negligentia credimus retardatos , qui nescimus sub quibus argumentosis ingeniis , consiliis tamen a nobis anathematizatorum , ac fraudulentis , more corui tempore diluuii ad mittentem se minime reuertentis , ita legationis vestræ vsque nunc oblitifuitis , vt a Papia per tot dies Romam repetere minime studeretis. Cuius rei gratia vos auctoritate Dei omnipotentis , sanctorumque apostolorum principum , obtestamur , præsentialiter ad sanctam sedem apostolicam , quæ vos misit , episcopatuumque vestrorum sedes quantocius redeatis. Verum si (quod absit) iuxta quod a nobis anathematizatorum satellites gloriantur , quorundam violentiis retinemini , & ad mittentes vos reuerti non permittimini : Præcipimus vobis auctoritate Dei & Domini nostri Iesu Christi , vt memores antiquorum sanctæ Romanæ ecclesiæ legatorum , qui nullis minis , nullis terroribus , nullisque mortibus a suis legationibus discesserunt , præsentialiter auctoritate huius epistolæ initium ad nos reuertendi facere studeatis , & si permiffi fueritis , statim ad nos reuertamini. Si vero aliquis vos impenderit , violentia quam patimini , cunctis Christicolis valeat propalari , nobisque continuo reuelari : quatenus in eo quod contra morem gentium apostolicæ sedis

Genes. 8.

*Romanæ
ecclesiæ le-
gatorum
constantia.*

Concil. Tom. 24.

B

legatio, ecce secundo naufragium passa est, citissimum consilium, confortante nos Domino, præparemus.

EPISTOLA VII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BOSONEM COMITEM.

Dolet quod sibi deprecanti auxilium contra Saracenos non tulerit. Significat Urbem magno in discrimine versari, cum ad eam oppugnandam fama sit magnum exercitum venturum: quare eum rogat, vt quantocius opem ferat. Legatos ab eo detineri miratur.

Ioannes episcopus Ioanni Bosoni comiti.

SÆPE gloriam tuam missis & literis hortari ac deprecari studuimus, vt manum auxilii porrigens, contra nefandos Saracenos hostiliter occurrere tandem satageret: sed, proh dolor, nil hactenus præsidii adipisci meruimus, adeo vt nec responsum, sicut nec de aliis quibusque necessitatibus, a nobilitate tua recipere hucusque noscatur. Quapropter nimis dolentes, gementesque, iterum iterumque dilectionem tuam monemus, hortamur, & obsecramus, ne differas vltra, nec patiaris populum Domini ab illis diuinitus fulminandis Agarenis discerpi, qui operuerunt vniuersam superficiem terræ, sicut locustæ, ita vt pene cunctis habitatoribus inde sublatis, & in prædam & gladium traditis, redacta sit in solitudinem, & in cubilia bestiarum, & (quod est adhuc amplius formidandû, atque cauendum) certa relatione didicerimus, stolum amplissimum in primo ad expugnandam Urbem venturum, id est centum naues, ex quibus cum equis sunt quindecim grandes. Quod quam ingens malum & incomparabile sit, si intente consideraueritis, aduertetis: perditio enim istius vrbis totius est mundi dispendium: imo & ipsius Christianæ religionis iactura. Et ideo (secundum quod & spiritalis filius noster semper Augustus necessario tuæ commisit industriæ) omnium ceterarum rerum curis omissis, hoc vos conuenit toto considerare mentis intuitu, & ad auxilium nostrum non modicum exercitum quantocius destinare. Si enim vestrum diuinitus roboratum nobis non porrigitis validum & amplum confestim auxilium; scitote nihil

amplius remanere, nisi ut nobis a vobis desperatis dimissis, vobis etiam ab hac sancta ecclesia nulla spes ultra remaneat. Porro si in presentis necessitate nobis aptum & sufficiens praeberitis auxilium, & nihil differentes, populo Dei, beato Petro speciali prerogativa commisso, subuenire studueritis; scitote in omni opportunitate vestra tanto nos fore promptiores, quanto fuerimus redditi ab hoste securiores. Ceterum dilectionem tuam miramur legatos nostros retinuisse, Leonem episcopum carissimum nepotem nostrum apocrisarium & missum apostolicae sedis, atque Petrum aequae episcopum, qui cum festinantes vos ad diuinitus protectum Augustum mitterentur, a vobis & tunc detenti sunt, & modo nihilo minus non merito retinentur. Quod quia contra decus apostolicae sedis, quod nunquam factum est, profecto non dimitemus, cum hinc certi fuerimus, inultum. Cum enim nos illos pro multiplicibus ecclesiae nostrae necessitatibus sub nimia festinatione miserimus; a vobis, quem hoc non latet, non impediri, sed ad id celerius agendum vestris, sicut credidimus, potius debuere fulciri subsidiis. Data
ut supra.

EPISTOLA VIII.

IOANNIS PAPAE VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Imperatoris precibus, cum Burdigalensis prouincia a paganis esset deuastata, Frotarium Burdigalensem archiepiscopum transfert in ecclesiam Bituricensem.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

PETITIONEM vestram, filiorum carissime, quam non abnegando sed dispensando dudum distulimus, nunc nos ad votum nostrum ob id vel maxime, Christo praeduce, perduxisse gaudemus: quod & vestram gloriam perseverantem testificatricem cognouimus, & prouincialium praesulum consentaneas probationes probauimus, & legatorum nostrorum subtilissimas disquisitiones aduertimus. Quocirca, licet nos multis canonicis testimoniis prouocati petitionem vestrae deuotionis implere magnopere moliremur, & solius maiestatis vestrae

Concil. Tom. 24.

B ij

testimonio super exterminio Burdigalensis prouinciæ credere minime cunctaremur: tamen quia pietatis vestræ testimonio comprouincialium quoque præfulum literas conuenire, sicuti rebamur, nuper cognouimus, secundum pietatis vestræ religiosissimum libitum, Burdigalensis diœcesis episcopum, fratrem scilicet nostrum Frotarium in Bituricensem ecclesiam cardinalem fieri decernentes, metropolitana dignitatis priuilegio iterato munire curauimus; & studii vestri solertiam, quo semper idoneos ecclesiæ viros quadam naturalis ingenii nobilitate deligitis, admirantes, congruas literas, his quorum interest, ex auctoritate sedis nostræ direximus, atque magnanimitatem vestram, quam istius religiosi negotii circa nos incentricem cognouimus, eam nihilo minus executricem fore nec immerito delegamus. Quatenus propter Deum, cuius Filii precioso sanguine tota per mundum redempta consistit ecclesia, sic istius necessariæ dispensationis instituta custodiat, vt a paternis regulis constitutis antiquitus in parte altera nunquam omnino discedat. Præterea, quod filiolarum vestræ petit industria, vt quorum suggestionibus dudum vestra sit dilata petitio detegamus, omnino sciatis, quia nos licet indigni simus, tamen quoniam per consequentiam priorum nostrorum pontificum maturo cogimur esse iudicio, causam tantæ deliberationis ideo non facile tunc deliberandam credidimus, ne diffinisse, quod Deus auerterit, minus ordinabiliter videremur. At postquam Deus omnipotens petitionem serenitatis vestræ comprouincialium præfulum testimonio decorauit, imo testimonia præfulum pietatis vestræ suffragio confirmauit, nos religiosam petitionem vestram compleuimus, & suggestionibus fratrum coepiscoporumque nostrorum manus porreximus, & ecclesiæ Dei tantis necessitatibus consulentes, de thesauro pontificalis pectoris ita vobis protulimus, vt a doctrinis deuiasse veteribus nullo modo videamur. Data, *vt supra.*

EPISTOLA IX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLFVM EPISCOPVM CAPVANVM.

Nuntiat legatos ad imperatorem rediisse, quem in episcoporum & optimatum Conuentu Romanæ ecclesiæ iura recognouisse, præcipue vero terræ Capuanæ pactum suo iuri commississe scribit: ideo in eius partes se venturum promittit.

Ioannes episcopus Landulfo episcopo Capuano.

SANCTA Romana ecclesia, cuius Deo auctore præsidemus regimini, cunctis ab exordio sibi fideliter seruientibus dignam in præsentis & in futuro sæculo solita est bonæ retributionis mercedem rependere; tibi nihilo minus reliquisque fidelibus suis utroque modo, ob vestræ fidelitatis deuotionem, quam illic positi plene cognouimus, per omnia maternis visceribus fauebit in proximo. Siquidem nosse volumus tuæ religionis intentionem: quoniam, Domino cooperante, Leone venerabili episcopo nepote nostro, ac sanctæ ecclesiæ Romanæ eximio apocrifiario, aliisque nostris legatis, quos nuper direxeramus, a carissimo filio nostro Carolo imperatore Augusto reuersis, vobis, utpote a secreto consiliariis nostris, ratum ducimus animi eius, Deo inspirante, circa ecclesiarum præsertim Romanæ, quæ caput est omnium, exaltationem, affectum patefacere; omne sane ius potestatis antiquitus attributum capitulariter renouans in Conuentu episcoporum ac optimatum, inuiolabiliter concessit habendum. Inter quæ de terræ vestræ pacta, prout Christo duce voluissimus, statuere, nostro iuri potestatique commisit; quatenus id quod pontificali ore nudis verbis diximus, operum ostendamus patratiōe, & ut pro animæ vestræ exhilaratione patrum notarice stylus scribentis loquatur, Parate hospitium, quia cum nouo hospitem agmine Dei gratia in vestras partes sumus venturi. Frenum coercionis infidelibus, quantum valetis, imponite, fidelibus quoque futuræ in proximum spei subleuationem promittite: Domini Dei nostri sine intermissione

Huius Concilii & legatorum meminuit Aimoinus lib. 5. de gestis Franc. c. 33.

hortor misericordiam deprecamini, nostrumque aduentum spectate veraciter.

EPISTOLA X.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ADALARDVM EPISCOPVM VERONENSEM.

Commendat eum ob præclaras virtutes, & iubet ut Romam ad Concilium veniat.

Ioannes episcopus Adalardo episcopo Veronensi.

ADVERTIT plane prudentia tua, quanto & quali circa se apostolatus noster flagret affectu, cum tuæ causæ profectionis non modicum sumpserimus laborem, idoneum te Christi sacerdotem merito arbitrantes futurum, & spirituales potius quam sæculi gloriam sectaturum, cum & ipsa nimirum nobilitatis tuæ insignia, & sapientiæ specula, talia de te speranda tribuerent: quod quia vindicare sibi virtutum nisibus & probitate morum sanctitatem tuam comperimus, Deo innumeras gratias valde gratulante retulimus, & in hoc, quia secundum Apostolum *spes non confundit*, experimenta didicimus: & ideo in proximo, causæ ecclesiasticæ simul & imperialis opportunitatis, certorum congregaturi episcoporum Concilium, dilectionem tuam tanto Conuentui iubemus adesse. Accinge igitur sicut vir lumbos tuos, & assume tibi pennas sicut columba, & vola, & veni, & requiesce in sinu apostolicæ dilectionis, ita ut pridie Kalendas Decembris præsentiam tuam liminibus apostolicis & nostris exhibeas prorsus obtutibus. Porro si hoc impossibile asseris, VIII. Kalendarum Ianuariarum: quod hortamur & iubemus expleri, si dumtaxat ab apostolicæ sedis communionem renuis prorsus arceri: dignum enim non est, ut tantæ sapientiæ vir tanto procul Cœtui sit. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. Data IV. Nonas Nouembris, indictione decima.

Rom. 5.

EPISTOLA XI.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Laudat eum de iudicio in Emmenum prolato, &
hortatur vt cum illo clementer agat.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

SUPER iudicio vestro in Emmenum prolato, o rectissime imperator, cum cælo tota terra lætatur. Scriptum est enim: *Lætabitur iustus cum viderit vindictam.* Cur autem Psal. 57. dicimus lætatur, cum super iudicio Salomonis scriptum sit: *Quia audiuit omnis Israel iudicium quod iudicasset rex, &* 3. Reg. 3. *timuerunt regem, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium?* Super quo videlicet iudicio sentiendum merito ducimus, quia lætati quidem benigni, tristati vero sunt omnino maligni. Ergo & hic ita datur intelligi, quia nimirum super iudicio vestro lætantur iusti, deterrentur iniusti. Nam & omnipotens Deus, cuius & vos iudicium æmulamini, terribilis peccatoribus, & blandus est iustis. Quia igitur super Emmeno iam exhibuistis feueritatem iudicii, quæsumus exhibete de cetero pietatis insigne. Imposuistis in humeros eius onus austeritatis: adhibete iam nunc id remouentem digitum lenitatis. Mementote quia hunc vobis cum Petro Paulus dilectis suis, sicut Phi- Ad Phil. 1. lemoni quondam Onesimum, remittit, implorans & obsecrans, quatenus eum vt sua viscera suscipiatis. Quia etsi fortassis ad horam aliquando quidem vobis inutilis, exemplum non bonum ceteris tribuens, visus est; nunc autem & vobis, & nobis, & plurimis utilis est, longanimitatis formam & patientiæ cunctis ostendens. Rogamus ergo, vt penes vos non sibi tam suus obsit excessus, quam fidei & amoris erga vos habiti profit affectus. Et quia noxam propriam & pœnam indictam sibi confiteri non renuit, animaduersione remota quam meruit, patronos vestros, sanctos scilicet primos apostolos se proficue adiisse & salutasse de reliquo sentiat, & de tanto sibi collato munere lætetur & gaudeat, vt vbi abundauit peccatum, superabundet Rom. 5. secundum Apostolum gratia. Data pridie Kalendas Nouembris, indictione decima.

DVM non minus pro misericordiæ intuitu delinquentibus exhibendo, quam iudicii seueritate in improbos exercenda, omnipotens Deus gloriam serenitatis vestræ imperiali voluerit sublimare decore, dignum profecto esse rati sumus pastoralis cura fungentes apud maiestatis vestræ excellentiam pro multorum salute, vel vitæ indulgentia, & præcipue illorum, qui diabolico licet instinctu nefanda committentes, ad apostolorum principum Petri & Pauli fautorum vestrorum limina, diuina tamen pietate commoti, venire festinant, & misericordiam humili prece implorant, toto mentis annisu intercedere, atque pro viribus consolationis opem in quantum fas est petentibus impartiri clementer. Vnde pro huius viri, Madelgeri videlicet nomine, qui aduersario incitante quemdam hominem Odelricum vocabulo peremit, salute, membrorum omnium integritate, & rerum suarum restitutione, maiestati vestræ suggessimus, filiorum carissime, & pro amore Dei & Domini nostri Iesu Christi, sanctorumque apostolorum, quorum limina præfatus Madelgerus adiit, nostræque paternitatis, quam sincerissimam erga nos habetis, dilectione precamur, quatenus gratiam vestram plenariam ei reddere non dedignemini: eaque cum vestræ serenitatis respectu accepta, pro suis valeat excessibus pœnitentiam fructuosam accipere, qua commissi possit piaculi noxias fordes abluere, vt spiritus saluus sit in die Domini de omnibus vlticem dantis vindictam. Nam pro tanti itineris labore durissimo, quem veniendo perpessus est, sicut credimus, aliquantulam de peracto scelere indulgentiam meruit, eius vtique intercessionibus adiutus, cui dictum a Domino constat: *Tibi dabo clauis regni cælorum, & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Quod cum ita sit, precamur etiam, vt eum cum parentibus

Math. 16.

ribus

tibus eius qui defunctus est, paciscere iubeatis, ne maius deinceps malum, quo multorum animæ noceat, perpetretur. *Data ut supra.*

EPISTOLA XIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BITURICENSES.

Ut Frotario Burdigalensi archiepiscopo, cui tamdiu Bituricensem ecclesiam committit, quamdiu pagani Burdigalensem diœcesim obtineant, omnes obediant.

Joannes episcopus clero, plebi & ordini sanctæ Bituricensis ecclesiæ.

SVGGESTIONIS vestræ relegentes epistolam, quod ab apostolatus nostri auctoritate de confratre nostro Frotario reuerendo archiepiscopo postulant, hoc nos aliorum testificationibus, & præcipue serenissimi semper Augusti, spiritalis quoque filii nostri relatione comperimus; sed & legatis apostolicæ sedis, Leone videlicet venerabili episcopo, apocrisario & missio sanctæ Romanæ ecclesiæ, seu Petro æque venerabili episcopo, reuerentibus, didicimus pene totam prouinciam Burdigalensi metropoli pertinentem, sicut ab his qui causam illam noverunt, iidem nostri legati discere potuerunt, ita esse paganorum persecutionibus desolatam, ut non solum ipse confrater noster illic lucri aliquid subiectis conferre non possit, verum etiam habitatio fidelium inde subtracta consistat. Quapropter quia eundem virum Frotarium reuerendum archiepiscopum probis moribus actibusque præclaris, & ad lucrum animabus hominum conferendum idoneum esse comperimus, ne talis tantusque vir otio, quo prodesse aliis valeat, minime vacet; eiusdem sanctæ Bituricensis ecclesiæ, cui subestis, ei pastorem curam apostolica auctoritate committimus, & in ipsa eum inordinandum necessario esse censemus. Cui vos ita decentem obedientiam & canonicam subiectionem humiliter exhibete, utpote re vera metropolitani iura tenenti, proprio rectori, & vestro antistiti conuenit, & ex nostra apostolica auctoritate diffinitum aduertitis, & ecce mandatum habetis: quatenus de bono vestræ obedientiæ nobis Deo gratias referentibus, & vobis, reuerentia com-

Concil. Tom. 24.

C

petenti ipsum præfatum archiepiscopum excolatis: & ille vobis, tamquam pro vobis rationem Domino redditurus, modeste præesse studens, vt dilectos filios amplectatur. Porro sciatis, quia sic ista non modica interueniente necessitate barbara modo concedimus, vt tali necessitate remota, remoueat etiam id, quod necessitas imperat. Data v. Kalendas Nouembris, indictione decima.

EPISTOLA XIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPOS PROVINCIÆ BITURICENSIS.

Vt Frotario tamquam metropolitano suo deinceps obediant.

Ioannes reuerentissimis & sanctissimis fratribus nostris episcopis per Bituricensem prouinciam constitutis.

QVIA Burdigalensem urbem, sed & totam pene prouinciam quorundam vestrum literis, sed & Leonis apostolicæ sedis apocrisarii expressa relatione didicimus diuersis cladibus, sed præcipue incurfibus Nortmannorum deletam, & in solitudinem partim gladiis, partimque captiuitate deductam, necessaria rerum, vt cum sancto papa Gelasio decessore nostro dolentes gementesque fateamur, dispositione constringimur, & apostolicæ sedis moderamine conuenimur, sic Canonum paternorum decreta librare, & retro præfulum decessorumque nostrorum præcepta metiri, vt quæ præsentium necessitas temporum pro instaurandis ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus. Ecce enim, ne de ciuitate ad ciuitatem episcopi transmigrant, sancti Canones prouide sancunt. Sed si huiusmodi sanctiones sine vlla discretionem vel dispensationem ducimus obseruandas, nullam compassionem fratribus exhibemus, quos gentilium gladios passos causa fidei Christianæ seruandæ videmus egentes, angustiatis, afflictos, hac illacque palantes incedere: præsertim cum nonnulli eorum ita sint Dei gratia illustrati, vt non solum scientia, sed & moribus; non solum verbo, sed & exemplo plurimos valeant erudire. De quorum numero quia Frotarius Burdigalensis dudum antistes, vt testatur vestra fraterni-

tas, extat; necessario duximus eundem virum alii ecclesie præponendum & incardinandum, Bituricensi videlicet, quæ & vacans esse nobis denunciata est, & tanti viri digna regimine: ne per minus idoneum rectorem salubre saluandarum animarum desit ei præsidium, & nos e contra ingentis culpæ inuoluamur annexu, si tanto urgente discrimine, tantæ minus consulamus ecclesie, propugnatori hanc probabili minime committentes. Prioribus itaque manentibus regulis inconuulsis, quæ vbi nec rerum, nec temporum vrget necessitas, iure conuenit obseruari, vacante sede, Frotarium fratrem & coepiscopum nostrum in sede Bituricensi præficiendum ordinauimus sacerdotem: ita vt in ea incardinatus, & quodammodo auctoritatis apostolicæ priuilegio radicans, cetera metropolitana Bituricensis ecclesie ac dioceseos iura tamquam Deo contemplante obtineat, dispenset & ordinet, omni posthac querimonia inuidorum prorsus ablata. Cui vos tamquam proprio metropolitano conuenit obedire, & competentem exhibere, secundum pristinum morem, reuerentiam & honorem. Sane latere vos nolumus, sic nos ista interueniente non modica barbarica necessitate nunc concedere, vt tali necessitate remota, consuetudinarie vltius non requiratur, quod remoueatur etiam illud, quod necessitas imperaret. Optamus sanctam fraternitatem vestram in Christo nunc & semper valere. Data v. Kalendas Nouembris, indictione decima.

EPISTOLA XV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPVM CARNOTENSEM.

Pro Madelgero qui Odelricum occiderat.

Ioannes episcopus reuerentissimo Gislberto episcopo sanctæ Carnotensis ecclesiæ.

DILECTIONIS vestræ reuerentiam spiritalibus polere virtutibus procul dubio arbitantes, his apostolatus nostri literis conuenire, ac pro præsentem viro Madelgero, qui suadente aduersario quemdam hominem Odelricum nomine gladio peremit, vnde diuina inspiratione compunctus ad limina sanctorum apostolorum principum Petri ac Pauli, per longa itinerum

Concil. Tom. 24.

C ij

spatia pro ipsius delicti abolitione venire curauit, petere studemus, vt pro amore Dei, & eorum ad quorum sacratissimas ecclesias venit, & pro suis excessibus Deum deprecatus est, nec non & pro nostræ paternitatis dilectione, illi omnes res proprias, atque beneficium cum propriis honoribus quos abstulistis, cum plenaria gratia reddere non dedignemini, sicuti dilectionis nostræ confortium & caritatem circa te cupis habere sinceriter illibatam. Data *vt supra*.

EPISTOLA XVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DOMINICVM ET LEONEM EPISCOPOS.

Significat quosdam qui Romam ad Concilium vocati venire neglexerant, se excommunicasse, nisi ad certam præstitutam diem venerint: hortatur vt quamdiu illi abfuerint, eorum officia exequantur.

Ioannes episcopus Dominico Oliuolensi, & Leoni Caprensi, episcopis.

SANCTITATEM vestram nolumus ignorare, misisse nos Felici & Petro episcopis, & Dominico, qui vocatur electus Torcellensis ecclesiæ, seu abbati Altinensis monasterii, atque archidiacono Torcellensis ecclesiæ, nec non & archipresbytero & archidiacono, atque huius æquiuoco ac nepoti Laurentio diacono Gradensis ecclesiæ, quia totiens a nobis vocati ad Concilium Romæ occurrere contempserunt, futuram excommunicationis sententiam, & eum qui ex his nunc saltem venire distulerit, tamdiu post Idus Februarias omni ecclesiastica communicatione priuasse, quamdiu in obstinatione propria perseuerans, apostolicam adire sedem contempserit. Alios enim horum nostro Concilio pro communibus ecclesiæ vtilitatibus volumus interesse. Quosdam autem, quia super quibusdam reprehenduntur excessibus, de his satisfacturos requirimus. Vnde, fratres carissimi, vos in specula esse præcipimus, & si quidem prædicti episcopi, dextera excelsi corda eorum immutante, ad Conciliū nostrum circa Idus occurrerint, vt prædictum est, Februarias; vos per ipsam regionem morati, quæ sunt veræ religionis peragite: ne quis sine

perfectis Christianitatis sacramentis abscedat, neque pœnitens minus reconciliatus deficiat: & cetera illic interim definite, quæ ad speciale pertinent episcoporum officium. At vero si pater inobedientiæ sic mentes eorum obsederit, ut obedire omnino dispiciant; restat ut eo, qui obaudierit, benignius tractato, qui prænotato tempore ex his omnibus abfuerit, post excommunicationem nouerit se anathematis gladio puniendum. Quæ de re præuidimus hæc omnia nota facere vobis, ut ea scientes ad omnium notitiam perferatis, & hoc ad quod decreuimus exhortari, magnopere studeatis. Quod si vos non audierint: *Non enim* (ut Dei ad Ezechiel voce dicamus) *volunt audire vos,* ^{Ezech. 3.} *quia nolunt audire nos:* habete illos, & habendos vbique modis omnibus prædicare, sicut Dominus præcepit haberi eum, qui ecclesiam non audierit: tantumdem est si ^{Matth. 18.} dicatur, sicuti nos eos haberi decreuisse supra significauimus. Videte autem, ne persona vobis quælibet silentium possit imponere; ne, quod absit, tamquam idololatræ iudicemini. *Est enim* (Samuel edocente) *quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.* ^{1. Reg. 15.} Si præterea Felix vel Petrus impedimento ineuitabili prohibitus non venerit, idoneum virum ex diaconibus ecclesiæ suæ mittat per omnia vices suas suppletem. Iam vero si quoquomodo potuerint & noluerint, quia idcirco excommunicationis vna cum tanti mali auctoribus sunt nexibus irretiti, non solum ab eorum vos communione prorsus arcete, sed & ab omnibus qui eis communicauerint (sunt enim pari omnes obligatione constricti.) Optamus sanctitatem, &c. Data Kal. Decembris, indictione decima.

EPISTOLA XVII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD VRSVM DVCEM VENETIARVM.

Rogat episcopus, qui Romam ad Synodum euocantur, suis sumptibus alat; quibus, nisi accesserint, excommunicationis sententiam minatur.

Ioannes, Vrso duci Venetiarum.

CVM pro causa venerabilis fratris nostri Petri sanctæ Gradenſis ecclesiæ antistitis finienda, Dominicum vo-

catum electum, cui esses filium tuum sociandus ad apostolicam sedem mittere promiseras, nec tamen verbum veritas subsecuta est, valde mirati sumus: & quod non omni spiritui, nec in omni negotio credere docente Apostolo debeamus, patenter aduertimus. Exhibitio enim rerum prateritarum, certitudo est futurorum. Quia vero idem frater & coepiscopus noster more maiorum sedem apostolicam appellauit, imo alacriter adiit, obsecrans, vt controuersia, qua inter se vertitur & praedictum Dominicum, vtraque coram posita parte, finem legitimum imponamus: secundum quod se ratio habet, & ius canonicum dicat, rursus praecipimus, vt iam dictus Dominicus Kalendis saltem Februariis Romam nobis satisfactorius, & sese purgaturus occurrat: ambitionis enim crimine denotatur; ac per hoc iuxta sacros Canones manifestum est confiteri eum de crimine, qui purgandi se occasione non vtitur. Iam vero si dixerit se non venientibus episcopis venire non posse, nouerit & episcopos nos illius regionis occurrere praecipere, & eundem Petrum venerabilem Domini sacerdotem imitandum tribuere, qui cum metropolitanus esset, nullis comitantibus secum episcopis, memoriam apostolorum veniendo, sicut quondam sanctus Athanasius, honorauit: verumtamen & ex episcopis duos venire decernimus, Felicem scilicet & Petrum, vt tantum negotium non sine praesentia regionis episcoporum huius cognitionem habentium diffiniri quoquomodo videatur: ita vt si forte se Felix venire nullo modo posse praetenderit, vicarium suum mittat, qui & mittentem se iureiurando excuset, & in Synodo vicem mittentis adimpleat. Petrus autem si adest, modis omnibus veniat, siquidem (vt perhibetis) Constantinopolim mittendi nec mos vester nos latet, nec tempus. Matarius quippe prius huc venire ac redire ad propria poterit, quam mari mos & tempus accedat itineris. Praeterea iubemus archidiacono ad nos venire Torcellensis ecclesiae: similiter & Altinensis abbatem monasterii. Nihilominus & archipresbyterum & archidiaconum, atque huius aequiuocum & nepotem Laurentium diaconum Gradensis ecclesiae, quo impresentiarum super his, quibus impetuntur, idoneam rationem, canonicamque (si nocentes sunt) subeant vltio-

nem. Quæ omnia ideo gloriæ tuæ nota fieri volumus, vt illi ad apostolicam sedem, sanctamque Synodum occursum, liberalitatis tuæ adminiculis sustententur, sumptibusque locupletati laborem itineris facilius ac leuius ferant, secundum pios principes, qui in talibus munifice semper erant intenti. Hos autem quos hac auctoritate apostolicæ presentandos sedi decreuimus, quia tertio iam commo-
Principum
in episco-
pos muni-
ficentia.

EPISTOLA XVIII.
 IOANNIS PAPÆ VIII.

AD FELICEM ET PETRUM EPISCOPOS.

Felici & Petro sacris interdicit ob non exhibitum Gradenſi archiepiscopo obsequium; eosque sub excommunicationis pœna Romam ad Concilium venire, & si impediti fuerint, vicarios mittere iubet.

Ioannes, Felici & Petro episcopis Mandanaucensi, & Equilenſi.

QVAM ingrati & inhumani fueritis erga reuerendum fratrem nostrum Petrum ecclesiæ Gradenſis antistitem, in hoc maxime datur intelligi, in quo ille pro legibus paternis incolatum arripiens, nullum vestrum comitem suæ peregrinationis habere promeruit: præsertim cum ad limina sit apostolorum profectus, sedemque adierit, vbi semper catholicis subuenitur, & vbi plurimi sanctorum iniuriam passi petram, a qua Petrus nomen sortitus est, refugium inuenerunt. Additum autem est huic rei, quoad maioris contumaciæ vestræ cumulum demonstrandum; quia scilicet non solum cum illo stantes secundum prophetam, *Minime ex aduerso ascendistis, & opposuistis* Ezech. 13.
murum pro domo Domini: sed quasi rebelles rupto vnanimitatis fœdere transistis ad hostes; & cum non sitis cum illo, facti profecto estis aduersus illum, sicut Dominus ait: Qui non Matth. 12.

Ab apostolica sede catholice se-
per subue-
nitur.

est mecum, contra me est. in quo & ipsam bestiarum transcenditis sauitiam, parricidalibus aduersus eum vtentes consiliis: pro quibus omnibus apostolatus nostri vos Romam occurrere, & pro his & aliis quæ corrigenda duximus, satisfacere, non semel apicibus commonuimus, sed venire hæctenus modis omnibus contempstis. Quapropter vos a sanctis mysteriis interim celebrandis auctoritate summi pastoris arcemus, iubentes, vt Idibus Februariis istius indictionis, si adestis, vel si duræ infirmitatis pondere non grauamini, Synodo nostræ Romæ celebrandæ interesse inexcusabiliter maturetis: quatenus & ab obiectis purgemini, & a capite, tam scilicet apostolica sede, quam metropolitano vestro in nullo diuidamini: *Ne (quod absit) circumueniamini a satana*, qui videlicet semper dissensione gaudet: membra quippe, quæ capiti non hærent, inter mortua deputantur: sicuti procul dubio vos, qui nec apostolicæ sedis, quæ est caput omnium Christi ecclesiarum, decretis hæretis, nec affectui metropolitani proprii, & patroni atque magistri. Iam vero si Idibus saltem Februariis occurrere contumaciter paruipenditis, tamdiu esto- te posthac omnis ecclesiæ communione vna cum vobis fauentibus alieni, quamdiu venire ac satisfacere super quibus impetimini, non curatis. Ecce enim venerandos forte Canones tenetis præ manibus, qui tales fanciunt non communicaturos, donec purgentur. Porro si quisquam vestrum nullo modo se posse venire prætenderit, vicarium suum mittat, qui & mittentem se iureiurando excuset, & in Synodo vicem mittentis adimpleat. Data Kalendas Decembris, indictione decima.

EPISTOLA XIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DOMINICVM ELECTVM EPISCOPVM
TORCELLENSEM.

Inuehitur in Dominicum electum episcopum, quod bis vocatus Romam non accesserit: eumque, nisi venerit constituta die, excommunicat.

Ioannes, Dominico vocato electo Torcellensis ecclesiæ.

QVIA fama crebrescente Torcellensem inuasisse dice-
baris ecclesiam, semel & bis decreuimus, te Romam
ventu-

venturum, vt coram posito fratre nostro Petro sanctæ Gradenfis metropolitano antiftite, vna cum episcopis qui degunt sub ipfo, facta super te discussione, rumor longe lateque resperfus, aut innoxius patefactus absolueretur, aut comprobatus noxius damnaretur, venire modis omnibus constituimus. Vnde merito a nobis fores damnandus, nisi erga te, petente nobis dilecto nobis Vrfo glorioso duce, minus seueritate quam patientia vteremur. Verum quia eatenus non venisti, excommunicatum te iure a nobis esse cognosceres, in promptu habentibus, secundum Apostolum, vlcisci omnem inobedientiam: verum quia nec sic ^{2. Cor. 10.} interim contempti salutem tuam contemnimus, vnde tertia ecce te vice vocamus, & Idibus Februariis præsentis decimæ indictionis nostro Concilio Romæ adesse mandamus: ita vt si tunc non occurreris, tamdiu sis cum fauentibus tibi deinceps a nobis & a toto Christi corpore alienus, quamdiu minus resipiscens, obedientiæ nequaquam iussis nostris colla summiseris. Porro, si in hac indisciplinatione permanferis, noueris deinceps tibi veniam denegandam, & secundum sanctos Canones nil de absentia penitus lucraturum, & non solum communionis, sed & honoris iacturam anathemate perculsum sine fine passurum. Data Kalendas Decembris, indictione decima.

EPISTOLA XX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VRSVM DVCEM VENETIARVM.

Gratias agit, quod apostolicæ sedis monitis paruerit.
Episcopos ad Synodum venire iubet.

Ioannes glorioso duci Venetiarum.

GRATIAS gloriæ tuæ pro benigna deuotione tua referimus, quam non solum verbis, sed & operibus erga nos studiosè declaras, & frequenter ostendis: & ideo nos paterno circa te detinemur affectu, & in his quæ ad tuam tuorumque pertinere ac prodesse vtilitatem cognoscimus, prompti & benigni semper esse curabimus: ita vt in diuinis præceptis, sacrisque Canonibus impedire intentionem & sanctionem nostram nunquam consentias: sed cum tibi de rebus ecclesiasticis quidquam iniungimus, si-

Concil. Tom. 24.

D

ficut deuotus filius nos obaudias, & adimplere quæ dirigimus, alacri semper animo studeas: quoniam nos tanto in causis tuis, & vbi tibi opportunitas fortassis euenerit, propiores tecum nos esse, ac benigniores inuenies, quanto te nos nolle a mandatis Dei aliquo modo auertere manifestius viderimus. Nam tibi, carissime, tamquam familiari nostro familiariter scribimus: quia nullius mortalis amorem preponere Dei iustitiæ possumus, qui nimirum euangelium legimus, dicens: *Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus.* Veniant igitur episcopi ad Synodum nostram, vt ipsis nobis rei veritatem significantibus, causam fratris & coepiscopi nostri Petri illis presentibus facilius diffinire valeamus. Is vero qui valida infirmitate vel senectute grauatur, si vlllo modo venire non potest, vicarium pro se strenuum mittat. Ille vero qui Constantinopolim ire refertur, si nondum abiit, nec abire eis Februarium menssem speratur, ab hac communi vtilitate nullo modo se subtrahat; sed veniens veniat, vt omni litigio terminato, in ecclesia Dei non nisi pax & tranquillitas perseueret. Optamus gloriam tuam semper bene valere. Data VIII. Kalendas Decembris, indictione x.

EPISTOLA XXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM IMPERATOREM.

Narrat calamitates ecclesiæ illatas a Saracenis, & imperatorem precatur vt auxilium aduersus eos mittat.

Joannes episcopus Carolo imperatori.

QUANTA & qualia per impiam gentem patiamur Saracenorum, quid dicam quia scribere quilibet stylus non sufficit, cum omnia ligna siluarum, si vertantur in linguas, enarrare non valeant? Quorum quia ex his quædam vestra iam didicit excellentia, prædisposuit exercitum suum ad hæc remouenda cum valida manu dirigere. Quos nos audito, mox eleuatis manibus Dominum collaudauimus, eiusque clementiam pro imperio vestro lætantes protinus exorauimus. Sed quanto, fili carissime, lætati sumus in his quæ dicta sunt nobis, tanto heu tristati & amaricati, quia quæ dicta sunt, rerum non sunt effectibus

consummata. Reuerſi quippe ſunt, vt audiuiſus, & ſolis paganis gaudium, nobis autem non niſi tribulationem inenarrabilem reliquerunt. Et ecce, proh dolor! inimicis crucis Chriſti gratulantibus, ſolus fidelium cœtus magna mœſtitudine conſumitur. Chriſtianorum ſanguis effunditur, deuotus Deo populus continua ſtrage vaſtatur. Nam qui euadit ignem vel gladium, præda efficitur, captiuus trahitur, & exul perpetuus conſtituitur. En ciuitates, caſtra, & villæ deſtitutæ habitatoribus perierunt, & epiſcopi hac illacque diſperſi. Sola illis apoſtolorum principum limina dereliſta ſunt in refugium, cum epiſcopia eorum in ferarum ſint redacta cubilia, & ipſi vagi & ſine tectis inuenti, non iam eis liceat prædicare, ſed mendicare. Ecce, cariſſime, peruenit gladius uſque ad animam. ecce dies in qua clamamus, *Beata ſteriles quæ* Luc. 23. *non genuerunt.* ecce illa periculofa tempora Pauli voce prædicta. Libet ergo cum Ieremia clamare: *Quis dabit* Jerem. 9. *capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lacrymarum,* vt plangam tantam ac talem miſeriam, tale ac tantum excidium patriæ? Sed & in triſtitia, quin potius in ruina domina gentium, regina urbium, mater eccleſiarum, conſolatio triſtium, portus periclitantium. Ecce, inquam, reuera dies tribulationis & anguſtiæ, dies calamitatis & miſeriæ. Præterito quippe anno ſeminauiſus quidem, ſed non recollegimus: hoc uero anno, quia non ſeminauiſus, nec eſt recolligendi fiducia. Quid de paganis dicimus, cum Chriſtiani nihil melius operentur? Quidam uidelicet ex confinibus & vicinis noſtris, quos marchio-nes ſolito nuncupatis. Nam vt prophetice dicamus: *Re-* Iſa. 2. *fiduum locuſtæ comedit bruchus.* Et quid Saracenis incredulis, qui ſunt filii ancillæ, forte relinquitur ab illis, qui per fidem liberæ deberent exiſtere filii? uſque ad terram depaſcimur. Quid enim illi faciunt, & iſti peiora non faciunt? Illi terram occupant, iſti cum Petro nihil ex ciuitatibus, vel ex rure dimittunt. illi occidunt gladio: iſti ablatis omnibus fame trucidant. illi in captiuitatem ducunt: iſti ſibi in ſeruitutem redigunt. Et cum quæritur quis aduerſus hoſtes dimicet, inueniuntur nulli: cum ſcilicet eorum oppreſſione retenti, ad mandatum noſtrum occurrere nulli prorfus inueniantur. Sed cum vn-

dique angustati clamamus, non est qui audiat, non est qui adiuuet, non est qui saluum faciat, nisi tu, fili carissime, & imperator clementissime, qui post Deum nobis factus es in refugium, & solatium, & auxilium. Quocirca totis præcordiis, totisque commoti visceribus, cum episcopis & presbyteris ac proceribus, totisque plebis nobis olim commissa reliquiis deprecamur, iube tandem aperire aures, audire gemitum & singultus omnium nostrum, porrigere manum, & præstare opem patriæ periclitanti, ciuitati inter multas miseras & ærumnas iacenti, & huic ecclesiæ matri vestræ, a qua non solum regnandi, sed & in Dominum vnum & verum credendi exordium percepistis: quæque in vltimo, spreto bono & magno fratre, vos more Dei gratuita voluntate, tamquam alterum regem Dauid elegit & prælegit, atque ad imperialia sceptrâ prouexit. Cogitate itaque, Dei cultor semper Auguste, a propheta præmoniti, si hæc humiliatur, ad cuius confugietis auxilium? vel vbi relinquetis gloriam vestram? Perpendite quia si hæc humiliatur, non solum gloria imperii vestri periclitabitur, sed & ipsa profecto Christianæ religionis cultura maxima ex parte peribit. Et idcirco talia scientes nolite, obsecro, iam differre: nolite de die in diem induciis non profuturis abuti. Cum prouerbiatore clamo, & cum Salomone vociferor: *Ne dicatis amico vestro, vade & reuertere, cras enim dabo tibi.* Et alias: *Quod potest, inquit, manus tua facere, instanter operare,* &c. Nescitis namque, vt cum venia vestra dicam, quid superuentura pariat dies. Ita ergo, fili Christianissime, de hac ecclesia, nec non & patria velociter & prudenter excogitate & ordinate: vt saltem ipsæ paucissimæ reliquiæ saluæ sint, quæ remanserunt, quæque quotidie cateruatim gladio & præda dispereunt. Occurrite strenue, subuenite celeriter, & manu consolationis vestræ ab oculis nostris tandem abstergite lacrymas: quatenus super illis & præsentialiter Deo propitio gaudeatis, & in futuro, frequenti ac laudabili relicta fama superstite, cum Christo perpetes in caelestibus imperetis. Data xvii. Kalendas Decembris, indictione x.

Isa. 10.

Prov. 3.

Ecclef. 9.

EPISTOLA XXII.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD LAMBERTVM COMITEM.

Vt compeſcat ſibi ſubiectos a malis quæ perpetrabant ; quos ſi emendare non potuerit, minatur illos ſe excommunicaturum : legatis multa ei viua voce referenda ſe iniunxiſſe ſignificat.

Ioannes epiſcopus Lamberto comiti XXIII.

AB olim (ſi recordaris) ſalutem tuam atque profectum deſiderantes , & anima te ſaluari , & corporeis honoribus cumulari quæſiuimus & optauimus. Et quia nunc multo amplius hoc quam prius, fili cariffime, volumus ; ſcias paterno affectu a nobis te diligere, & vt ſpiritualem filium prorfus amplecti : quoniam honorem, atque tuum profectum, noſtram gloriam eſſe putamus, & de tuæ proſperitatis augmento in Domino gratulamur : vnde & tu non immemor noſtri, rogamus, vt ſemper & vt his quæ volumus, & quæ noſtrum de tuis hominibus pontificium pulſant, emendare nullatenus prætermittas. non enim ſperamus vt talia ſcias, qualia ab eiſdem tuis hominibus in noſtris finibus perpetrantur. Quæ oportet gloriam tuam ſtudioſe inquirere, & (ſicut condecet) pro Dei, & noſtro amore omni conamine emendare, quia tam hominibus ſancti Petri apoſtoli, quam hominibus Guidonis, tui homines (ſicut fertur) innumera mala faciunt, & rapinas multas exercent. Quæ rogamus ſtatim emendare facias, & tibi ſubiectis vltra tale quid facere non conſentias. Verum ſi id forte emendare te non poſſe fateris, vt cum pace tua dicamus, in prauos atque iniquos homines illos ob tui amoris dilectionem, tuo conſenſu adhibito, noſtri apoſtolatus ſententiam dabimus, & quouſque reſipiſcant, a liminibus ſanctæ eccleſiæ ſequeſtrabimus. latores vero præſentium miſſos apoſtolicæ ſedis, Acimundum ſcilicet & Vualpertum venerabiles epiſcopos dilectos noſtros ad tuam nobilitatem direximus, vt hi quod pagina reticuit, viua voce loquentes edicant, & reuertentes de tua beneuolentia nos latiores efficiant. Data XIX. Kalendas Ianuarii, indiſtione decima.

D iij

Laudat quod sedis apostolicæ legatos benigne exceperit : rogatque vt ecclesiæ Romanæ prædones, qui missorum ipsius iudicium latentes effugerant, requiri & coerceri iubeat.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

INNVMERAS omnipotenti Deo grates & laudes referimus, qui cor pietatis vestræ, quod in manu sua consistit, tanta Spiritus sancti gratia replere dignatus est, quanto sollicitius vos sacras aures ad profectum ecclesiæ nobis commissæ diuinitus inclinantes, & apostolicæ sedis legatos, Leonem videlicet apocrisarium & missum sanctæ Romanæ ecclesiæ, seu Petrum, venerabiles episcopos, nostrosque dilectos, ea benignitate, qua soliti estis, & eo amplius suscepistis: & illa quæ vobis pro statu ac exaltatione sanctæ Dei ecclesiæ suggererunt, ad efficacem finem prouenire iulistis. Vere enim, filiorum carissime, cor vestrum in manu Dei est, quia eius consulta vniuersa disponitis, & sapienter imperium vobis collatum moderari studetis: quia ex vtero matris creuit vobiscum sapientia, & rectitudo fuit dilecta vestra amica. Et quia præconiorum vestrorum humana lingua fari non sufficit multitudinem, ad illa quæ de infidelibus nostris & vestris peracta sunt epistolariter abeamus. Vestris quidem, benignissime imperator, apprime eruditus viris & Deum timentibus, Ansegiso videlicet reuerendo archiepiscopo, & Adalgario venerabili episcopo, communibus quoque fidelibus nostris, iuxta quod petieramus, pro honore atque vtilitate sanctæ matris vestræ ecclesiæ Romanæ a vobis directis, Romam peruenientibus, & quantum vobis iustitia placeat, luce clarius agnouimus, & de affectu filiorum, quem erga nos conseruatis, in Domino gratulati sumus: sed de infidelibus sanctæque Romanæ ecclesiæ hostibus, quos pro multis sceleribus ac prauitatibus suis ouile Christi non recipit, huc illucque latitantibus, & nefandissimos actus suos tegere molientibus, non vt oportuit,

neque sicut vestri voluerunt legati, de illis potuit adimpleri. Nam ut ita fateamur, a sibi similibus infidelibus vestris, & inimicis nostris, quibusdam scilicet marchionibus, quos iidem vestri legati narrabunt, occultati & effugati, nec ad se percutientes reuerſi sunt, nec alios suæ malitiæ inquinamento contaminare desistunt. Proinde clementiam vestræ celsitudinis imploramus, & per futurum Dei iudicium adiuramus, ut eosdem sanctæ Dei ecclesiæ hostes atque prædones, sacrilegos quoque, siue tyrannos, ac per hoc a Christi collegio synodice sequestratos, studiosius requiri iubeatis, & ad lugenda mala, quæ imprætermisſe hæctenus operati sunt, sicut iam decreuistis, exilio deputetis. Quia si ipsi, qui tantum Dei ecclesiam macularunt, impune iam vestram sanctionem diffugerint; vel si, quod euenire non debet, in vestro imperio quibuscumque, quod turpe est dicere, contra vestram voluntatem eis fauorem præstantibus, tam absolute discurrerint; totum idem vestrum imperium coinquinabunt, & omni Christianitati dispendium generabunt: quia cum sint ipsi oues morbida, totum gregem contaminant, & erunt nouissima illorum peiora prioribus. Ideoque maior morbus maiori medicina curandus est; ne si non debita, vel quali decet austeritate vulnera magnum fœtorem dantia radicibus refecata fuerint, totum corpus ecclesiæ tabescat, & nobis hæc sustinentibus ministerium nostrum exercere non liceat. Non enim Stephanum & Sergium ad nos fraudulenter venientes recipere noluimus, sed eos ad vestram venire iussimus maiestatem. Ceterum, fili carissime, thesauros ecclesiæ nostræ, ab eisdem nefandissimis raptos ac fraudatos, ita sciatis ab ipsis etiam celatos, ut per eos qui hic de suis satellitibus remanserunt, inueniri non possint: illos vero qui nouerunt ubi eos recondiderint, ne detegi possent, apud se callide retinent: & nisi ipsi capti fuerint, ubi sunt occultati, nos nostrosque penitus latet. Verumtamen quid vel quantum ab vno & quantum ab alio, quantumque etiam in domibus eorum repertum sit, vestri iam dicti legati & scripto & verbis vobis, si placet, edicant. Data xviii. Kalendas Decembris, indictione decima.

NOTA IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Ansegiso & Adalgario.*] Missi ambo Romam a Carolo fuerant cum legatis apostolicis post Synodum Pontigonensem. Aimoinus lib. v. cap. XX XIII. *Soluta est Synodus. Postea imperator legatos muneratos apostolicos, Leonem & Petrum, remisit Romam, & cum eis Ansegisum Senonensem episcopum, & Adalgarium Augustodunensem episcopum.*

EPISTOLA XXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Scribit intellecturum imperatorem ex Adalgario episcopo (cui pallium concedit) cur ecclesiæ causa ex voto non processerit. Taxat Ansegisum, & Adalgarii fidem commendat.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

LAVDABILEM quidem intentionem & pium studium vestrum pro causa ecclesiæ nostræ, matris videlicet vestræ, fili carissime, viscerabiliter habitum & bene dispositum agnoscentes, innumeras Deo gratias, qui totius boni auctor & moderator est, quique docet hominem iustitiam, gessimus. sed impediuit nos fatanas, & spes nostra frustrata est, cum non ad votum nostrum & commune propositum finis rei processerit. Qualiter autem, vel quo faciente, ita causa prouenerit, Adalgarius sanctissimus episcopus, quem nos vestri amoris causa, ipsiusque morum probitate non immerito moti, palliatum ad vos ecce remisimus, a maiestate vestra interrogatus, & per fidem, quam vobis se illasam seruaturum pollicitus est, adiuratus edicet. Illud tamen nos interim ad memoriam vestram reducimus, quod nobis olim de Ansegiso & Lambertto specialiter quodam præfagio futurorum, tamquam prouidus reuera pronuntiaistis. Est enim ita gestum vt præuidistis, & nil vos ante latuit, quod postmodum intellectus nostri oculus non aspexerit. Non enim recte cum eo, sicut episcopum decuit, ambulauit: sed per versipelles anfractus incedens, multum a via rectitudinis deuiavit. Quod cum exhibitum ad lucem veritatis extiterit, penitus

tus

tus euasurum non credimus impunitum. Cuius scilicet certam rei poteritis circumstantiam procul dubio deprehendere, si, ut pratulimus, idem almificus vir sub testificatione vobis promissæ fidei adiuratus, vos latere noluerit. Sane nosse vos volumus, quia cum sæpe memoratum antistitem adeo cognouissemus vobis esse fidelem, ut crederemus nullis muneribus nullisque terroribus a suæ fidei erga vos habitæ sinceritate posse diuelli, adhæsit animæ nostræ salutis filius, & idcirco inter pontificium nostrum & imperium vestrum mediatorem illum fore decreuimus, ut quasi vocis vtriusque sit organum, referatque vestra nobis, & quæ nostra sunt, vobis annuntiet, ut lapis angularis habitus in Christo Iesu, qui est pax nostra, & fecit vtraque vnum. Data XVI. Kalendas Decembris, indictione decima.

EPISTOLA XXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DELTVM EPISCOPVM.

Vt vice apostolicæ sedis fungens Venetias pergat, & episcopos eius regionis Romam ad Concilium, sicut iusserat, venire faciat.

Ioannes reuerentissimo Delto episcopo.

TVÆ dilectionis sinceritati pastoralis officii nobis solitudine iunctæ, quam in consortium nostri laboris asciscere decreuimus, cognitum facimus, quia Petrus reuerentissimus Venetiarum metropoleos antistes multis suffraganeorum suorum grauatus molestiis, & canonicæ constitutioni repugnantibus malis oppressus, delegit corde deuoto sanctorum apostolorum Petri & Pauli ad limina properare, indeque salutis & optatæ consolationis opem percipere, vbi totius ecclesiæ Christus Deus noster fundamentum locauit, & religionis atque iustitiæ caput instituit. Et ideo querimoniis eius aures clementiæ nostræ, literis tam ipsi Vrso Venetiarum duci, quam suffraganeis eius episcopis, quorum sane inobedientia & temeritate canonicus vigor confusus, ecclesiæ Dei potestas exinanita, & metropolitana dignitas corrupta existit, vt in conspectu nostro apostolicæque sedis præsentia,

Concil. Tom. 24.

E

vtriusque partis præsentia existente, liteque discussa, finem causæ debitum æquo imponeremus libramine, literas nostras direximus: sed ipse dux excusationis verba potius quam quæsit a nobis personas statuto tempore maluit destinare. Vnde nolentes præfatum fratrem & coepiscopum nostrum absque consolatione debita relinquere, rati sumus te vice nostra illuc dirigere: quatenus diuino fretus auxilio, ea quæ prædicto fratri sunt necessaria prudenter peragas, & cum Domini timore cuncta perficias. Has igitur apostolatus nostri literas accipiens, pro vtilitate & salute ecclesiæ Dei ceu idoneus Christi miles laborare satage: quoniam dicente Apostolo, labor noster non erit inanis in Domino; & si socii sumus laboris, erimus profecto & consolationis. Christo igitur duce, Venetiam perge, Vrsoque duci epistolam destinatam tribue, eamque vt auribus audiendi audiat, instanter admo-
 ne, ne statuis apostolicæ sedis resistere, quin potius humili corde obedire procuret. Alteram vero epistolam Felici sanctæ ecclesiæ Equilensis episcopo, quem ad nos venire iubemus. Tertiam quoque Dominico Oliuolensis ecclesiæ, & Leoni Caprensis ecclesiæ, episcopis, quos ibi manere volumus, eisque vt in his quæ Dei sunt, te fideliter adiuuent, præcepimus, tribue. Quartam vero Dominico electo ecclesiæ Torcellensis dare procura: eosque terribiliter obtestando atque iubendo, easdem epistolas in conspectu totius ecclesiæ & populi, teque præsentem legere facito: quibus nimirum perlectis, tam eosdem episcopos suprascriptos, hoc est Felicem Matemautesem, & Petrum Aquilensem, episcopos, nec non Laurentium archidiaconum Gradenis ecclesiæ, abbatem cœnobii Altinensis, archidiaconum Rosellensem, & archipresbyterum Gradensem, cum nepote suo Laurentio Romam in præsentiam nostram, ex nostra apostolica auctoritate Idibus Februariis omni mora vel occasione postposita, secundum tenorem epistolæ nostræ venire præcipe. Nam si in prædictis Idibus venire quolibet modo distulerint, sciant se omni ecclesiastica communione esse priuatos, atque anathematis vinculis innodatos, quouisque nostris se obtutibus præsentare curauerint. Cumque omnia iuxta nostræ præceptionis affectum, pia & fideli

1.7h.1.

deuotione compleueris, ad ecclesiæ tuæ reuertere gremium, nobisque sub certitudine cuncta renuntiare non differas. Vt si de cetero aliqua super his agenda sint arbitrio solerti, vt cura debita sollicitius Deo propitio peragamus.

EPISTOLA XXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD RICHILDIM AVGVSTAM.

Rogat vt Romanæ ecclesiæ suffragetur.

Ioannes episcopus Richildi Augustæ.

QVANTO amore spiritualis filius noster piissimus imperator erga hanc sanctam matrem suam ecclesiam flagret, ex hoc manifestissime claret, quod causam illius apud se specialiter exequendam & ordinandam in vestris proprie manibus collocavit. Cui enim congruentius & præstantius eam, quam præ ceteris spiritualiter diligit, oro, committeret, quam vobis, quæ ab eo sic diligi iubemini, sicut diligi a Christo iubetur ecclesia? Vnde magnopere gratulamur de vobis tot audientes præconia, & confidimus in Domino, quia onera quæ portamus, tam a paganis, quam a pessimis Christianis, vestri studii humeris alleuabitur, & eritis pro ecclesia Christi apud pium coniugem more sanctæ illius Esther pro Israelitica plebe apud maritum. Quia vero sæpe ad Christianissimum coniugem vestrum semper Augustum diuersis pro necessitatibus siue missos, siue apices mittimus, ex hoc iam obsecramus & petimus, vos estote pro nobis ostium, lingua, & manus: imo totum pro nobis sitis, advocatoris fungentes officiis, & omnia pro nobis in omnibus facite. Ita vt amici quidem & fideles ecclesiæ huius per vos apud apicem vestrum locum, apud vos inueniant aditum & salubre in necessitatibus suis omnino remedium: econtra vero, inimici & infideles per vos confundantur & excludantur: quia & nos pro vobis apud omnes & in omnibus erimus, & præcipue apud beatissimos apostolorum principes Petrum & Paulum amatores & protectores vestros: ita vt paterno vos affectu semper fouere studentes, & tamquam spiritualem filiam dilectionis nostræ sinibus collocatam

*Esther. 9.**Concil. Tom. 24.*

E ij

in Christo tractare ac tegere perpetuo satagentes, apud eos commendare assiduis precibus studeamus, & vestri memoriam ad sacrosancta corpora ipsorum semper deponere satagamus. Latamur autem & iocundamur in Domino, quia beatam vos & felicem dicent omnes generationes; quia pio committente coniuge tam salutiferum ministerium assumpsistis: per quod scilicet & in præfenti sæculo nomen bonum, quod est super diuitias multas, & caeleste acquiretis inter angelos, & non finiendum imperium. Data XVI. Kalendas Decembris, indictione x.

EPISTOLA XXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Commendat Vvigbodum Parmensem episcopum.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

QVIA desiderandam nobis, & totis viscerum brachiis amplectendam dilectionem vestram nihil patimur ignorare eorum quam maxime, quæ ad cumulum gloriæ vestri noscuntur culminis pertinere, operæ precium duximus innotescere, Vvigbodum venerabilem ecclesiæ Parmensis antistitem apostolorum adiisse limen, & sedem, tam orationis voto, quam inveniendæ per nos vestræ gloriæ desiderio; cuius mentis arcana subtilius inuestigantes, nos plane minime latuisse fatemur: quod & nunc sinceræ fidei erga pium imperium vestrum habendæ teneatur affectu: & hoc iam olim procul dubio rerum effectibus demonstrasset, nisi sibi esset a piæ memoriæ priori principe causâ talis iniuncta, quam sine sui discrimine floccipendere nequiuisset. Vnde rogamus, data venia suscipite nunc illum vt mea viscera: quia & si forte quondam vobis erat inutilis, nunc autem vobis & nobis utilis: quamuis forte non sit dicendus inutilis, qui fidem ante promissam custodiens, simile circa vos seruandæ fidei dedit indicium: præsertim cum sperans in Domino non perdiderit, si mutauerit, fortitudinem, dum scilicet nobis hunc informantibus, si quopiam contra vos vsus est, pro vobis proponat iam totis viribus exercere. Vnde non dubitamus illum se

fortiorem erga fidei vestræ constantiam exhibendum, quam fuerit, quando contra imperium vestrum perhibebatur sentire. Ergo clementissime imperator, quia ab infantia creuit vobiscum miseratio, recipite illum tamquam ab ipsa beati Petri apostoli patroni vestri confessione, & super eo mercedem habere contendite, non imputantes ei quod nouissimus venerit: quia & bonus ille paterfamilias operarios vndecimæ horæ pares fecisse Matth. 20. describitur his qui tertia hora venere. Sed & vos non minus diligitis militem, qui primo quidem in bello terga dedit, & postea rediens premit fortiter hostem, quam eum qui nunquam terga dedit, & nunquam aliquid fortiter gessit. Sed quid multa? cum ecce nos ei apud pium imperium vestrum, fili carissime, fidem dicimus. Ecce nos pro illo vadem offerimus: tantum sic agat erga eum clementissima & serenissima pietas vestra, vt alii sub tegmen miserationis vestræ, hoc comperto, alacrius confluant, & per interuentionem nostram quasi per immobilem pontem ad vos certatim transitum faciant. Siquidem hic in signum est ad apostolica tecta quoddam positus, cunctos ad vos terrigenas aut bene dispositus inuitabit, aut a vobis male tractatus terrebit. Nam difficile esse credimus apud pietatem vestram quemquam per alios obtinere, quod per Petrum & Paulum apostolorum eximios non poterit impetrare. *Data vt supra.*

EPISTOLA XXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GVAIFERIVM PRINCIPEM SALERNITANVM.

Laudat eius fidei constantiam erga sedem apostolicam: Adelgiffi & complicum fraudes detestatur, suumque & aliorum ecclesiasticorum auxilium contra Saracenos ei pollicetur, & hortatur vt in fide persistat, vtque episcopum Surrentinum ad se mittat.

Ioannes episcopus Guaiferio principi Salernitano.

GLORIOSÆ nobilitati vestræ, quam spiritualibus vlnis amplectimur, & dilectionis semper sinibus fouere non mediocriter anhelamus, condignas gratias agimus: quoniam in fidei petra statuens constantiæ pedes, nec flu-

minibus, nec ventis diuersorum euentuum impetu potuit a stabilitate sua demergi, vel a nobis præstitis sponſionibus aliquatenus amoueri: fundata enim est ſupra petram. Quæ autem de Adelfigi & complicum eius prioribus ac modernis fraudulentis actibus indicatiſtis, & ipſi veraciter ſenſimus, & ſagacitatem tuam, vt ſe res habet, ſenſiſſe manifeſte cognouimus. Erit autem eis vt Saül & Achab, & anima eorum pro anima inimicorum Dei, quoniam virum dignum morte dimittere minime formidarunt; noſque Deo fauente cantabimus & pſallemus: *In operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator.* Et iterum: *Lacum aperuit, & fodit eum, & incidit in foueam quam fecit: conuertetur dolor eius in caput eius,* &c. Interim autem, quantum nos ſuperna virtus adiuuare dignata fuerit, & in conſiliis & in auxiliis vobis ferre præſidium non omittemus: ſed piſſimum filium noſtrum ſemper Auguſtum ad adiuuandum vos tam per ſe, quam per exercitum ſuum quantoſcius incitabimus. Simili etiam modo & alios quoſque fideles, & eccleſiæ Chriſti amicos ad hoc ipſum excitare atque hortari ſtudioſius procurabimus, atque omnia, ſiue quæ nos cogitare, ſiue quæ vos ſalubriter adiuuenta nobis intimare maturaueritis, gratulanter agere ingenti cum gaudio feſtinabimus. Interim autem *ſtate in fide, viriliter omnes agite, & confortetur cor veſtrum,* non Inſultan, qui ſantan congruentius dicitur, ſed ſperantes in Domino: ita vt omnes a paganorum conſortio ſubducatis, & vos ad pacem in inuicem, & concordiam vniatis in Chriſto Ieſu Domino noſtro: quidquid ſane conſilii vobis vel accreuerit, vel ſalutiferum viſum fuerit, nobis innoſcere ne pigritemini, vt a libramine noſtro vel tamquam ſalubre approbetur, vel ſi aliter cælitus reuelatum fuerit, aliter & diſpenſetur. Etenim nos veſtra damna, noſtra credimus: ſicut e contrario lucra veſtra, noſtra procul dubio deputamus. Epiſcopum interea Surrentinum ſiue per terram, ſiue per mare proſectum, quia iam minus recepimus, haud parum moleſte tulimus; & niſi ocius mittatur, moleſtius non immerito ſuſtinebimus: at vero ſi ad nos indifferenter fuerit deſtinatus, tunc magna & ſolita deuotionis tuæ recognoſcemus indicia. Et pure proſecto circa pontificium noſtrum dilectionis tuæ ſole clarius patebunt infi-

3. Reg. 20.

Pſalm. 7.

Pſalm. 17.

Pſalm. 26.

gnia. Optamus gloriam, &c. Data xv. Kalendas Ianuarii, indictione decima.

EPISTOLA XXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLPHV M EPISCOPVM CAPVANVM.

Eiusdem argumenti.

Landulpho episcopo Capuano.

SICVT de sanctitatis tuæ deuotione ab olim erga hanc sanctam Romanam ecclesiam habita gratulamur, ita de infidelium & de inimicorum maleuolentia contristamur, nullatenus de omnipotentis Dei misericordia diffidentes, quod & tibi condigna recompensatio, & illis repentina confusio maturetur. Verum, vt condecet, reuerentiam tuæ fraternitatis laudabiliter amplectentes, & gratias agimus, & vt in bono perseuerare proficereque decertes, apostolica mansuetudine deprecamur: Quatenus qui in illis regionibus & sanctitate decoratus, & deuotione prælatus es, sis etiam contra tortitudinem regula; & sicut hæcenus fecisse probaris, contra infelices felicitas, & contra iniquos æquitas, atque lux contra tenebras: sciens illius qui de tenebris dat lucem splendescere, solatium nobis & vobis citius affuturum, & nimis diu afflictæ Christi ecclesiæ omnipotentem Dominum consulturum. Præterea, quod de adiutorio, sicuti & ingens necessitas omnimodis postulat, a nobis conferendo deposcis; hoc & nos meditamur, hoc volumus, & diuina gratia protegente, cito nos collaturos confidimus: quia iam calamitatem nobis commissi populi sustinere non possumus; iam deuastationem terræ istius aspicere non sufficimus; tantumque dolemus, vt dici non possit, si omnes artus nostri vertantur in linguam. Quapropter vellemus adhibito sanctitatis tuæ consultu, necessaria ad communem securitatem negotia præuidere: tamen præter id quod ad præsens difficile posse fieri, vt ita dixerimus, cernitur; cum primum se nobis posse præbuerit (quamquam imperialem exercitum nos cito habituros speremus) hanc ipsam necessitatem spiritali filio nostro serenissimo semper Augusto rursus significabimus, & vt quantocius nobis potenti virtute sub-

40 IOANNIS PAPÆ VIII.

Psalms. 144. ueniat, humillimis precibus exhorrabimur. Verumtamen prope est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate: voluntatem timentium se faciet, orationes eorum exaudiet, & saluos faciet eos. Data xlv. Kalendas Ianuarii, indiçtione decima.

EPISTOLA XXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Propter imminentiã tum a Saracenis, tum a quibusdam Christianis, grauissima pericula, enixe petit, vt promissa auxilia quamprimum mittat, & destinatos ea de causa legatos commendat.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

CVM nos in ecclesiasticis curis instantia quotidiana constringeret, & hinc inde populi nobis commissi continuus dolor, qui cuncta nostra interiora perculit, perturbaret, illud, vt ita dixerim, inter alia fleuimus, quod nunc vsque tam per terram, quam & nauigio, ad vos nostrum missum dirigere summo desiderauimus studio, vt nobis vestram prosperitatem desiderantibus & anxie sistentibus renuntiarentur citissime sanitates, sed omnino nequiuimus. Hinc fateor, fili carissime, tanta per vtrumque iter impedimenta timuimus, quantum & per paganos, & per iniquos Christianos, sine respectu diuini timoris, generari mala, quæ atas nostra non meminit, deploramus. Tanta enim sunt, vt intra mœnia vrbis reliquæ populi innumerata paupertate affectæ consistant, & omnibus forinsecus deuastatis ac in solitudinem reductis, nihil iam restet, nisi, quod Deus auertat, ipsius vrbis excidium. Sed & quantum nos Leo venerabilis episcopus, apocrisarius & missus sanctæ Romanæ ecclesiæ, communis quoque fidelis, a vestro seruitio rediens, de hoc quod a vobis retulit, post se vestrum exercitum contra Agarenos mittendum, latificauerat, tantum hucusque eundem nobis expectantibus, quod consecuti non sumus, validior mœror & ineffabilis angustia contristauit: quia tota Campania ab ipsis Deo odibilibus Saracenis funditus deuastata, iam fluuium qui a Tiburtina vrbe Romam decurrit, fur-

tim

tim transeunt, & tam Sabinos, quam sibi adiacentia loca prædantur. Sanctorum quoque basilicas & altaria destruxerunt, sacerdotes & sanctimoniales, alios quidem captiuos duxerunt, alios autem variis mortibus necauerunt, & omnem Christi sanguine redemptum populum in circuitu deleuerunt. Et quid dicam? aut quid loquar? cum peruenit gladius vsque ad animam, & sanguis omnium de terra clamet ad Deum. Ergo, præcellentissime Cæsarum, iam iam nostræ calamitati succurrite, iam populi nostri miserias releuate, iam vestræ potentiæ manum porrigite, & hanc terram, cuius vobis necessitates ab ipso vestræ vocationis initio notas fecimus, liberate, ne si perdita fuerit, vestrum vilescat imperium, & totæ Christianitati nascatur dispendium. Reminiscimini igitur propter Deum, reminiscimini, quia multa spe & fiducia freti, diuinitus & humanitus ad imperii gubernacula promerenda pro vobis certamina sumpsimus, nullique labori peperimus. Ideoque vicem nobis rependite, vt spes & labor noster non sit inanis in Domino: quia cum hæc fuerit semper apud vos summa nostræ petitionis, si amplius nobis auxilium vestrum subtraxeritis, in desperationem lapsi deficiemus, & forsitan in aliud consilium resumptis aliquantulis viribus necessario transcendemus. Non enim, sicut vos forsitan aestimatis, mediocre malum tota nostra ecclesia patitur, minimis status reipublicæ damnis afficitur: sed alia Sarracenorum incurfibus, alia autem Christianorum ita sunt exterminata & deuastata tyrannide, vt non nostra sint quæ nostra fuerunt: quin potius solo nomine omnibus illis vtamur, & vel ad defensionem patriæ, vel ad aliquam vtilitatem nostræ ecclesiæ, quorumlibet solatia nunquam inueniamus. Præcipue autem multi, quos vestra non ignorat maiestas, non solum nulla nobis solatia conferunt, verum etiam quidquid residuum est a paganis, impratermissæ subtrahunt, & omnem nostram dispositionem in territorio Romano suis violentiis calcant: adeo vt nec victualia, nec vlla quadrupedia in omnibus nostris remaneant, nec vllum, qui nobis compatiatur, vel nostros singultus aut gemitus doleat, oculi nostri aspiciant. Sed quia tanto imperatori pauca sufficiunt, & ex istis iam, fili carissime, quæ nos præ gemitu & afflictione cordis loqui

non possumus, vniuersa alia cognoscetis, quasi humo prostrati vestram magnificentiã deprecamur, & per futurum iudicium deprecantes, cum tota nostra ecclesia vestro diuinitus protecto imperio totis viribus suggerimus, votisque supplicibus preces multas effundimus, vt contrita & omni humano solatio destituta sancta matris vestrae Romanae ecclesiae defensionem, debitamque tuitionem, cunctis remotis occasionibus, cunctisque omissis dilationibus, omnimodis præbeatis: quia cum iam iuxta præcipitium consistamus, nisi manu vestrae defensionis, & necessariiis nobis, sicut præmisimus, imo sapius exorauimus, quantocius opibus subuenire studueritis, spe viuendi per Christianos sublata, aut ipsis paganis subiiciemur, aut, quod auertat diuina potentia, ab eorum multitudine victi, ad omnem Christianitatis interitum crudeli nece peribimus, ac per hoc & Christi nomen in gentibus blasphemabitur, & vestrae opinionis antea acta studioli obliuioni trademus. Huius rei gratia, sicut supra meminimus, opportunum adiutorium conferentes, nobis vestrum exercitum ad hostilem expeditionem promptissimum destinate, aliosque Deum per omnia diligentes missos, qui vitiorum flammam iustitiae tramite vsi comescant, nimia celeritate dirigite: quatenus qui innumeris tribulationibus quatimur ac æstuamus, & pro populi nobis commissi miseriis cruciamur, vestris consolationibus refecti lætemur, & per vos tranquillitate percepta, optatam libertatem, sicut decet, per tam benignum imperatorem consequi mereamur. Postremo sublimitatem vestram deprecamur, vt latores præsentium, Petrum scilicet atque Petrum venerabiles episcopos, missos apostolicae sedis, nostrosque dilectos, iuxta morem benigne ac pacifice suscipere non dedignemini, & ea quae piis vestris auribus pro vtilitate sanctae Romanae ecclesiae in conspectu vestro retulerint, ad congruum ac opportunum effectum peruenire, pro sanctis apostolis vestris intercessoribus apud Deum, celeriter studeatis. Data quarto Idus Februarias, indictione decima.

EPISTOLA XXXI.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD RICHILDIM AVGVSTAM.

Vt imperatorem coniugem suum ad opem ecclesie
 quamprimum ferendam hortetur.

Ioannes episcopus Richildi Augustæ.

MVLTO peracto iam tempore tam ad spiritualis filii
 nostri Augusti, quam ad vestram inuisendam cle-
 mentiam, missos apostolicæ sedis destinare desideravi-
 mus: quatenus & de vtriusque sospitate latiores efficere-
 mur, & nobis commissæ, sanctæ scilicet matris vestræ, Ro-
 manæ ecclesie calamitates atque oppressiones, quas a
 Christianis & ab iniquis paganis sine cessatione patimur,
 ad memoriam reducentes, ab eodem Augusto consola-
 tionem & optatam opem, sicut sperabamus, tandem ali-
 quando consequi mereremur. Sed omnium viarum adi-
 tibus a malis obsessis hominibus, plus nos compulit do-
 lor lacrymas fundere, quam locus pateret ad vos nostros
 missos dirigere: quia ex vno, sicut diximus, Christiani,
 ex alio pagani ita nos crudeliter persequuntur, vt solis
 mœnibus Urbis relictis, omnia in circuitu longe late-
 que consumpta habeant, & in solitudinem prorsus red-
 acta. A quibus per tantum imperatorem releuari iam cre-
 debamus, & recuperationem aliquam vel medelam adi-
 pisci summopere præstolabamur. sed ecce pro peccatis
 nostris aliis negotiis implicatus, nobis hæctenus distulit
 ferre præsidium. Et quia iam sustinere non possumus, glo-
 riam vestram multipliciter deprecamur, vt vice nostra
 fretæ, sumatis in femineo sexu virile pectus, & pro amore
 sanctorum apostolorum Petri & Pauli, quorum ita est
 deuastatum terminum, vt magis libeat flere, quam dice-
 re, tandiu apud piissimum imperatorem nostrum infi-
 statis, quousque & contra paganos opem præbeat, &
 Christianos compescere gaudeat. Quoniam ideo illum
 tanto diademate ab olim quidem a nobis expectatum ac
 præelectum decorare curauimus, vt sanctæ Romanæ ec-
 clesie recuperatio & securitas, quam ademptam doleba-
 mus, per pium studiû eius, quo semper fruebatur, rediret.

Concil. Tom. 24.

F ij

Quapropter, carissima filia, per Deum vos adiuramus, opportune importune insistite, vt antequam in ipsa vrbe Romulea aliud periculum, quod Deus auertat, proueniat, manum suæ defensionis exhibeat, & hanc terram, quæ sui imperii caput est, ad libertatem reducat, ne quando dicant gentes, vbi est imperator illius? quatenus & nobis spes euadendi, viuendique remaneat, & priusquam hiems vel ver transeat, contra eosdem paganos Romæ sint illius exercitus præparata subsidia. Alioquin aut omnino peribunt, aut coacti, vt solam vitam redimere valeamus, eis qui nobis dominantur, quomocumque subiciemur. Data iv. Idus Februarias, indictione x.

EPISTOLA XXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Mittit imperatori palmam, & malis, quibus a Saracenis prauisque Christianis vrgebatur, expositis, auxilia petit.

Ioannes episcopus Carolo imperatori.

INTER cetera, quæ vera crescente religione ab olim ecclesiastica facta vestrae pietati duximus intimanda, videntium vobis palmarum ecce brauium mittimus, quod Apostolus non omnes qui currunt, sed vnum propter vnitatem legitime certantium accipere protestatur. Quapropter, fili carissime, quasi presentes, incuruatis genibus & summissio capite deprecamur & obsecramus, vt ita legitime celsitudo vestra in huius sæculi stadio pro Christi ecclesia currere, ita decertare contendat, vt non solum brauii victrix vestra dextera adornetur, verum etiam sacratissimum caput diademate gloriæ decoretur: imo pro visibilibus his & corruptibilibus, non tantum palmam, sed & coronam accipiat incorruptam. Sed heu, clementissime imperator, ecce dum ad alia intenditis, mater vestra, sancta videlicet hæc ecclesia, quæ vos spiritualiter genuit, periclitatur, & in nouissimum deuenit exitium: hinc inde non solum tabernaculis hanc Idumæorum & Ismaelitarum, & Agarenis quotidiano gladio & captiuitate in interitum impellentibus, verum etiam falsis filiis Sarra,

1. Cor. 9.

quos optime nostis, in prædam & direptionem miserabiliter immittentibus: ita vt & illi sæpe vsque ad muros Urbis quamuis clandestinis horis peruenerint, sed & Tiberinum fluuium, qui olim Albula dicebatur, iuxta Sabinorum confinia pertransierint: & isti, qui nobis vicini sunt, ex altera parte ita sæuiant & debacchentur, vt non hominem, non agrum, non iumentum, non pecus, non quidquam ex his quæ sancti Petri iuris existunt, dimittere patiantur, sed omnia quæ oculo vident, manu diripiant; & mala quæ cogitant, sine mora perficiant. Hæc sunt, carissime, de innumerabilibus pauca, quæ mater vestra Romana, proh dolor, diebus vestris perfert ecclesia; quasi non vos specialiter ex omnibus & præ omnibus amauerit, inuitauerit, & extulerit: vel quasi nos non vos, auctore Deo, in imperium coronauerimus, & vobiscum in omnibus, quasi cum sapientissimo Salomone, vt quondam ille fidelis Sadoch sacerdos, aduersus alterum ad omnia minime steterimus, nec cuncta, quæ pro vobis debuerimus facere, fecerimus: ad extremum quasi non hodieque manui vestræ speciali voto & prærogatiua plenam benedictione palmam, sicut & cernitis, destinemus aduersus visibiles hostes & inuisibiles triumphantem. Optantes enim vos de cunctis aduersariis triumphare, nihil aptius vobis, quam ramos palmarum, duximus offerendum, quos & pueri sternebant in via Domino Hierosolymam venienti, antiquum hostem triumphaturo, & mundum victuro. Sed dicuntur multæ vos impedire sollicitudines. Hoc plane nec nos ignoramus. Verum vt cum Domino fateamur, & hæc oportuit facere, & illa non omittere. Nam vobis, qui in agone contenditis, vt ad brauium supernæ vocationis, & ad capeffendam coronam incorruptam perueniatis, ab omnibus aliis abstinendum est, & legitime, vt prædiximus, decertandum. Quid autem magis legitimum, quam vt præ omnibus & ante omnia Romanæ curam habeatis ecclesiæ, quæ ceterarum magistra est & mater ecclesiarum, quæ vestro in tempore tantis ac tam immanibus succumbit sine cessatione periculis? Denique si hæc ecclesia, quæ caput est, viget, cetera membra, quamuis languida, recuperandi fiduciam non amittunt: quæ nimirum omni robore carent, si contingat solum caput forte lan-

guere: quanto potius, quod auertat omnipotens, si contingat extingui? Vnde iterum iterumque totis singultibus rotisque imploramus præcordiis, & per Christum Dei filium suppliciter adiuramus, qui vos ad tantum prouexit fastigium & imperium, vel nunc citatum extendite clementiæ brachium, & periclitanti patriæ, quin potius mundo, auxilii iam iamque porrigite dexteram. Ecce Petrus in commissis ouibus mergitur. Erigite ergo eas vos a fluctibus, clementissime. Sic vos ipse ab excessuum alluionibus erigat, & vobis cælestis atria regni intercessionum suarum clauibus referet, & vitæ æternæ pascua inuenienda inter angelos sine termino tribuat, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, &c. Data Idibus Februarii, indictione decima.

1. Cor. 1.

EPISTOLA XXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AIONEM EPISCOPVM BENEVENTANVM.

Commendat eum de zelo erga sedem apostolicam. monet vt sibi adiumento fit in expellendis Sarracenis, suumque fratrem ad idem faciendum impellat.

Reuerentissimo & sanctissimo Aioni episcopo Beneuentano.

SVSCEPTIS atque relectis literis sanctitatis tuæ, gratias Somnipotenti Deo retulimus, & pro tuæ deuotionis affectu, proque solitudine, quam inquirendo de nostris euentibus habuisti, multum in Domino gratulati sumus. Decet enim, & omnino coram oculis diuinæ maiestatis extat conueniens, vt hi quos fideliores erga sanctam matrem cunctorum scilicet Romanam ecclesiam esse conspiciamus, nostris affectibus, & si non per corpus, per spiritum amplectantur, & fraterna dilectione iuxta merita singulorum tractentur. De hoc autem quod asseris, te de nostra sanitate lætari, sicut e contrario de oppressione Sarracenorum tristari; optime quidem (vt ita dixerim) quantum foris est, tangis: sed quantum intus est, iuxta tribulationem quam patimur, non aduertis. Præcipue cum pro populi nobis commissi vastatione solum nobis superfit sepulcrum, & pro his qui nobiscum certare debuerant, & non solum inimicis Christi faueant, sed etiam no-

strum laborem impediunt, immensis angustiis æstuemus. Sed in his non solum nobis orationibus a vobis subueniri precamur, verum etiam quos a communi nostro certamine deuiare cognoscis, & exemplo operis, & verbo prædicationis reuoces, exhortamur. Ceterum licet nostro itineri Neapolim nobis pro maxima nostræ ecclesiæ necessitate nuper aduenientibus non adhæseris: tamen quod per præsentiam non egisti, per absentiam, si ille calor fidei in te vigeat, quem credimus, agere prorsus valebis. Bene enim tuo ministerio cedis, si & laborem nostrum, quem valde debiles corpore pro liberatione Christiani populi tunc assumpsimus, opportune aduertis, & tribulationis, quam modo patimur, memor semper existis. Nam nunquam consilium fratris tui per aliquos tantum subuerti potuit, quantum per tuæ sanctitatis solertiam immutatione dexteræ excelsi non possit conuerti. Eia igitur frater carissime, accinge episcopaliter lumbos tuos, & medullitus fratrum nostrorum, pro quibus Christus suum sanguinem fudit, necesse atque dictu horrendam captiuitatem perpende, & insta opportune, importune, fratremque iam dictum monitis, imo verbis increpatoriis exhortare, 2. Tim. 4. vt nostros pios conatus sequatur, & pro Christianis nobis certantibus opem tribuat, voluntatem extendat, & opus te instante exhibeat, & misereatur Deus. Quid nobis proficit Christianum vocabulum, si opere Christiano caremus? quid prodest nobis cognouisse viam iustitiæ, quando post cognitionem retrorsum conuersi, cum inimicis Christiani nominis tam libere fœdera copulamus? Ergo (sicut diximus) beneficiis sanctæ Romanæ ecclesiæ tuæ sanctitas non ingrata nobiscum laboret, nobiscum pro salute populi Dei in illis partibus cooperatrix existat, & nostro certamini fauens, sanctæ Romanæ ecclesiæ se deuotam nomine & opere semper exhibeat. Quia si tu, sicut potest, peregeris, nec fratris tui, nec alicuius hominis factum, nostrum opus, piumque laborem, Christo iuuante, apud vestrates ex toto dissipare valebit: quin potius incrementum per Iesum Christum Dominum nostrum augebitur, & labor proficius apparebit. Data Kalendas Februarii, indictione decima.

Respondet, abbatem, qui nullo comprobato crimine a regii cœnobii præpositura depulsus fuerat, esse reuocandum; homicidam autem, & facinoris socium ab omni præpositura pellendum.

Ioannes episcopus Ansperto archiepiscopo Mediolanensi.

LAVDAMVS sanctimoniam tuam, frater carissime, iustitiæ zelo feruentem: sed in promotionibus siue anti-
fritis, siue abbatis, nil profecto aliud gerendum possumus
exhortari, nisi quod sacri Canones sanciant, quos nulli
sacerdotum licitum est ignorare, vel quidquam facere,
quod patrum possit regulis obuiari. Verum quia in vtro-
que filii nostri semper Augusti interfuisse perhibetur as-
sensus, eius super hoc esse videtur expectandus aduen-
tus: ad cuius cum tua sanctitas accesserit pietatem, credi-
mus nil ecclesiæ Dei præter paternas regulas illaturam.
Moderatio quippe sedis apostolicæ, & vniuersalis eccle-
siæ dispositio, in hoc periculoso tempore pene cuncta dif-
pensatorie moderanda compellit. Quamuis autem præ-
senti sit exuli consulendum, nihil tamen est, non extante
vlla necessitate, contra Canones patrum agendum. Ab-
bas autem qui nullo comprobato crimine a regii est cœno-
bii præpositura depulsus, eiusdem piissimi principis per-
missu, precibus nostris tuæ sociatis industriæ, reuocandus
est. Non autem solum homicidam, sed & socium homici-
dæ ab omni præpositura pellendum decernimus. Hæc per
paucis fraternitati tuæ scripsimus, ne sibi omnino rescribere
superfedisse videremur. Ceterum, vt cum sancto Leone
papa dicamus, Nos qui sacerdotum Domini matura vo-
lumus esse iudicia, nihil possumus incognitis rebus in cu-
iusquam partis præiudicium diffinire, priusquam vniuer-
sa quæ gesta sunt, veraciter audiamus. Si enim (vt ait Apo-
stolus) mediator vnus non est, qui sic vnâ partem au-
dit, vt alteri parti nihil referuet*. Optamus, &c. Data III.
Kalendas Martii, indiçtione decima.

Galat. 3.

* for. ali-
quid de-
cit.

EPI-

EPISTOLA XXXV.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD EPISCOPOS IN REGNO CAROLI
 IMPERATORIS CONSTITVTOS.

Monet vt imperatorem hortentur ad opem ecclesiæ
 Romanæ celeriter ferendam.

*Ioannes episcopus omnibus archiepiscopis & episcopis in regno
 imperatoris Caroli constitutis.*

PRISTINIS attriti miseris, & oppressi calamitatibus,
 dilectissimi filii nostri magni imperatoris Caroli, qua-
 si de profundis ad Deum clamantes, tamquam ipsius Do-
 mini & Saluatoris nostri anxii expectabamus aduentum,
 & vt ita dixerim, eius iteratum pro salute nostra cre-
 debamus imminere descensum. Sed, proh dolor! tot ac
 tantis circumdamur hinc inde periculis, vt tædeat nos
 etiam viuere. Ecce enim dominicarum ouium ab Aga-
 renis, qui sunt filii fornicationis, nec non & ab his qui
 solo sunt nomine Christiani, aliæ gladio trucidantur,
 aliæ fame pereunt, aliæ vero in prædam & captiuita-
 tem ducuntur. Sed & pastores earum, reuerendi epi-
 scopi, profugiunt, & vagi huc illucque palantes omni
 penitus egestate tabescunt. Redacta est terra in solitu-
 dinem, & ablatis ab illa hominibus, ferarum saltus ef-
 fecta est: ciuitates, castra, & villæ subuersæ, nec vbi ea-
 rum fuerint ædificia, innuunt. Sed & venerabilia loca de-
 struentes, altaria Domini suffoderunt, ministros & ser-
 uos eius occiderunt. Facti sumus, secundum Psalmistam, *Psalm. 43.*
 in derisum & contemptum his qui in circuitu nostro sunt:
 dum illi aut vicinorum auxilio potiuntur, aut saltem
 pacto, secundum Apostolum, tempus redimunt, quo- *Ephes. 5.*
 niam dies mali sunt. Seminamus pedetentim, quamuis in
 lacrymis, nec recolligimus; imo iam nec seminandi facul-
 tas suppeditat. Sedet in tristitia domina orbis, mater ec-
 clesiarum, magistra gentium, consolatio tristium, & non
 est qui adiuuet, non est qui consoletur eam, nisi tu solus,
 o bone Deus, & si non propter iniquitates nostras, sed
 spe, quæ secundum Apostolum non confundit. Quæ, fra- *Rom. 5.*
 tres carissimi, partim vobis significamus, (nam si per sin-
 Concil. Tom. 24. G

gula scribere tentassemus, facilius nobis charta quam fermo deficeret) vt sicut vnum corpus sumus in capite Christo, & alter alterius membra, ita nobiscum pariter condoleatis & compatiamini: quia *si quid vnum patitur membrum*, vt Doctor gentium ait, *compatiuntur omnia membra*: & *si compatiuntur, & conregnabimus*. Condolentes autem nobis, & compatientes, accedatis ad Christianissimum filium nostrum, & consilium Domini ab eo non abscondatis: suggerentes, & exhortantes, vt perpendat quis & quam terribilis sit ille, qui hunc ante sæcula huic præfuturum regioni prædestinauerit, & quam districte ab eo exacturus sit quod commisit: qui scilicet tam preciosi sanguinis fusione quod credidit emit. Meminerit etiam, quia & nos illum præ ceteris propinquis & æmulis eius amauimus, elegimus, & prætulimus. Vnde & eum aduersus omnes hostes ecclesiæ non solum defenso-rem, sed & patronum & aduocatum nostrum existere proposuimus: vt quod ei nos apud Deum esse satagimus, ipse inter homines pro nobis fieri non detrectet: præcipue vt accelerans nobis subueniat, & sine mora contra perfidos Christianos & infideles succurrat. In quo sanctæ fraternitati vestræ præ omnibus laborandum est: pro commisso scilicet sibi sacerdotali officio, & quia, vt cum propheta veridico fateamur, si hæc humiliatur, ad cuius confugietis auxilium, vel vbi relinquetis gloriam vestram? *Isa. 10.*
 Data III. Kalendas Martii, indiçtione decima.

EPISTOLA XXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLPHEM EPISCOPVM CAPVANVM.

Mittit legatos, vt Docibilis Hypatus petierat: hortatur vt det operam vna cum legatis, vt pactum cum Saracenis initum dissoluatur; se quidquid ab eo constitutum fuerit, approbaturum.

Landulpho episcopo Capuano.

NOVERIT industria tua, nos tam Sergii magistri militum, quam Docibilis Hypati epistolas suscepisse: quibus cognouimus eos excusabiles se velle coram nobis reddere tentauisse super contracto infando fœdere, quod

cum Saracenis impie pepigerunt, nec absoluerunt; in tantum, ut gerulus earum referret iam fuisse diruptum, nisi dilectio tua pro reuerentia nostri, nostrum in hoc expectandum arbitrium iudicasset. Quamuis nec hæc ipsa ex toto crediderimus, eo quod de his nullam tuam suscepimus. Verum quia nos prædictus Docibilis Hypatus, ut missos nostros pro tanto bono, & omni ecclesiæ profuturo perficiendo, Caietam mitteremus, obnixe rogauit; ne negligentia nostra diffamaret tantam humani generis salutem postpositam, misimus illuc Vualbertum Portuensem, & Eugenium Ostiensem, sanctissimos episcopos dilectos & consiliarios nostros, ut siue cum magistro militum, siue cum missis eius loquentes, pactum illud, quod perditionis est causa, dissolui per omnia suaderent, in tuæ maximæ sapientiæ illos fiducia destinantes. Quapropter hortamur, ut solertia tua tanto in hoc laboret, quanto non solum a nobis condignam vicissitudinem, sed & ab ipso Deo & Domino nostro coronam se percepturam in cælestibus non poterit dubitare. Admonemus itaque, *instæ opportune, importune*, ut tam impio discisso ^{1. Tim. 4.} fœdere, pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, nobis ^{Philip. 4.} tandem cælitus restituatur. Si qua vero inter hæc se ingerit inimica Deo contentio, tuæ sapientiæ manibus detergatur: nulla simultas, nulla rerum vel gloriæ cupiditas a tanto lucro atque profectu vos subtrahat; quia, quidquid illud est, pacifice poterit post modicum dirimi, & cum caritate, nobis quoque mediantibus, diffiniri. Certet ergo, laboret, & satagat industria tua, & in his vice nostra utatur; & quidquid agendum, quidquid communi ex placito fuerit construendum, vice nostra faciat atque constituat. Alacriter enim quod tua dilectio constituerit, & immobili placito fixerit, adimplere atque perficere procurabimus, nihil ut in hoc hæsitet dilectio tua magnopere commonentes. Prædictis autem missis nostris missos tuos indifferenter & absque mora Caietam dirigere procurato, qui de his omnibus cum eis salubriter tractare valeant, & quæ sunt agenda, perficere. Optamus, &c. Data Idus Martii, indictione decima.

AD FROTARIUM ARCHIEPISCOPVM.

Frotarium ab ecclesia Burdigalensi a paganis deuastata
transfert ad Bituricensem.

*Reuerentissimo & sanctissimo confratri nostro Frotario, dudum
quidem Burdigalensi, nunc autem Bituricensi
archiepiscopo.*

AD hoc nos diuina prouisio supernaque moderatio ecclesiis suis voluit præesse rectores, vt dispersa congregare, & seruare congregata summo studio procuremus, non solum earundem ecclesiarum sollicitudinem, sed & ipsorum quoque rectorum habeamus industriam, & exerceamus solertiam: quatenus sicut rectoribus destitutis ecclesiis alios subrogantes consulimus, ita rectoribus vacantibus ecclesias Domini committentes, prouidam curam nos earundem ecclesiarum gerere demonstremus: maxime his, qui cum robusti preliatores Domini sint, intra otiositatis angustiam arceri renuunt, & per hoc expeditius contra vitia certaminum exercitia quærunt. Quia igitur Burdigalensem ecclesiam, totamque pene sub eius habitam regimine diocesim, ita paganorum frequentes gladii, prædæque continuæ consumpsit irruptio, vt pene omne illic episcopale vacet officium; necessario præuidimus, Dei omnipotentis auctoritate, beatorumque Petri ac Pauli apostolorum principum, fraternitatem tuam, cuius vacatio defectus est fidei, & fere virtutum omnium detrimenta, in ecclesia Bituricensi, quæ vacare pastorali cura dinoscitur, ab hac præsentis decimæ indictione præferre simul & incardinatam præficere, habito in eadem Bituricensi ecclesia totius iure metropoleos ac diocesinos priscis temporibus a sacris Canonibus præstituto, & in illa ecclesia eatenus conseruato: ita vt pastor eiusdem sanctæ Bituricensis ecclesiæ, rector & antistes ex hoc re vera dicaris, habearis, & Christo propitio percolaris, ea quæ Dei sunt iugiter agens, & vtilitati proximorum semper intendens. Qui vero contra huius apostolici priuilegii nostri statutum, quod

necessitate barbarica, & dispensatione cogente loci & temporis, exemplo etiam maiorum protulimus, agere forte tentauerit, diuinis mysteriis priuetur, quamdiu minime resipiscens, apostolico præcepto frustra permanferit inobediens. Data &c. indictione decima.

EPISTOLA XXXVIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD DOCIBILEM ET IOANNEM.

Hortatur vt det operam, ne Christiani fœdus cum Saracenis faciant.

Ioannes episcopus Docibili & Ioanni Hypatis.

DE VOTIONI tuæ pro labore fidei Christianæ, quam Deo excolis, gratiarum actionibus persolutis, iterum & iterum exhortamur, vt magis ac magis satagere & decertare, & cœptum laborem ad perfectam ducere actionem procures: vt Christiani nominis viri paganorum fœdera fugiant, & solum in Deum, qui eos creauit, & non in diaboli membra, quæ sunt filii fornicationis & vasa iræ, spem suam ponere discant. Quod cum egeris, saluabis animam tuam, & operies multitudinem peccatorum. Dicit enim beatus Iacobus: *Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viae suæ, saluabit animam suam a morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Data quinto Idus Aprilis, indictione x.

De Docibile Leo episc. Ostiensis, lib. 1. c. 14.

Iacob. 5.

EPISTOLA XXXIX.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD PVLCHAREM PRÆFECTVRIVM AMALFITANVM.

Monet vt fœdus cum Saracenis initum dissoluendum curet.

Ioannes episcopus Pulchari Præfecturio Amalfitano.

AD MONEMVS vt in omni virtute tua & sapientia tua labores atque decertes, vt illi homines paganorum disrumpere pacta procurent. Quod si fecerint, nil vobis vel illis denegabimus eorum quæ rite facere possumus, & pro nulla causâ vel homine nos a communi vestra & eorum salute seu auxilio separabimus, nec illos aliquando dimitemus: at vero si illi hoc facere recusauerint, & con-

De Pulchare Leo, vbi supra.

spicis eos nobis de die in diem tantummodo velle illudere; saltem tu fac secundum consilium tuum, quod scilicet inspirante Deo, ex prudenti corde salutiferum protulisti. Quidquid autem de his factum, vel non factum fuerit, aut faciendum extiterit, tuis nobis vel missis, vel literis citius indicabis; ut quæ deinceps nobis necessario sunt agenda, facilius & expeditius agamus, præparemus & ordinemus. Data quinto Idus Aprilis, indictione decima.

EPISTOLA XL.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SERGIUM MAGISTRUM NEAPOLITANUM.

Dolet ipsum sæpe monitum fœdus cum Saracenis solvere noluisse. præcipit, ut tandem pareat. sin minus, minatur se iterum eum excommunicaturum. pollicetur, si fideles legatos miserit, benigne se suscepturum.

Ioannes episcopus Sergio magistro Neapolitano.

De Sergio
Leo lib. 1.
cap. 42.

Isai. 5.

Philip. 3.

DVM verbi Dei semen in pectore tuo etiam per me metipsum post crebros missos & literas seminasse, expectabam non verborum folia, sed fructus operum promereri: sed quia super hac parte spes nostra frustrata est, cogor in vocem Domini per Isaiam prophetam aduersus Israeliticam plebem prorumpere, clamans: *Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? an quod expectavi ut faceret vvas, fecit autem labruscas?* Verum quia, ut cum Apostolo dicam, *eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium est*; semel te tuosque adhuc admonere non abnuo, ut ab infidelium consortio declinetis, & a tam profano tandem aliquando fœdere recedatis. Quod si nos audieritis, non solum bona quæ cupitis, affluentius ex nobis habebitis, sed & magna præmia cælitus assequemini: sin autem, non solum nos spirituali vos iterato gladio percellemus, sed & hi, qui non sine causa materiales gladios portant, cum sint sanctæ ecclesiæ validi defensores, & feruidi zelatores, cunctis aduersis & prosperis conculcatis, aduersus vos protinus arma corripient, & vindices contra vos impugnatores eius celerius properabunt. Quæ nos scientes, quia vos anima & corpore saluos reddere cupimus, hæc vobis denuntiamus, & cauenda præcipimus.

Ceterum miramur, quomodo vos in literis vestris, quas in ipsa paschali festiuitate suscepimus, inculpabiles tentetis astruere, cum piaculum vestrum totus qui desertus est mundus, & sanguis de terra, qui effusus est, clamet: præueniente autem gratia Dei, cito credimus fore, vt & vos resipiscentes a vinculo quo annexi tenemini, conuenientius absoluamini, & de tua tuorumque salute ipsi cum cælestibus choris pari gaudio perfruemur. Porro si missos destinatis fideles, quibus credere procul dubio valeamus, libenti eos & benigno suscipiemus affectu; & quidquid desiderio vel voto vestro sederit, gratanter administrabimus, fidentes, quod nil impossibile, nil allegaturi sint inconueniens: econtra vero si sine tenus pacti iugum cum infidelibus ducere forte proponitis, scitote profecto quia (vt cum Apostolo fatear) *in virga veniam ad vos*. Data v. ^{1. Cor. 4.} Idus Aprilis, indictione decima.

EPISTOLA XLI.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Queritur Neapolitanos cum infidelibus fœdus iniuisse, nec ab ipso eorum antistite ad viam veritatis reuocari. Quare hortatur, vt ipse & illi resipiscant. præterea pollicetur se benigne suscepturum Neapolitani ducis legatos, si miserit; paratumque ad omnia se fore, quæ pro ecclesiæ Dei vtilitate perficienda retulerint.

Ioannes episcopus ad episcopum Neapolitanum.

RELECTIS literis tuis, quas cœpto iam paschalis festiuitatis officio in die magno suscepimus, nihil quo lætificaremur, reperimus: vnde ingens tristitia, & continuus dolor cordi nostro creuit, & multiplicatus nos vehementer affligit; quia populum ciuitatis vestræ, quæ olim Dei, nunc autem principis tenebrarum effecta est, derelicto penitus creatoris sui amore, videmus iugum cum infidelibus ducere: teque ideo fore obnoxium, quoniam in medio populi polluta labia habentis, pollutum & complicem habitare, nec toto annixu te velle murum pro domo Domini (sicut idoneum Christi athletam oportet) ^{Ex cel. 13.} contemplamur opponere. Cum nos pro huiusmodi causa te ad tanti

honoris culmen perducere procul dubio studeremus: quatenus te adiutorem & fidelem cooperatorem habentes; oues Domini de tam immani profundo, quo ab humani generis inimico submersas & retentas iacere conspiciebamus, abstrahere, atque ad superna releuare possemus: ut de illorum simul salute par apud retributorem omnium Deum pro communi certamine meritum haberemus. Sed ecce neglecta pastoralis officii cura, postposito diuini timore iudicii, cum illis, quos aut corrigere, & ad viam veritatis reuocare, aut eos quasi gregem morbidum tot disciplinae salubris verberibus castigatum, salutem propriam nolentem recipere, vitare, atque de medio eorum, sicut iam olim tibi ex diuina auctoritate præcipimus, exire debueras, nec amplius cum præuaricatoribus, & consortium infidelium habentibus habitare præsumeres, ut tua deuotionis sinceritate manifestius apparente, reuerentiam tuam, quam sacerdotii summi decorauimus infulis, in societate corporis Christi nobiscum haberemus coniunctam. Nos enim assidua quamuis corporis incommoditate tunc detenti essemus, volentes Neapolitanam ciuitatem, ceu populum Domini, & oues pascuæ eius nobis in ipso apostolorum principe commissas cum omni deuotione saluare, non recusauimus laborem: quin potius posuimus animas nostras in manibus nostris, dominicaque voce admoniti venimus confirmare illos in beneplacito Dei, ceu fratres, & ut filios carissimos coram Domino adiuuare: sed obdurato ipsi corde, nostras preces & monita recipere, atque ut aspides surdæ audire despexerunt; teque secundum eorum votum, & desiderium antistitem (quod non merebantur) ordinare non prætermisimus, multis super hoc aliis, & etiam bonis promissis, si nostræ voluntatis desiderium deuota mente complexerent: nunc autem vel illis incorrectis existentibus, & ad percutientem se redire nolentibus, vel tibi cum ipsis habitanti, & idcirco a diuinis omnibus cum eis pariter sequestrato; quo pacto antequam respicientes ad viam salutis & iustitiæ reuertamini, parcere, aut a nexu ecclesiastici vos iudicii valemus absolueret? Absoluite ergo vos prius colligationes impietatis, & fœdus impium, quod cum inimicis Christi habetis compositum, & nos illico
miseri-

misericordiam, quam Deus noster ecclesiæ in Spiritu sancto dedit facere posse, nullatenus vobis iam conuersis tribuere omittemus: nam sicut vere satisfactionis confessionibus parcendum est, dicente Domino: *Cum conuersus ingemueris, saluaberis; & adhuc te loquente, dicam, Ecce adsum:* ita vero in scelere impiis manentibus miserendum non est: quoniam misericordiam aliquam vobiscum ante fructum dignum pœnitentiæ facere omnino nequimus, eo quod misericordia sine controuersia quæri debet, vt salus sit disciplinæ: nam dicente sancto Gregorio: *Sæpe pietas per immoderatam misericordiam errare solet, si fortasse percipit quæ parcenda non sunt; peccata enim, quæ ferri gehennæ ignibus possunt, disciplinæ sunt verberare corrigenda; sed inordinata pietas cum temporaliter parcit, ad æternum supplicium pertrahit; vnde vobis respicientibus ne in futuro pereatis, parcere optamus.* Præterea si frater tuus, Neapolitanorum videlicet dux, per suos idoneos legatos nobis optata, & ea quæ oportet veraci relatu perficienda direxerit, eos gratissime recipientes, quidquid ratione sagaci retulerint, perficere pro ecclesiæ Dei vtilitate atque salute procul dubio parati erimus. Age igitur, & desudare pro communi prosperitate, imo pro salute tua, & ciuium tuorum non desistas, arguens, obsecrans & increpans cum omni imperio, vt labor tuus fructum desiderabilem in domo Domini pro quo digne remunereris afferat. Data vt supra.

S. Gregorius lib. 2. super Ezechielem, homil. 19.

EPISTOLA XLII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Monet vt bona ablata a monasterio sanctimonialium restituenda curet: quod nisi intra sexaginta dies fecerit, & per legatum id sibi nuntiauerit, vel causam cur non sint restituta, non reddiderit, eum excommunicat.

Ioannes episcopus Carolo † glorioso regi.

CVM generositatem tuam tanta claritas profapiæ regalis extollat, miramur & obstupescimus quomodo hanc tam sinister longe lateque discurrens rumor obnubilet, asserens & affirmans te Italiam ingressum ad monasterium

† Hic Carolus, qui Crassus nominatus est, postmodum imperator creatus, fuit filius

Concil. Tom. 24.

H

Ludouici
Germaniæ
regis, Lu-
douici Pii
nepos, Ca-
roli Magni
pronepos,
ad quem
nonnullæ
infra scri-
buntur epi-
stolæ. De
quo Ado
Viennensis
in sine chro-
nicorū, Re-
gino lib. 1.
chronico-
rum, Aimoi-
nus lib. 5.
& alii.
Dan. 1.
Psal. 61.

accessisse ancillarum Dei apud Brixiam constitutum; inde-
que cum illic ipse morareris, tyrannice aurum ablatum,
tam ipsius venerabilis monasterii, quam dilectæ filiæ no-
stræ Angelbertæ Dei cultricis: quod sibi ad ipsius præci-
pue cœnobii sustentationem procul dubio reseruauerat:
vnde mœrore vehementer afficimur, dolentes gloriam
tuam ad tam immane sacrilegii genus dilapsam, & instar
cuiusdam gentilis regis vasa domus Dei ad vsus proprios
inflexisse conatam. Atque ideo dilectionem tuam in Chri-
sti visceribus esse cupientes, monemus, & sacris conueni-
mus eloquiis cum Psalmista fatentes: *Nolite sperare in ini-
quitate, & in rapinis nolite concupiscere.* Si qua ergo a prædi-
cto pio loco, siue gloria tua sciente, siue nesciente ablata
sunt; industria tua diligentissime requirantur, & inuenta
in eo sine mora sub omni integritate restituantur: ne, quod
absit, si aliter egeris, & Deum contra te ad iracundiam
prouoces, & decus tuæ regiæ nobilitatis offulces, atque
nos ad hæc seuerius secundum ministerium nostrum pu-
nienda commoueas. Denique nisi post lectam hanc nostri
apostolatus epistolam, intra sexaginta dierum spatium,
thesaurum illum sine aliqua diminutione reddere propo-
sueris; ita vt missus tuus Romam in præsentiam nostram
ueniens, siue reddideris, siue nec reddideris, quidve hinc
agendum delegeris, veram & idoneam exposuerit ratio-
nem, eousque sis extunc excommunicatus, quousque ab
omni te rapinæ communionem reddideris alienum: duriori-
bus deinceps te sciens verberibus erudiendum, si his inter-
im leuibus tactus resipiscere forte contempseris. Ama-
mus enim te more paterno, & ab hac secunda idolorum
seruitute volumus scire liberum & immunem. Etenim
auaritia, secundum Apostolum, *est seruitus idolorum.* Opta-
mus, &c. Data VI. Kalendas Aprilis, indictione decima.

Galat. 5.

EPISTOLA XLIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD ENGILBERGAM.

Consolatur eam ob mortem mariti, atque monet vt Carolo imperatori fidem seruet, seque eius intercessorem apud eundem Augustum futurum pollicetur.

Joannes episcopus dilectæ filiæ Engilbergæ Christo dicatæ.

Eo nos, filia carissima, nec alio circa dilectionem vestram flagrare affectu noueris, quo fuimus, quo etiam olim persistere proposuimus: nescit enim dilectio vicissitudinum obumbrationem, nec defectum patitur, cum, secundum Apostolum, nunquam excidat. Huius rei gratia consolatoriis his, & exhortatoriis prudentiam vestram literis commonemus, ne deficiatis in tribulationibus, scientes, docente Apostolo, *quia tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem: spes autem non confundit. omnia enim quæ videntur, temporalia sunt; quæ vero non videntur, æterna.* In his ergo configi, in his debes totis radicibus inhære carissima: vnde sapientia vestra sanctos, qui patientiæ in mundo claritate quasi luminaria refulserunt, præ oculis habeat, & ita inoffensis ad palmam supernæ vocationis gressibus tendat, quam videlicet habituri sunt illi, qui oraculo dominico imbuti, in patientia sua ponunt animas suas. Nihil enim inimica mors, vel manus abstulit, quod vita, quæ Christus est, & ipse prouida dextera in melius non transtulit, atque restituit. Abstulit mortalem illa maritum, sed ista seipsam æternum contulit sponsum: vnde quæ terreni vocabamini vxor, Patris cælestis iam regis multo præstantius dicimini coniux. Ademptum est corruptibile diadema, sed præparatur incorrupta corona. Remota sunt decoramenta quæ veterascunt: sed reposita sunt vobis ornamenta, quæ non marcescunt. & quid plura? pro arumoso & phantastico regno, percipietis felix & verum imperium: & reuera hæc est immutatio dextera Excelsi. Verum cum sapienti vobis & quæ nostis de paucis plura pensare pauca sufficiant; his ita prælibatis, dilectionem vestram merito com-

Engilberga
vxor fuit
Ludouici
secundi im-
peratoris ad
quam ali-
quot infra
scribuntur
epistolæ.
Eiusdem
meminit
Aimoinus
lib. 5. c. 28.
& Leo Mar-
sicanus lib.
1. c. 38.
1. Cor. 13.
Rom. 5.
2. Cor. 4.

Luc. 21.

2. sal. 76.

Concil. Tom. 24.

H ij

Rom. 13.

monemus, vt spirituali filio nostro Carolo piissimo imperatori, puræ fidei ac sinceræ deuotionis exhibens semper integritatem, omnes ad eius mansuetudinem attrahat, & salubribus monitis inuiolabilem ei fidem seruare demonstret. *Non enim est potestas, vt Apostolus ait, nisi a Deo. Et: Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit.* nos autem, quia illum diuinitus, vt credimus, acti semel elegimus, perpetuo tamquam filium carissimum omni conatu diligimus, ita vt ipsius amicos & inimicos, nostros amicos & inimicos existere teneamus: si qua vero sunt vobis ab eius clementia impetranda, per nos credimus, cum vobis libuerit, indifficulter obtinere valebitis. Quod & nos libentissime pro memoria prisca benignitatis vestrae geremus, & idem pius Augustus pro Dei sanctorumque apostolorum, sed & nostri dilectione animo gratanti concedet. Optamus dilectionem vestram bene in Christo valere dilectissima filia. Data VI. Kalendas Aprilis, indictione decima.

EPISTOLA XLIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIGBODVM EPISCOPVM PARMENSEM.

Hortatur vt quoscumque potest ad sanctæ Romanæ ecclesiæ defensionem excitet, & ad se cum suis veniat, vt communi consilio Sarraceni ab Italia expellantur. mittit desideratas epistolas, quas afferendas curet iis, quibus scribuntur.

Ioannes episcopus Vvigbodo episcopo Parmensi.

DEVOTIONIS tuæ affectus non inscii grates condignas referimus: quia vero sanctitatem dolere tuam cognoscimus pro eo quod a nobis nihil sibi laboris iniungatur; nil esse noueris aliud, nisi quia nouimus te multis huius temporis procellarum fluctibus irretitum. Verum quia nobis multa incumbit necessitas, & tua promptissima claret alacritas; hortamur, vt quoscumque potes, & quomodo-cumque potes ad defensionem huius sanctæ principalis ecclesiæ filiorum excites, incites, & prout necessitas vrget, impellas: sed & ipse cum his, qui tibi adherent, ad colloquium nostrum accelerare ne pigriteris, quatenus communi consilio, auxiliante Deo, gens impia nostris eliminetur e

finibus. hoc est quod exigimus, hoc est quod ante speciali voto deposcimus. Quæ vero de mittendis quibusque literis nostris suggerere voluisti, votis tuis (prout temporis qualitas, & causarum dispensatio concessit) gratanter annuimus; & non solum hoc, sed & quæ possumus, tanto circa sanctimoniam tuam exhibere libentius volumus, quanto hanc præteritis illis in partibus constitutam alacrius & instantius quæ nostra sunt exequi contemplamur. Epistolæ autem ipsæ quibus missæ sint, superscriptio earum monstrabit, quas ipse procul dubio ad eos, quibus directæ sunt, facies asportari. Esto itaque filius in nobis, & viriliter age, & *psal. 26.* confortetur cor tuum, & sustine Dominum, & accinge sicut vir lumbos tuos, & accelera, vt dilectionem tuam superius commonuimus. Opramus sanctitatem tuam, &c.
 Data VI. Kalendas Aprilis, indictione decima.

EPISTOLA XLV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AIONEM EPISCOPVM BENEVENTANVM.

Laudat eius promptum ad ecclesiæ defensionem studium: tum hortatur vt contra Sarracenos opem ferat, & fœdus cum illis ictum dissoluendum curet.

Ioannes episcopus Aioni episcopo Beneuentano.

PERSPECTIS apicibus sanctitatis tuæ, quantum in te diuini amoris ardor efferueat, luce clarius recognouimus; & quantum erga sanctam Romanam ecclesiam deuotus existas nihilo minus aduertentes, pro tanta tibi benignitate multiplices gratias agimus, & sanctimoniam tuam ad nostri profectum certaminis dignis pollere successibus ab omnipotentis clementia postulamus. Vere etenim frater carissime laudibus es extollendus, qui tribulationes nostras, quas pro populo nobis commisso patimur, quasi præsentis intuitus, nobiscum gemens & dolens, ad has auferendas prouidum commilitonem & cooperatorem nostrum non indebite te velle esse in omnibus asseueras. Nec aliud itaque de tua sanctitate credimus, nec aliud suspicamur, nisi vt quamuis corpore absens sis, spiritu a nostris singultibus nunquam desis; & quam dolendum sit,

H iij

quod fideles cum infidelibus tam perniciose iunguntur, liquidius & ipse perpendas; huius rei gratia, quia multis studere loquelis, ne magis multiplicare verba, quam gemitus videamur, non expedit; præcipue quia tua fraternitas ipsos inuisibiles mœrores nostros, sicut in literis tuis conspiciamus; non ignorat per illum, qui te sacerdotem suum constituit, tuam reuerentiam adiuramus, suadentesque modis omnibus deprecamur, & auctoritate principum apostolorum, fraterno freti amore præcipimus, vt omnibus viribus tuis, omnique posse tuo labores, tam scilicet cum germano fratre, quam cum aliis Christicolis in hoc opem ferre valentibus, vt impia Agarenorum fœdera, quæ Neapolitani, vel sui consocii cum inimicis Christi nominis iniurant, Christo miserante quantocius destruantur; & pax atque concordia fidelium per eundem Christum Dominum reformetur: quatenus corpus sanctæ Dei ecclesiæ, pro qua sanguis fusus est Christi, in suis membris non laceatur, & quæ sit vera religio, atque perfecta caritas agnoscatur: quia licet vos, vel omnis forte mundus mala quæ imminere lugeat; nos tamen tantum præ omnibus affligimur, ac dolemus, quantum præ omnibus sollicitudinem, atque curam regendarum Christi ouium nos suscepisse perpendimus. Ideoque quia plus omnibus laboramus, vt per vos labor noster vsque ad effectum proficiat, specialiter deprecamur. Inter hæc autem carissimum fratrem quæsumus exhortare, vt epistolam nostram ad primum Græcorum illuc venturum cito transmittat, & suis eum deprecationibus moneat, vt omni amota occasione, vel decem dromones in adiutorium nostrum statim dirigere nunquam omittat: quia nos, cooperante gratia Christi, tam cum carissimo filio nostro Lamberto glorioso duce, qui nobis in omnibus hæret, quam cum aliis Dominum timentibus desudabimus, vt & impium fœdus cum Agarenis habitum dissoluatur, & libertas, vel aliquanta securitas Christiani populi renascatur. Postremo, quia, sicut diximus, plus omnibus necessario laboramus, nullum laborem, nullamque tolerabilem molestiam corporis recusabimus, quominus adiuuante Domino pro tantis necessitatibus pro vobis cum præueniente Christo laborem nostrum viriliter insistamus: forsân omnipotens Deus, adhibitis tuis labori-

bus, tantorum pereuntium miserebitur, & dolores nostros auferens, fœdera cum iniquis Paganis a vestratibus facta dissoluet: vbi rogamus cunctis conatibus fudes, qui tanto de profectu tui certaminis latari speramus, quanto te in hoc opere cooperatorem nostrum habere confidimus. Interim magnopere postulamus, vt quidquid siue de dromonibus dirigendis, siue de impiis peccatis soluendis per tuam solertiam, vel per fratris tui obedientiam effectui fuerit datum, citissime nobis sancta tua fraternitas scriptis significare procuret. Data xv. Kalendas Maii, indictione decima.

EPISTOLA XLVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GREGORIVM IMPERIALEM PÆDAGOGVM.

Gratulatur imperatorem contra Sarracenos classem ad ecclesiæ defensionem misisse; eumque ducem constituisse: tum monet, vt decem * achelandia ad litora a piratis Sarracenis expurganda mittat.

* al. chelandia, qua e nationum militarium genere sunt.

Ioannes episcopus Gregorio imperiali pædagogo.

GLORIAM tuam hac apostolatus nostri epistola missa primitus exhortamur, vt diuinitus datas sanitates desiderabilis filii nostri Basilii tranquillissimi imperatoris nobis significes. Cupimus enim valde salutem eius animæ simul & corporis semper audire, tamquam piissimi propugnatoris orthodoxæ fidei. Gratulati autem sumus audientes gloriam tuam directam cum Deo conseruandis exercitiibus a prædicto diuinitus protegendo imperatore, in partes Beneuentanorum venisse, tam quia, gratias Deo, ipsius diuinitus prouectum imperium in defensionem Christianitatis pio zelo succensum, classes & militarem validam manum contra inimicos crucis Christi mittere procurauit; quam quod te præ ceteris ad tantum opus cum Dei auxilio peragendum elegit, quem audiuimus in omnibus strenuum, & Dei cultorem industrium. De cetero credimus scire iam magnificentiam tuam, qualiter quædam latrunculorum Agarenorum sagenæ occultis irruptionibus litora nostra deuasent: & quia palam ausum non habent, fur-

tiuis deprædationibus plurima huic sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ damna multipliciter inferant. Quapropter bene visum est nobis literas nostras tibi transmittere, vt vel decem bona & expedita achelandia ad portum nostrum transmittas, ad litora nostra de illis furibus & piratis Arabibus expurganda. quod citius & sine aliquo impedimento agere poterunt, adiuuante dextera Excellsi, quæ principibus apostolorum intercedentibus concertabit, & auxiliabitur illis: in quo, mihi crede, gratum animum piissimo imperatori facies, si in hoc admonitiones nostras audieris: quia cum sit Christianissimus Dei amator, & ecclesiarum Domini feruidus propugnator; non poteris illum tibi gratiorem reddere, quam si tantum hanc sanctam ecclesiam per te studueris adiuuare, quæ prima ecclesiarum magistra & caput est, maxime cum in hoc facto eidem a Deo protecto semper Augusto, & in hoc sæculo gloriam, & in futuro acquiras sine fine coronam. Deus omnipotens te & qui tecum sunt protegat, & contra inimicos Christi potenti dextera tueatur. Data xv. Kalendas Maii, indictione x.

EPISTOLA XLVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Nuntiat se Adelardum episcopum Veronensem excommunicasse, quod Nonantulanum monasterium inuasisset.

Ioannes episcopus ad imperatorem.

SACRIS vestræ imperialis clementiæ auribus gloriosissime imperator Auguste Adelardi Veronensis episcopi inobedientiam, & temerariam præsumptionem, quam non solum in nostro contemptu, sed etiam in vestræ celsitudinis peregit iniuriam præsentibus referre apicibus iure curauimus & merito: nam superna vos maiestas sanctæ suæ ecclesiæ nobis commissæ patronum inuictum, defensorem potentem, & strenuum adiutorem concessit, vt in omnibus ecclesiasticis vtilitatibus vnde perpetuam habere gloriam mereamini, quasi vindicem Dei habeamus ministrum. Igitur cum eundem Adelardum episcopum venerabile

rabile monasterium Nonantulæ situm, quod pro Dei, tantique loci reuerentia, nullus vnquam episcoporum, vel iudicum in beneficium quæsiuit, timorem diuinum parupendendo, contra sacras præcessorum nostrorum, nostrique priuilegii institutiones, quibus de propria semper congregatione abbatem fieri iubetur, callide petiisse, ac per hoc illicita præsumpsisse, omnimodis reperifsemus; auctoritate apostolica eum excommunicare studuimus; * vt eaque ipse tenere canonicis eum correptionibus, prout nobis auctoritas apostolica suffragatur, procul dubio arguemus, vt digno verberere castigatus, & canonico nexu ligatus obedientiam discat seruare, qui absolutus ecclesiasticis, atque canonicis noluit obedire præceptis. Data vt supra.

* Deest ali-
quid.

EPISTOLA XLVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM, ANSPERTVM ET VVAIPERTVM
ARCHIEPISCOPOS.

Eiusdem argumenti.

*Ioannes episcopus Ioanni Rauennati, Ansperto Mediolanensi, &
* VVaiperto Aquileiensi archiepiscopis.*

* f. Val-
perio

SANCTI magnique Nicani Concilii præcepta secuti, quæ iubent, regularem epistolam per vnamquamque prouinciam obtineri, ne hi qui abiiciuntur ab aliis recipiantur; fraternitati vestræ notum esse volumus Adeldum Veronensem episcopum auctoritate sedis apostolicæ priuilegii communionem priuatum: quoniam cœnobium Nonantulæ, quod semper apostolicæ sedis, & nostræ ipsius auctoritatis priuilegio munitum nullius inuasionis usurpatione detinebatur, sed solius hucusque abbatis e gremio fratrum electi atque prælati moderamine regebatur, subripuit, suisque vsibus, coartatis extrema egestate monachis, applicauit: & eatenus etiam post frequens interdictum nostrum opprimere, sæculariumque manibus dispartitum proderere non formidat, contra sanctorum patrum regulas, nec non & aduersus apostolicæ sedis & totius sanctæ Synodi sententiam, quam missis per singulas prouincias literis notam vobis omnibus fecimus, in communio-

Concil.
Nicæn.
C. 12.

Concil. Tom. 24.

I

nem post nostram quoque prohibitionem per missos nostros, & apices sapissime destinata, passim recepit, & in cunctis prauitatibus eius conscius, & fautor apparuit. Excommunicauimus igitur prædictum Adelardum Veronensem episcopum, donec in præsentiam sedis apostolicæ veniens, de prædictorum excessuum qualitate, idoneam satisfactionem coram positus exhibuerit, quæ si contempserit existens interim, existet per omnia communione iure priuatus, pari vinculo irretiens omnes qui sibi communicauerint, vel contra interdictum nostrum ausu temerario fauerint. vnde vos cautos reddere volumus, si non vultis ipsi eidem secundum regulas sacras subiacerere iudicio. Optamus fraternitatem, &c.

EPISTOLA XLIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERVM VERONENSEM.

Eiusdem argumenti.

Ioannes episcopus vniuerso clero ecclesiæ Veronensis.

EXPERIENTIÆ vestræ notum esse volumus, Adelardum episcopum vestrum auctoritate sedis apostolicæ communione priuatum, quoniam cœnobium Nonantulæ, quod semper apostolicæ sedis, & nostræ ipsius auctoritatis priuilegio munitum nullius inuasionis vsurpatione detinebatur; sed solius hucusque abbatis e gremio fratrum electi atque prælati moderamine regebatur, subripuit, suisque vsibus, coartatis extrema egestate monachis applicauit, & eatenus etiam post frequens interdictum nostrum opprimere, sæculariumque manibus dispertitum prodere non formidat, contra sanctorum patrum regulas, nec non & aduersus apostolicæ sedis, & totius sanctæ Synodi sententiam in communionem post nostram quoque prohibitionem per missos nostros & apices sapissime destinata passim recepit, & in cunctis prauitatibus eius conscius & fautor apparuit. Excommunicatum igitur eum scitote, donec in præsentiam sedis apostolicæ veniens, de prædictorum excessuum qualitate idoneam satisfactionem coram positus exhibuerit. Quæ si contempserit existens interim, existet per omnia communione iure priuatus, pari vin-

culo irretiens omnes, qui sibi communicauerint, vel contra interdictum nostrum ausu temerario fauerint. vnde vos cautos reddere volumus, si non vultis ipsi eidem secundum regulas subiacerere iudicio. Optamus vos, &c. Data iv. Kalendas Maii, indictione decima.

EPISTOLA L.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLFVM EPISCOPVM CAPVANVM.

Monet vt sibi significet, an Neapolitanorum dux fœdus cum Sarracenis in initum frangere velit, & det operam vt idem dux Guaiferius & Pulchar vna secum Traiectum se conferant, quo ipse est iturus; paratum se ad ea quæ promiserat, & maiora concessurum, si ipse dux in sententia persistat.

Ioannes episcopus Landulfo episcopo Capuano.

STUDEAT sanctitas tua certissime scire si Neapolitanorum dux præsentialiter vult pactum Sarracenorum irrumpere, & fœdere Christi, quod in regenerationis vnda pepigit, vel a nunc, sicut debitum est, veraciter inharere: & si quidem talem nunc animum habere cognoueris, hoc nobis præsentialiter indicato. Age vt idem dux Neapolitanus, & Guaiferius gloriosus princeps, ac Pulchar præfecturius ad Traiectum vna tecum accelerent; vbi etiam nos accedentes, quæ Deo sunt placabilia statuemus. Parati enim sumus non solum quæ dicta sunt, sed & maiora concedere. tantum vt eiusdem magistri militum sermo ita sit fidelis & stabilis, & omni certitudine præmunitus, vt securitas ex vtraque parte firma maneat, & sine dubitatione certa persistat: quod si quæ repromittunt, aut adimplere nolle aut prolongare velle illos cognoueris: non tibi sit licentia hoc a nostra scientia occultandi; sed quidquid veraciter sine dolo per omnia indicandi. De his ergo stude præsentialiter nos pleniter ac citissime literis tuis instruere; vt quod deinceps Deus dictauerit, cum ipsius auxilio sine mora incipere & perficere procuremus. De quibus ipse præ ceteris curam arripe, qui nimirum speciali prærogatiua nostrorum viscerum præ ceteris foueris in antro. Data iv. Kalendas Maii, indictione decima.

Concil. Tom. 24.

I ij

Ioannes episcopus Pulchari præfecturio.

SI vere utique magister militum pactum Sarracenorum proposuit rumpere, hortamur ut Traiectum cum inclyto focero tuo adeas, ubi quoque & nostra reperta præsentia, quidquid rationabiliter quæritur, quidquid necessarium, seu possibile postulatur, gratantissime confestim admittet: sed & ampliora facere nullomodo recusabimus, ut omnes, secundum Apostolum, lucrifacere valeamus. In quo industria tua tanto sollicitius elaboret, quanto liquidius sibi per hoc caeleste præmium a Domino Deo tribui non ignorat. Alioquin aduersus eum, quæ digne possumus agere, indubitabiliter & indifferenter exercere, Christo propitio, nullatenus omitemus. Data 1v. Kalendas Maii, indictione x.

1. Cer. 9.

Ioannes episcopus Guaiferio principi Salernitano.

QVIA Neapolitanorum ducis legatos secundum ipsius & vestra scripta prætolati, nec contemplati sumus, iterato excellentiæ tuæ scribere cogimur, ut illum a perfidis separatim, piis sanctæ matris ecclesiæ gremiis restituamus. In quo quia iam plurimum laborasti, industriam tuam item itemque laborare sine tenus exhortamur. Quod si iniquam colligationem statim dirumpere preparatur, cum hoc certissime scierimus, per nosmetipsos ad Traiectum properabimus, & hoc quod quæritur, & quodve iam promissum est, etiam amplius libentissime largiemur, clariori dumtaxat certitudine, ac fidei veritate inter utramque partem composita; ubi quoque tuam sanctissimique Landulfi antistitis, & prædicti ducis, nec non & Pulcharis glo-

riofī præfecturii adesse præsentiam cupimus. Et vt agatur solertiam tuam fatagere flagitamus. Quod si adeo idem dux secundum duritiam suam, & cor impœnitens thesaurizat sibi iram in die iræ, vt aut protelare, aut penitus suæ ipsius & multorum salutis causam contemnere velit, & hoc ipsum statim cognoscere cupimus: quoniam nobis nec humanum, nec diuinum deficiet prorsus consilium & auxilium; quod plane reddet ei secundum opus suum, & secundum fructum adinventionum suarum toto corde desiderant, in aduentu illius exultent: quia & omnipotens Deus blandus iustis, & terribilis apparet iniustis. Vestra itaque dilectissima caritas deuotissimam se super hoc nobis exhibeat, & quousque vires suppeditant, laborare non cesset, vt dum vestris hortatibus hæc nostra postulatio ad effectum peruenerit; dignas vobis gratias referamus, & apud sanctos apostolos in orationibus nostris memoriam habeamus. Data III. Kalendas Iunii, indictione x.

EPISTOLA LIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSPERTVM ET ANTONIVM EPISCOPOS.

Vt Rauennam ad Synodum accedant; quod nisi paruerint, minatur eos se excommunicaturum.

*Ioannes episcopus Ansperto Mediolanensi archiepiscopo,
& Antonio episcopo Brixienti.*

QVIA diuersis ac multiplicibus ecclesias Dei nobis commissas incommodis perturbatas, rebusque propriis incunctanter priuatas, & earum antistitum honorem diminutum fore videmus; ipsarum, secundum Apostolum, ^{2. Cor. 11.} sollicitudine quotidiana compulsi, necessario rati sumus pro illarum statu, ac pristina redintegratione generalem, Deo fauente, Synodum celebrare: quam secundum antiquam consuetudinem cum Romæ agere debuissimus, non recusantes tanti laborem itineris; pro suauitate tamen venerabilium confratrum nostrorum episcoporum, quos in consortium nostrum literis missis asciuimus, octauum Kalendarum Iuliarum, Rauennæ, auxiliante Domino, eri-

Antiqua
consuetudo
Romæ Con-
cilia cele-
brandi.

mus procul dubio celebraturi. Ad quam videlicet fraternitatem vestram omni occasione postposita, omnique tarditate prætermiſſa his præſentibus venire iubemus apicibus, quatenus communi multorum fratrum noſtrorum conſenſu atque decreto eccleſia Dei nobis commiſſa propriæ dignitatis iura, quæ a quibuſdam inique agentibus ſunt uſurpata, ſub integritate recipiente, malorum omnium tandem ſecuri effecti, miniſterium pontificale, quod nimirum pro gregis dominici nobis commiſſi ſalutē, Deo largiente, ſuſcepimus, ut dignum eſt glorificare poſſimus. quapropter iterato te ſermone ad eandem, ut dictum eſt, Synodum venire præcipimus. Nam ſi præſato die ad ipſum venerandum Concilium quoquomodo properare forte contempſeritis, & pro eccleſiæ Chriſti Dei noſtri utilitate, quæ inſtanti tempore plurimum eſt neceſſaria, debitum nobiſcum laborem ſumere ſpreueritis; ſciatis pro certo communionis noſtræ futurum nullo modo eſſe conſortes, ſed potius canonicæ auctoritatis cenſura, ut pote tranſgreſſores improbos, feriendum atque damnandum. Optamus reuerentiam veſtram in Chriſto bene valere. Data VIII. Kalendas Iunii, indiſtione X.

EPISTOLA LIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CALVVM IMPERATOREM.

Auxilium contra Sarracenos implorat, qui deuaſtata
Campania, omnia Romæ ſuburbana
depopulabantur.

Ioannes epiſcopus ad imperatorem.

DIVINA ideo maietas excellentiam veſtram præ ceteris elegit Romani imperii altitudine ſublimare, Auguſtaliſque voluit diademate coronare, ut Deo noſtro clementer auxiliante potentia veſtræ brachio triumphali eccleſiam Chriſti voce ſupra petram veræ fidei fundatam tueremini ſemper, & ab immani crudelique Paganorum inſeſtatione, qui nos iam more latronum vndique circumdantes omnia noſtra igne gladioque deuaſtant, pio mentis defenderetis intuitu. Sed quia nobis procul exiſtentibus, tot dura & importabilia, pro quibus iam veſtram Augu-

stalem implorauimus maiestatem, supra modum quotidie patimur. quippe cum tota iam depopulata Campania nil habeamus, nilque nobis, aut venerabilibus monasteriis, ceterisque piis locis, neque senatui Romano, vnde corporaliter sustentari possimus, remanserit: omnibus etiam Romæ suburbanis adeo deprædatis, vt nullus in ipsis iam habitator, vel cuiuslibet ætatis incola videatur consistere. Pro quibus sane malis innumeris ingenti mœrore afflictis, doloreque turbati, nec somnum oculis, nec cibum ore capere possumus: sed pro requie laborem assiduum, & pro corporali dapium dulcedine, mentis amaritudinem patimur. Idcirco vestram imperialem maiestatem, totius sapientiæ luce splendide irradiatam, sancta Romana ecclesia, quæ religioso vos vtero genuit, meo quidem sermone, sed suo venerabili suppliciter nimis precatur affectu, vt omni dilatione remota, omnique eius cura assumpta, nunc ad suam defensionem & totius patriæ liberationem adiutor clemens, defensor potens, & saluator inuictus venire dignemini. quia nisi vestra desideratissima nobis affuerit præsentia, nullum defensionis auxilium, nullumque necessariæ salutis remedium poterimus habere. Nos enim, cum omni sedis apostolicæ ordine sacro, cum religiosis & Deum timentibus viris, pro vestræ gloriæ prosperitate, continuaque mentis & corporis salute, omnipotentem Dominum, cuius est salus omnis & vita, totis deprecabimur nisibus, vt nec temporis feruor, nec loci natura insolita, nec molestia qualibet vestro insigni corpori nocitura contingat. Quamobrem nihil horum quæ sine Dei procul dubio non euenient nutu dubitantes, quin potius in Domini miseratione totis viribus confidentes, non solum corpoream incolumitatem, verum etiam & perpetuam animæ vestræ merebimini adipisci salutem & gloriam. Dignetur igitur piissima serenitas vestra, clementissime imperator Auguste, pro tantæ sedis liberatione, tantorumque hominum Christi cruore redemptorum saluatione, nostras & ecclesiæ nostræ preces audire, singultus prospicere, & tanti gemitus lacrymas incessanter effusas attendere: quatenus more solito, & solitæ pietatis viscere nobis compatientes, opem consolationis citissime petentibus tribuentes, prout opportunum est, nos adiuuare sataga-

tis. quia post Deum vnica spes salutis & liberationis nostræ fiducia vos procul dubio estis. Ideo per vosmetipsos properantes, congruum & opportunum nobis præbere auxilium non differatis: vt & Dominus, qui elegit vos caput orbis, & dominum fecit, auxilium suum vobis de sancto mittere semper dignetur, amantissime fili. Data VIII. Kalendas Iunii, indictione x.

EPISTOLA LV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VRSVM DVCEM VENETIARVM.

Inobedientiam accusat, & monet vt episcopus Venetiæ ad Synodum Rauennæ celebrandam accedere curet, & ipse quoque vel veniat, vel legatos mittat.

Ioannes episcopus Vrso duci Venetiæ.

MVLTISSIMIS effes nimirum iustæ correptionis a nobis increpationibus submittendus, nisi apostolica moderatio circa te minus seueritate quam patientia vteretur. Exceptis enim excessibus illis, quos per inobedientiam prius contraxeras, ad extremum etiam legationem B. Petri indignam tuis oculis iudicasti, cum hoc nec gentilis quisquam facile fecisse clarescat: maxime cum ea, quæ dilectioni tuæ mittebamus, paterna essent monita, non inimici odientis verbera. Sed ista dissimulâtes, innotescimus dilectioni tuæ, nos octauo Kalendas Iulias Rauennæ Synodum totius Italiæ sacerdotum celebraturos: cui interesse volumus & marinæ Venetiæ antistites, qui adhuc superesse noscuntur, vna cum personis ad episcopatum electis, & illis, quas tibi iam per diuersas epistolas significauimus. Quapropter bene profecto facies, si eos ad prædictam venire Synodum non impedieris, sed modis omnibus incitaueris. Non enim ruinam eorum cupimus, absit, sed illius statum reformare prouinciæ, & quidquid inter eos & metropolitanum quæstionis & controuersia vertitur, canonicè diffinire. Itaque indubitanter veniant, & tam sancto numero quoque fratrum deesse nullo modo patientur collegio. Non enim, mihi crede, in aliquo minorati, quod auertat Dominus, sed potius augmentati, Christo propitio, ad propria reuertentur. Sin autem communi omnium decreto,

cum

cum ecclesiam non audisse claruerint, erunt procul dubio, quemadmodum sacrosanctum de huiuscemodi præcipit euangelium. Illud autem ipse pro certo scito, quia nihil ^{Matth. 18.} pro vilo mortalium imminui ecclesiæ tuæ cupimus; sed decus & genium tuum veluti spectabilis, & Deum timentis viri, conseruari volumus & optamus. Vnde monemus, vt & ipse ad nos Rauennam proficisci ne pigriteris: sin autem, saltem virum quemquam industrium nobis gloriæ tuæ iniuncta legatione fungentem dirigere non detrectes. Data VI. Kalendas Iunii, indictione X.

EPISTOLA LVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD PETRVM ET LEONEM EPISCOPOS
VENETIÆ.

Vt Rauennam ad Concilium proficiscantur, in quo componendæ sunt controuersiæ, quæ cum metropolitano nonnullis intercedunt.

Ioannes episcopus Petro & Leoni episcopis Venetiæ.

VNIVERSALE tandem aliquando nos celebrare Concilium, multiplex & multifaria nos ecclesiarum necessitas cogit; & ideo pro hac moderanda vel dispensanda, octauo Kalendas Iulias huius indictionis, totius Italiæ apud urbem Rauennam conuenire iussimus sacerdotes: ad quorum videlicet sacratum collegium, pontificio nostro mediante, vestram quoque sanctitatem occurrere commonemus, vna cum his, qui loco sunt episcoporum decedentium subrogati. Et illis nihilo minus, quos Vrso glorioso duci, & vobis scribentes, nostris sapius & expressius significauimus syllabis, atque, vt absolute regulariterque fateamur, omnibus qui se læsos existimant: quos generaliter auctoritate apostolica sanctitas vestra secum properaturos aduocare profecto debet. Itaque fratres indubitanter accedite, vt præter communem vtilitatem, quæ in Synodo est procul dubio componenda, quidquid inter fratrem & coepiscopum nostrum Petrum videlicet metropolitanum vestrum, & prædictos controuersiæ vertitur, canonicum finem accipiat; & pax & tranquillitas ecclesiis vestris, sicut condecet, reformetur. Non ergo carissimi

Concil. Tom. 2.4.

K

tam sancto numeroſoque fratrum deesse collegio patimini: quia nos, mihi credite, nullius vestrum casum exquirimus; absit. Verumtamen nisi ad hanc saltem præſignatam vniuersalem Synodum accesseritis, communi cunctorum sententia canonicis legibus subdemini, & pro tanta inobedientia merito puniemini. *Est enim, Samuele sancto docente, quasi peccatum ariolandi, repugnare; & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere.* Data v l. Kalendas Iunii, in dictione x.

EPISTOLA LVII.

IOANNIS PAPÆ VIII

AD ARCHIEPISCOPVM RAVENNATEM.

Præcipit vt cum suis suffraganeis ad Concilium accedat.

Ioannes archiepiscopo Rauennati.

2. Tim. 3.
Luc. 21.
Mich. 7.

Cant. 6.

QVIA iam ad periculosa peruenimus ab Apostolo quin potius a Domino prædicta, proh dolor! tempora: *Surgit enim gens contra gentem, & sunt inter alia inimici hominis domestici eius*: creuerunt inopinabiliter mala, & non solum extrinsecus rabie infidelium barbarorum atterimur; sed & intrinsecus peruersitate nequam Christianorum afficimur. Verum quanto crebescunt mala prauorum, tanto crescere debent bona rectorum. Quæ profecto fieri nequeunt, nisi per commune fratrum collegium in idipsum corpore simul & mente conuenientium. Est enim ecclesia Dei propter concordiam tam visibilibus, quam inuisibilibus hostibus omnino terribilis, & velut castrorum acies ordinata. Quapropter tam pro ecclesiasticis quibusdam necessitatibus, quam pro statu & pro correctione reipublicæ, auctoritate apostolica decreuimus reuerendorum fratrum & coepiscoporum nostrorum Italici regni vniuersale, id est, totius prouinciæ, aduocare Concilium, locum autem nusquam ad hoc gerendum aptiorem & faciliorem, quam apud Rauennam vndique confluentibus inueniri posse perspeximus. Occurrat igitur alacriter cum suffraganeis suis, quos ipsa conuenire commoneat, ad designatam urbem sanctitatis fraternitas, & tanto deesse Conuentui, quem scilicet ibidem octauo Kalendas Iulias, celebraturi sumus, nullo modo perferat, quo pullulantia in agro do-

minico zizania communi studio radicitus amputentur; & salubrium virtutum germina socio pro his certamine penitus inferantur. Fratres præterea & coepiscopos nostros, qui sub beatitudine vestra degunt, ad eandem vniuersalem Synodum hortatu sanctitatis vestræ venire præcipimus. Quisquis autem occurrere sanctitati tuæ forte contempserit, canonicis se nouerit increpationibus procul dubio submittendum, in promptu, secundum Apostolum, nobis habentibus omnem vlcisci prorsus inobedientiam. Hanc vero apostolatus nostri epistolam vel exemplaria illius, beatitudo vestra in dioecesi sua omnibus indifferenter episcopis parare faciat; ne aliquod possit ab inobedientia excusationis, quod non expedit, velamen obtendi.

EPISTOLA LVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AQVILEEIVS.

Quæ de eo finistre ferebantur, in generali Concilio canonice terminanda significat.

*Ad * Aquileeius.*

* forte
Aquile-
ensem.

* for. in-
tegrius

NOVIMVS vestram beatitudinem a nonnullis de quibusdam sinisterius diffamari, quod profecto in synodali est Conuentu * interius & perspicacius ventilandum, & secundum sui qualitatem, regulari censura modis omnibus finiendum. Sed credimus, diuina fauente gratia, vos coram positos, ita infontes inueniendos, vt veritas exagitata non de vobis cœni, quod absit, sed vnguenti commoti iucundum reddat odorem; nisi forte absentia procurata, vera quæ dicuntur de vobis comprobet, & pœnam merito irroget: quæ si adesset, magistra iustitia forsitan retudisset. Data VI. Kalendas Iunii, indictione X.

EPISTOLA LIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ARCHIEPISCOPVM RAVENNATEM.

Certum præscribit diem, quo Rauennæ cum omnibus suis suffraganeis affuturus sit: quod si quis parere contempserit, excommunicationem illi minatur.

Ioanni archiepiscopo Rauennati.

ITER quod pro dissoluendo fœdere olim a Neapolitanis cum Sarracenis inito Traiectum fecimus, nos a præfinito die Synodi retardauit, sed quia auctore Deo, ipso discisso quies aliqua reddita comprobatur, ecce de itinere scribimus nos certissime sextodecimo Kalendas Augustas Rauennæ futuros, vbi sanctitas tua per se cum omnibus suffraganeis suis episcopis, quos ipsa conuocare debet, adesse duodecimo Kalendarum Augustarum omni remota excusatione procuret; vt communi tractatu communia ecclesiarum exorta zizania generaliter euellantur. Si quis autem in hac parte collegium vestrum putauerit declinandum, communionis nostræ a se nouerit consortium modis omnibus adimendum: nobis procul dubio, secundum Apostolum, in promptu habentibus vlcisci omnem inobedientiam. Data vt supra, indiçtione x.

2. Cor. 10.

EPISTOLA LX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Scribit se iussisse, vt omnes Italiæ episcopi, & præcipue Venetiarum, ad Synodum Rauennæ celebrandam accedant.

*Ioanni * archiepiscopo Rauennati.*

SCIRE volumus gloriam tuam pro multis necessitatibus sanctæ Dei ecclesiæ, sicut iam te non latere credendum est, vndecimo Kalendas Augustas istius decimæ indiçtionis, Rauennæ, gratia sancti Spiritus suffragante, Synodum nos cum confratribus & coepiscopis nostris instituisse fore modis omnibus celebrandam. Ad quam, sicut nos mul-

* forte
Vrjo Ve-
netorum
duci, vt
ex episto-
la 50. ap-
paret.

tis vtilitatibus omiffis, nec laborem quidem itineris, nec intemperantiam aeris recusantes, occurremus; ita omnes hinc & inde volumus antistites aduenire, vt quidquid in sancta Dei ecclesia perperam per zizaniorum factores creuiffè dinoscetur, hoc communi tractatu per nostrum commune studium radicitus extirpetur. Idcirco tuam nobilitatem ignorare non patimur, quod episcopos Venetiarum, & electos vocatosque episcopos vacantium sedium ad eandem Synodum, sicut iam eos vocauimus, occurri & iterato decreuerimus: vt inter reuerendum quoque metropolitanum vestrum & vos omnis altercatio discutatur, examinetur, & coram sancta Synodo canonice terminetur. Alioquin tam a nobis quam a sancta Synodo, si inobedientes iam toties per epistolam vocati extiterint, tamquam contemptores, synodicam sententiam incurere merebuntur; quia cum sit illinc Rauennam breuior via, de labore itineris excusationem habere non poterunt. Data xiv. Kalendas Augusti, indictione decima.

EPISTOLA LXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LAMBERTVM GLORIOSVM COMITEM.

Significat Romanorum procerum obsides dari non posse: monet ne ad urbem veniat, quia ipse eum excipere non potest.

Ioannes episcopus Lamberto glorioso comiti.

REMEANTIBVS nobis, Deo præduce, Romam; conuocauimus totam ecclesiam, & illud quod nobis de obsidibus Romanorum procerum dandis edixeras, in conuentu fidelium sanctæ Dei ecclesiæ necessario contulimus: sed heu quid dicam? cum tantum totam eandem ecclesiam contra nos incitauerimus, ac si pro melle, eam felle potasse videremur. Romanorum filios sub isto cælo non legitur fuisse obsides datos, quanto minus istorum, qui fidelitatem Augustalem & mente custodiunt, & opere Deo iuuante perficiunt? Præcipue cum nos * miseremur, si hoc ex Augustali iussu processerit, & ipsum imperatorem non credamus suum nos velle secretum latuisse. Tale

Registrum
de indictione XI.

* for. dubitemus,

K iij

quippe consilium non alius adinuenit, nisi ille qui hanc terram conturbare molitur, & ineffabile damnum populo Dei generare versutis fraudibus machinatur: qui pacem & quietem odio habet, & dissensionibus utique gaudet. Quamuis antea Romani* ouilis senatus mortem eligant, quam hanc inauditam & pessimam rem fieri quocumque modo consentiant. Quapropter, quia omnino est impossibile, & tale quid omnis inclytus audiens in maximam suspicionem prorupit, atque simpliciter non fuisse dictum modis omnibus æstimauit: mandamus dilectioni tuæ, quam absentem sicut præsentem amplectimur, ut huc nullo modo fatigeris, quia modo te nullatenus recipere possumus, nec rectum aliquid nunc agendum fore necesse putamus. Cum autem, Deo iuuante, ad vnam concordiam & vnam quietem reipublicæ causa redierit, & litis figmenta, quæ tamquam tela araneorum putamus contra Augustalem maiestatem oborta, sopita extiterint: nos & nobilitatem tuam recipiemus, & ea quæ ad communem vtilitatem pertinere cognouerimus, tecum & tractare, & utpote cum tantæ prudentiæ viro peragere summa dilectione curabimus. Antea autem nullo modo te venire oportet; quia nullo modo te, sicut diximus, recipere felicissime possumus. Data XII. Kalendas Nouembris, indictione XI.

EPISTOLA LXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIDONEM EPISCOPVM INIENSEM.

Causam Leontardi cuiusdam, qui homicidium cum aliis commiserat, ei delegat: hortatur, ut quoniam grauissimam illi antea pœnitentiam constituerat, modo leuiorem constituat.

VVidoni episcopo Iniuenfi.

LEONTARDVS quidam tuæ dioceseos homo, singultibus & gemitu tritus sanctam sedem apostolicam, & nostram humilitatem adiit, referens se primo quidem homicidii incidisse reatum; & a sanctitate tua pœnitentiam accepisse, quam & peregerit, & ea peracta, miserationem & reconciliationem ecclesiasticam tuo iudicio promeruerit. Post vero cum aliis suis conciuibus quosdam prædones

publica sanctione iussus sit insequi, vt si eos capere potuissent, modis omnibus interimere non admitterent. Contra quos iste cum aliis proficiscens, asserit quod vno ex illis capto, oculos comprehensores eius eruerint, ac per hoc ipse prado nefandus vitam finierit. Hoc itaque facto præfatus Leontardus pœnitentiam suscepturus, ad tuam præsentiam veniens, huiuscemodi dixit se fuisse tuo iudicio iudicatum: Sanctam videlicet communionem nisi ad exitum vitæ non percepturum: carnes & vinum, exceptis diebus dominicis, & sanctorum festiuitatibus non sumpturum: comam non rasurum: vxorem non accepturum: cum hominibus non conuersaturum: in cinere & cilicio gemiturum: seruis, rebusque suis non dominaturum: seniore & beneficium non habiturum, & aliis his similibus forte fruendis non fruiturum. Quæ omnia audientes, & intimo corde pensantes, inuenimus aliquid grauius te, quam expedit, si ita est, iudicasse. Huius rei gratia omne huius iudicium tibi dimittimus, & vt nostra super hoc vice ad mitiorem in eo proferendam sententiam perfruaris, modis omnibus exhortamur: quatenus pro amore apostolorum & nostro & laborem itineris, & lacrymabilem prædicti latoris intentionem, vel pœnitentiæ amaritudinem omnino considerans, mitius cum eo agere non detrectes; & eo quod ad sanctos apostolos fecit confugium in his, quæ oportuerit, ne forte in desperationem labatur, misereri illius nunquam omittas; quia Dominus, sicut per prophetam loquitur, misericordiam vult, & non sacrificium. *Osea 6.* Ideoque monemus, rogamus, vt misericordiam ei impendas: quatenus de impensione misericordiæ audientes, sanctitati tuæ multimodas gratias referamus. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. Data III. Kalendas Nouembres, indiçtione XI.

Dolet de Caroli imperatoris obitu : hortatur vt promiffa pro Romanæ ecclefiæ dignitate impleat : legatos fe miffurum pollicetur. eius precibus Theotmaro archiepifcopo pallium mittit : quem apoftolicæ fedis reditus, quos apud Baioariam habet, Romam annuatim tranfmittere iubet.

Carolomanno.

Carolo-
mannus
fuit Ludo-
uici Germa-
niæ regis
filius,
ac Ludoui-
ci Pii impe-
ratoris ne-
pos, ad
quem ali-
quot infra
fcribuntur
epiftolæ,
& de quo
Ado in li-
ne chro-
nicorum,
Aimoinus
lib. 5. c. 28.
Regino lib.
2. chron.
Rom. 11.

APICIBVS igitur, gloriofe fili, veſtræ dilectionis ſufce-
ptis cum parte gratulationis, veſtra incolumitate pro-
ſperitatisque ſucceſſu, Caroli imperatoris morte audita,
nimio triſtitiaæ fateor mœrore, ex latere ſumus attriti, ſed
ſubito vndam mentis noſtræ cogitatione ad diuinum iudi-
cium aliquatenus ſuſtollentes, in illud Apoſtoli obſtupe-
facti cogimur voce erumpere, dicentes : *O profundum diui-
tiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei! quam inſcrutabilia ſunt iu-
dicia eius, & inueſtigabiles viæ eius! Quis enim cognouit ſen-
ſum Domini? aut quis conſiliarius eius fuit?* quod idcirco di-
cimus, quatenus ſedula cordis meditatio humanæ fragi-
litate in hoc mari magno curſum vitæ inſtabilis intueri
non deſinat, atque ad ea gaudia quæ ſunt fixa & immobilia
noſtra actio, gratia Chriſti duce, anhelare contenta bonis
operibus nunquam deſiſtat. De cauſa ſane veſtri ad nos ad-
uentus, veſtraque ſublimiſſima promiſſione, Romanæ ec-
cleſiæ ſupra omnes qui fuerunt ante vos, eiufdem exal-
tatione, cum hoc opere compleueritis, aderit ille veſtri
retributor, qui per controuerſiam iuramenti confirmans
modulos humanæ locutionis, ait : *Viuo ego, dicit Dominus,*
quia glorificantes me, glorificabo. Dum a colloquio, vt dicitis,
fratrum veſtrorum fueritis reuerſi, legatos ex latere no-
ſtro ad vos ſolenniter dirigemus, cumque pagina capitulariter
continente ea, quæ vos matri veſtræ Romanæ ec-
cleſiæ, veſtroque protectori beato Petro apoſtolo perpetually
debetis concedere. Quibus peractis demum rursus ordinabiliter
& honorifice mittemus, qui vos cum tota decentia, vt pote tantum
regem ad limina apoſtolorum ductare

1. Reg. 1.

ductare studeant, vnaque conuenientes de statu reipublicæ, totiusque Christiani populi saluatione salubriter tractare, Deo opitulante, ac ordinare valeamus. Inter quæ quæso fili carissime, quotquot infideles nostros, nostræque vitæ insidiantes, quoquomodo, vel significatione poteritis cognoscere, nullum apud vos, vestrosque fideles valeant aliquatenus locum, vel aditum inuenire, ne immunda eorum præsentia aliqua confortii macula regium culmen contagiet. Pallium vero, vestra petitione inclinati, Theotmaro archiepiscopo consuetudinaliter dirigentes; optamus vt hoc decore interius fulgeat in oculis interni iudicis, quo niter exterius humanis obtutibus, cuique quæso committite ea, quæ apud Bagoariam beatus Petrus apostolus habet, vti nobis annualiter reditus eius Romam transmittat. Data mense Nouembri, indictione xi.

EPISTOLA LXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEOTMARVM ARCHIEPISCOPVM
IUVANNENSEM.

Pallium ei concedit: mandat vt reditus, quos Romana ecclesia apud Bagoariam habet, Romam mittat.

Theotmaro archiepiscopo Iuannensi.

IDCIRCO tuam fraternitatem tanto pallii decore studuimus decorare, vt Christo opitulante, & ante Dei oculos bonis & sanctis actibus polleas, & sanctæ Romanæ ecclesiæ, a qua potus præclari poculi sumis, deuotus semper fidelis existas, eius in futurum effectus particeps, cuius locata perpetualiter fundamentis consistit, & apud Carolomanum regem dilectum filium nostrum quotidianus interuentor pro Romana ecclesia hortamur existas. Inter hæc ea, quæ beatus Petrus apostolus apud Baioariorum terram iure proprietatis possidet, tuæ industriæ sagacitateque committimus: quatenus amodo & deinceps annuos eorum reditus Romam sine mora transmittas. Data mense Nouembri, indictione xi.

Laudat eius pium erga sedem apostolicam animum: dolet de aduersis: monet vt pro ecclesia fortiter se gerat: ostendit vxores non esse dimittendas: nuntiat se ad regem scripsisse, vt debito eum honore prosequatur; demum eius ecclesiæ priuilegia confirmat.

*Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Ederedo
archiepiscopo gentis Anglorum.*

VESTRIS relectis apicibus, quanta veræ dilectionis & sinceritatis fides, qua Christum Deum vestrum proximumque diligitis, in vobis consistat, & pia deuotione circa sedem apostolicam ferueat, euidenti dumtaxat intellectu perspicimus; cum more antecessorum vestrorum, & causas vestræ ecclesiæ necessarias nostro præsulatui, quasi suo doctori referre, & a sede apostolica super quibusdam suis quas patitur aduersitatibus consultum, & auctoritatis munimen accipere quæstistis; in qua Deus omnipotens totius ecclesiæ posuit fundamentum. Et quia dura quædam in præsentis sæculi vita, quæ vere tentatio est super terram, positi quotidie sustinetis, non solum flemus nostra, quæ similiter patimur, sed condolemus & vobis talia proh dolor! patientibus, quoniam omni iam mundo in maligno posito, multis vbique aduersariis aduersus Christi famulos existentibus, quanto maiores & supra modum crebriores tentationes quotidie imminuerint circa nos, tanto Christi freti solatio valentiores esse debemus: nostra sacra narrante serie: *Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam promisit Deus diligentibus se, ipseque Deus benedictus in sæcula, qui non patietur nos tentari supra id quod possumus, dicente Apostolo, sed faciet cum tentatione prouentum, vt possimus sustinere.* Nos tamen pro instantis temporis necessitate hortamur, & monemus fraternitatem vestram, vt omni sæculi timore postposito, sicut idoneus Dei minister opponas te murum pro domo Domini & zelo illius accensus, non so-

Jac. 1.

1. Cor. 10.

lum regi, sed omnibus in ea peruerse aliquid agere volentibus, strenue resistere non prætermittas, honorificans ministerium tuum, quamdiu diuina sineris voluntate summo sacerdotio fungi, populumque Domini tibi commissum sanctæ doctrinæ pabulo pascere, sacerdotes scilicet, & ecclesiasticos viros, ac feminas, nec non viduas, & sanctimoniales iuxta ordinem suum pro viribus regere, tuerique vt pastor idoneus coram Domino appareas prompta mente procures: quoniam nos apostolicæ sedis apicibus admonere exhortarique curauimus regem vestrum, vt tibi pro Iesu Christi Domini nostri amore in omnibus, quæ sanctæ ecclesiæ tibi commissæ vtilia sunt, obediens & adiutor deuotus, sicut antecessores suos piissimos reges Anglorum, narrante historia, fuisse recolimus, existere non prætermittat: si & regnum sibi temporaliter concessum voluerit retinere securum, & vitam postmodum regni percipere sempiterni. His autem, quos asseris vxores proprias contra præceptum Domini relinquere, præcipimus, neque virum ab vxore, neque vxorem a viro, nisi causa fornicationis discedere: quod si ob hoc discesserit, manere innuptum, vel innuptam, aut sibi mutuo reconciliari: quoniam dicente Domino, *quod Deus coniunxit homo* Matth. 19. *non separet*; & ideo cum priorem legitimo sibi matrimonio iunctam quisquam deserere nequeat, nulla ratione illi prorsus conceditur aliam viuente priore conducere: quod si fecerit, & non emendare sub satisfactione studuerit, ab ecclesiæ consortio maneat separatus. Sed neque de propria cognatione secundum sancti præcessoris nostri Gregorii doctoris gentis vestræ decretale statutum, cuiquam ducere permittas. Nos namque sedis tuæ priuilegium, quam vice beati Augustini a S. Gregorio pro multorum salute, & conuersione illuc directi regis, illibatum tibi volumus procul dubio conseruare, & vt ab omnibus ordinibus, tam ecclesiasticis, quam sæcularibus custodiatur in perpetuum, secundum ipsius sancti præcessoris nostri Gregorii * cuius sapientiæ radius ecclesiam Christi per orbem diffusam irradiat, sancimus, atque præcipimus. Et quidquid aduersi a quocumque homine de parte tua nobis fuerit relatum, ante veram cognitionem nullatenus credimus: quin potius etiam regem vestrum admo-

Concil. Tom. 24.

L ij

*S. Greg. lib.
12. epist. 31.*

* forte
deest,
statutum,
aut quid
simile.

nuimus, vt dignum honorem tibi pro amore Iesu Christi Domini nostri impendat, & omnia priuilegii tui iura perpetua stabilitate & conseruare ac indiminuta custodire procuret, si gratiam & benedictionem sedis apostolicæ, sicut antecessores eius bene faciendo habere meruerunt, pari modo voluerit iste habere. Data vt supra.

EPISTOLA LXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Commendat zelum fidei, quem ostenderat aduersus Sergium ecclesiæ Dei hostem: hortatur vt in dies magis pro ecclesiæ sibi commissæ defensione laboret; Petrum diaconum ei commendat.

Reuerendissimo & sanctissimo Athanasio episcopo sanctæ ecclesiæ Neapolitanæ dilecto confratri nostro.

INNUMERAS gratiarum actiones vestræ Deo dilectæ agimus almitati, dignisque apostolico vos ore laudibus præceteris merito collaudamus: quoniam secundum Domini vocem dicentis; *Si oculus tuus, vel manus tua scandalizat te, erue eum, & proiice a te*, fratrem tuum erga ecclesiam Dei impie agentem, & circa Dominum non recto itinere gradientem, velut secundum Holofernem, sancta Christi Dei nostri ausu temerario impugnantem, & hereditatem patriam more sacrilego persequentem, tanti honoris regimine indignum iudicans, vltionis diuinæ percutere iaculo studuisti: nec pepercisti carni tuæ propter Dominum dicentem: *Qui diligit patrem, aut matrem, aut fratrem plusquam me, non est me dignus*: in quo nimirum vos Deo per omnia dignos fore cognoscimus, quia membrum corporis tui multo contagio foetens libenter abscidere, proculque abiicere sanctitas tua fideli deuotione curauit: & quia nuncusque viris secularibus secundum se, & non secundum Deum in vrbe Neapolitana principantibus, multa scandala & perturbationes multas, homicidia & oculorum erutiones intra eam, vel foris peragentibus, dignum Deo de his iuste iudicante peractum est, vt iniqua iam cessaret dominatio, finem haberet peccatum; & consurgeret

Matth. 5.

Loquitur de Sergio, vt constat ex epistola proxima, cuius Leo Ostiensis meminit lib. 1. c. 42.

Matth. 10.

vir de domo Domini, qui timorem Dei præ oculis habens regat populum Christi in omni iustitia & sanctitate, in omni veritate & mansuetudine, vt pastor idoneus, & non velut mercenarius deferat & disperdat: & ideo ea quæ vestræ dignitati, vel honori congrua ac necessaria sunt, perpetua nihilo minus stabilitate confirmamus; tantum ampliori nunc studio, curaque multiplici pro defensione sanctæ Dei ecclesiæ tibi commissæ stare ac desudare, quatenus salua securaque consistat, vt procures, his nostris apostolicis prudentiam vestram exhortamur apicibus. Nos namque, aliis omnibus mancosis datis, mille quadringentos vobis dare debemus, quos vestræ dilectioni, aut in initio quadragesimæ, aut in die sanctæ resurrectionis vobis procul dubio dirigemus. Porro hunc Petrum venerabilem diaconum vestrum, quia eum vestræ ecclesiæ, & ciuitati Neapolitanæ in omnibus fidelem esse cognoscimus, vobis in omnibus commendamus, & pro nostro eum amore benigne semper retinere dignemini. Data vt supra.

EPISTOLA LXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD NEAPOLITANOS.

Laudat eos, quod zelo diuino accensi Sergium a se abiecerint, & Athanasium episcopum suæ reipublicæ rectorem elegerint: præcipit vt ei pareant, offerens se vna cum ipso eorum commodis consulturum.

Omnibus eximiis iudicibus, & vniuerso populo Neapolitanæ ciuitatis.

QVANTA veræ fidei deuotione circa Deum creatorem & saluatorem mundi atque erga ecclesiam Christi ferueatis, luce clarius ecce cognoscimus, cum tantæ impietatis virum, perditionis scilicet filium, & totius iniquitatis vas vobis inique dominantem, Sergium nempe magistrum militum, secundum videlicet Holofernem, zelo repleti diuino, abiicere, ac velut membrum foetidum a corpore Christi abscidere, proculque abiicere studuistis secundum Domini præceptum dicentis: *Si oculus tuus, vel manus tua scandalizet te, erue eum, & proiice a te:* & quia illo abiecto pastorem & episcopum animarum vestrarum,

Athanasium videlicet, dilectum confratrem, & vnanimem filium nostrum habere iudicem elegistis, innumeras vestræ dilectæ prudentiæ, & vnanimitati gratias agimus, quoniam, sicut Dei ministri, iram Domini exercituum, quæ iam meritis imminebat illius, in eo vlcisci procurastis, qui nimirum multa & inaudita mala plusquam omnes patres suos in ciuitate Neapolitana, & in finibus nostris nequiter facere non dubitauit, cum innumeram hominum multitudinem, infantum & mulierum cateruam gladio, fame, atque captiuitate crudeliter peremisset. His igitur nostris apostolicis literis nobilitatem vestram filioli mei moneamus atque hortamur, vt præfatum Athanasium confratrem nostrum venerabilem episcopum vestrum, sicut diuina inspiratione docti loco rectoris habere elegistis, fidei mente ac deuotione cum omni honore habere studeatis: quoniam nos cum illo in omni vestro adiutorio, in omni vestra vtilitate prompti existimus, parique voto vos adiuuare desideramus: tantum state viriliter obedientes illi in omnibus, velut filii carissimi. Porro quia iam, aliis omnibus datis mancosis, mille quadringentos vobis dare debemus, ne turbemini: quia eos vel in initio quadragesimæ, vel in die sanctæ resurrectionis, vobis procul dubio dirigemus. Vos tantum vt filii carissimi aduersus infideles & communes inimicos totis viribus pro defensione ecclesiæ Dei defendere satagite: quatenus, & Dei gratiam, & nostram semper benedictionem habeatis. Bene vos optamus in Domino. Data vt supra.

EPISTOLA LXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LAMBERTVM COMITEM.

Scribit se in Galliam velle proficisci, ideo sub excommunicationis pœna præcipit, ne se absente Romanæ ecclesiæ territorio, vel Romæ aliquod damnum inferat.

Nobili viro Lamberto glorioso comiti.

SAGACITATI ac prudentiæ vestræ notum esse volumus, quia non solum pro assiduis Paganorum infestationibus, quas ecce iam biennium nemine defensionis no-

bis præbente solatium patimur: sed etiam pro innumeris, & supra modum grauibus oppressionibus quæ nobis vna cum dominico grege diuinitus commissio in pace, quam Christus Deus noster se diligentes habere iubet, consistentibus, ab aduersariis illata sunt, & quotidie inferuntur, in gremio sedis apostolicæ quæ caput est orbis & omnium mater fidelium, quiete ac securiter manere nobis minime licet. Ideo Franciam per iter marinum proficisci, gloriosumque Carolomanum regem adire, atque optatam illius contemplari præsentiam cupimus, pro salute scilicet ac defensione terræ sancti Petri, & totius Christianitatis suppliciter deprecantes: quatenus Dei omnipotentis solatio, & regia virtute nobis, prout opportunum est, solati ante possimus salubri prosperoque successu regere atque tueri territorium, & populum Domini precioso cruore redemptum: ne pro aliquo eorum per nostram desidiam vel incuriam pereunte, districtam Domino cogamur reddere rationem. Ideo monemus & his nostri apostolatus literis dilectionem vestram pio intuitu exhortamur, vt nobis abeuntibus Franciam pro defensione sanctæ Dei ecclesiæ, & reipublicæ stabilitate, nullam contrarietatem, vel inimicitiam exerceatis in toto territorio principis apostolorum, neque vrbs Romæ, quæ est ciuitas sacerdotalis & regia, per sacram beati Petri sedem, aliquas aduersitates, vel insidias præparetis, neque faciatis, facereque volentibus vlllo modo consentiatis. Quia si per vos, aut per vobis subiectos homines eadem vrbs Roma perturbationem aliquam, vel dehonestationem habuerit, vel aduersa quælibet sustinuerit, pro certo scitote, quia canonicis vos correctionibus cum victrici sancti Spiritus auctoritate omnimodis redarguemus, & ab apostolicæ sedis communionem merito separabimus. Data vt supra.

AD LANDVLFVM EPISCOPVM CAPVANVM.

Monet vt consentiat cum Athanasio episcopo Neapolitano ad ecclesiæ Romanæ defensionem: & curet pactum cum Amalfitanis factum, ab ipsis obseruari.

Reuerendissimo & sanctissimo Landulfo episcopo Capuano.

QVANTO studio tua dilectio, tuaque benigna fraternitas erga defensionem, ac liberationem obsequiumque sanctæ Romanæ ecclesiæ cui Deo auctore, culmine præfidemus, laborauerit, totisque nisibus cordis in parte nostri operis defudauerit; sedula reminiscimur procul dubio recordatione: tuaque ob hoc retributio, tam apud Deum, quam apud nos erit in promptu indubitanter parata. Quapropter, quia te valde idoneum in tantis habemus expertum, monemus, atque hortamur esse vnanimem cum Athanasio Neapolitano episcopo in caussa præsentis Romanæ ecclesiæ, quoniam liquidum scriptum in Salomone didicimus: *Funiculus triplex difficilis erit*; eidemque nostro hortatu, & admonitione in omnibus fraternus auxiliator existere nunquam desinas, inter hæc tua benigna fraternitate, & dilecti filii nostri Guaiferii principis, mediante, pactum in decem millium * mancorum cum Amalfitanis eatenus fecimus, vt a Traiecto vsque Centumcellas nobis nauali labore indefinenter auxilium ferrent. Sed hæctenus id in nullo demonstraerunt: insuper quædam studio caliditatis astruunt: quia vtrique abbates, Ioannes videlicet ac Anastasius, quos illuc ex nostra parte direximus, non in decem millium tantum mancorum, sed in duodecim millium plaitasse, quod iidem abbates coram nostra præsentia non se fecisse iureiurando refellunt. Ideoque vestra eos prudentia, & ab hac iniusta petitione compescat, & in seruitio salubri commonitione confirmet: quatenus nostra benedictione positi, animo & corpore ex Christo Domino salui existant. Data vt supra.

Ecclef. 4.

* *al. man-
colorum*

EPI-

EPISTOLA LXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ARCHIEPISCOPVM EBREDVNENSEM.

Reprehendit quod alium episcopum, præter eum quem
clerus & populus elegerat, in Venciensi ecclesia
consecrauerit: præcipit vt cum vtroque
Romam veniat.

Reuerentissimo & sanctissimo Ariberto archiepiscopo Ebredunensi.

SI canonica in consecrandis episcopis statuta seruasses,
nunquam, sicut auditu didicimus, & de quodam dia-
cono, nomine Vvaldeno, super tuam dilectionem recla-
mante, se canonice a plebe & populo Venciate electo, &
a tua sagacitate abiecto, de consecrato controuersia quæ-
libet nasceretur, qua vestra merito reprehenderetur frater-
nitas. At nunc, quia mortuo Venciensi episcopo, non præ-
fatum sacerdotem, quem vt dictum est clerus & populus
ciuitatis elegerat, piaque memoriæ Carolus imperator suo
consensu firmauerat, consecrafti, eodem Augusto de præ-
senti vita subtracto alterum non iuxta normam canoni-
cam electum ex aduerso venientem, nec per ostium sed
aliunde introeuntem, tuo tantum libitu ordinasse accusa-
ris. In quo te non leuiter incurrisse omnino videmus: quia
dicente prædecessore nostro papa Cælestino: Nullus inui-
tis detur episcopus, cleri, plebis, & ordinis consensum &
desiderium requirere debuisti. Cuius etiam auctoritate
clerici habent facultatem resistendi, si se viderint prægra-
uari: vt quos sibi ingeri ex transuerso cognouerint, non ti-
meant refutare: quoniam etsi non debitum præmium, vel
liberum de eo, qui eos rectorus est, debent habere iudi-
cium. Nam & sancto Leone dicente: Nulla ratio finit, vt
inter episcopos habeantur, qui nec a clericis sunt electi,
nec a plebibus expetiti. Vnde cum sæpe quæstio de male
accepto honore nascatur, quis ambigat nequaquam istis
esse tribuendum, quod non doceatur fuisse collatum? Eo-
dem etiam capitulo xxxv. Canonum suorum iubente,
Nullus, vt dictum est, non petentibus est ordinandus an-
tistes, ne ciuitas episcopum non opratum aut contem-
nat aut odiat: ac per hoc fiat minus religiosa quam con-

*Epist. 1. Epi-
scopis Vien-
nensi, &
Narbonensi.*

*Epist. 95.
Rustico
Narbonensi.*

*Epist. 88.
Anastasio
Thessaloni-
censi.*

Concil. Tom. 24.

M

uenit, cui non licuit habere quem voluit. His ita statutis, ne in ecclesia Dei tibi commissa scandalum maneat vel schisma existat, dilectioni tuæ iubemus, vt cum eodem a te consecrato episcopo, & illo qui se canonicè asserit fuisse electum, de præsentî Romam venire procures, quatenus in præsentia nostra & sedis apostolicæ tanti causæ negotii diligenter inquisita & examinata legitimum Deo fauente finem percipiat. Obedire igitur te oportet huic nostræ præceptioni pro ecclesiæ Dei pace directæ. Nam si aliter feceris, scito quia nos talem illicitam præsumptionem impunitam nullatenus relinuemus. Data vt supra.

EPISTOLA LXXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CVNIPERTVM COMITEM.

Præcipit vt bona Romanæ ecclesiæ, quæ occupauerat, restituat.

Dilecto filio Cuniperto glorioso comiti.

AVDITV didicimus, etiam & veraciter scimus, quod cortem sancti Petri, quæ est in Aluiscutia, contra Deum & nostram voluntatem teneatis inuasam, & vnde censum ac functionem annuam ecclesia principis apostolorum pro luminariis habere solita erat; nunc vestra fortia, & auaritia faciente, nil recipere, nilque potest habere. Vnde ex auctoritate Dei, & sancti Petri, ac nostra, vobis præcipimus, vt non habeatis licentiam ipsam cortem amplius retinere: nec in eius rebus & pertinentiis vos intromittatis, si gratiam Dei & beatorum apostolorum Petri & Pauli, nostramque benedictionem cupitis habere; Sinatisque homines sancti Petri, qui ibi sunt, eandem cortem securiter retinere. Nam si ipsam cortem deinceps tenere contra nostram voluntatem præsumpseritis, aliquamque ibi fortiam, vel violentiam feceritis; scitote quod omni vos ecclesiastica communione, atque a corpore & sanguine Domini nostri canonicè separabimus, sicut inuasorem rerum ecclesiasticarum. Data vt supra.

EPISTOLA LXXII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD LAMBERTVM COMITEM.

Monet ne Romam eam ob causam veniat, vt apostolicæ sedis hostibus auxilium ferat. quod si alia de causa venerit, honorifice se eum excepturum promittit: plura legatis iniungit, quibus fidem adhiberi iubet: Adelbertum Romanæ ecclesiæ hostem se non posse ait in communi onem recipere.

Dilecto filio Lamberto glorioso comiti.

DILECTIONIS & amicitia vestrae amorem, ac sinceritatem quasi quoddam insolubilis caritatis pignus tenentes; tanto de inimicorum nostrorum callidis astutiis, vel preparatis cum apostolica sede securi existimus insidiis, quanto nobilitatis vestrae potentiam, vna cum Christi auxilio nobis coniunctam in omnibus prosperis, seu aduersis esse procul dubio credimus: quoniam & nos vobiscum in cunctis, quæ vestrae gloriæ sunt congrua, vel necessaria existere prompti optamus. Et ideo eminentiam vestram quæ relatione quorundam didicimus latere nolentes, vtpote spiritali filio nostro referre indubitanter curamus. Audiuimus namque quod inimicis & infidelibus nostris per cuiusdam exhortationem cupiatis ferre solatium, atque Romam venientes suis eos rebus, & beneficiis contra nostram etiam voluntatem inconuenienter restituere debeatis: quod nullus imperatorum, vel regum, aut comes antecessoribus nostris fecisse recolitur. Vnde valde miramur, si hoc verum est, quomodo tantæ amicitia inter nos toties habitæ atque promissæ obliti estis; cum post Deum vos modo in omnibus necessitatibus, & vtilitatibus ecclesiæ sancti Petri habeamus vnicum adiutorem atque fidelissimum defensorem. Et ideo licet quidam vobis agere talia sedi apostolicæ nobisque contraria suadeant, nostamen in vestrae fidei deuotione, quam erga beatissimos principes apostolorum Petrum ac Paulum, & nostram paternitatem habetis, plurimum confidentes, quasi dilecto filio, & vnanimi amico mandamus, vt pro Dei & nostro amore, pro causa inimicorum nostrorum aliquatenus resti-

Concil. Tom. 24.

M ij

tuenda, cum bis iam ac ter synodico sint ipsi iudicio condemnati, Romam nunc non veniatis; quia valde turbati ac tristes ob hoc existentes, vos, sicuti decet & nos cupimus, honorifice recipere non possumus. Quamobrem vestra prudentia tantæ peruersitatis consilium destruat, atque contra ipsos inimicos nostros totis viribus insurgere, & pari nobiscum voluntate, sicut oportet, eos confundere procuretis; ut nos, sicut per vos credimus, securi & quieti, Dei & vestrum maneamus auxilium. Alia vero pro causa, si ad limina sancti Petri, & nostram apostolicam nunc aut postea vultis venire præsentiam: vos prompto atque gratissimo animo, prout oportet, honorifice recipiemus, vobiscum pariter gaudentes; & exultantes in Domino. Plura quidem vobis super his scriberemus, sed quia idoneos, ac reuerendos fideles nostros, vestrosque deuotos amicos, Gaudericum videlicet & Zachariam episcopos deliciosos & consiliarios nostros vobis direximus, qui vestræ gloriæ ea quæ literis desunt, verbis poterunt enarrare, omisimus scribere; quibus sane, quæ vobis verbo tenus dixerint, quasi nobis credere non dubitetis. Agite igitur sicut vos in omnibus nostris credimus habere procul dubio adiutorem, & vnanimem in Christo amicum. Adelbertus autem marchio ad nos si venerit, pro certo scitote, quia eum nullo modo recipiemus: quia multas nobis contrariedades fecit, & manifestus in omnibus inimicus apparuit. Præterea, sicut nobis mandatis, ut pro instantis temporis causa, extra urbem Romam exeuntes, vobiscum alicubi loqueremur; libenter quidem hoc facere voluissimus, si vtile ac necessarium esse videretur: ut simul loquamur non vobis graue sit ad nos quasi filius dilectus venire, quatenus ea quæ congrua sunt visa pariter consideremus. Data ut supra.

EPISTOLA LXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Grauer eum reprehendit quod in literis quas scripsit, honorem debitum apostolicæ sedi non habuerit, & ne legati absque eius consensu mitterentur postulauerit.

Nobili viro Lamberto glorioso comiti.

SEDEM apostolicam, quam Deus omnipotens supra petram sui nominis fundare dignatus est, non solum reges & principes terræ, verum etiam imperatores Augusti, & totius orbis domini suis apicibus, vtpote caput omnium ecclesiarum Dei, honorauerunt, dignisque præconiis eius pontifices, vicarios scilicet beati Petri apostolorum principis laudauerunt, votisque supplicibus deprecari studuerunt; & vsque in finem sæculi, Petri manente nomine ac memoria, supplicare non desinent. Quapropter audientes literas tuas quas mandastis, mirati valde fuimus super earum verbis inconuenientibus, quæ nec debitas sancto Petro laudes resonant, nec ecclesiasticis concordant regulis, vel doctrinis; cum nobis illa verba mandastis, quæ sæcularibus viris, & comparibus tuis scribere solitus es, hoc est, cum dicis nobis, Tuæ nobilitatis: vel cum dicis nobis, Monemus nobilitatem vestram: in quo luce clarius mentem vestram cognoscimus erga nos minime deuotam, sicut putabamus existere. Idcirco nostræ paternitati, tam vilibus verbis, & inconuenientibus sermonibus scribere audaci potius quam sincera mente voluistis: & mirum non est, quia de amaro fonte dulcis aqua non hauritur. Porro quia dixistis, quod sine consensu tuo nostras legationes nunquam mittere deberemus vsusque hoc non fuerit, nec literis legitur, nec a quoquam superstite vnquam fuisse reminiscitur factum: & ideo sedes apostolica libera semper existens liberam vbique suam mittit legationem, habens Domini auctoritatem dicentis: *Ego pro te rogaui Petre, ut non* LUC. XX. *deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* De his autem quæ olim dicta sunt inter nos, pro diuersis ac multiplicibus contrariis, & aduersitatibus, nec non &

corporis incommoditatibus, quas quotidie patimur, nobis aliquid considerare, vel pertractare non licet. Nos tamen, si prudentiam vestram in nostris profectibus, & utilitatibus ecclesiæ Romanæ cognouissemus deuotam existere, nostramque voluntatem prompte perficere, loco vos filii dilectique cuperemus retinere amici; & ea quæ vestrae saluti ac prosperitati essent vtilia, grato sane animo perficeremus: sed quia vos, nobis relictis, in partem contrariam inclinatos videmus; non solum obstupescimus, sed etiam a vestræ amicitia nos similiter declinamus consortio, quod pro Dei amore valde retinere volumus carum. Hanc præterea epistolam nostram secundum morem per Longobardum fidelem vestrum, & literarum delatorem vestrarum, vobis mandare volumus; sed ille a nobis eas recipere, vestræque noluit deferre sagacitati: sed sicut & antiquus vsus exigit, & ratio manifesta fieri declarat. Data vt supra.

Aliquid
deest.

EPISTOLA LXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GVAIFERIVM PRINCIPEM SALERNITANVM.

Hortatur vt in sua integritate perseueret, & Amalfitanos corripiat, quod auxilium nauale non miserint, & nimia calliditate in se vtantur.

Amantissimo filio Guaisferio principi.

DEVOTIONEM igitur animi tui ex die qua te cognoui paucis verbis explicare non possum: hoc tamen veraciter scimus, quia apud Deum & apud nos tibi omnia salua referuantur tempore opportuno. Idcirco momentes hortamur, & rogando iubemus, vt in semel tua percepta bonitate perseueres. Quoniam scriptum est: *Non tardat Dominus promissum suum, donec adimpleatur quod locutus est:* & ideo nosse gloriam tuam cupimus, quia ex parte Amalfitanorum nullum nobis iuxta condictum placitum studuerunt præbere adiutorium nauali certamine a Traiecto vsque Centumcellas. Insuper quadam calliditate asserunt, non in decem millium tantum mancusorum, sed & in duodecim millium fuisse nostram promissionem:

1. Petr. 3.

quod verum nullo modo constat, cum & ipsi abbates, quos illuc pro nostra parte direximus, iureiurando non se dixisse fateantur. De his vero aliisque similibus, quantum in nobis est, per gloriam tuæ nobilitatis, correptionem omnemque speramus studii emendationem: quod quæso facere mature acceleres. Optamus. Data vt supra.

EPISTOLA LXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAËLEM REGEM BVLGARORVM.

Missæ per Eugenium & Paulum episcopos mense Aprili, die XVI. indictione XI.

Dolet quod Græcos sequatur. hortatur ad Romanæ ecclesiæ gremium redeundum. tum de dono misso gratias agit. postremo Sergium quemdam per subreptionem ad sacerdotium & episcopatum promotum, depositum fuisse significat.

Michaeli regi Bulgarum.

SPIRITVALIBVS te visceribus edito gaudebamus, & pro saluatione tua gratias agebamus: sed nunc astutia malignorum decepto, tristamur & ingemiscimus, verentes & pertimescentes, ne si forte Græcos secuti fueritis, cum illi in diuersas hæreses & schismata solito more ceciderint, vos quoque cum ipsis in erroris profunda ruatis: & sicut serpens seduxit Euam astutia sua, ita sensus vestri cor- Genes. 3. rumpantur, & excidant a simplicitate & castitate quæ est in Christo Iesu. Nam te fili, Mosaicis rogo verbis, *interroga* Dent. 32. *patrem tuum, & annuntiabit tibi: seniores tuos, & dicent tibi,* si aliquando Græci sine hac, vel illa hæresi fuerint: & cum non inueneritis eos ab aliqua hæresi aliquando liberos extitisse, oportet vos eorum fraudes & consortia fugere, ne cum illi errauerint vos erretis, & cum illi ad blasphemiam versi fuerint, & vos etiam fidei rectæ blasphematores inueniamini: nec erit qui vos postmodum corrigat vel ab errore reducat: & hoc est, mihi credite, fili carissime, quod dolemus, hoc est vnde nocte & die pro vobis solliciti sumus; non gloriam ex vobis, vel honorem aut censum procul dubio expectantes, cum vos potius & non vestra quæ-

ramus: nam non patriæ regimen & reipublicæ moderamen adipisci cupimus; sed diœceſeos eiufdem regionis curam & diſpoſitionem more priſco reſumere volumus, vt ſollicitudinem, quam vniuerſis debemus eccleſiis, tanto pro eadem diœceſi ſolertius exerceamus, quanto ad ordinationem ſpecialius veſtram hanc antiquitus pertinuiſſe non ignoramus, tantoque pro veſtræ ſalutis cuſtodia inſtantius vigilare valeamus, quanto vt confirmet hoc Deus quod operatus eſt in nobis enixius nobis optandum eſt, & diſtrictius a nobis diuinitus exigendum, clarius ſcimus, ſi circa inſtructionem & munitionem veſtram deſides, quod abſit, fuerimus inuenti. Reuertimini ergo ad beatum Petrum apoſtolorum primum, quem amaſtis, quem elegiſtis, quem quaſiſtis, cuiuſque in neceſſitatibus patrociniũ percepiſtis, & fluenta doctrinæ ſalubriter & conuenienter hauſiſtis: cuiuſque vos protectioni cum ſubiectis omnibus commendaſtis & tradidiſtis. *Bene quidem currebatis*, cum Apoſtolo clamamus, *quis vos fascinauit veritati non obedire?* ſed & ipſe per ſe Dominus dicit: *Nemo mittens manum ſuam in aratrum & conuerſus retrorſum, aptus eſt in regno cœlorum*: non autem dicimus quod non vna ſit fides, vnum baptiſma, vnus Deus noſter pariter & illorum: ſed quia in eis ſæpe præſule Conſtantinopolitano vel imperatore, aut plerumque vtroque auctore facto hæreſeos, plures qui ſub ipſis ſunt adulatione aut certe timore illis efficiuntur conſimiles: & vix tunc eis eſt, qui ſocietatem ſequuntur eorum. Dic itaque rogo cariſſime fili, quid faceres tu, vel populus tuus, ſi tempore Pneumatomachi Macedonii Conſtantinopolitani antiſtitis, quando & impius illic imperabat Conſtantius, eſſetis eorum ſocietate fruentes; nonne dogma eius contra Spiritum ſanctum blaſphemans, cum illis ſequeremini? *quod peccatum*, atteſtante Domino, *non remittitur neque hic, neque in futuro*. Nonne ſi horum pollutam ſocietatem haberetis, & prauam doctrinam nihilo minus haberetis? ac per hoc & vos cum illis quaſi faſciculi colligati ad comburendum æterno igni reſeruaremini in die iudicii cruciandi? Credimus autem, quod iam vos non lateat, nunquam apoſtolicam beati Petri ſedem ab aliis ſedibus reprehendam, cum ipſa alias omnes, & præcipue Conſtantinopolitanam ſæpiſſime reprehendens, aut

ab

*Pſal. 67.**Gal. 3.**Luc. 9.**Ephes. 4.**Matth. 12.*

Romana
eccleſia
nunquam
in errorem
incidit; alias
autem ab
errore libe-
rauit.

ab errore liberauerit, aut certe in his qui resipiscere noluerunt, sententiæ suæ iudicio condemnauerit. Noli ergo sequi Græcos, fili carissime, quia argumentis semper fallacibus student, semper dolosis intendunt versutiis, ne forte vobis quod genti contigit Gothorum contingat: quæ cum a Paganorum errore cuperet liberari, Christianique fidei sociari, in episcopum incidit formam pietatis habentem, virtutem autem eius abnegantem: qui eos dum a paganismo liberat, Arii blasphemias implicat: sicque illi dum incaute quærunt errorem fugere, in errorem incidunt; & cæcum ducem sequentes, cum illo cæci facti in Arianæ prauitatis præcipitia delabuntur: & hoc est unde Græcorum cauenda esse prædicamus confortia: *Cor-1. Cor. 15.* rumpunt enim, vt Paulus Apostolus ait, *mores bonos colloquia mala.* Qui etsi aliquando loquuntur aliquid boni, noli mirari, quia & dæmones confitebantur Filium Dei: sed ipse illos potius tacere præcipiebat; ne qui eos audiret vera prædicantes, sequeretur errantes. Conuertimini igitur ad beatum Petrum apostolorum principem, qui primus cognouit, & confessus est Filium Dei: qui oues dominicas regendas accepit, & vt has ad æternæ pascua vitæ introducere posset, & hic ligandi soluendique potestatem, & illic referandi eis clauis cælestis regni promeruit. Igitur scitote, carissime, si ex hoc ad Græcos, quod auertat Dominus, conuersio vestra fuerit, partem vestram diuinitus cum his ponendam, qui primam fidem irritam faciunt, & cum his quorum libenter amplectimini portionem. Porro si nos audieritis, & ad sancti Petri gremium redieritis, vt filios vos amantissimos expansis sinibus recipiemus, & exertis brachiis amplectemur, & in visceribus Christi dilectionis semper habebimus; & si qua sunt sancta, si qua salubria, si qua congrua, vobis & pro vobis offerre atque impendere non cessabimus. Xenium nobis ex vobis transmissum, quodam religiosi habitus Virgo deferente, suscepimus; de quo benignitati vestræ gratias agentes, Deum laudauimus, qui te nobis deuote munus offerre docuit; temetipsum cito totum, vt confidimus, & perfectum daturus. Ceterum gloria vestra sciat Sergium eunuchum, qui cum genere Sclauus esset, & multis prauitatibus irretitus, sacerdotium per surreptionem obtinuit; & post etiam

Concil. Tom. 24.

N

Socrates
lib. v. c. 27.
Theodoret.
lib. v. c. 32.
Sozomenus
lib. vii. c.
37.

Matth. 18.

1. Tim. 5.

super aliis detectus & conuictus excessibus, ab episcopo tunc suo depositus fuisse dinoscitur, & post indigne satis a Georgio, qui falso sibi episcopi nomen usurpat, ad episcopatum Belogradensem prouectus est, apostolorum principum, & sanctorum Canonum auctoritate, etiam nostri esse sententia decreti depositum: quod tam vobis quam
Niczn. c. 5. vestra omnium generalitati canonice patefacimus; vt hi qui abiciuntur, ab aliis non recipiantur: ne, quod non optamus, simili cum eis poena iudicii teneantur astricti.
 Data XVI. die mensis Aprilis, indictione XI.

EPISTOLA LXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD PETRVM COMITEM.

Missæ per Paulum & Eugenium episcopos mense Aprili, die XVI. indictione XI.

Hortatur vt Michaelẽ regem ad Romanæ ecclesiæ gremium reuocet.

Petro comiti.

DILECTISSIMO filio nostro Michaeli Christianissimo regi apostolatus nostri mittentes epistolam, dignum duximus vt & tuæ quoque gloriæ scriberemus, & gemitus nostri cordis aperiremus, quos assidue patimur, suspirantes & stupore nimio admirantes, quomodo ipse sapientissimus rex, & vos ipsi auerti potueritis, & a recta semita declinare, atque a sede beati Petri apostolorum summi recedere; cui, sicut euangelium refert, non caro & sanguis, id est humana sapientia, sed ipse per se Pater Filium proprium reuelauit, cum alii hunc Ioannem, alii Eliam, alii Ieremiam, aut vnum de prophetis existimarent. Scribimus ergo tibi tamquam familiari & carissimo nobis; tu enim in hac causa primus ipsi regi præcursor & dux auctore Deo fuisti: tu inter illum & nos medius discurreisti, & Deo gratias, cuncta, quæ ad salutem gentis illius acta sunt, non sine tuo certamine acta sunt, & quot & quantos labores pro instructione vestri nos assumpserimus, ipse non nescis. Et bene quidem in nobis delectabamini, & spiritualibus gaudiis, & profectibus fruebamini: sed nescimus quis vos de cetero deceperit; quis organum factus diaboli, qui

Matth. 16.

olim per serpentem Euam seduxit, vos a recto itinere cal- Genes. 3.
 lida suafione retraxerit: vnde non parum dolemus, nec le-
 uiter anxiamur; & idcirco te, virorum optime, cohorta-
 mur, loquere ad aures eiusdem dilecti filii nostri regis; cui
 & Dominus ipse ad aures præcordiorum loquetur, vt pri-
 mam fidem non faciat irritam, vt ante se gradiens, retro 1. Tim. 5.
 nequaquam respiciat, viam qua ambulabat, non dese-
 rat, euangelicam legat historiam, & videat ibi præcipue
 foli Petro, aliis ista vel illa opinantibus, Christum Dei
 viui Filium reuelatum, & singulariter dictum: *Ego pro te* Luc. 22.
rogavi Petre vt non deficiat fides tua. Ergo si istis, vel illis falsa
 putantibus, Petro veritas præcipue reuelata est: & si pro
 fide Petri oratum singulariter est a Filio ne deficeret; con-
 sideret sapiens rex quam laudabiliter primum fecerit Vr-
 bem quærens, ad quam iste talis & tantus apostolus venit
 & prædicauit; cui, Patre reuelante, veritas Filii patefa-
 cta est, & cuius fides, quia Filius rogauit, non defecit. Ad
 hanc quippe Romanam urbem post Antiochiæ, quam in
 transitu visitauit, fundatam ecclesiam, tamquam ad mun-
 di dominam properauit, & illic consequenter Filium Dei
 viui, quem non carne vel sanguine, vt prædiximus, sed eo
 reuelante, sicut veraciter cognouit, veraciter & prædica-
 uit: super quam etiam solidam confessionis petram, suam
 Dominus ecclesiam fabricauit: & hæc est petra illa, supra
 quam, vt Salomon ait, serpentis non inuenitur vestigium.
 Pro hac itaque purissima fide beatus Petrus Romæ mora-
 tus, in hac stabiliuit ecclesiam, & sede apostolica diutius
 gubernata, pro hac fide decus mortis assumpsit: sicque san-
 ctam Romanam ecclesiam in hac fide fundatam proprio
 sanguine cum Paulo, qui ab Ierusalem vsque ad Illyricam Rom. 15.
 regionem scilicet, in qua nunc vos habitatis, euangelio re-
 pleuit, Domino Deo consecrauit, & dedicauit; qua fide
 tanto intra breue tempus Romani creuerunt & florue- Rom. 1.
 runt, vt prælatus egregius Apostolus mox in principio e-
 pistolarum suarum pro ea Deo gratias agere, & denun-
 tiare præconia videatur. Hanc itaque fidem suggere sem-
 per & suade, carissime, pio regi sitire: hanc non alibi præ-
 cipue quærere nisi Romæ, vbi plantata est & radicata
 a B. Petro, qui hanc vt supra ostendimus sicut veraci-
 ter cognouit veraciter & prædicauit: quoniam sicut aqua

Concil. Tom. 24.

N ij

Fides Ro-
manæ ec-
clesiæ.

nunquam potest alibi tam munda, vel tam limpida, quem-
admodum in fonte vnde originem protrahit, inueniri;
ita & fides nunquam omnino poterit alibi tam pura, vel
tam nitida reperiri, sicut in ecclesiæ nostræ viuario, vbi
eam non tecta perstillantia, quibus litigiosa mulier, id est
hæretica prauitas, comparatur; sed ille polorum clauiger
vbertim & purissime congregauit, qui ex ipso fonte viuo
hanc cælitus hausit, & limpidissimam conseruandam man-
dauit. Hæc, carissime, pio regi loquere, & exhortare in
Christo Iesu vt pro accepto & multiplicato familiaritatis
talento in gaudium Domini nostri merearis intrare. Nos
vero, si nos audieritis, quia vos tamquam fratres & filios
summo amore diligimus, de lucro vestri gaudebimus, &
superexultabimus: si autem, dicemus omni ecclesiæ, &
sicut Dominus præcepit, vos tamquam ethnicos, & publi-
canos habebimus: & tunc vos videritis, cum in varias er-
rorum tentationes incideritis. Missa per Paulum, & Euge-
nium reuerendissimos & sanctos episcopos. Data mense
Aprili, die xvi. indictione xi.

Matth. 18.

EPISTOLA LXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAELEM REGEM BVLGARORVM.

Eiusdem argumenti, suntque fere eadem verba
quæ in superiore.

Michaeli glorioso regi Bulgarum.

Hæc episto-
la non vi-
detur Mi-
chaeli scri-
pta.

CHRISTIANISSIMO regi apostolatus nostri mittentes epistolam, dignum duximus vt & tuæ quoque gloriæ scriberemus, & gemitus ac dolores nostri cordis aperiremus, quos assidue patimur suspirantes, & tristes penitus incedentes, & stupore nimio admirantes, quomodo ipse sapientissimus rex, & vos ipsi auerti potueritis, & a recta semita declinare, & a sede B. Petri apostolorum principis omnino recederè; cui, sicut euangelium refert, non caro & sanguis, id est humana sapientia, sed ipse per se Pater Filium proprium reuelauit, cum alii hunc Ioannem, alii Eliam, alii Ieremiam, aut vnum ex prophetis existimarent. Scribimus ergo tamquam fratri eius & carissimo

Matth. 16.

nostro. Nam cuncta, quæ ad salutem gentis vestræ a nobis acta sunt, & quot & quantos labores pro instructione vestri nos assumpserimus, ipse profecto non nescis. Et bene quidem primum in nobis delectabimini, & spiritualibus gaudiis, & profectibus fruebamini: sed nescimus quis vos de cetero fascinauerit, quis deceperit; quis organum factus diaboli qui olim per serpentem Euam seduxit, vos a recto itinere callida suasionem retraxerit. Vnde non parum dolemus, nec leuiter anxiamur: & idcirco te, virorum optime, cohortamur, loquere ad aures eiusdem dilecti filii nostri regis, cui & Dominus ipse potius ad aures præcordiorum loquetur, vt primam fidem non faciat irritam, vt ante se ^{1. Tim. 5.} gradiens, retro nequaquam respiciat, viam qua ambulabat, non deserat, euangelicam legat historiam, & videat ibi præcipue soli Petro Christum Dei viui Filium reuelatum. Ad huius ergo beatissimi Petri sedem alacri pectore rex Christianissimus redeat; & sicut ceruus, cum quid ^{Psal. 41.} sumpsit noxium, desiderat ad fontes aquarum: ita desideret & sitiât anima ipsius ad salutifera eius doctrinæ fluentia. In quo pio tua labore opere præ cunctis solertia, vt non solum fratrem carissimum lucrifacias, sed & de salute omnium vestrum ipse mercedum præmia consequaris. Nihil enim placet Deo plus his qui ab errore conuerti faciunt homines; vel qui ad iustitiam erudiunt plurimos. Et ideo pro tam sancto labore, beato Petro clauigero regni caelestis intercedente, operies, sicut scriptum est, ^{Iac. 5.} multitudinem peccatorum, & stabilieris quasi cæli firmamentum, & dies æternitatis. Sed & nos interim te in deuotorum numero filiorum habebimus, & confessionibus apostolorum principum memoriam tui iugiter commendare nullatenus omitteremus. Data mense Aprili, indictione xi.

Tertio iam commonet, ne Bulgarum regionem ad ecclesiam Romanam iam antiquitus pertinentem vsurpet, & omnes ab eo, vel ab eius suffraganeis in ea regione consecratos episcopos intra 30. dies illinc educat: & nisi post duos menses paruerit, dominici corporis & sanguinis communionem, & si perseverauerit in contumacia, patriarchali etiam dignitate priuat.

*Reuerentissimo confratri nostro Ignatio patriarchæ
Constantinopolitano.*

SECUNDO iam sedis apostolicæ literis probaris admonitus, & per missos eius contestatoriis conuentus hortatibus, iure tibi Constantinopolitanæ diœceseos, quod per eiusdem primæ sedis auctoritatem & fauorem annuente Deo receperas, rite contentus, vltra præfixos tibi ex Canonibus limites præsumptionis pedem non tenderes, nec antiquos terminos quos posuerunt patres tui aliqua vsurpatione transferres. Nullus autem ignorat regionem Bulgarum a sanctæ memoriæ Damaso papa, & deinceps vsque ad Paganorum irruptionem a sedis apostolicæ præfulibus, quantum ad ecclesiasticæ prouisionis attinet priuilegium, moderatam. Præsertim cum hoc nonnulla scripta, sed præcipue diuersorum pontificum Romanorum res gestæ quæ in archiuis antiquitus nostræ referuantur ecclesiæ, clarius attestentur. De his autem quæ bellica clades & grauissimi hostilitatis incurfus intulisse noscuntur, nil præstantius sentiendum est, quam quod clarissima ecclesiæ tuba sanctus videlicet Leo nostræ sedis antistes edocuit & decreuit, cum ait: Adhibenda, inquit, curatio est, vt vulnera quæ aduersione hostilitatis illata sunt religionis maxime ratione sanentur. Qui statu rerum auxiliante Domino in meliora conuerso iterum dicit: Remotis malis quæ hostilitas intulit, vnicuique id quod legitime habuit, reformetur: omnique studio procurandum est, vt recipiat vnusquisque quod proprium est. & rursus: Quod bel-

Epist. 85.

lica necessitate turbatum est pacis remedio reformetur. Sed hæc reuerentissime frater omnia clausis oculis relegisti, sanctorumque patrum decreta calcaneo temerario conculcasti, ac multiplicium tibi beneficiorum sedis apostolicæ præstitorum oblitus, contra eandem sanctam sedem, benefactricem videlicet tuam, & erectus es, priscam dioecesin illius in regione Bulgarica constitutam illicita peruatione subripiens, & in alienam messem contra diuinas leges mittere falcem non renuens. Vnde merito post primam & secundam commonitionem a nostræ te debueramus communionis contubernio sequestrare, *in promptu* ^{1. Cor. 10.} habentes, secundum Apostolum, *omnem ulcisci inobedientiam*: qui etiam dicit: *Si quis non obedit verbo nostro per epistolam*, ^{2. Thess. 3.} *hunc notate, vt non commisceamini cum eo*: sed quia sedis apostolicæ moderatione vtentes, spiritu lenitatis potius quam seueritatis erga correptionis tuæ flagramus affectû, ecce tertio canonicè per missos & syllabas commonemus, & hortamur, & protestamur, vt nullam omnino moram perpessa, strenuos viros in regionem Bulgarum dirigat, qui per totam patriam peragrantes, quoscumq; illic repererint qui a te, vel a subiectis tibi consecrationis munus accepisse dicuntur, sine quauis dilatione reducant: ita vt intra triginta dierum spatium nullus episcopus, nullus omnino clericus, qui tuæ ordinationis, imo inordinationis sunt, intra omnes Bulgarum fines inueniatur. Non enim patimur eos, quos ibidem tu illicite constituisti; quos & ab apostolica esse iam sede huius rei gratia constat excommunicatos, errore suæ præuaricationis corda nouorum Domini famulorum inficere: quos videlicet in fide instructionis manu plantauimus, & aqua salutaris fontis doctrinarum rigauimus, atque horum auctori Deo ad incrementum spiritus dandum, vt sit ipse in omnibus primatum tenens, obtulimus. Porro si intra triginta interualla dierum omnes quos vel tu, vel episcopi tui consecraste in aliquo gradu putantur ecclesiæ, a totius regionis Bulgaricæ terminis non eduxeris, & temetipsum ab omni ecclesiastico illius iure dioeceseos non subduxeris, tamdiu sancto corpore, ac precioso sanguine Domini nostri Iesu Christi post duos menses a die numerandos qua huius epistolæ tomum acceperis, esto priuatus, quamdiu his obstinatus decretis nostris mi-

nime obedientiæ colla submiseris. Iam vero si pertinaciter in hac indisciplinatione, atque peruatione permaneris, & episcopos & quotquot illic vel illi vel tu consecrassè videris, foras illinc minus expuleris, omnipotentis Dei iudicio & beatorum apostolorum principum auctoritate, nostræque mediocritatis sententia, omni patriarchatus esto dignitate quam fauore nostro receperas alienus & exors, nullo penitus summi sacerdotii priuilegio præditus vel potitus. Data mense Aprili, indictione xi. missa per Paulum, & Eugenium episcopos.

EPISTOLA LXXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPOS ET CLERICOS GRÆCOS.

Declarat eos excommunicatos quod Bulgarum regiones inuadentes illicitas ibi ordinationes fecerint; dignitate etiam priuandos, nisi intra xxx. dies ex omni Bulgarica regione decesserint. Si quis autem paruierit, restituendum ei episcopatum decernit quem in Græcia habebat; & si nullum antea habebat, vacantem, si dignus est, eidem conferri iubet.

Omnibus episcopis & ceteris clericis Græcis Bulgaria diæceseos inuasoribus, ac per hoc excommunicatis.

MIRAMVR vos & vehementer obstupescimus sanctorum patrum Canones obturatis oculis relegisse, & calcata conscientia terminos æternos a patribus positos transtulisse, & in alienam messem iudicii falcem misisse in Illyrici prouincias, quas nunc Bulgarum natio retinet ingredientiæ, & ordinationes illicitas perpetrantes, cum & sacra Concilia sub sede beati Petri apostolorum principis, has olim prouincias deguissè patenter innuant, & rerum gestarum a sancto Damaso papa conscripta manifeste denuntient; Et statu causarum Deo auxiliante in melius iam pridem conuerso, sedes apostolica sit ab eis qui hanc habitant regionem recognita, requisita & multis precibus inuitata: nosque illuc episcopos, & inferioris ordinis sacerdotes cum præceptis sedis apostolicæ miserimus, & multos labores pro instructione illius regionis arripuerimus. Nam & si quidam vestrum clandestina illuc forte venerunt,

nerunt,

nerunt, apte de illis dicere possumus illud Domini dictum
 asseuerantes: *Omnes qui ante me venerunt, fures fuerunt & la-* Ioan. 10.
trones. Ipse quippe Dominus per prophetam dicit: Venie-
bant & ego non mittebam eos. Nam quidam vestrum pro cri-
 minibus suis fugientes: quidam autem ambitus & auaritiæ
 causa illuc accessuri profecti sunt; non autem vocati, nec
 inuocati: licet nec sic in vestram vos diœcesin ad aliquam
 dispositionem faciendam introire contuenerit. Quia igitur
 contra sacras vos multipliciter egisse regulas deprehendi-
 mus; excommunicauimus vos & estis excommunicati.
 Quisquis autem ex vobis intra triginta dierum spatium
 cognita huius apostolicæ sanctionis, omni Bulgarica re-
 gione non cedens, in ea quamlibet ordinationem vel dispo-
 sitionem patrare ultra prædictum spatium obstinate præ-
 sumpserit: sanctorum patrum auctoritate, nostrique iu-
 dicii sententia proprio careat officio non nisi respiciens
 poenam euasurus, aut veniam aliquo modo speraturus.
 Si quis autem vestrum humiliter ac obedienter his salu-
 bribus monitis nostris parens, Bulgaricæ locum dederit
 diœcesi; nouerit nos decreuisse sibi episcopatum restitui
 quem eum in regione Græcorum prius habuisse constite-
 rit. porro & si nunquam habuit, vacantem illi tribui; si ta-
 men talis persona sit, cui nulla in hoc regula patrum valeat
 obuiare.

Missâ per Paulum & Eugenium episcopos. Data xvi.
 die mensis Aprilis, indictione xi.

EPISTOLA LXXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BASILIVM IMPERATOREM.

Missâ per Eugenium & Paulum reuerendissimos episcopos.

Dolet Constantinopolitanam ecclesiam schismate adhuc
 laborare: qua de re legatos mittit.

*Dilectissimo nobis & desiderabili filio Basilio Christianissimo
 & tranquillissimo imperatori.*

BENEDICTVS Deus & Pater Domini nostri Iesu Chri- 1. Cor. 1.
 sti, pater misericordiarum, & Deus totius consolatio-
 nis, qui misertus & consolatus est nos in præsentî sæculo ne-
 Concil. Tom. 24. O

Luc. 2.

1. Cor. 12.

Jerem. 1.

quam: Visitans & redemptionem faciens tam pium, tamque benignum imperii vestri cornu salutis erigendo in domo David, Christi videlicet puerisui. Vos enim, fili carissime, minus imperatoria dignitate, secundum Apostolum qui ait: *Aemulamini charismata meliora*, contenti, etiam angelorum estis ministerium imitati, dum pacem in terra bonæ voluntatis hominibus exoptatis, & beatos per id, ac cælum vos visuros luce clarius demonstratis. Vtraque siquidem epistola vestra pontificio nostro missa huius vos flagrare desiderio patenter insinuat, & hanc vos ad statum ecclesiæ, vnde prauorum dissensione repulsa est, inhiante velle reducere, indicio euidenti demonstrat. A Deo quippe prouectum imperium vestrum, quod eo auctore iustitia & triumphis ornatis, minus nimirum validum, minusque gloriosum putatis, nisi etiam summa condecorare pace seu concordia satagatis. Nos autem dilectissime, audientes in Constantinopolitanam ecclesiam dissensionis adhuc scandala fluctuare, nonnullosque religiosi habitus viros hac illaque dispersos atque deiectos ignominiose tractari: merito ingemiscimus & multa mœstitia fatigamur, præcipue pacem sentimus illic continua contentione turbatam, quam per multos sedis apostolicæ labores iam credebamus ædificatam, & sacratos quosdam diuersas iniurias didicimus passos, quos ab omni oppressione fasce sperabamus ereptos. Portamus quippe omnium onera qui grauantur; imo portat hæc in nobis amator vester beatus Petrus apostolus qui nos in omnibus sollicitudinis suæ protegit ac tuetur heredes: sed quia & professionis nostræ officio, cum

Jeremia nihilo minus dicitur: *Ecce constitui te hodie super gentes & super regna, ut euellas & destruas, & disperdas & dissipes & plantes*, etiam vestra pietas ab apostolatu nostro pro hoc ipso personas postulat. Ecce strenuos e latere nostro viros dirigimus, qui si qua illic inter hæc diligenti studio deprehendant & his radicitus, secundum Domini mandatum, euulsis, destructis, dispersis & dissipatis, pacem & vnitatem & caritatem & congruenter ædificent simul & plantent. Nam quomodo habere poterunt caritatem, qui diuidunt vnitatem? nos autem pro Christo legatione procul dubio fungimur, cum paci ecclesiæ studium impendere procuramus. Quia vero Deo amabiles viros, quos

* desfr
tradat
ant que
finit.

nominatim literis expetitis, quibusdam incommodis impeditos destinare nequimus; misimus Paulum & Eugenium sanctissimos & reuerendos episcopos, dilectosque consiliarios nostros, quorum nobis & fides probata, & scientia manifesta est: quibus scripto dedimus in mandatis, vt omnibus simultatibus sopitis atque sedatis, quæ ad pacem sunt, sanctorum magistra regula patrum, toto conanime construant, & omni contentione sublata, iustitiæ tribuant Deo propitio palmam; hoc dumtaxat ad laudem Dei agentes, & ad præconiorum vestrorum cumulum, sicut vos agere de die in diem decet, addentes. Verumtamen ignorare pium imperium vestrum nolumus, nos apostolicæ sedis præcepisse legatis, vt causa tantum visitationis, gloriosum eiusdem prouinciæ † principem ad-

† Forte loquitur de rege Bulgarorum.

* deest, tradatis, aut quid simile.

eant, & de optata memoria ei apostolorum, vt condecet, expletis officiis per salutationis edicant. Ideoque rogamus, vt aditu eis annitentibus vobis concesso, talem illis industrium virum * qui eos vsque ad prædictum principem saluos ducat atque reducat, facta in scriptis de ea minime iterum vsurpanda professione. Optamus vos per multos annos in Christo bene valere, & de barbaricis iugiter hostibus triumphare, spiritualis & desiderabilis & Christianissime fili semper Auguste. Data indictione xi.

EPISTOLA LXXXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Vt legatis a se missis fidem adhibeat, & opem Romanæ ecclesiæ ferat.

Dilecto filio semper in Domino triumphanti Basilio piissimo imperatori Augusto.

SCIMVS venerabilis imperator, scimus & omnimodo nouimus vos prudentia pollere, æquitatem diligere, pietatem extollere, directiones plantare, & vitia euellere. Scimus & liquido credimus vos sanctæ Romanæ ecclesiæ vigorem & decus velle augere, tribulationes gemere, angustias dolere, & necessitates pio intuitu, quantum ad vos pertinet, amouere. Huius rei gratia maximam de vobis fiduciam assumentes, quidquid eandem sanctam ma-

Concil. Tom. 24.

O ij

trem vestram Romanam ecclesiam oppido affligit & lacerat, vobis singulari quadam spe committimus audendum & corrigendum. Tamen ne vos, quos secretorum nostrorum confcios esse cupimus, lateat quod his diebus contra Dei voluntatem, contraque salutem totius Christianæ fidei, ac contra priuilegium sanctæ Romanæ ecclesiæ, seu contra morem rei que publicæ statum Romæ peractum est; his missis nostris Paulo & Eugenio episcopis verbo tenus vobis dicenda commisimus. Quæ vos ita credere deprecamur ac si nos vobiscum loquamur; & credentes, si nobis ferre opem, vel aliquam consolationem valeatis, veluti dilectus filius reuerendæ matri assolet, omnimodo conferatis deprecamur. Habebitis enim pro his sanctos apostolos adiutores & nos possidebitis deuotiores vestros apud Dominum semper intercessores. Data IV. Kalendas * Martii, indictione XI.

EPISTOLA LXXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSPERTVM ARCHIEPISCOPVM
MEDIOLANENSEM.

Monet vt quantocius ad Synodum in Gallia cum suffraganeis accedat. queritur de perfidia Lamberti Spoletani comitis.

Ansperto venerabili archiepiscopo Mediolanensi.

PRO innumeris igitur & multiplicibus oppressionum angustiiis totius sanctæ ecclesiæ in orbe terrarum diffusæ, Synodum vniuersalem, Christo opitulante, in Francia, (quia in Italia, persecutione malorum grassante † [Petrum presbyterum cardinis nostri, quem ad Carolomanum regem dirigimus fraternitati vestræ plurimum commendamus] minime potuimus,) sumus celebraturi; ad quam fraternitatem vestram quantocius omni mora postposita occurrere admonemus, cum cunctis coepiscopis, ac suffraganeis vestris, exceptis his quos sacri Canones pro incommodis causis stare patiuntur. Quoniam in ea, Christo cooperante, omnium ecclesiarum speramus erigi statum atque vigorem. Hoc iterum iterumque monemus, hortamur, expresseque mandamus, vt nulla vobis mora,

† Hæc verba non coherent sequentibus.

* f. Mail, vt constat ex superioribus.

*Vt causam communis hostis vna mecum iudicetis. Hac vel alia huiusmodi verba hic esse videntur. De Lamberto & Adelberto Ai-moin. l. 5. c. 37. * Videtur hic desesse conatus est.

nullumque tempus præpediat, donec nobis vestrum aduentum in præsentia præbeat; * id est Lamberti perfidi Spoletani ducis VVidonis filii, eiusque complicitis Adelberti marchionis, vel vt melius, patriæ proditoris, qui clandestina fraude pacifice venire se simulans, in dolo ad portam Urbis custodes deputans, sacramque ciuitatem tyrannus inuasit, nosque cum fidelibus nostris intra ecclesiam beati Petri apostolorum principis inaudito atque horrendo coarctare inter cetera mala *. Data vt supra.

EPISTOLA LXXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANGELBERGAM AVGVSTAM.

Vt in Romanæ ecclesiæ fide perseveret: præsentium latorem commendat.

Dilectissimæ filiæ Angelbergæ imperatrici Augustæ.

REMINISCENTES omnium bonorum vestrorum, quotidie Deo nostro gratiarum actiones referimus, qui vestrum animum tanta sollicitudine circa deuotionem ab exordio sanctæ Romanæ ecclesiæ spiritali flammæ adustione perussit. Sed nunc filia mea carissima, & in Christo deuota, quæso vires sollicita ingenii acutissimi, & in hoc inopportuno tempore solita bonitate concurre: quatenus cœptum bonum vsque ad consummationem operis perductum æterni retributoris præmia recipere valeatis. Latorem quoque præsentium Petrum cardinis nostri presbyterum, quæso in omnibus habeas commendatum, vestroque consilio prudentissimo iter illius solita pietate disponite: quatenus Deo duce ad nos possit redire incolumis. Data vt supra.

Exponit mala quæ a Lamberto comite Romæ sunt perpetrata: seque in Gallia ad implorandum auxilium aduersus eum iturum ostendit.

Reuerendissimo & sanctissimo Ioanni archiepiscopo Rauennati confratri nostro.

VNANIMITATIS vestræ fraternitatem ignorare non patimur quæ & qualia his retro diebus a Lamberto Spoletano comite mala & multiplices passi sumus iniurias, quales nullus antecessorum nostrorum pontificum a quoquam Deum colente sustinuisse recolitur. Igitur omne pene territorium sancti Petri suis tyrannice deuastantibus hominibus, cum immensa populi multitudine Romanam venit: nos autem illum quasi dilectum amicum apud beatum Petrum apostolorum principem honorifice recepimus: sed ipse quasi ouili pelle indutus solita repletus nequitia, munereque corruptus ingenti, contra nos insurgere non dubitauit. Nam portas ciuitatis Romanæ violenter, imoque fraudulenter cepit, totamque urbem Romanam; ac per dies plurimos homines suos ita arctius retinere fecit, vt nec proceres Romanorum, nec episcopi, & sacerdotes, neque etiam familiares nostri ad nos, nisi maxima supplicatione exeundi facultatem haberent. Cibaria etiam nostra nobis venire instantissime prohibebant. Venerabiles item episcopos, presbyteros atque diaconos & religiosos monachos cum hymnis & canticis spiritualibus, sacrisque litanis ad ecclesiam principis apostolorum venientes, heu proh dolor more Paganorum conturbaerunt, & sustibus cædentes nequiter disperferunt, non sinentes illos exire, debitumque Deo sacrificium offerre. Inimicos quoque, atque infideles S. Romanæ ecclesiæ & nostros; quos vna cum vestro consensu & subscriptione bis ac tertio iam excommunicatos damnatosque habemus,

Aimoinus
lib. v. c. 37.

super nos temere conduxit: eosque in vrbe Roma sine nostra voluntate immisit. His itaque nos præiudiciis, & iniuriis multiplicibus grauati, cum tota sede apostolica tristes adeo per dies multos extitimus, vt nequaquam nobis aliud agere nisi flere liceret: nam ipsis diebus nec vestis fuit super altare sancti Petri, nec aliquod ibi nocturnum vel diurnum officium ex more celebratum. Nunc etiam minatur nobis peiora inferre, nisi eius obtemperemus humiliter voluntati. Vnde sanctitatem vestram pio fraternæ dilectionis affectu coniunctam hortamur, vt pro tantis afflictionibus, & miseris capiti nostro illatis, ex totis præcordiis vestris nobiscum pariter condoleatis, & contra euidentissimum, & immanem inimicum nostrum consurgere toto annisu studeatis. Nos namque illius non valentes sustinere tantas insidias, quia per terram ire nequimus, per marinum iter Deo propitio in Franciam proficisci debemus: gloriosos scilicet reges deprecaturi, vt ecclesiam sancti Petri, & ciuitatem Romanam totius mundi caput & dominam, a tantis oppressionibus, & calamitatibus liberent, saluam & quietam sinant manere, potentique manu ab hostium quas patimur insidiis tueantur; nec nos ob aliud illuc ituros, nisi pro communi salute, procul dubio credite. Sed sicut veridico multorum relatu didicimus, cum nos de vrbe Roma fuerimus egressi, cœptumque iter egerimus, audimus eundem Lambertum satellites suos velle colligere, Romamque rursus expugnaturum adire. Nos vero hoc scientes, anathematis sententiam in eum, & in omnes sequaces eius, si contra urbem Romam, & ecclesiam Romanam aliquam rursus veniens contrarietatem, vel molestiam, aut perturbationem inferre quolibet modo præsumpserit in ecclesia beati Pauli doctoris gentium protulimus. Et idcirco nullus vestrum eius iniquis operibus faueat: quin potius libere arguat, si apostolicæ sedis vultis semper fulciri auxilio. Quapropter hæc omnia, vt vestris suffraganeis episcopis cognita faciatis, incunctanter hortamur sanctimoniam vestram; quatenus ipsi, qui membra corporis Christi existunt, vobiscum pariter pro apostolicæ sedis exaltatione studeant desudare.

Rogat vt imperatori nuntiet quæ a Lamberto Romæ
perpetrata sint, detque operam vt eum
compescat.

Dilecto filio Berengario glorioso comiti regia profapia orto.

LECTIS nobilitatis vestræ literis, quia sinceritatem ac
deuotionem more scilicet parentum vestrorum circa
nos pro amore Iesu Christi Domini, & beati Petri aposto-
lorum principis reuerentia, vos habere ingentem reperi-
mus; multa vestræ mellifluæ locutionis dulcedine sumus
omnino repleti, ita vt cum Psalmista dicere possimus:
Quam dulcia faucibus meis eloquia tua! Huius namque boni-
tatis decus eximium, ex moribus piæ memoriæ nobilif-
simi quondam genitoris vestri vos trahere indubitanter
cognoscimus, qui dignum semper honorem & piam reue-
rentiam antecessoribus nostris, sacris videlicet pontifici-
bus exhibere tota mentis alacritate studebat: & ideo pul-
cræ iuuentutis vestræ florem de radice iusta prodeuntem
Dominus exercituum pietatis suæ gratia custodiet incolu-
mem, facietque prospere vigere in omnibus, & ad pro-
sperum vsque finem perducet. Quapropter, fili carissime,
sæpe voluimus vestræ scribere dilectioni, non solum no-
stram vobis salutem innotescendo, sed & de vestra pro-
speritate, atque incolumitate audire cupiendo: sed non
solum Paganorum crebris vbique incurfionibus, verum
etiam Christianorum insidiis circumdati nequiuimus. At
nunc, quoniam Deo disponente tempus euenit opportu-
num, excellentiæ vestræ quæ & qualia sumus nos cum to-
ta ecclesia & ciuitate Romana perpeffi a Lamberto comi-
te, veluti filio carissimo & fideli amico referimus. Cum
itaque prædicto Lamberto multa quotidie bona fecisse-
mus, dignumque impendissemus honorem supra quam
antecessores nostri parentibus illius fecissent; ipse pro bo-
nis mala retribuens, collecta populi multitudine omne
territorium sancti Petri inuasit, & quod defendere debet
ab

Psal. 118.

ab hostibus, tyrannice dominatur inuasum: venitque Romam, & quasi inimicus portam ciuitatis Romanæ violenter capiens, satellites suos per dies plurimos retinere fecit, ac sic tantam ciuitatem inuasam retinuit: ita sane, vt nobis apud beatum Petrum consistentibus, nullam vrbs Romæ potestatem a piis imperatoribus beato Petro principi apostolorum, eiusque vicariis traditam haberemus. Sacras autem litanias episcopos, & sacerdotes, atque seruos Dei, ex more celebrantes, & ad ecclesiam sancti Petri venire volentes, fustibus cædere, ac dispergere fecit, intulitque nobis contraria, quanta nulli præcessorum nostrorum vnquam facta fuerunt: existitque paratus nobis iterum maiora inferre, cuius rei causa, nescimus. Quamobrem, quia nostrum ministerium est, pro totius Christianitatis salute Dominum assidue deprecari, vt oues, quas Christus Deus noster nobis in beato Petro commendauit, iugibus votis & precibus ad æternæ vitæ pascua perducere valeamus, voluissemus debitam habere quietem: sed illo prauis cogitationibus, & actibus se non retrahente, quin potius nos cum inimicis, & infidelibus nostris, quos bis iam & ter excommunicatos, & anathematizatos habemus, iuncto, rursus turbare volente: rogamus nobilitatem vestram, vt pro amore Dei, & sancti Petri, ac nostro, hæc omnia & Carolomanno glorioso regi & spiritali filio nostro cognita faciatis: quatenus missis apicibus suis eum a tali præsumptione compescat, & quod tempore parentum illius sedes apostolica non sustinuit, eius non patiat diebus: & vestris similiter literis eundem admonete, corripiteque Lambertum, vt nullam de cetero contrarietatem nobis ingerere præsumat, eo quod nec Deo, nec alicui Deum timenti, eius temeritatis placeat effectus. Si vero idem Lambertus nos persequi non omiserit, nos iam dicto regi fideles amici esse quomodo possumus? quia eius se voluntate iactat talia agere: & ideo nos adiuuare, sicut supra dictum est, procurate: nam nos ea quæ vestræ fuerint placita voluntati, libentissime perficere studebimus, eo quod vos loco amantissimi filii, quamdiu vixerimus, retinere, nostræque ecclesiæ causas necessarias per vos perficere optamus. Præterea homines vestros, qui orationis causa pro suis delictis Dominum misericordem

Vrbs Roma in potestate Romani pontificis.

precaturi venire ad limina sancti Petri, pro vestro ingenti amore benigne recepimus, nostrisque apostolicis benedictionibus confirmauimus, ac per eos nostræ incolumitatis salutem, sicut petistis, cognitam fieri decreuimus; & petimus vt cito nos vestris literis latificare non prætermittatis. Deus omnipotens gloriam vestram longa per tempora illibatam custodiat carissime fili.

EPISTOLA LXXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANGELBERGAM AVGVSTAM.

Dolet Angelbergam molestiis affici, & queritur de iniuriis quas Lambertus ecclesiæ Romanæ inflixit.

rogat vt conseruet benevolentiam quam erga ipsum habere solebat.

Dilectæ ac spiritali filiæ Angelbergæ ex imperatrice Deo dicatæ.

Orationes
pro defunctis.

QVIA multum deuotione & mentis alacritate dominum & senioremem diuæ memoriæ Ludouicum quondam Christianissimum imperatorem spiritalem filium nostrum dileximus, nullatenus prætermittimus eius memoriam in sacris orationibus nostris apud Dominum quotidie facere; & quamdiu vixerimus facturos esse scitote, vestrique memores dilectissima filia similiter sumus. Nam Deo teste vestram prosperitatem & salutem semper cupimus vigere incolumem & audire: & super tot ac tantis aduersitatibus, quas a filiis huius sæculi vos sustinuisse cognoscimus, ingenti vobis dolore compatimur & condolemus; quoniam quidem paterno vos diligentes affectu mœrorem vestrum nostrum putamus, & tranquillitatem vitæ vestræ nostram esse gaudemus: quia & vos pro talibus nefandis & inauditis malis, quæ nulla veterum scriptura decantat, nulla historia narrat, B. Petri apostolorum principis vicarium a quolibet imperatore vel rege vnquam sustinuisse, nos his diebus a Lamberto Spoletano comite pati audientes, simili esse mœrore afflictam incunctanter agnoscimus: vnde vestram hortamur dilectionem vt circa nos pium mentis affectum conseruantes, ea quæ utilitati nostræ congrua vel necessaria esse perspicietis, pro viribus agere non prætermittatis. Quia & nos, Deo

propitio, secundum datam nobis diuinitus potestatem vobis auxilium, & optatam in omnibus consolationem conferre auide cupimus, & sub beati Petri apostoli vos, si opus fuerit, tuitione protegere, & illæsam, ceu filiam carissimam conseruare studebimus; si ad ipsius apostolorum principis limina vobis venire contigerit. *Interim confortare* 1. Cor. 10.
in Domino, qui consolatur vos in omnibus, nec patietur vos tentari supra id quod potestis: sed faciet cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere. De cetero autem ea quæ mandastis multis impedimentis occupati, quæ præfatus comes cum multiplicibus insidiis nobis præparat cupitque inferre quotidie, perficere nequiuimus: at Deo tranquillitatem vitamque præbente, cuncta quæ vestræ voluntati vtilia sunt, lubenti animo perficiemus, quibus vester honor & gloriæ vigor incunctanter appareat integer. Dextera Domini vos in omnibus illæsam conseruare dignetur. Data vt supra.

EPISTOLA LXXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM BALBVM REGEM.

Deplorat mortem Caroli imperatoris patris eius. hortatur vt pacem habeat cum regibus consanguineis suis, & ecclesiæ inimicos persequatur, præcipue Lambertum ducem, cuius diras infestationes commemorat. denique in Galliam se venturum, ibique Synodum celebraturum significat.

*Ludouico glorioso regi, filio diuæ memoriæ Caroli II.
 imperatoris Augusti.*

QVANTO deinde amore dilectionis, pro tantorum bonorum virtutibus, & pro omnipotentis Dei quotidianis genitorem vestrum dilexerimus cultibus, horum, Christo conscientia nostræ teste, absque lacrymarum effusione factorum reminisci nullatenus possumus. Et quamquam gaudendum sit, quoniam eundem, post felicitatis cursum operis, inter angelorum cœtum paradisi susceperint præmia vitæ perennis, flendum nihilo minus conuenit, quod tantum adiutorem ecclesiarum Domini diffusarum in or-

Concil. Tom. 24.

P ij

be presentia corporali, heu proh dolor! amiserimus. Præ-
 fertim cum hoc in tempore sancta Romana ecclesia, ma-
 ter omnium, quæ meæ mediocritati commissa est Iesu
1. Cor. 10. aterni dispositione consilii, in quo, vt cum Apostolo
 pace quorum cumque dixerim, fines sæculorum deue-
 nerunt, in tot persecutionibus atque aduersitatibus diu
 laceffita, domesticorum debacchatione fatigetur, vt co-
Psal. 69.
Psal. 119. gar cum Propheta erumpens exclamare: *Veni in alti-
 tudinem maris, & tempestas demersit me.* & rursus: *Domine libera animam meam a labiis iniquis, & a lingua dolosa.*
 Sed vos, fili carissime, hortor ac moneo paterno amo-
 ris affectu, eius imitari in ecclesiarum exaltatione ve-
 stigia vitæ spiritualis, cuius floris decore natus regia digni-
 tate existis. Primum vt pacis vnitatem vinculumque ca-
 ritatis cum fratribus vestris, nimirum Ludouici regis Ba-
 ioariorum filiis, cumque fidelibus Christianis tenens, de-
 mum contra insanientis rabiem, atque tyrannos, paterno
 prouocatus exemplo, virtutem roboris, Christi auctorita-
 te, in defensionem matris vestræ, a qua & potum prædi-
 cationis in proavis, & infulam imperii accepistis, me-
 dullitus viriliterque effundere valeatis. Quia, quod di-
 ci sine lacrymarum imbre nullomodo potest, prodiit in
 hoc tempore apud nos ex massa peccati radix ac fo-
 mes nequissimæ perditionis Lambertus Vvidonis quon-
 dam Spoletani ducis horrendus filius, fatemur membrum
 antichristi, qui aduersatur & extollitur derogando ad-
 uersus ortum regalis progeniei, & se turpis lucri cupidum
 clandestina machinatione, rapacitatis ardore, nunc huc
 atque illuc tergiuersando, cum mœcha sorore Rotilde,
 cumque complice suo infido Adelberto marchione, imo
 patriæ prædone, ad fascem, vt vera fama volitat, impu-
 denter, quod Deus auertat, sustollere Romani imperii. &
 nunc, vt pote abominatio desolationis, atque perditionis
 filius, caput scorpionis & aspidis furdæ, destruit dilapidans,
 perque nequam suos disperdit prædones omnem termi-
 num sancti Petri ac Pauli protectorum vestrorum, vbi
 & pro qua re omnes pene nostri fideles in paupertatem
 ac necessitatem redacti videntur, sacramentisque vt sibi
 conspirent, & ne ad nostram occurrant iussionem, om-
 nis territorii sanctorum apostolorum homines constrin-

gere non omisit. Nunc etiam Tarentum legatione directa Paganis, donaque transmittens, atque ab eis accipiens suppliciter deprecatus est, ut sibi, cum significatum fuisset, phalangæ Agarenæ ad perniciem Christiani populi quantocius deferant auxilia. Qualiter denique fraude nequitia, & per periurium, in sinu ecclesiæ nostræ nos deceperit, urbemque sacram inuasit, hic ea ideo prætereundo filemus, quia in alio opusculo ad omnium Christianorum notitiam, quos idcirco anathematis vinculis innodauimus, nonnulla conscripta tenemus. Pro qua re, domine fili carissime, contra noua & inaudita in Christianis mala, nouum iam fessus & fatigatus certaminis laborem, naualis scilicet periculi, fluctusque maris, assumere desiderans, me tantis periculis ad vos veniens do pro ecclesiarum sanctarum omnium liberatione, iuxta Apostolum non faciens animam meam preciosiorem quam me. Et ecce, quantum ad mei ministerii regimen spectat, non recusō pro Christi Domini ouium, ope eius, liberatione mori, detrimentumque sufferre. Vos quaeso obnixè, vos, fili carissime, lacrymas meas arduumque laborem aspiciat, & ad defensionem sanctæ matris vestræ, vestrum animum fideliumque vestrorum adhortatione continua præparate, & mecum vnanimiter lupis rapacibus baculos redargutionis studete tenere: quatenus, duce Vnigeniti gratia, post longa temporum spatia, cooperatores effecti nostri certaminis, de purpura terreni imperii ad coronam venire valeatis perpetuam: & epistolas reliquas, quas confratribus vestris, Carolomanno videlicet, & Ludouico, atque Carolo iuniori, dirigimus pro talium adhortatione, precamur gloriæ vestræ decentiam easdem illis sine mora destinare dignemini, omnibusque reuerentissimis archiepiscopis, & clero totius ordinis regni vestri, paterna peto adhortatione significari præcipite quoniam Domino miserante apud vos Synodum celebraturi sumus cunctis populis Christianis pernecessariam. Quæcumque nosse vos cupimus, sane deinceps sumus acturi de negotiis ecclesiasticis. Te quoque, carissime fili, auctoritate sancti Spiritus Dei nostri, ad vicem genitoris vestri domni Caroli perpetui imperatoris Augusti, a secretis constituo meum consiliarium, qui, ut dici assolet, pars animæ meæ fuit. & quæ-

que agenda sunt, coge adunaque consilium: quia in fonte tui cordis primum intingendus calamus, deinde manus nostra formabit characteris apices.

EPISTOLA LXXXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM BAIOARIORVM REGIS FILIVM.

Hortatur ad seruandam pacem cum patruelibus. inuehitur in Lambertum Spoletanum ducem. rogat episcopis significet vt ad Synodum accedant.

Hludouico Baioariorum regis filio.

Prou. 10.

SCRIPVTM enimvero in Salomone legimus: *Filius sapiens lætificat patrem, & est gaudium matris quæ genuit eum*: quapropter, quoniam te, Ludouico filio Caroli, Ludouico filio Ludouici regis, æternitatis præscientiæ suæ consilio omnipotens Deus ex regum, imperatorumque est dignatus producere profapia, & tunc illum plene lætificare contenditis, si vestræ matri eiusque immaculatæ sponsæ aduersus infidantium ictus, atque illius laceratores tota virtute concurritis, omni quoque nixu more parentum, proauiorumque vestrorum auxilii consolationem conferre spreta personarum acceptione quarumlibet quantocius festinatis, sancti Spiritus per Salomonem verbis testantibus; *Frater & amicus in angustiis comprobatur*: & bene nobis filiatio adoptionis vestræ spiritualis fauere valebit, si pacis & vnanimittatis cum fratribus vestris, Christo opifice, concorditer tenere consulte satagitis vinculum: quia in vestra pace fatemur, toti Christiani populi salus consistit, qua demum necessitate, quæue fatigati angustia, relicta sede propria apostolici culminis, compulsi sumus Franciam petere, vosque paterno affectu deposcere, quatenus vna nobiscum positi de communi saluatione sanctæ Romanæ ecclesiæ & reipublicæ statu tractaremus, in paucissimis nunc patefacimus: quia in alio opusculo, qualiter nefarie fit peractum, ad omnium Christianorum notitiam reseruetur conscriptum, quod luce clarius aduertitis. Lambertus Spoletanus perfidus dux Vuidonis quondam stirps, perditionis filius in quantam superbiam pro cupiditate, vt fama vera se habet, Romani imperii eruperit, in nostris tribu-

Prou. 17.

lationibus atque angustiis procul dubio cognoscetis ad liquidum: Romam siquidem clandestina fraude deuotum venire se simulans, a nobis velut filius pacis benigne susceptus, quid virulenti consilii corde ^{*fort. gereret} gestiens in crastinum sequentis diei diluculum demonstrauit: nam deputatis custodibus verum etiam satellitibus ad portam Urbis, quæ ad beati Petri apostolorum principis euntibus pandit iter, nullum nostrorum fidelium ad nos egredi patiens, cibos deferentes coercens, asserit Carolomannum regem sibi talia horrenda facere præcepisse. Quod idcirco non possumus credere, quoniam ex vestra progenie nullus ceruicem superbe contra hanc extulit sedem: sed propter Deum suppliciter colla submisit. Nos fili carissime pro Domini ecclesia & eius ouibus animam ponere cupientes, ecce marinos fluctus vndasque falis ad vos veniendo per difficile iter assumpsimus, vobiscumque simul positi Domino miserante vniuersalem Synodum celebrare disponimus totius sanctæ ecclesiæ, vobis obsecundantibus prouectum, & exaltationem loco percongruo satagemus peragere. Quod quæso regni vestri omnibus archiepiscopis, coepiscopisque nostris innotescere dignemini, eosdemque nobis adesse, continua maturitate accelerare monete. Data vt supra.

EPISTOLA LXXXIX.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLOMANNVM REGEM.

Eiusdem pene argumenti.

Dilecto filio Carolomanno glorioso regi.

QUANTA denique exaltatione sponsionis vestræ sanctam Romanam ecclesiam, videlicet matrem vestram omniumque Christianorum, quæ vos & lacte suæ prædicationis ab vberibus & ad imperialia a proavis sceptrâ sanguine regum excellenter produxit, subleuare curetis; & epistolari textu, & internuntiis nuper ad nos directis reminiscimur pleniter, fontemque vbertim cordis vestri solita pietate parentum vestrorum circa omnipotentis Dei famulatum miseratione abundare reperimus: vestrum quoque ad prædictam matrem vestram, vt gloria culmi-

nis vestri spoponderit, tanto auidius, enixiusque quotidiana præstolatione aduentum expectauimus; quanto pro augmento mercedis vestræ nos, nostramque ecclesiam in tot aduersitatibus laborantem, super omnes imperatores atque reges, qui ante vos fuerunt, exaltare ac beatificare omnimodo promissistis. Sed heu proh dolor! fesso mihi Paganorum persecutione, ac gladio, atque exactiois census viginti quinque millium in argento mancusorum annualiter, imo prædictæ vestræ matri additus ciuilis mucro angustia est, qui pene nos funditus peremisset, nisi subita miseratione illius solaremur auxilio, qui fidelibus pollicens

Matth. 28. inquit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.* Exierunt quidam ex nobis, sed non fuerunt ex nobis, confitemur neque ex nobis, qui tanta Romanam ecclesiam dehonestatione, urbemque sacram, nos quoque fatigauerunt atque oppresserunt, vt simile nec in Christianis regibus factum reminisci vlllo modo possit. Lambertum fateor, atque Adelbertum electos marchiones, qui hostili manu occultaque fraude qualiter nos affecere, culminis vestri gloriam latere nulla potuit ratione: quod ad omnium vestrum notitiam in suo scriptum tenetur opusculo. Nobis enim uero ad vos inter cetera mala iter claudere venire cupientibus; qua necessitate compulsi, nauale, animam præ manibus habentes, assumpsimus laboriose periculum, & commodum duximus Franciam ire, vestramque fraternam compagem in pacis & vnanimitatis vinculum consolidare: vestræ matris sæpe dictæ liberationem sanctæ Romanæ ecclesiæ necessario quærere. Vos siquidem illuc, omnesque vestrorum regnorum episcopos ad Synodum celebrandam venire hortamur. Data de ciuitate Genuensi, & directa gloriæ vestræ per Anspertum Mediolanensem confratrem & coepiscopum nostrum.

† Forte initium alterius epistolæ.

† Præsentem latorem Petrum cardinis ecclesiæ nostræ presbyterum gloriæ vestræ plurimum commendamus, eumque ad nos quæsumus cum vestris missis, atque opitulatione festinanter remittite. * Sabbatinum episcopum primum & postea per Anspertum Mediolanensem, de qua multum miramur, cur non iam a vobis responsum vel missos accepimus nos cum foret possibile primum, saltem per legatos vobiscum loqui cuperemus: deinde cum reliquis

* defuncti aliqui.

quis fratribus vestris : quod quia vestra infirmitate, quam nimium dolemus, est prætermisum, nunc apud Trecas, Christo opitulante, Synodum sumus celebraturi, loquemurque cum Ludouico, & reliquis vestris fratribus, & post Kalendas Augustas ad vos reuertemur : tantum locum nobis dicendo ad tempus mandate, quo nobis debeat occurrere, & laborem pro vestra matre sancta Romana ecclesia non recufate assumere; quia *si fueritis socii laboris, simul eritis & consolationis*: & in hoc quæso perficiendo non sit vlla dilatio. Data vt supra.

EPISTOLA XC.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Excusat se quod ad eum legatum non miserit, interclusa sibi via a Lamberto eiusque fautoribus, qui urbem Romam tenebant obsessam.

Carolo glorioso regi dilecto filio.

IGITUR gloria vestrae literarum serie recepta & lecta, vt de more antecessorum regum videlicet, & imperatorum, vestrorumque dumtaxat parentum erga Romanam ecclesiam, cuius lac vestram prolem hæctenus educauerit, in cunctis omnia vos desiderare & assequi nouimus; paterno affectu gratias agimus, & qualiter scripsistis imo tenemus. Ceterum pontificium nostrum vestra percunctari dilectio studuit, cur vobis non misimus ob quid taliter venissemus: Et vobis, & fratribus vestris gloriosis regibus, antequam ex Vrbe exiremus, mittere voluimus, sed officientibus Lamberto & Adelberto, fautoribusque eorum anathematizatis, mittere nequiuimus. Nec mirum, si ipsi nobis viam sustulerint, cum & ipsius beati Petri apostolorum principis ecclesiam, vestram denique matrem, & omnium Dei ecclesiarum tutricem, armis triginta diebus circumdatam tenere non formidauerint: ita vt nec ibi aliquam alicui lucernam illuminare, nec laudes Deo conferre liceret, præter postquam Urbem exiimus; fratribus vestris gloriosis regibus mittere satagemus, vt vobis super talibus intimaremus: sed cum vos magis iuxta audimus, ita mittere cogitauimus. Quo loco ab ipsis significatur

Concil. Tom. 24.

Q

pro pacis & vnitatis tranquillitatisque omnium Dei ecclesiarum negotio; primo venimus, quo vos quatuor reges vnum legitimumque velle, annuente Deo, nihilo minus faciamus, vt Psalmista cecinit: *Ecce quam bonum & quam iucundum est habitare fratres in vnum*, & reliqua. Dehinc volumus vt ita conuenti nostras oppressiones audire compatiamini. Quapropter, fili carissime, quoniam te valde illuxit †. Data vt supra.

† Deest ali-
quid.

EPISTOLA XCI.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANGELBERGAM AVGVSTAM.

Scribit in anniuersario die Ludouici eius viri sacra pro eo se facturum. rogat vt in sui defensione perseueret; & Synodum Trevis se habiturum significat.

Dilectæ filiæ Angelbergæ imperatrici diuæ memoriæ quondam domni Ludouici piissimi imperatoris coniugi.

QVIA intimasti pontificio nostro anniuersalem magnæ recordationis domni Ludouici imperatoris fieri, & vt pro eo proprias orationes celebraremus rogasti; gaudemus, & impigre suo pro merito modis omnibus faciemus. Ceterum rogamus, vt, ceu hætenus in nostris fuistis sollicita, haud secus & nunc & perpetuo esse, pro vt credimus, non differatis: quatenus vestro labore vestroque consulto cito ad propriam sedem, vt congruit, cum gaudio per merita apostolorum principum reuerti mereamur. Porro vos scire cupimus quia apud Trevis in Kalendis Augusti vna cum rege Ludouico imperatoris Caroli filio, & cum vniuersis Galliaë episcopis Synodum vniuersalem celebrabimus: dehinc Carolomannum regem, suosque germanos alloquemur, vt pari omnium consilio consolationem nostræ ecclesiæ reperiamus.

EPISTOLA XCII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EAMDEM.

Arelatem se venisse significat, ibique omnia prospera
reperisse. hortatur vt Romanæ ecclesiæ
commodis prospiciat.

*Dilectissimæ filiæ domnæ Angelbergæ imperatrici piæ memoriæ
domni Ludouici inuictissimi imperatoris
coniugi serenissimæ Augustæ.*

CVM erga Romanæ ecclesiæ priuilegia immenso velle,
impenso & opere decus imperii vestri decertare, &
ad perfectum ducere semper * adhaerimus & amemus,
Christo fauente, perpetuo magnitudinem tantæ vestræ de-
uotionis scire cupimus: Ecce Arelatem regni deliciarum
vestrarum sani intrauimus, summo arbitro permittente,
per intercessionem apostolorum principum. illicque Bo-
sonem principem generum vestrum, communem & filiam
domnam Hermengardam alloquentes, omnia prospera
& iugiter desiderata inuenimus, & pro amore vestro, ve-
stri nuper & piissimi coniugis, illos tamquam filios ample-
ctentes, pro eorum consulto, illorum cum honore cuncta
faciemus: quoniam ceu per vos, haud secus per istos con-
solationem & defensionem sanctæ Romanæ ecclesiæ qua-
rimus, eosdemque permisso Dei ad maiores excelsiores-
que gradus modis omnibus, saluo nostro honore, promo-
uere nihilo minus desideramus. Quapropter monentes
hortamur vt tanto labori faueatis, eiusque perfectionem,
prisco vestro consilio perfuentes, certis literis per singula
nobis, & illis sine mora intimare minime differatis. Cete-
rum rogamus, vt Ioanni archiepiscopo Rauennati mitta-
tis epistolas ex nostra parte consolatorias, incitantes vt pro
nobis orationes faciat, & contra Dei inimicos se præpara-
re nequaquam formidet, & nostris fidelibus Romæ lega-
tos consolando transmittat: & vos, si fas est, aut mihi apud
vos est impetrandi facultas, Leoni episcopo misso & apo-
crifiario nostro, & Petro, super ista, ceterisque fidelibus li-
teras vestras mittite confortantes ipsos vt scitis & vultis.

Concil. Tom. 24.

Q ij

* for. ama-
uerimus,
aut anhe-
laueri-
mus.

Hermen-
gardæ, siue
Hermingar-
dis filiæ Lu-
douici II.
imperatoris
meminit
Regino li-
bro 2.
chron. Ai-
monius l. 5.
cap. 32.

Arelatensi archiepiscopo pallium concedit, vices suas committens. monet quid in causis difficilioribus sit agendum. arguit metropolitanos Gallicos, quod ante pallii receptionem episcopos consecrent. præcipit vt se certiorem faciat de his quæ gesta fuerint.

Arelatensi archiepiscopo.

ITAQUE fraternitati tuæ vices nostras in ecclesiis, quæ sub regno Galliarum sunt, iuxta antiquum morem, Deo auctore committimus, singulis quidem metropolitæ secundum priscam consuetudinem, proprio honore seruato. Pallium quoque concessimus quo fraternitas tua decoretur: sicubi autem longius episcoporum quisquam pergere forte voluerit, sine tuæ sanctitatis auctoritate, & ad loca alia transire non liceat. Si qua vero inquisitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter episcopos caussa emerferit quæ discerni difficiliter possit, collectis duodecim episcopis ventiletur atque decidatur: sin autem decidi nequiuerit, discussa veritate ad nostrum iudicium referatur. Proh dolor! cum in Gallia partibus essemus, inter cetera vnum valde prohibendum inuenimus: metropolitæ antequam pallium a sede apostolica suscipiant, consecrationem facere præsumunt, quod antecessores nostri & nos canonico decreto ne fieret interdiximus. Vnde fraternitatem tuam per Galliam nostram vicem tenentem hortamur, quatenus super hoc sollicitudinem habeas, & ne istud adoleat, auctoritate prohibeas; & vt secundum antiquum morem quærere festinent moneas, incites, atque præcipias: & si ipsi obediant, nec ne, nostro apostolatu semper omnia renunties, si potest in natiuitate apostolorum aut per vos, aut per nostrum legatum aliquem certis literis intimare ne differas. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, honoremque perceptum vos in moribus seruare concedat. Data vt supra.

EPISTOLA XCIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD ROSTAGNUM ARCHIEPISCOPVM
ARELATENSEM.

Suas illi vices in Gallia, & pallii vsum concedit.

*Reuerentissimo & sanctissimo fratri Rostagno archiepiscopo
Arelatensi.*

QVAM bona est caritas, quæ absentia per imaginem, S. Gregorii
lib. iv.
epist. 50. præsentia sibi met exhibet per amorem! diuisa vnit,
confusa ordinat, inæqualia sociat, imperfecta consummat;
quam recte Prædicator egregius vinculum perfectionis Coloss. 3.
vocat: quia virtutes quidem ceteræ perfectionem gene-
rant, sed tamen eas caritas etiam ligat, vt ab amantis men-
te dissolui iam nequeant. Hac itaque virtute, frater carissi-
me, plenum te esse reperiens, cum pro sanctarum Dei ec-
clesiarum restauratione in Arelatensium ciuitate corpora-
lem præsentiam exhibuisses, sicut mihi de te multorum
testimoniorum fama vera longe lateque narraret. Quod
vero iuxta antiquum morem vsum pallii ac vices sedis
apostolicæ postulasti, absit ne aut transitoria potestatis
culmen, aut exterioris cultus ornamentum, in vicibus no-
stris ac pallio quæsisse te suspicer. Sed quia cunctis liquet,
vnde in Galliarum regionibus fides sancta prodierit, cum
priscam consuetudinem sedis apostolicæ vestra fraterni-
tas repetit, quid aliud quam bona soboles ad sinum matris
recurrat? Libenti ergo animo postulata concedimus, ne
aut vestræ ecclesiæ quidquam de debito honore subtrahe-
re, aut condignam petitionem vestri contempsisse videa-
mur. Sed iam nunc studio maiore res indiget, vt cum ho-
nor crescit, etiam sollicitudo proficiat, & erga ceterorum
custodiam vigilantia excrescat: vitæ quoque merita subie-
ctis in exemplum veniant, & nunquam sua per suscepti ho-
noris gratiam, sed lucra cælestis patriæ vestra fraternitas
exquirat. Nostis enim quid beatus Apostolus gemens di-
cat: *Omnes enim quæ sua sunt quæerunt, non quæ sunt Iesu Christi.* Philipp. 1.
Quibusdam namque narrantibus agnoui, quod in Gallia-
rum vel Germaniarum partibus nullus ad sacrum ordi-

Q iij

nem sine commodi datione perueniat. Quod si ita est, flens dico, gemens denuntio, quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex euangelio quid Redēptor noster per semetipsum fecerit: quia ingressus templum cathedras vendentium columbas euertit. Columbas enim vendere, est de sancto Spiritu, quem Deus omnipotens consubstantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo ut prædixi malo iam innuitur quid sequatur. quia qui in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum Deo iudice cathedræ ceciderunt. qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam ipse quoque qui precio ad sacrum ordinem perducitur, iam in ipsa prouectus sui radice vitiat, paratior est aliis venundare quod emit. Vbi est quod scriptum est?

Math. 10. Gratis accepistis, gratis date. Et cum prima contra sanctam Dei ecclesiam Simoniaca hæresis sit exorta, cur non penditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum precio ordinat, prouehendo agit ut hæreticus fiat? Itaque fraternitati tuæ vices nostras in ecclesiis quæ sub regno Galliarum sunt, iuxta antiquum morem Deo auctore committimus: singulis quidem metropolitibus secundum priscam consuetudinem proprio honore seruato. Pallium quoque concessimus quo fraternitas tua decoretur. Sicuti autem longius episcoporum quisquam pergere forte voluerit, sine tuæ sanctitatis auctoritate ei ad loca alia transire non liceat. Si qua vero inquisitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter episcopos causa emerferit quæ discerni difficiliter possit, collectis duodecim episcopis ventiletur atque decidatur; sin autem decidi nequiverit, discussa veritate ad nostrum iudicium referatur. Proh dolor! cum in Gallia partibus essemus, inter cetera vnum valde prohibendum inuenimus: metropolitæ, antequam pallium a sede apostolica suscipiant, consecrationem facere præsumunt: quod antecessores nostri & nos canonico decreto ne fieret interdiximus. Vnde fraternitatem tuam per Galliam nostram vicem tenentem hortamur, quatenus super hoc sollicitudinem habeas, & ne istud adoleat, auctoritate prohibeas: & ut secundum antiquum morem querere festinent moneas, incites, atque præcipias: & si ipsi obe-

diant, nec ne, nostro apostolatui super omnia renunties, si potest in natiuitate apostolorum, aut per vos, aut per nostrum legatum aliquem certis literis intimare ne differas. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, honoremque perceptum vos in moribus seruare concedat. Data vt supra.

EPISTOLA XCIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VNIVERSOS EPISCOPOS GALLIÆ.

Vt Rostagno Arelatensi episcopo, cui vices suas in Gallia commisit, omnes obediant.

*Omnibus reuerentissimis & sanctissimis episcopis & fratribus
per Gallias constitutis.*

AD hoc diuinæ dispensationis prouisio gradus & diuersos constituit ordines inter se distinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus diligentiam impenderent, vna concordia fieret a diuersitate contextio, & recte officiorum gereretur administratio singulorum. Neque enim vniuersitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnus eam differentia ordo seruaret. Quia vero creatura in vna eademque æqualitate gubernari vel viuere non potest, caelestium militiarum exempla nos instruunt: quia dum sint angeli, sint archangeli, liquet quia non æquales sunt, sed in potestate & ordine, sicut nostis, differt alter ab altero. Si ergo inter hos, qui sine peccato sunt, ista constat esse distinctio, quis hominum abnuat huic se libenter dispositioni submittere, cui nouit etiam angelos obedire? Hinc etenim pax, & caritas mutua se vice complectitur, & manet firma concordia in alterna & Deo placita dilectione sinceritas. Quia igitur vnumquodque tunc salubriter completur officium, cum fuerit vnus ad quem possit recurri prepositus: idcirco opportunum esse perspeximus, in ecclesiis quæ sub regno Galliarum secundum antiquam consuetudinem sunt, fratri nostro Rostagno Arelatensis ciuitatis episcopo vices nostras tribuere: quatenus & catholicae fidei integritas, id est sanctarum quatuor Synodorum, Deo prote-

S. Gregorij
l. 4. epist. 51.

gente sollicita deuotione seruetur; & si inter fratres confacerdotesque nostros aliqua euenit forte contentio, auctoritatis suæ vigore, vicibus nempe sedis apostolicæ functus, discreta moderatione compescat. Cui etiam iniunximus, vt si quarumdam causarum tale fuerit certamen exortum, in quo aliorum præsentia opus sit, congregatis sibi numero competenti fratribus & coepiscopis nostris, salubriter seruata hoc æquitate discutiat, & canonica auctoritate definiat. Si quam vero contentionem, quod longe faciat diuina potentia, de fidei causa euenire contigerit, aut negotium emerferit cuius vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine iudicio sedis apostolicæ indigeat, examinata diligentius veritate relatione sua ad nostram studeat perducere notionem, quatenus a nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari. Cui etiam iniunximus vt nullum archiepiscopum in his partibus sine pallio a Romano pontifice directo consecrationem facere permittat, & facientes nostra auctoritate arguat. Et quoniam necesse est, vt ad eum cui nostras vices indulsumus, quoties oportere perspexerit, pro facienda collatione aptis debeant episcopi temporibus conuenire, hortamur vt nullus mandatis eius inobediens esse præsumat, nec communi congregationi interesse postponat, nisi aut corporis infirmitas quempiam fortasse vetuerit, aut cuiusdam eum causa iustæ excusatio minime venire permiserit. Hi tamen qui prohibente aliqua necessitate nequierint in Synodum conuenire, loco suo presbyterum aut diaconum dirigant: quatenus quæ a nostro vicario, Deo auxiliante, fuerint definita, ad eum, qui absens est, per ipsum quem miserit, fida relatione perueniant, vt inconuulsa firmitate seruentur, & nullius ea audeant occasionis excusatione violare. Hoc etiam vos pariter præuidimus admonendos, vt nullus vestrum ad longinquiora loca sine præfati fratris & coepiscopi nostri Rostagni auctoritate tentet aliquomodo proficisci: scientes quia & prædecessorum nostrorum, qui vices suas eius prædecessoribus concesserunt, sic procul dubio mandata definiunt. Hortamur præterea vt de officio suo sit quisque vestrum sollicitus, & qui promissam cupit patriæ mercedem portionis accipere, commissum sibi gregem sollicitudine & oratione custodiat: ne lupus insidians

oues

oues creditas inuadendo dilaniet, & sit in retributione pœna pro munere. Optamus igitur, fratres carissimi, & totis omnipotentem Dominum precibus exoramus, vt dilectionem vestram boni amoris sui constantia faciat magis magisque feruescere, atque in pace ecclesiæ & vna vos concedat manere concordia. Nuntiatum vero nobis est quia per Simoniacam hæresin ad sacros ordines quidam adducuntur, & hoc sancto fratri & coepiscopo nostro Rostagno per omnia prohibendum mandauimus: quod vt fraternitas vestra cognoscat & studiose custodiat, ipsa vobis est epistola relegenda. Data vt supra.

EPISTOLA XCVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ISAAC EPISCOPVM LINGONENSEM.

Vt Treas ad Synodum veniat, & Cabilonum aliquos mittat qui pontificem eo deducant.

Reuerentissimo Isaac venerabili episcopo Lingonensi.

QUOD sanctitati tuæ notum esse non ambigimus, pro sanctarum ecclesiarum statu ad Galliarum partes deuenimus. Quapropter, Domino auxiliante, apud Treas Synodum sumus celebraturi, ad quam sanctitatem tuam volumus omnino adesse. Prius tamen venerabilitas tua nobis missos Cabilonum dirigere studeat, qui iter nostrum recto tramite ad prædictum dirigant locum: & per parochiam vestram nobis congruas mansionaticas præparate, id est in villa Marmania, in pago Alhenfi. Data vt supra.

EPISTOLA XCVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OMNES CHRISTIANOS.

Excommunicat eos qui sibi equos & argenteum vas furati fuerant, nisi intra tres dies restituant.

Omnibus episcopis, comitibus, & cuncto populo Christiano.

NOTVM sit quia dum pro pace & vnitatem sanctarum Dei ecclesiarum in Gallias venissemus, apud Cabilonum ciuitatem ad iniuriam sanctorum apostolorum Petri & Pauli, & nostram, multam inhonorationem susti-

Concil. Tom. 24.

R

nuimus. Inter quæ equi nostri nocturno silentio nostris hominibus secure quiescentibus, a conciuibus prædictæ ciuitatis latrocinanter furati sunt. Quapropter nos, qui secundum officium ministerii nostri pullulantia vitia gladio spiritali refecare mature debemus, hoc malum cælesti mucrone percutimus: ita vt nisi prædicti equi, & alia furta, nostris hominibus intra tertium diem reddita fuerint, prædictos fures, cum omnibus consentaneis suis, eo quod latronibus latebras præbeant, & excommunicabimus, & anathemati submittemus. Inter hæc Aduardum presbyterum, qui nobis in monasterio Flauiniaco ministravit, cuius homines scutellam argenteam sancti Petri, nescio vtrum consensu illius, an non, furati sunt, pro sacrilegio furti excommunicamus, & pari sententia vt supra, nisi eam reddiderit, constringimus. Data vt supra.

EPISTOLA XCVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPOS SVFFRAGANEOS ARCHIEPISCOPI
ARELATENSIS.

Iubet vt cum archiepiscopo suo, simul ac vocati fuerint, ad Trecentem Synodum veniant.

*Omnibus venerabilibus episcopis suffraganeis coepiscopi
& confratris nostri Rostagni Arelatensis.*

NOTVM sit omnium sanctitati quia Domino opitulante pernecessariam vniuersalem Synodum sumus celebraturi: ad quam, mox vt vos prædictus archiepiscopus vester apostolatus nostri literis conuocauerit, omni postposita occasione, obedientiæ vicino gressu occurrere satagatis: quoniam sicut in communi Conuentu, gratia Christi duce, paternis parentibus iussis erit exaltatio; ita, quod non optamus, subtrahentibus se ab hoc magno collegio est subsequutura confusio. Apud urbem Lingonensem i v. Non. Iunias. Similiter Otteranno archiepiscopo Viennensi, Aureliano archiepiscopo Lugdunensi, Roberto archiepiscopo Aquensi, Teutranno archiepiscopo Taraptasiensi, Sigibodo archiepiscopo Narbonensi, Ariberto archiepiscopo Ebredunensi.

EPISTOLA XCIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DIVERSARVM SEDIVM ARCHIEPISCOPOS.

Hincmaro archiepiscopo Rbemensi, Ansegiso archiepiscopo Senonensi, Frotario archiepiscopo Bituricensi, Joanni archiepiscopo Rothomagensi, Adelardo archiepiscopo Turonensi, a paribus.

* al. moderamine q. e. dilimati, id est examinati.

CANONICA instituta seruantes, oportet nos, quotiescumque ecclesiæ ingerunt passiones, sacerdotum collegia aggregare, vt his simul conuenientibus, salubre vniuersæ ecclesiæ consilium, & totius Christianitatis fidem eidem imponant, & aequitatum omnium * moderamina queant congrue dilaniari. Idcirco vestram hortamur sanctitatem, dum de Ludouici gloriosi regis aduentu audieritis, quando ad nos venire * conauerit, in eo loco celebraturi Concilium incerte tenemus, sed vos audientes comperietis, mox vt presentes susceperitis nostras apostolicas literas, omni mora seposita ad nos venire non differatis. Ita profecto de vestræ vnanimitatis & pacis concordia mentis iucunditas vberius multiplicetur, vt conuentus vniuersorum, & vestræ deuotionis concursus, nec solum ad fauorem hominum, sed ecclesiis ad laudem potissimum proficiant creatoris. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere. Data iv. Idus Iunias, indictione xi.

EPISTOLA C.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD TEUTRANNVM TARANTASIENSEM
ARCHIEPISCOPVM.

Monet vt sibi cum suffraganeis suis obuiam veniat, & Adalbertum Synodo adesse iubeat, vt rationem reddat eorum de quibus Bernarius episcopus questus fuerat.

Venerabili archiepiscopo Teutranno.

MIRAMVR fraternitatem tuam, cur nostrum in has partes audiens aduentum, nos ob reuerentiam beati Petri apostolorum principis, & nostram, more ceterorum venerabilium archiepiscoporum minime consolari & occurrere studuisti. Qua admiratione iam diu suspensi, monemus fraternitatem tuam, vt nobis citius occurrere cum tuis suffraganeis, quos tecum adducere præsentialiter poteris, non differas, vt simul de vtilitate ecclesiæ tuæ tractare valeamus. Innotescimus denique, quia venerabilis frater & coepiscopus noster Bernarius, nostram nuper adiens præsentiam, reclamauit se super fratre Adalberto suffraganeo tuo, de quo iam Romæ proclamauerat, & libellum suæ reclamationis ostenderat. Vnde tibi, & Viennensi archiepiscopo, epistolas direximus, vt amborum querimonias ventilantes, quæ Canonum sunt instituta diiudicaretis. Insuper Arelatensem archiepiscopum, Valentinensem quoque & Viuariensem episcopos, huic assertioni testes adesse iussimus. Sed quia variis præpedientibus causis hactenus eorum indiscussa manet causatio, iam præcipimus monendi auctoritate, vt vbicumque a nobis fuerit Synodus indicta, canonice eum inibi adesse iubeas, paratum in omnibus ad rationem reddendam. Quod si defuerit, vide ne eius in te retorqueatur sententia: ipse vero sciat, a se de absentia sua lucrum non percipiendum. Data vt supra.

EPISTOLA CI.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HINCMARVM RHEMORVM ARCHIEPISCOPVM.

Vt ad Synodum Trecensem absque mora cum
suffraganeis suis veniat.*Hincmaro venerabili Rhemorum episcopo.*

FAMA tuæ fraternitatis longo exacto iam tempore bona notitia nos quoque celeberrime lætificauit: quantoque te desiderio contemplari cupimus, explicare verbis nullatenus possumus, præsertim cum causa exigendæ utilitatis ecclesiasticæ petere has partes decreuerimus. Quapropter præsentiam religiosæ sanctitatis vestræ diu desideratam miramur a te nobis hæctenus dilatari. Vnde apostolica atque paterna auctoritate monemus, ad Synodum præsentem, quam Deo auctore Trecis sumus celebraturi, absque mora cum cunctis suffraganeis dioceseos vestræ studeatis occurrere. Ad locum prænominatum iterum iterumque hortamur omni postposita tarditate quantocius properate venire, quoniam antequam ipse nobis carior atque vtilior veneris, sanctarum Dei ecclesiarum causas tractare differimus. Tantum monemus, rumpe moras, & satage properare celerrime, atque agiliter. Data vt supra.

EPISTOLA CII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MIRONEM ET HUNCFRIDVM FRATRES.

Mironem & Huncfridum multorum scelerum reos ad
Synodum venire iubet.*Mironi & Huncfrido germano suo.*

QVANTA ad apostolatum nostrum relatione quorundam transgressionum vestrarum mala atque peruersa fuerunt nuntiata, hæc fateor lacrymabiliter nominamus, apostolicaque auctoritate citissime corrigenda iubemus, si sancti Spiritus potestate non vis tu, Miro, merito nequitia tuæ ab omni consortio Christianitatis separari, & inferni flammis in perpetuum condemnari. Septimanix terram

R iij

3. Reg. 14.

vniuersam redegisti in solitudinem: ecclesias, vt asserunt, ministris exspoliasti: castella ipsius terræ callide ac fraudulenter inuastisti. Qua compulsis necessitate homines Bernardi gloriosi marchionis, cum multitudine hominum tuæ rabiei occursando, aliqua in eadem terra perperam egerunt: vt velut Ieroboam filius Nabath, qui peccauit & peccare fecit Israel, auctor omnium peccantium existas. Ideoque ad vniuersalem Synodum nostram, quam Deo auctore in proximo sumus celebraturi, Lugdunum venire te occasione omni postposita volumus, si funditus, vt dictum est, non vis gladio diuino mulctari. Lindoinum quoque vicecomitem audimus potestate, vt horrende denuntio, vt sacerdotali in parochia Sigebodi Narbonensis archiepiscopi, presbyterosque tuos in eius exteris subrogare ecclesiis. quod concite tuæ vitæ consulentes corrigere & emendare mandamus. Te vero Hunfridum ex diaconatus officio, & venerabili monachico habitu, apostatam audimus & dolemus effectum. Quapropter vel seera te pœnitentia per Domini misericordiam libera, & ad monasterium quanto citius confuge: vel si de tua confidis conscientia, ad Synodum nostram de illatis tibi atque obiectis te purgandum occurre: ne si prætermiseris, anathematis vinculo, vt pote apostata & rebellis, alligeris. Data vt supra.

EPISTOLA CIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROSTAGNUM ARCHIEPISCOPVM
ARELATENSEM.

Vt ad Synodum cum suffraganeis suis quamprimum
veniat.

Rostagno venerabili archiepiscopo Arelatensi.

QVIA omnipotentis Dei miseratione vniuersalem Synodum sumus celebraturi in proximo, te, omnesque tuos coepiscopos suffraganeos, volumus, auctoritate apostolica admonemus, expresseque mandamus, ad hanc omni postposita occasione quantocius præsentare, exceptis eis obstaculis, quibus remorandi licentiam sacri Canones tribuunt. Alias, quod non optamus, quicumque se a tan-

to hac vice collegio subtraxerit, particeps de reliquo nostræ communionis esse nullatenus valebit. Data vt supra.

EPISTOLA CIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD FROTARIUM ARCHIEPISCOPUM.

Vt ad Synodum cum suis suffraganeis Trekas veniat.

Frotario venerabili archiepiscopo Biturigenſi.

AVDITIS denique deploratione atque angustia literis tuæ fraternitatis, quæ vobis ab hominibus Bernardi comitis sunt illatæ, recens dolor priori est augmentatus, & quod tibi sedis tuæ aditus clausus, mihi met ipsi id reputo. Hortamur interim dilectionem tuam patienter sufferre, & ad Trekas cum fratrum coepiscoporumque nostrorum collegio diœceseos tuæ ad Synodum Domino cooperante celebrandam quantocius properare. Ludouici regis amantissimi filii nostri aduentum præstolamur quotidie, inhianteque desideramus. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. Data vt supra.

EPISTOLA CV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BERNARDUM MARCHIONEM.

Monet vt Frotario aditum ad suam sedem patere faciat.

Dilectissimo filio Bernardo nobilissimo marchionum.

QVIA tempore nonnullos diligimus specialius, idcirco in his quæ nobilitatem vestram Deum offendere cognoscimus, vos paterno increpamus affectu: præsertim de causâ Frotarii venerabilis episcopi, cui, vt audimus, vestri homines iter ciuitatis suæ, ne ad sedem suam ingrederetur, temerarie clauferunt. Episcoporum iudicium, fili carissime, suo tantummodo Dominus seruauit arbitrio, nec de episcopis vult laicos iudicare; vnde monemus dilectionem tuæ caritatis, vt quidquid in hac causâ prædicti episcopi deliquistis, sub celeritate & legaliter emendare studeatis: quia nos illud, nisi pro digna emendatione, inultum remanere nullomodo patimur officio ac ministerio sacer-

dotali. Optamus nobilitatem vestram bene valere. Data
vt supra.

EPISTOLA CVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ARCHIEPISCOPVM MOGVNTINVM.

Vt Ludouicum Germaniæ regem, eiusque fratres adhortetur vt ad Synodum veniant, aut legatos mittant.

Venerabili archiepiscopo Liutberto Moguntino.

ECCLESIASTICA exigente vtilitate, quoniam Deo duce causæ ad Galliarum partes venire commodum duximus: quapropter fraternitatem vestram necessario commonere studemus, vt secundum calitus sibi sapientiam datam frequenti adhortatione suggeras Ludouico regi, aliisque confratribus, vt ad nostræ mediocritatis colloquium, atque generalem Synodum, iuxta Christi voluntatem, apud Trekas congregatam, venire non omittat, vel si aliqua necessitate prædictus rex præpeditus fuerit, &, vt non optamus, properare distulerit ad locum prædictum, quocum Ludouico rege locuturi sumus, nomine tenus destinet: quatenus sub cuncta celeritate regum filiis congregatis, totius Christianitatis, Dei gratia duce, consulere communiter valeamus vtilitati. *Similiter Vviliberto archiepiscopo Agrippinæ, Vvittecherio venerabili episcopo, & Bertulfo archiepiscopo Treuirensi.* Data vt supra.

EPISTOLA CVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SVPPONEM COMITEM.

Agit gratias de fidelitate erga Romanam ecclesiam. quædam apud Carolomanum facienda iniungit.

Dilecto filio Supponi glorioso comiti.

PRIMUM quidem deuotioni vestræ magnas gratias agimus, quia priorem fidelitatem, quam circa sanctam Romanam ecclesiam habueras, in sequentibus quotidiano labore opere admonstrare non desinis. Nos quoque præ omnibus vos diligentes, vestris potius consiliis præ cunctis acquiescimus. Tantum vobiscum Anspertum & Vvibboddum

dum episcopos assumite: & apud Carolomannum regem omnia nostra ordinabiliter ponite. Hoc tamen summo opere caute, ne aliqua fraudis astutia decipiamur: & quidquid ex hoc facietis, sub omni festinatione facere accelerate: mihi tempus & locum denuntiate, quo occurrere debeat ad nos recolligendum: & ne forte aliqua dubietas animo vestro infideat, duas mandamus epistolas prædicto regi, quarum vnâ vos legite, vt cognoscatis quod continet, quam aut ipse deferat volumus, aut per idoneum hominem vestrum transmittas: quia nos in hac terra stare non possumus nisi vsque in Kalendas Augustas; quia postquam in terram hanc venimus, cum Hludouico rege loqui debemus. Festina quantocius, sicut solitus es, nostræ ecclesiæ causam peragere, vt apud Dominum merces vestra copiosè accrescat. Data vt supra.

EPISTOLA CVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LIUTBERTVM ARCHIEPISCOPVM.

Monet vt Bosonis filiabus hereditatem restitui faciat.

*Reuerentissimo & sanctissimo confratri nostro Liutberto
archiepiscopo.*

FRATERNITATEM tuam recordari volumus, qualiter iam de proprietatibus Bosonis & Engeltrudis tibi scripserimus, monentes vt ipsas, quas vos allodum dicitis, filiabus eorum sæpe reclamantibus reddere deberetis: quoniam omnium legum auctoritate legitimi filii sunt veri heredes, vt vestra bene noscit religiositas, iterumque hortâtes monemus, apostolicaque auctoritate expresse iubemus; iam quia nostras literas audire distuleras, & super his hæcenus respõdere neglexeras, volumus, vt ad cor rediens, ipsas sæpe reclamatrices, aut homines ipsarum inuestire de iam dictis proprietatibus satagas, vestrosque earum, & alios inuasores similiter facturos, nostra auctoritate excommunicandos permoneas: quoniam iustus Dominus iustitiam dilexit, & æquitatem vidit vultus eius. Et si forte spurius Godofredus, aut aliquibus ipsa mœchans Engeltrudis, sine viri consensu quoquomodo donauerit, contendere voluerit; nostra apostolica auctoritate, donec reddiderint, quia sancientibus Ioanne papa Romano & Iustiniano impera-

In authen.
de here.
ab intef.
ven. §. 1.

Erat adulterium delatum in iudicium, vt ex epist. 109. apparet.
In auth.
Bona dam-

Concil. Tom. 24.

S

natorum.
codice de
bon. profer.
seu damn.

tore scriptum est, spurios satis iniuriosos, satisque acerbos, & nostris temporibus semper indignos esse diiudicamus: quapropter conuenit reuerentiam vestram illum semper monere. Porro hortamur vt quoquomodo monuimus compleas, quoniam si aliter feceris, scias te canonica damnandum censura, vt debeas illos excommunicare. Data vt supra.

EPISTOLA CIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MATFREDVM COMITEM.

Monet vt Bosonis comitis filiabus hereditatem restituat.

Matefredo illustri comiti.

SVGGERENTIBVS videlicet filiabus Bosonis nuper comitis, & Engeltrudis coniugis, proximæ vestræ, audiuius vt allodes suos vos inuadentes tenere non formidetis. Super quo miramur, cur tantæ sapientiæ vir hoc facere non erubescas. Nonne scitis quoniam in hereditate suscipienda omnibus cognatis præferendi sunt filii? Illa vero mœchans alicui sine consensu viri ex his aliquid dare nequiuit omnium legum auctoritate. Vnde vos monemus, hortamur, apostolicaque auctoritate iubemus, vt ipsas proprietates illis filiabus eorum reddere pro reuerentia principum apostolorum, a quibus per me petiere auxilium, minime differas: quoniam si aliter feceris, scias te canonica feriendum censura. Data vt supra.

EPISTOLA CX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEODORICVM ARCHIEPISCOPVM

BISVNTINENSEM.

Iubet vt quamprimum veniat, & episcopum in ecclesia Lausanensi, propter electorum diuisiones, priusquam vna colloquantur, ordinari vetat.

*Reuerentissimo & sanctissimo Theodorico archiepiscopo
Bisuntinensi confratri nostro.*

IGITVR quia fraternitas tua, apostolicæ & vniuersalis Dei ecclesiæ persecutiones audiens, compati modis om-

nibus distulit, nosque, pro eo & cunctis aliis laborem sumentes, quoquomodo visitare neglexit, satis miramur, & ex parte turbamur, cum in te taliter caritatem frigere cognoscimus. Nonne Veritas ait: *Si frater fratrem adiuerit, ambo exaltabuntur?* & Sapientia loquitur: *Frater & amicus in laboribus comprobatur.* Et prædecessor noster Gelasius papa, terrendo in suis decretalibus, episcopis paruipendentibus fratrum vexationes scribit: Cur non compassi estis? & reliqua. Quapropter monemus, vt hætenus te negligentem pernoscas, & ad despectam caritatem nihilominus, postpositisque omnibus curis, ad nos visitandos vna cum hoc nostro missio præsentialiter venire satagas. Ceterum audiuius, & auditu dolemus, vt in ecclesia Lausanensi, quæ sine patre nunc cernitur, sit orta contentio, eiusque filiorum in electione antistitis sit nefanda diuisio. Vnde monemus, per Deum Patrem & Filium & sanctum Spiritum obtestamur, apostolicaque auctoritate expresse iubemus, & interdicius, vt quoad ad commune eloquium nostrum peruenias, ibi episcopum neque iussu regis, neque ex petitu plebis consecrare præsumas quatenus, cum vna allocuti fuerimus, auxiliante Deo, cum communi consulto, quem vtiliorem præuiderimus, consecrare permittamus de more. Quæ hic scribere omisimus, huic legato nostro Deus dedit glorioso magistro militum, & duci, consiliarioque nostro, vt verbis dicat iniunximus. quem benigne recipite, & quæ vobis ex nostra parte tulerit, indifferenter audite. Data vt supra.

EPISTOLA CXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OMNES FIDELIS.

Præcipit ne quisquam Pictauiensis ecclesiæ bona inuadere & diripere præsumat, & vt ablata restituantur.

Omnibus fidelibus sanctæ Dei ecclesiæ præsentibus scilicet atque futuris.

DIVINO quia Romanum pontificium largitu enitet vniuersis, &c. Extat infra in Concilio Tricassino II. numero 8.

Concil. Tom. 24.

S ij

RECLAMATIO ET PROCLAMATIO

HINCMARI QVI QVONDAM PRÆERAT
ECCLESIE LAVDVNENSI.

De Hinc-
maro Lau-
dunensi epi-
scopo Ado
in sine
chronico-
rum, Ai-
moinus l. 5.
c. 37.

Exponit quæ a suo archiepiscopo iniuste passus sit, & ad summum pontificem prouocat.

DOMNE & summe pater patrum, & rector pontificum, &c. *Extat infra in Concilio Tricassino II. numero 9.*

EPISTOLA CXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD FROTARIVM ARCHIEPISCOPVM
BVRDIGALENSEM.

Monet vt ad Synodum vna cum episcopis suis accedat, seque comparet ad respondendum iis quæ obiiciebantur.

Frotario venerabili archiepiscopo Burdigalensi.

AD Synodum igitur, quam Deo auctore apud Trecas Acelebramus, &c. *Extat infra in Concilio Tricassino II. numero 10.*

EPISTOLA CXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ADELARDVM ARCHIEPISCOPVM
TVRONENSEM.

Confirmat priuilegia ecclesie prædiis concessa.

Reuerendissimo & sanctissimo Adelardo venerabili archiepiscopo Turonensi, successoribusque tuis, nec non & omnibus fidelibus sanctæ Dei ecclesie præsentibus scilicet, atque futuris.

DECET enim Romanam ecclesiam, quæ mater est omnium Dei ecclesiarum, &c. *Extat infra in Concilio Tricassino II. numero 11.*

EPISTOLA CXIV.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD VALDERAMVM.

Monet vt Valderami causam ad exitum perducatur, vel ad se remittat.

Valderamo venerabili.

PRÆSENTIVM lator literarum nomine Valderamus, ad vestram fraternitatem coram nobis veniens lacrymabiliter questus est, patrem suum a quodam iniuste carceris custodia teneri detrusum intra parochiam vestram. Quapropter tuæ fraternitati auctoritate nostri apostolatus iubemus, attentius prædicti genitoris causam sacerdotali succinctus vigore inquirere, eique finem, legaliterque terminum dare, si negotii status inambiguus a futuris prospicitur. Quod si anceps vestro fuerit visa libramini, vtraque partes suis allegationibus instructas venire in præsentiam nostram omnino mature mandamus. Data vt supra.

EPISTOLA CXV.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD BERNARDVM COMITEM.

Iubet vt ipse cum aliis quibusdam ad Synodum veniat, in qua Frotarius Bituricensis episcopus de obiecto sibi infidelitatis crimine purgare se volebat.

Bernardo comiti.

RELATV videlicet hominis pontificio nostro nuntiatum est quod Frotarius venerabilis episcopus ciuitatem Biturigam inimicis vestri senioris domini Ludouici gloriosi regis tradere maluerit: ideo illuc ipse contendere studueras. Ecce enim idem iam dictus episcopus nobis, nostro & filio præfato regi gloriosissimo, super hoc reclamare studuit, dicens se velle in omnibus tibi & tuis de vniuersis obiectis contra tui & sui senioris infidelitatem, iustitiam facere. Quapropter hortantes mittimus, apostolicaque auctoritate iubemus, vt ad hoc placitum, ad huncque

conuentum præſentialiter venire fatagas, adducens tecum Girardum vicecomitem, Umbertum, Aguarum, Ingelbertum, ſuper quos ipſe reſclamat: quatenus nunc coram nobis, & coram ſæpe dicto glorioſo rege, tam canonica cenſura, quamque humanæ legis ſancitu, inter vos, quidquid contra fas & ius factum fuerit, nihilo minus finiatur. Data vt ſupra.

EPISTOLA CXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIBBODVM EPISCOPVM.

Commendat illius fidem. hortatur vt legatum mittat antequam cum Carolomanno in colloquium veniat, cui eum quoque intereſſe iubet.

Reuerendiſſimo & ſantiſſimo Vvibbodo venerabili epiſcopo.

IN lectione literarum veſtrarum, & in relatu earum geſtuli hominis veſtri, vos deuotiſſimos, & vt ſemper, noui fidiffimos; pro quibus vobis gratias agimus, & Deo auxiliante retribuemus. Interea monentes hortamur vt cœptum perficias, & antequam Carolomannum alloquamur veſtrum legatum cum literis mittere fatagas, & in colloquio vbi fueris, tua præſentia eſſe ſtudeat. Optamus ſanctitatem tuam in Chriſto bene valere, maxime in hoc. Data vt ſupra.

EPISTOLA CXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Agit gratias de obſeruantia erga Romanam eccleſiam. miratur quod ad ſe legatos non miſerit. rogat vt ante colloquium, quod cum Ludouico rege habiturus eſt, aut ipſe veniat, aut legatos mittat.

Dilecto filio Carolo glorioſo regi.

QUOD pro pace & vnitae ſanctarum Dei eccleſiarum, omniumque Chriſtianorum in priore epiſtola, quam veſtræ miſimus dilectioni, ſignificauimus, gloriæ

nihilo minus vestra vberes gratiarum laudes rependimus: quia nos vestra epistola valde latificastis in hoc, quod dilectionem animi vestri circa Romanam ecclesiam, sicut vestri parentes ac proavi habuerunt, habere vbertim significatis; valde tamen miramur, cur ad nos legatos vestros non direxistis, sicut precati sumus. Quapropter quæso fili carissime vt ad nos ad colloquium quod cum Ludouico rege Caroli imperatoris regis filio apud Treca habituri sumus, si possibilitas non obsistit, venire acceleretis; vel si aliquo obstaculo præpedimini, vt non optamus, strenuos legatos nobis dirigite, per quos gloriæ vestræ omnia secreta, quæ animo nostro resident, fidenter mandare valeamus, locum nobis simul nomine tenus designate, quo frui vestro colloquio, & germani vestri Ludouici gloriosi regis valeamus. Quoniam de hac terra nullo modo regrediemur, priusquam, Deo auxiliante, per congrua & mutua vobiscum misceamus colloquia. Oprimus gloriæ vestram piis florere successibus.

EPISTOLA CXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM REGEM.

Eiusdem argumenti.

Dilecto filio Hludouico glorioso regi.

QUOD pro pace & vnitate sanctarum Dei ecclesiarum omniumque Christianorum a Romana sede in partes Gallia venerimus, in epistola, quam gloriæ vestræ misimus, plenissime significare studuimus: nescimus tamen quo tempore ad vos peruenit, & de eo, quare nobis non dedit dilectio vestra responsum. Quapropter quæso fili carissime, ad nos vt ad colloquium quod cum Ludouico rege Caroli imperatoris filio apud Treca habituri sumus, si possibilitas non obsistat, venire acceleretis; vel si aliquo obstaculo præpedimini, vt non optamus, strenuos legatos nobis dirigite, per quos gloriæ vestræ quæ animo nostro resident, fidenter mandare valeamus, locum nobis simul nomine tenus designate, quo frui vestro colloquio, & germani vestri Caroli gloriosi regis valeamus. Quoniam de

hac terra nullo modo regrediemur, priusquam, Deo auxiliante, percongrua & mutua vobiscum misceamus colloquia. Data vt supra.

EPISTOLA CXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Arguit quod vocatus ad se non venerit, sicut Ludouicus rex fecerat. monet sub excommunicationis pœna, vt sui regni finibus contentus nullam Bosoni molestiam exhibeat.

Dilecto Carolo glorioso regi.

SERVANS fidem Francorum regibus, secundum prædecessorum meorum pontificium, multos & duros labores in mari & in terra pertuli; ab Vrbe & Romana sede in Franciam veni. omnes vos legatorum tam viua voce, quam epistolis studui conuocare, vt pactum quod aui & patres vestri sanctæ Romanæ ecclesiæ iureiurando promiserunt, adimplere contenderetis. Sed heu proh dolor! cuncti venire per inobedientiam neglexistis, præter Ludouicum regem diuæ memoriæ Caroli imperatoris filium, cuius consilio atque hortatu Bosonem gloriosum principem, per adoptionis gratiam filium meum effeci; vt ille in mundanis discursibus, nos libere in his, quæ ad Deum pertinent, vacare valeamus. Quapropter contenti termino regni vestri pacem & quietem habere studete: quia modo, & deinceps excommunicamus omnes, qui contra prædictum filium nostrum insurgere tentauerint. Data vt supra.

EPISTOLA CXX.

BERNARDI COMITIS EXCOMMVNICATIO.

BERNARDVM sacrilegum, filium Bernardi & Belihildis, sacrarum rerum ecclesiasticarum peruaforem, regiæque a Deo ordinatæ potestati contradictorem, a proprio archiepiscopo Frotario, cui & ciuitatem, & omnia quæ habuit sustulit, tertio vocatum, a nostra autem apostolica auctoritate bis, & a regia sublimitate semel reuocatum, venire nolentem & in pertinacia sua permanentem: qui etiam ab hominibus suis sacramentum damnabile & dam-

damnandum, blanditiis & terroribus tyrannice contra diuina & humana iura extorsit, a corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi alienum decernimus, & ab omni Christianorum societate separamus, vsque dum ad condignam satisfactionem emendaturus accedat. Quod si nec hoc emendauerit, & ea quæ reus adeo communi iudicio suorum fidelium abstulit, violenter tenere, & fidelibus suis in hoc refragari tentauerit, anathematis vinculo sancti Spiritus * innodamus. Quicumque autem ei contra hanc excommunicationem communicauerint, aut consenserint, nos prohibere non possumus, vt qui excommunicatis communicauerint, non pari excommunicationi subiaceant.

* adde
auctori-
tate

EPISTOLA CXXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DIVERSOS EPISCOPOS.

Vt inuasores bonorum ecclesiæ Turonensis cogant reddere, & nonas ac decimas soluere.

Reuerendissimis & sanctissimis Frotario archiepiscopo Biturigeni, & Anselmo Lemouicensi, Hecfrido Pistauensi, Dodoni Andecauensi, Roberto Cenomanensi, Hildeprando Sagiensi episcopis, nec non & aliis omnibus episcopis & comitibus, aliisque personis illustribus, sanctæ Dei ecclesiæ fidelibus, in quorum parochiis sancti Mauricii Turonensis ecclesiæ prædia esse videntur.

QVORVM omnium religiositas, seu vniuersorum pernoscat fidelitas, quoniam narrante Adelardo venerabili archiepiscopo, pontificium nostrum didicit, qualiter quidam, absque legum omnium auctoritate, tam comites, quamque subditi eorum, sancti Mauricii Turonensis ecclesiæ res inuasas ausu temerario teneant. Vnde mandamus, nostraque apostolica auctoritate expresse iubemus, vt eos inuasores primitus moneatis, vt ipsas res, omni occasione remota, ipsi præfatæ ecclesiæ reddere satagant: & si ipsi forte audire noluerint, vos vnanimis omnes, vnoque conuentu pro posse collecti, nostra censura illos excommunicare debeatis, vsquequo ipsas res ab eis iniuste tentas reddant. Et si, quod non credimus, his censuris in-

Concil. Tom. 24.

T

obedientes fuerint, & ad satisfactionem venire distulerint, & iustitiam de perpetratis facere noluerint, ab omni Christiana communionem illos nostra auctoritate iudicate esse immunes. Inter hæc etiam illos monete, vt nonas & decimas, secundum antiquam consuetudinem, quibus dare debent, postpositis illicitis occasionibus, dare minime differant. Demum indicimus, vt omnes res præfatæ ecclesiæ sancti Mauricii, quæ in vestris existunt parochiis, defendere ab omnibus inimicis debeatis: quoniam si aliter feceritis, & nostræ censuræ non obedieritis, canonico sancitu feriemini.

EPISTOLA CXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ARELATENSEM ET NARBONENSEM
ARCHIEPISCOPOS.

Vt causam inter Vceticensem & Auenionensem
episcopos canonicè definiant.

*Rostagno venerabili archiepiscopo Arelatensi, & Sigebodo
Narbonensi.*

SANCTITATI vestræ notum est, qualiter Vvalfredus Vceticensis ecclesiæ episcopus ad Synodum, quam Deo auctore apud Treca celebravimus, reclamationis libellum obtulit super Ractefredo Auenionense episcopo, quod ei quamdam villam ad suam sedem, siue parochiam, pertinentem abstulisset. Sed quia Ractefredus, de quo querela erat, Synodo defuit, idcirco fraternitati vestræ apostolica auctoritate mandamus, vt coadunato numero episcoporum, eorum causam canonico iudicio finiatis, ita discutiendo & determinando tantæ præsumptionis inuasionem, vt nemo episcoporum vestrorum contra canonica præcepta vltius insurgere sine suo periculo tentet. Vos quoque præsentialiter cum vestris istud determinate iudicium. Capitula quædam vobis patrum auctoritate collecta mittimus, secundum quæ iudicare absque dilatione debeatis, ne quærendo assumatis laborem pro tali negotio. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere.

EPISTOLA CXXIII.

EXCOMMVNICATIO HVGONIS ET EMMONIS.

HVGONEM Lotharii regis quondam filium, non legitimum, sed naturalem adulterina copula genitum, qui post præstitum sacramentum dilecto filio Ludouico regi Francorum mentitus esse videtur, & inquietare pacificum regnum prædicti regis: & Emmonem, Bernardi comitis germanum, complicem in excessibus, nisi intra dies xxx. ad prædictum seniore suum redierint, & ab inquietudine regni resipuerint, omni Christiana communionem priuamus. Postmodum si perseuerauerint, sciant se anathematis vinculis innodandos. Data &c.

EPISTOLA CXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPOS BRITANNIÆ.

Arguit eos, quod a Turonensis archiepiscopi iurisdictione se subtraxerint, eiusque bona inuaserint. præcipit ut ei deinceps pareant, & delictorum ab illo veniam petant.

Maben Dolensi episcopo, nec non & omnibus episcopis Britannicis, seu vniuersis sanctæ Dei ecclesiæ fidelibus.

SANCTITATEM seu fidelitatem omnium nosse volumus, quia dum Trevis Synodum celebraremus, suggestione Adelardi archiepiscopi confacerdotis nostri audiuius, quod vos matrem vestram Turonensem ecclesiam despicientes, secundum antiquam consuetudinem illi obedire differtis, & priuilegium a B. Petro apostolo illi supra vos concessum frangere conamini, debitumque honorem ipsi archiepiscopo vestro obseruare negligitis, & malum supra malum addentes, prædicto capiti vestro prædia auferre non formidatis. Inter hæc etiam, & præfato antistite narrante, & aliis coepiscopis similiter conferentibus, audiuius ut vos non antiquo more a vestro metropolitano consecrati fuissetis, sed expulsis legitimis episcopis de sedibus, sola potentia ducis vestri alter ab altero consecratus fuit. Quod mirati fuimus, & si ita est,

Concil. Tom. 24.

T ij

tantum nefas delebimus, & vindictam, nisi satisfeceritis, nihilo minus dabimus: quia non pastores, sed inuasores fuisse cernimini. Quapropter monemus, apostolicaque auctoritate expresse præcipimus, vt ad cor redeuntes ad matrem vestram sanctam Turonensem ecclesiam reuertamini, & secundum antiquam consuetudinem illi obedire satagatis, & de perpetrato hæcenus ipsi vestro archiepiscopo Adelardo misericordiam quaratis, quatenus super omnibus negligentis apud summum arbitrum veniam habere possitis. Quoniam si aliter feceritis, canonica auctoritate eritis nihilo minus feriendi, & a nostra communione modis omnibus alienandi, & omnis vestra ordinatio a summa sede apostolica scilicet respuenda. Data vt supra.

EPISTOLA CXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM BALBVM REGEM.

Bosonis comitis, & Agilmari episcopi, a quibus in Italiam deductus fuerat, studium erga se operamque commendat.

Dilectissimo filio Ludouico gloriosissimo regi, diuæ memoriæ Caroli imperatoris filio.

QVANTO vos amore diligimus, quantumque caritatis affectum erga vos tenemus, paucis explicare verbis minime possumus: hoc tamen gloriam excellentiæ vestræ scire cupiuimus, quod deuotionem ardoremque caritatis, sicut polliciti sumus, erga vos indeficientem perpetuo retinemus. Interea millenas serenitati vestræ de Bosone dilecto & communi filio ac fidele gratias referimus, qui tam prudenter communibus obtemperans iussis, parere in omnibus ita nobis studuit, vt etiam velut vere Christianæ religionis cultor, animæ & vitæ suæ non pepercerit, sed pro sanctæ ecclesiæ & communi fidelitate vltro se morti tradere non dubitauit, & vsque Ticinum, annuente Deo, securius nos perduxit. Quapropter, dilectissime fili, ac porphyretice rex, obsecramus excellentiæ vestræ culmen, vt si res exegerit, sicut nobis vestra dignata est re-promittere sublimitas, ei adiutorium ad debellandos hostes nostros virorum bellatorum adminiculum præbeat:

quoniam dignum est, ut soli omnes adiutorium præbeant, qui solus pro cunctis desudare non cessat. Præsentem itaque huius latorem epistolæ, Agilmarum venerabilem episcopum, excellentiæ vestræ plurimum commendamus: quatenus idem, suaque ecclesia crescat augmento perfectionis, qui in omnibus opportunitatibus nostris nulli secundus extitit, & vobis fidelissimum in cunctis, quæ cognouerit, verissime comprobauimus. Inter hæc episcopos, quos serenitas vestra in nostrum iussit venire adiutorium scias præter Agilmarum nullum venisse. Quapropter regalis censura culminis vestri sua auctoritate compellat eos quantocius * hostiliter Romam venire, ut de cetero discant apostolico culmini & regali excellentiæ congruenter præbere obedientiam.

* fort.
synoda-
liter.

NOTA IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

* *Agilmarum.*] Ex subscriptionibus Synodi Tricassinæ, atque ex præcepto Caroli Crassi anno DCCCXXCV. Aruernorum episcopum fuisse intelligimus.

EPISTOLA CXXVI.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSPERTVM ARCHIEPISCOPVM
MEDIOLANENSEM.

Increpat eum, quod sibi auxilium non tulerit; & iam tertio monet ut sibi Papiam certa die cum suis suffraganeis occurrat.

Reuerendissimo & sanctissimo confratri Ansperto venerabili archiepiscopo Mediolanensi.

QUANTVM benigna fraternitas vestra sanctæ sedi apostolicæ concurrere, ac concordare debeat, prædecessor noster beatus Gelasius papa ad episcopos paruipendentes vexationem fratrum his verbis comminando scribit, dicens: Cur non compassi estis tantis fratribus vestris? Cur non adistis imperatorem? Cur non posuistis animam pro confratribus, quam præceptum habetis ponere pro grege vobis commisso? Cur non posuistis vos pro domo Israel murum, ut staretis in prælio in diem Domini? Quapropter tandem discussa negligentia ad pristinum vos refor-

mate certamen, fratribus auxilium concite ad ferendum. Hæc & horum similia vestram fraternitatem debuerant exempla prouocare, & nobis pro totius sanctæ Dei ecclesiæ statu laborantibus non tantum inuiti iam, sed etiam sponte concurrere debetis, ac debuistis. Sed iam, nunc post tertiam admonitionem nobis cum confratribus vestris, & coepiscopis studete Papiam hac quinta feria proxima adueniente occurrere, zelum Dei, quem pro vobis omnibus patior, atque dolorem audientes, vt quod deinceps Deus omnipotens communi vestro consilio decreuerit, facere valeamus. Nulla frater carissime animo vestro dubietas insideat, in mea fide, & in meo sacerdotio credite; nil contra vestram decentiam, atque honorem vobis aliquatenus opponetur; quia, quod non optamus, si hæc paruipendere tentaueritis, post tantam patientiam canonica eritis*.

EPISTOLA CXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Narrat labores pro ecclesia susceptos, monet vt sibi cum omnibus episcopis suis Papiam occurrat.

Reuerendissimo & sanctissimo confratri Ansperto venerabili archiepiscopo Mediolanensi.

QUANTVM pro totius sanctæ Dei ecclesiæ statu, & pro cuncto grege dominico, pro quo omnipotens Deus proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, & Ioannes apostolus exhortas nos ait: *Quoniam ille pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro fratribus animam ponere*, laborare, ac vigilare semper debemus, omnium vestrum luce clarius nouit pia fraternitas. Quapropter, quantum ex diuina gratia in nobis fuit, & est, ex quo nos superna miseratio suæ ecclesiæ præfecit, animæ nostræ nunquam pepercimus, nunquam dura pericula declinauimus; sed die noctuque, aestu & gelu exusti, ne quid captum a bestia aut dilaceratum Domino ostenderemus, marinos fluctus pertulimus pro omnium vestrum liberatione atque salute. in Franciam quoque venientes, & regum filios partim viua voce, partim epistolis atque legatis

1. Ioan. 3.

* f. desit
animad-
uersione
castigati,
vel ali-
quid ha-
iusmodi.

allocuti sumus omnes, id est utrosque Ludouicos, Carolomannum, & Carolum, acceptoque communi consilio, uti Boso gloriosus princeps comes esset itineris nostri, donec, Christo opem ferente, reuerteremur ad Urbem. Et quia de statu sanctæ ecclesiæ sunt quæ communiter tractare debemus, tuæ sanctitati apostolica auctoritate mandamus cum cunctis suffraganeis tuis & coepiscopis nobis Papiam secunda die post festum sancti Andree, occurrere. Et quoniam probata fides omnium prædecessorum tuorum semper fuit erga Romanum pontificem, tua fraternitas omnimodis studeat eorum in omnibus assequi vestigia, quia, quod absit, si aliter fuerit, vigor canonicus super inobedientes remanere non poterit. Data ut supra.

EPISTOLA CXXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BERENGARIUM COMITEM.

Eiusdem fere argumenti.

Dilecto filio Berengario glorioso comiti, seu omnibus optimatibus Longobardorum regni sanctæ Dei ecclesiæ fidelibus.

QUANTA & qualia Romana ecclesia, vestra videlicet mater, hætenus ab impiissimis Christianis passa est, & nostris literis significantibus, & rumore populi narrante iam audistis, & ut certius sciatis, iterum significamus. Ecce enim pro quibus & pro omnium vestrum salute animæ nostræ non parcentes, iam quia per terram pro prædictis persecutoribus ad vos viciniore, ut res expetierat, venire nequiuimus, marinum iter accepimus, & in Franciam ibimus, quærentes tranquillitatem, atque auxilium, ubi nostri antecessores quasiere pontifices. Misimus enim omnibus regibus, id est Hludouico domni Caroli imperatoris filio, & Carolomanno, & Ludouico, & Carolo Ludouici regis filiis, ut cum suis episcopis ad nos venirent, & una nobiscum super his tractarent, ex quibus venit Hludouicus rex, & tantis malis perdolens, nisi infirmus esset, nobiscum veniret. Iam quia pro infirmitate non potuit, dedit nobis hunc Bosonem principem sibi ex omni parte coniunctum, qui me per inimicos sanctæ Dei ecclesiæ sal-

uum duceret. Ecce enim, auxiliante Deo, Papiam venimus: quapropter monentes mittimus & apostolica auctoritate hortantes iam tertio mandamus, vt presentialiter ad nos carissimi, tamquam ad patrem venire debeatis, & vt alii veniant, alter alterum incitet, & has literas primo legens remittere aliis procuret: quatenus venientes vna nobiscum de statu sanctarum Dei ecclesiarum & quiete reipublicæ & nostra vestraque omnium salute Synodum celebrantes, tractemus; in quibus dilectissimi filii, ne vestra caritas tepeat, neve religiositas inobediat, sed compatia-
Apost. 3. tur, vt oportet, ac doleat: quia scriptum est, qualiter tepidus sit iure vomendus, & qualiter per inobedientiam culpa, quæ non fuit, fit, & qualiter qui non compatitur, decreto pontificali feritur. Data vt supra.

EPISTOLA CXXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM REGEM.

Miratur, quod filiabus Bosonis, pro quibus alias rogauerat, hereditatem iure debitam non restituerit; iterumque monet, vt ipsam hereditatem integram eis restituat.

Hludouico regi glorioso gloriosi quondam regis Ludouici filio.

IAM enim magnitudinem vestram fili carissime apostolicis monuimus literis, hortantes pro filiabus Bosonis dudum comitis & Ingeltrudis coniugis, quibus iure hereditas deferri omnium legum auctoritate conceditur, proprietates reddere studeretis. Sed, vt cernimus, inauditi remansimus: quod miramur, & mirantes dolemus, cum vestra proles apostolicis censuris semper obediat, & præ omnibus regibus iudicium faciat. Vt rex Dauid cecinit, *honor regis iudicium diligit*. Nonne legistis: *Quoniam iustus Dominus iustitiam diligit, & æquitatem videt vultus eius?* Ceterum reclamationem filiarum iam dicti Bosonis audiuius, vt ipsas, ipsius, matrisque earum proprietates, Ingeltrudis, alias vos teneatis, alias vero vestris tenere quibus ipsa post iudicium sibi illatum sine viri consensu dederit, tenere permittatis, quod nefas est, & contra omnium legum prorsus auctoritatem. Quid enim vxor sine viri consensu agere potest?

Psal. 98.

Psal. 10.

test? quanto magis hæc mœchans, quæ diuino gladio, cense-
 sente domno papa Nicolao prædecessore nostro interiit? Nicolaus
 in epist. 64.
 Regino. 1.2.
 chronic.
 & humano pro parte facto stupro, puniri debuerat? Non-
 ne Ioannes papa Romanus, & Iustinianus inclytus impera-
 tor legem Romanam facientes, scripserunt ita? Capitali
 crimine damnatorum bona non ad lucrum præfidis, sed
 cognatis punitorum reddi oportet. & alibi: Omnibus gra-
 dibus cognatorum in hereditate sumenda præferendi sunt
 filii. Vnde liquido patet, gloriosissime rex, vt nec vos, nec
 cognati eorum, nisi ipsæ filia quæ sunt legitimæ, illos allo-
 des habere debent; qui vero nati sunt post crimen illarum,
 spurii sunt, nec hereditare debent, vt præfatus papa, &
 imperator scripserunt ita: Spurios satis iniuriosos, satisque
 acerbos, ac nostris temporibus semper indignos esse diu-
 dicamus. Quapropter, vt rogauimus, iterum iterumque
 rogamus, & hortantes monemus, vt harum reclamatio-
 nes, harum & gemitus vestra regia dignitas hauriat. Et pro
 apostolorum principum reuerentia, a quibus petiere au-
 xilium, & pro nostro amore integriter ipsas proprietates,
 quas vos allodes dicitis, reddat, & vestros omni occasio-
 ne remota reddere faciatis. Data vt supra.

EPISTOLA CXXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SVPPONEM COMITEM.

Miratur eum sibi, vt decebat, non occurrisse. certio-
 rem reddit de his quæ cum Ludouico rege egit.
 monet vt ad se veniat.

Dilecto filio Supponi illustri comiti.

CVR fili carissime nobis iter tua dilectio clausit, cur-
 que vt audistis nos in tuos honores venisse, obuiam
 non concurreris, miramur, cum eam in omnibus nostris
 negotiis curam gessisse semper nouimus: & vbi nos prope
 fuisse audieras, tuis vniuersis postpositis seriis ad nos fe-
 stinanter properaueras. Vnde cernimus quoniam istud
 non ex corde, sed pro fidelitate tui senioris taliter feceris,
 quod ideo parcimus; ecce enim, vt audistis, & nos etiam
 vobis iam literis significauimus, pro quibus in Gallia par-
 tibus Synodum celebrauimus. Et Hludouicum glorio-

Concil. Tom. 24.

V

sum regem affati fuimus, qui nobis hunc Bosonem principem virum consultissimum, sibi que ex omni parte coniunctum dedit, vt nos saluos sine impedimento maledicti Lamberti in Urbem mitteret, cum quo nos pacifice pro certo venimus. Ceterum monentes mittimus, & rogantes hortamur, quatenus vestro de more relictis aliis omnibus curis, omnique occasione remota, ad nos præsentialiter venias, incitans etiam alios, quibus apostolicas literas mittimus, vt & ipsi similiter faciant. Quoniam, scit Deus, non ob aliud vos alloqui cupimus, nisi, vt sanctarum Dei ecclesiarum statum, & reipublicæ quietem vna vobiscum consideremus. tamen ante alios venire satage, vt quidquid cum aliis fecerimus, tecum familiariter antea terminare queamus. Data vt supra.

EPISTOLA CXXXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BERENGARIUM COMITEM.

Berengarii caritatem erga Romanam ecclesiam commendat. significat celebratam in Gallia Synodum, seque incolumem reuersum. monet vt ad se venire festinet.

Dilecto filio Berengario illustri comiti.

RELATV nonnullorum audiuimus, maxime huius Vvilonis comitis nostri consiliarii, vt vestra deuotio caritatem, quam erga nos, nostramque ecclesiam, vestram videlicet matrem, semper habueras, magis magisque, adoleat: in quo gratias agimus, & vt proficias hortamur. Ecce enim audistis pro quibus in Gallia partibus Synodum celebrauimus, & Hludouicum regem gloriosum affati fuimus, qui nobis hunc Bosonem principem virum consultissimum, sibi que ex omni parte coniunctum dedit, vt nos, auxiliante Deo, saluos sine impedimento Lamberti maledicti, & a sancta Dei ecclesia anathematizati, in Urbem Romanam mitteret, cum quo nos pacifice pro certo venimus. Ceterum monentes mittimus, & rogantes hortamur, relictis aliis omnibus curis ad nos præsentialiter venire satagas. Quoniam, scit Deus, non ob aliud vos alloqui cupimus, nisi vt sanctarum Dei ecclesiarum statum, & quie-

tem reipublicæ cum honore vna vobiscum tractemus.
Data vt supra.

EPISTOLA CXXXII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD HVGONEM.

Monet vt dissensionem inter Abbonem & alios
ortam fedet.

Hugoni abbati nobili, spectabili profapia genito.

QVIA multum vos diligimus, ideoque congratulor, ani-
ma vestra prospicimus, commonere curamus, * . . .
quoque, qua inter Abbonis episcopi parentes, & Rot-
bertum, atque Roclinum exorta est * . . . regali potius
* quam vindicta corrigatur; quoniam malum semel neces-
sitate patratum, non debet secundum necessitudinem ex-
piari ad delictum, sed misericordius remitti ad veniam
agat vestra gloriosa nobilitas, vt decet tantæ naturæ de-
centiam. Data vt supra.

* f. dissen-
sionem

* f. vt
* f. ele-
mentia

EPISTOLA CXXXIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD RAVENNATES.

Iubet vt ciuitatem contra Lambertum viriliter
defendant.

*Omnibus iudicibus & ducibus seu populo Rauennæ commo-
rantibus fidelibus nostris.*

INDVSTRIAM seu omnium fidelitatem nosse volumus,
quoniam relatu quorundam audiuius, vt Ioannes dia-
conus chartularius deuiet, & francos Lamberti contra ele-
ctionem nostram conducat: vnde mittimus apostolicaque
auctoritate iubemus, vt omnes vnanimis, vnaque fidelita-
te stare debeatis, & defendere ipsam ciuitatem, ita vt nul-
lus, qui vobiscum non stat*, francos, ibi conduci Lamber-
ti intus permittat ingredi, nec ipse Lambertus ibi quoquo-
modo accessus habeat, nec suus homo ibi intrare possit: ita
in his agite, sicut Dei & nostram gratiam habere cupitis,
quoniam qui aliter fecerit, & nostram iram habebit, &
mille byzanteos palatio nostro componet. Data vt supra.

* fort.
francos
ibi cum
duce La-
berto,
&c.

Concil. Tom. 24.

V ij

Letatur eum Rauennatem archiepiscopum electum. iubet ne quidquam electionis causa vlli promittat: & epistolam suam Leoni, & Romanis scriptam afferendam curet, eorumque responsum ad se dirigat. res Ioannis & Deusdedit ducum restituat.

Romano Leuitæ egregio a Rauennatibus fidelibus nostris electo.

LITERARVM tuarum, fili carissime, serie recepta & lecta, vbi Ioannem Rauennatem archiepiscopum obiisse audiuius, valde doluius, & vt pro eo oretis cum vestris, hortamur. Vestra videlicet electione vnanimiter facta gaudemus, & quia nos visitando misisti, significans sanitatem nostrorum fidelium, tuamque deuotionem demonstrans, gratias agimus. Ceterum monentes indicimus, vt iam qui annuente pastore summo, ad tale opus electus es, quo pastor fias, vigiles in eadem ecclesia, labores, nullique maiori minoriue tam conciuibus, quamque aliis quibuscumque personis aliquod promissum facias, quoniam Simoniacum est, & hoc nobis nequaquam celabitur; quod si feceris, per apostolos obtestantes, te minime benedicemus. Inter hæc volumus, vt istam epistolam Leoni venerabili misso episcopo & apocrisario, ceteris Romanis transmissam, ipsis præsentialiter per vestrum legatum transmittatis, eundemque reuertentem, si potes saltim, aut alium cum illorum epistolis ad nos * dilecte, remitte, qui nostrum aduentum certum iam vobis renuntiare poterit. Igitur etiam cupimus, vt pro amore horum nostrorum fidelium, nostrorumque consiliariorum Deusdedit videlicet, & Ioannis gloriosorum ducum res pro posse, & homines saluetis, & defendatis, occupatas hæcenus integritate reddatis: quatenus cuius vtuntur seruitio, ei conuenit, vt fruatur defensionis auxilio. Data vt supra.

* f. dilecte,

EPISTOLA CXXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEODORICVM ET ISAAC EPISCOPOS.

Præcipit vt excommunicent eos qui Vviperto comiti
filium eripuerant, & regionem illam
populabantur.

*Reuerendissimis & sanctissimis Theodorico archiepiscopo,
& Isaac episcopo.*

NOVERIT vestra religiositas, quia Vvipertus comes
reclamans pontificio nostro retulit, quod quidam sui
homines malefactores suum filium sustulerint, & cum eo
terram prædauerint. Quapropter dirigimus, vt nostra apo-
stolica auctoritate illos excommunicetis, quo relictis ta-
libus deprædationibus ad patrem & seniozem redeant, &
pacifice viuant. Data vt supra.

EPISTOLA CXXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HVGONEM COMITEM.

Monet vt quosdam facinorosos puniat.

Hugoni glorioso comiti.

REFERENTE videlicet hoc viro nomine . . audiimus,
quod vestri homines, maxime Conterius suos equos
tollentes suas mansiones prædassent. Quapropter hortan-
tes monemus, vt pro apostolorum reuerentia, & nostro
amore quam petiit iustitiam illi facere satagatis. Ita agat in
hoc vestra nobilitas, vt acturam credidimus, vt & ipsi ma-
lefactores nostri excommunicentur, quia nos tale nefas,
vt non vlciscatur, demittere nequimus. Data vt supra.

EPISTOLA CXXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HUGONEM, THEODERICVM,

ET BERNARDVM COMITES.

Vt amicitia caritatisque foedus cum Bosone
ictum seruent.

Hugoni, Theoderico, & Bernardo, illustrissimis regni Francorum.

FRETUS vestra ingenuissima nobilitate, atque obedientia, quam propter Deum nobis condigne debetis, dilectissimum filium nostrum Bosonem, vestrum vnanimem fratrem & amicissimum, vt insolubile vinculum caritatis, foedusque amicitia, quod coram Deo vicissim colligastis, moneo, hortor, nulla hominum male loquentium lingua, nullo cuiuslibet fraudis ingenio, vel in modico quomodo possit auelli: sed Domino auxiliante dilecti filii nostri Hludouici regis animum erga eum immobilem & tranquillum semper seruetis, & omnia sua salua atque pacifica conseruate. quoniam pro his ab omnipotente Deo, & beato Petro apostolo, futura vitæ mercedem, & a nobis & ab illo fidelissimas amicitiarum recipietis sine dubio retributiones. Data vt supra.

EPISTOLA CXXXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVLGARIVM MONACHVM.

Vt Vviperto episcopo obediat, qui eum per dimissoriam
acquisiuit.

Vulgario monacho.

DENIQUE Trecis positi per nosmetipsos cognouimus, qualiter Vvipertus episcopus, deuotus filius noster, te a proprio episcopo, atque abbate, per dimissoriam acquisiuit, tua potius interueniente petitione. Quapropter conuenit tibi ex die illo, & deinceps, tamquam proprio obedire, eumque vt proprium pastorem sequi non prætermittas. quia, quod non optamus, si aliter feceris, vin-

culum excommunicationis super te rationabiliter extendemus. Data vt supra.

EPISTOLA CXXXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERVM MEDIOLANENSEM.

Præcipit vt quoties episcopus Ticinensis eos ad Synodum vocauerit, accedant.

*Omnibus sanctissimis & reuerendissimis confratribus & coepiscopis,
tam Mediolanensi archiepiscopo cum suis suffraganeis,
quam Rauennati nihilo minus cum
suffraganeis suis.*

SCRIP TVM etenim est: *Deus qui glorificatur in consilio sancto-* psal. 88.
rum. & in euangelio: *Vbi duo vel tres congregati fuerint in no-* Proverb. 18.
mine meo, in medio eorum sum. & item: *Si frater fratrem adiuuerit,* Matth. 18.
ambo consolabuntur. His auctoritatibus fulti, vestra omnium
sanctitati mandamus, & apostolica auctoritate iubemus,
vt quoties vos confrater & coepiscopus noster Ioannes Ti-
cinenfis, & post eum sui successores, vestrosque vocau-
erint, pro emergentibus quaestionibus eximendis, conti-
nuo beato Petro apostolo obedientiam exhibentes, simul
conuenire non differatis: quatenus Redemptoris nostri
gratia discussis animositatibus, vitiisque purgatis, in tran-
quillitate pacis ecclesia constituta, glorificetur Deus per
Iesum Christum Dominum nostrum. Sacerdotum, Leui-
tarumque iudicia, quandocumque necesse fuerit, cum
prædicto episcopo, tamquam proprii episcopi decernite,
ac diffinite freti nostra omnimodis apostolica auctori-
tate: quia onera nostra vobiscum partiendo reliqua tolera-
bilis sufferre valebimus. Optamus sanctitatem vestram in
Christo bene valere. Data vt supra.

EPISTOLA CXL.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM EPISCOPVM TICINENSEM.

Raptores vxoris cuiusdam Ragiberti excommunicari iubet.

Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Ioanni venerabili episcopo Ticinensi.

DENIQUE Ragibertus quidam nomine, Iudex cognomento, coram nobis veniens questus est super Godfredum filium Ioannis comitis palatii, & Iselbertum subdiaconem, atque Heribaldum notarium filium Garibaldi, eo quod legaliter sibi filii sui nuptam Gausildam nomine contra Canonum, & legum auctoritatem, per vim & per forciam abstulerunt, calcato illo præcepto, quo Dominus ait: *Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Quapropter apostolica adhortatione zelum tui sacerdotii adhortamen caritas Dei accendat, & quasi tuba exalta vocem tuam, & iniquis iniquitatem suam annuntiare non cesses, ne sanguis eorum de manibus tuis requiratur. Prædictosque transgressores omni Christiana communione priuare non differas, donec legaliter emendent quod nequiter perpetrare ausi sunt. Quod si te audire neglexerint, perpetuo eos anathema esse decernimus. Data vt supra.

Matth. 19.

EPISTOLA CXLI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM EPISCOPVM PAPIÆ.

Vt sibi Taurinum obuiam veniat, & epistolas a se scriptas quibusdam episcopis dirigat, vt ipsi ad Concilium accedant.

Reuerendissimo & sanctissimo Joanni Papiæ episcopo.

SANCTITATI tuæ notum fieri volumus, quod nunc Taurinensi in ciuitate consistimus. Ceterum dirigimus, vt continuo omni occasione postposita nobis venire ne differas obuiam. Vide ne ab alicuius decipiaris instinctu,

* desſ,
iubeo vel
quid hu-
iſmodi.
 Et tu fortasse, quæ minime credimus, pro parte Mediola-
 nensis archiepiscopi, quoniam specialiter noster es, &
 manualis. Et quia de nullius nisi nostra ditione consistis*
 vt epistolam quam suffraganeis episcopis Rauennatis ec-
 clesie, Paulo Placentinæ, & item Paulo Regiensi, atque
 Liudoino Mutinensi, cum celeritate mittere procure-
 tis, vt statuto die Papiam veniant: quatenus de sancta-
 rum item Dei ecclesiarum & communi, atque vniuersali
 salute tractare valeamus. Data vt supra.

EPISTOLA CXLII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIBBODVM, PAVLVM, ET PAVLVM
 AC LIVDOINVM EPISCOPOS.

Iubet vt Papiam ad Synodum accedant.

*Reuerendissimis & sanctissimis Vvibbodo venerabili episcopo Par-
 mensi, & Paulo Placentino, & Paulo Regiensi,
 & Liudoino Mutinensi episcopis.*

SANCTITATEM vestram scire cupimus, quoniam octa-
 suo Kalendas Decembris Taurinum venimus, inde,
 Deo duce, Papiam veniemus, & ibi Synodum pro sta-
 tu Dei ecclesiarum celebrabimus. Quapropter mittimus
 apostolicaque auctoritate expresse iubemus, vt quarto
 Nonas Decembris, ibi omni occasione remota, ad Syno-
 dum esse debeatis. Et qui primo hanc epistolam legerit,
 alio sub omni festinatione transmittat. Videte ne aliter
 faciatis: quoniam si aliter feceritis, canonico feriemini
 vigore. Data vt supra.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OMNES FIDELES.

Præcipit ne quispiam monasterio sancti Augustini
quidquam detrimenti afferat.

Omnibus fidelibus ecclesiæ.

SOLICITVDINEM omnium ecclesiarum nos habere oportet, & singulorum causas æquitatis iudicio alleuare; quapropter, cum de omnibus agere hæc eadem conuenit, præcipimus atque præfenti decreto sancimus, vt de abbacia sancti Augustini, quam diuæ memoriæ Carolus imperator fidei suo, & filio ecclesiæ nostræ ante iure beneficiario tribuit, nullus de ipsis rebus aliquid iniuste auferre præsumat: nec prædicto episcopo, & monachis ipsius loci aliquam in distrahendo illicite inferre molestiam. Quod si quis abhinc agere præsumpserit, separetur a communione fidelium ecclesiæ: quod si pertinaciter persiste-rit, & emendare noluerit, iudicio sancti Spiritus anathematis vinculo feriat. Data vt supra.

EPISTOLA CXLIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPOS IN REGNO LVDOVICI
CONSTITVTOS.

Rescribit de indulgentia eorum qui contra Paganos
pugnantes occubuerant.

*Omnibus reuerendissimis & sanctissimis venerabilibus coepiscopis
per totum regnum carissimi filii mei Hludouici.*

QVIA veneranda fraternitas vestra modesta interroga-
tione sciscitans quæsuit, vtum hi, qui pro defensione sanctæ Dei ecclesiæ, & pro statu Christianæ religionis ac reipublicæ in bello nuper ceciderunt, aut de reliquo pro ea re casuri sunt, indulgentiam possint consequi delictorum, audenter Christi Dei nostri pietate respondemus, quoniam illi, qui cum pietate Christianæ religionis in belli certamine cadunt, requies eos æternæ vitæ suscipiet, contra

Paganos atque infideles strenue dimicantes, eo quod Dominus per prophetam dignatus est dicere: *Peccator quacumque hora conuersus fuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius*: & venerabilis ille latro in vna confessionis voce de cruce meruit paradifum. Manaffes quoque impurifimus quondam rex captus, carcerique arctiffimo religatus, ibi pœnitentiam agens, cum perfectione indulgentiæ, etiam regni pristini, propter Domini misericordiam, quia immensa est circa genus humanum, adeptus est solium: nostra præfatos mediocritate, intercessione beati Petri apostoli, cuius potestas ligandi atque soluendi est in cælo & in terra, quantum fas est, absoluiumus, precibusque illos Domino commendamus. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere. Data vt supra.

EPISTOLA CXLV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIFREDVM EPISCOPVM VENCIENSEM.

Episcopum, qui cum excommunicatis communicat, Missarum celebratione prohibet.

Vvifredo venerabili episcopo sanctæ Venciensis ecclesiæ.

A VCTORITATE Domini nostri Iesu Christi, & sancti Petri apostolorum principis, nostrique apostolatus, quia cum excommunicatis communicasti, vt literæ tuæ manifestant, omni te Missarum celebratione priuamus, donec in nostram cum eisdem hominibus occurras præsentiam: & si, quod non optamus, amplius præsumptor extiteris, denuntiamus te omni sacerdotio fore nudatum. Data vt supra.

EPISTOLA CXLVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ODONEM EPISCOPVM BELLOVACENSEM.

Decernit impuberes, qui alium occiderant, post peractam pœnitentiam ordinari posse.

Hodoni venerabili episcopo Beluacensi.

R ELATV didicimus quorundam monachorum sancti Dionysii cœnobii, quod quibusdam pueris impuberi

Concil. Tom. 24.

X ij

adhuc aetate inter se rixantibus, hominum illorum instigatione vnus ex illis est interemptus. Quapropter mandamus, vt si inculpabiles post peractam pœnitentiam legitimi vigoris secundum Canones reperti fuerint, gradatim ad ecclesiasticos ordines eos prouehere non differas, feruatis in omnibus patrum regulis, & Canonum institutis. Data vt supra.

EPISTOLA CXLVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AIMARVM ET VVIDONEM EPISCOPOS.

Vt Rostagni vxorem ad se venire iubeant, illiusque adiutores, nisi resipuerint, communionem priuent.

Aimaro & Vuidoni reuerendissimis episcopis.

HORTAMVR sanctitatis vestræ fraternitatem, sacerdotalemque zelum vestri vigoris apostolica auctoritate incitamus; Bertildi, Rostagni illustris viri coniugi, quæ spreto Dei timore, ac lege tori, fugabunda per vestras parochias incedens, multoties ab episcopis & Synodo vocata, surda aure venire distulit, omnem necessitatem imponite veniendi coram nostra præsentia, vt eius causa le galiter finem accipiat. Illiusque in tam peruerso opere adiutoribus aditum atque communionem totius sanctæ ecclesiæ tamdiu intercludite, donec ab omni se sequestrent prædictæ Bertildis consortio. Inter quos Achetium mœchum cura spiritali priuate, vestroque zelo percutite. Quæso, moneo, hortor, fratres carissimi, citissime amplectendam exhibete præsentiam. iterum iterumque iubemus, omni postposita occasione ad nos festinanter venite: quatenus Christo Domino miserante, in hoc & aliis negotiis, communi consilio terminum salubriter imponere valeamus. Data vt supra.

EPISTOLA CXLVIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVALAM EPISCOPVM METENSEM.

Ne cogatur sponsus vxorem ducere ab alio corruptam.

*Reuerendissimo & sanctissimo Vualeno venerabili episcopo
Metensi.*

PRÆSENTIVM portitor literarum, Alpertus nomine, lacrymabiliter coram nobis veniens questus est de sponsam suam, nomine Vvalatam, adhuc in parentum domo manentem, adulterino concubitu a presbytero quodam prægnantem repertam. Quæ confessa de crimine, libenter ab eo se vult dissociare: sed tua fraternitas pro quadam parentelæ affinitate, coacte eum cogit eandem sumere in coniugium, contra regulas patrum, atque institutionem. Quapropter, si ita est, requisitis super his legum & Canonum institutis, quid de talibus præcipiant promulgate absque personarum acceptione. Data vt supra.

EPISTOLA CXLIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM EPISCOPVM TICINENSEM.

Vt cum quodam, qui pœnitentiam quinquennio egerat, remissius agat.

Ioanni venerabili episcopo Ticinensi.

LATOR præsentium coram nobis veniens dicit, se a prædecessore vestro Liuttfredo venerabili episcopo, quinquennio exacto iam anno, pœnitentiæ fuisse submissum, pro quodam, eo quod interfuit, fure a femina interempto: qua de re vestra fraternitas solerter prospiciat. Et, si ita est vt hic asserit, propter Domini misericordiam, quoniam magna est, cum eodem consultius agat, & prout ordo causæ dictauerit, frenum canonici vigoris remittite. Velsi quidquam, quod non optamus, impossibile perpersum fuerit; id nostro iudicio vestra fraternitas studeat lenitate spiritus reseruare. Data vt supra.

EPISTOLA CL.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AGINVLVVM EPISCOPVM GABALITANVM.

Vt præsentium latoribus ablata restituenda curet.

Ioannes Aginulfo venerabili episcopo Gebaldanensi.

PRÆSENTIVM latores questi sunt ab hac sede plebem suam eisdem sublatam. Quapropter apostolica auctoritate tuæ fraternitati præcipimus, vt inquisita rei veritate, quod iustum est, vnicuique reddere sacerdotali solitudine peruestiget: & quæ ipse diffinire non poteris, [referre ad nos] modis omnibus non prætermittas.

EPISTOLA CLI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BISVNTINENSEM ARCHIEPISCOPVM.

Significat se Fulcardum, eiusque coniugem ab excommunicatione absoluisse.

Theodorico venerabili episcopo Bisuntinensi.

NOTVM sit sanctitati vestræ, quia Fulcardum, & Berelindam vxorem eiusdem, ab excommunicationis vinculo absolimus, donec canonica regula exacte reperiamus iudicium. Vnde a vobis in communionem eos recipi mandamus. Optamus fraternitatem vestram bene valere. Data vt supra.

EPISTOLA CLII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OMNES EPISCOPOS.

Monet vt sua instituta obseruent, iusteque iudicent.

Allocutio pontificis & exhortatio ad omnes episcopos.

ECCE sanctissimi sacerdotes præmissis precibus fraternitatem vestram cum pia exhortatione conuenio, & per diuinum nomen obtestor, vt ea quæ a nobis de Deo, & de sacris ordinibus, vel sanctis moribus fuerint dicta, cum omni pietate suscipiatis, & cum summa reuerentia perficere intendatis. Quod si forsitan aliquis vestrum aliter

quam dicta fuerint, senferit, sine aliquo scrupulo contentionis in nostrorum omnium copulatione, ea ipsa de quibus dubitauerit, conferenda reducat; qualiter, Deo auxiliante, aut doceri possit, aut doceat. Deinde simul vos obtestatione coniuro, vel obsecro, vt nullus vestrum in iudicando, aut personam accipiat, aut quolibet fauore, vel munere pulsatus, a iusto iudicio scienter auertatur aut discedat: sed tota pietate eum, qui coetui nostro se iudicandum intulerit, retractate. Vt nec discordans contentio ad subuersionem iustitiæ inter nos locum inueniat; nec in perquirenda æquitate vigor vestri ordinis vel sollicitudo tepescat. Data vt supra.

EPISTOLA CLIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM
RAVENNATEM.

Præcipit vt Romam ad Synodum cum suffraganeis
accedat.

*Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Romano archiepi-
scopo sanctæ Rauennatis ecclesiæ.*

CANONICIS sanctorum patrum iubentibus regulis bis
per annum Concilia episcoporum esse omnimodis ce-
lebranda; nos ob id pro multiplicibus ecclesiarum Dei vti-
litatibus, & necessitatibus, Synodum octauo Kalendas
Maias, Domino annuente celebrare cupimus. Ideo iube-
mus dilectioni vestræ, vt omni mora postposita, vos cum
omnibus suffraganeis vestris episcopis prædicto tempo-
re Romam venire studeatis: quatenus eandem Synodum
nobiscum æqualiter celebretis, ac de communi salute con-
sideretis. Data III. Nonas Martias.

Nicæni
Concilii
cap. 5.
Synodus
bis in an-
no cele-
branda.

Vt Luponem presbyterum in Sarfennati ecclesia
episcopum ordinet.

*Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Romano archiepi-
scopo sanctæ Rauennatis ecclesiæ.*

RELATIONE quorundam comperimus, quod eum,
quem vobis ordinandum episcopum sanctæ Sarfenna-
ti ecclesiæ Luponem videlicet venerabilem presbyterum,
* postposito nostræ voluntatis, & iussionis mandato confe-
crare postponatis; sed alium pro eo cupiatis nihilo minus
ordinare: quod sane, si verum est, valde miramur, vos a
sponsione, quam nobis polliciti estis, quolibet modo, vel
occasione velle retrahere. Vnde more paterno dilectio-
nem vestram his nostris apostolicis monemus, hortamur,
atque iubemus apicibus, vt vestræ promissionis memo-
res, præfatum Luponem presbyterum, sicut vobis com-
misimus, continuo, ac præsentialiter iam dictæ ecclesiæ
antistitem ordinetis: nam si aliter feceritis, & tam cito
ipso scilicet vestræ ordinationis initio vos a nostræ vo-
luntatis decreto subtrahere cognouerimus; canonicis cor-
rectionibus, velut inobedientem corripere nullatenus
prætermitemus.

EPISTOLA CLV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSPERTVM ARCHIEPISCOPVM
MEDIOLANENSEM.

Vt Romam ad Synodum celebrandam cum suffraganeis
accedat, vbi de imperatoris electione agetur. iubet, ne
quemquam regem excipiat, antequam ipse imperato-
rem elegerit. nisi paruerit, eum excommunicat.

*Reuerendissimo & sanctissimo Ansperto archiepiscopo sanctæ
Mediolanensis ecclesiæ.*

QVANTÆ necessitatis assidue sustinuerimus incommo-
da, quantæque perturbationis nunc vsque passi simus,
&

& quotidie patiamur aduersa, fraternitatem vestram nosse luce clarius non ignoramus. pro quibus nimirum malis sedi apostolicæ ab inimicis nequiter illatis, per procellas & periculosa maris itinera ire, & defensionis auxilium nos quaesisse mecum pariter scitis. Sed quia humanum præsentialiter subsidium non reperimus, diuinum vt potius quaeramus, communique voto vt a Domino flagitemus, frater mi, necesse est. Propter quod fraternum sanctitatis vestræ collegium his nostris apostolicis literis more præcessorum nostrorum vocamus, & in consortium nostræ sollicitudinis apostolica dumtaxat auctoritate asciscimus; & quasi membrum capiti suo adhærens ad Kalendas Maias huius duodecimæ indictionis ad Synodum, auxiliante Domino, nobiscum celebraturos cum omnibus suffraganeis vestris episcopis Romam venire iubemus, vt superna gratia freti, ea quæ necessario sunt amputanda ecclesiastico refecemus mucrone: & quæ vtiliter sunt statuenda, communi, Deo propitio, statuamus decreto; ne per vestram absentiam, atque desidiam regnum hoc amplius in perturbatione persistat, & fiat scandalum peius priore. Et quia Carolomannus corporis, sicut audiuius, incommoditate grauat, regnum retinere iam nequit, vt de noui * regis omnes pariter consideremus, vos prædicto adesse tempore valde oportet: & ideo antea nullum absque nostro consensu regem debetis recipere. Nam ipse, qui a nobis est ordinandus in imperium, a nobis primum, atque pontifimum debet esse vocatus atque electus; quoniam & nos vna cum vestra fraternitate cupimus pertractare & de hoc, & quo tenore vel ordine communes causas, & utilitates ecclesiarum Dei nobis commissarum ordinemus, & iure canonico statuamus: quatenus tantorum malorum onera, quæ sustinemus, procul abiicere, & leue iugum Christi latis vt condecet possimus ceruicibus ferre. Quapropter nullam in veniendo excusationem habeatis, sed alacri mente occurrere, & ad iam dictam Synodum venire procuretis, quam sane & canonica sanctorum patrum regula bis in anno fieri iubet, & instantis temporis necessitas magna compellit. Nos enim paterno vos affectu diligentes pro communi vtilitate vocamus, quamuis iam tertio iam pridem dilectio vestra vocata ad Syno-

Concil. Tom. 24.

Y

* f. desj
electione

Imperator
a summo
pontifice
eligitur.

dum venire contempserit. Pro quo dignam debueratis correctionis sustinere censuram, cum a sede apostolica vobis semper fuisset collatum præsidium, & vos nullum in quibus oportebat studeretis præbere solatium, nunc autem, si ad eandem Synodum venire contempseritis, scitote canonicam a nobis in vos velut inobedientes promulgari sententiam.

EPISTOLA CLVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GAIDERIM PRINCIPEM BENEVENTANVM.

Consolatur eum de damnis ab Agarenis illatis. auxilium pollicetur, seque in eius partes venturum.

Dilecto filio Gaideri glorioso principi Beneventanorum.

EPISTOLAS sane a vestra dilectione transmissas cum parte gratulationis, fateor etiam & mœroris accepi; quantoque in eis gaudens exultaui vestram deuotionem intimo mentis affectu circa obsequium sanctorum apostolorum Petri & Pauli compertam, tanto nihilo minus triste pastoralis sollicitudine tuli, pressuris, atque Agarenorum deprædationibus terræ vestræ auditis: quapropter cum vase electionis compellor dicere, & lacrymabiliter exclamare: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur & ego non vror?* sed inter hæc meminisse debemus illius qui ait: *In mundo pressuram habebitis, sed confidite, quoniam ego vici mundum:* & apostolus: *Maiore est qui in nobis est, quam qui contra nos est.* Quocirca dilectissime fili, hortor, admoneo, apostolica auctoritate suadeo, interim patienter Domini misericordiam deprecando continuis obsecrationibus malorum sufferre grauamina. Quoniam nos, Christo opitulante, ad patriæ vestræ liberationem pro virium facultate tantum præ ceteris mortalibus habebitis adiutorem enixius, quantum attentius compatimur. quod rebus ipsis præsentialiter* sub redderemus, nisi in itinere penitus hoc tempore equorum pabula defecissent, quibus statim gressus mouere in veniendo prohibemur. Sed Redemptoris nostri gratia duce, peracta solennitate paschali, venire ad vestras partes accelerabimus; & vna vobiscum positi, quidquid consilii, quidquid solatii, atque adiutorii pro Christiani

2. Cor. 11.

Ioan. 16.

1. Ioan. 4.

* f. ab eo
dat.

populi liberatione adinuenire poterimus, libentissime procurabimus. Optamus gloriam culminis vestri in Christo semper bene valere. Data vt supra.

EPISTOLA CLVII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD AIONEM EPISCOPVM.

Commendat eius erga se obseruantiam. certiore eum de sua incolumitate reddit, tum consolatur de obitu fratris.

Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Aioni venerabili episcopo.

QVOD veneranda fraternitas tua pro sanctarum Dei ecclesiarum subleuatione longe ab Vrbe aliquamdiu nostram absentiam benigna animi compassione condoluit, viscera mentis suæ repleta Christi caritate patenter ostendit, & debitam, imo mutuam dilectionem sanctis Dei apostolis per nos condigne studuit conseruare, a quibus procul dubio meritorum retributionem in finem recipiet. Sospitatem, quam in nobis vestra sitibunde atque ardentem requirit fraternitas, Domino donante, eam parte corporis aliquatenus habere videmur; sed inter tot fluctus mundi, tantasque vndarum procellas, quæ salus istius vitæ potest esse saltem ad momentum tranquilla? præsertim morte vestri germani audita, vestris filiorumque carissimorum tam crebris tribulationum angustiis. Sed inter hæc nos conuenit toto conamine mentis ad illam patriæ cælestis vitam corda sustollere, in qua pax semper inest, & vera securitas: quoniam *quamdiu sumus in corpore*, iuxta Apo-^{2. Cor. 5.} stolum, *peregrinamur a Domino*, vobis vestræque patriæ, secundum officium a Deo nobis collati ministerii, pro virum possibilitate inhianter cupimus impertiri solatium. Data vt supra.

EPISTOLA CLVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DAFERIUM COMITEM.

Consolatur Daferium eique opem pollicetur.

Dilecto filio illustri nobili viro Daferio comiti.

PERFECTIONEM cordis Gaideris principis consanguinei vestri, vestramque in Deum valde gaudemus, obsecrantes, ut qui cœpit in vobis operetur, atque perficiat opus bonum vsque in finem. Tribulationibus, atque angustiis vestris in tantum compatimur, ut vestros dolores manu cogitationis in nostro corde tangamus: sed confidimus in æterni conditoris misericordia, quia in proximo aderit eius auxilium, qui per prophetam admonet dicens: *Inuoca me in die tribulationis tuæ, eripiam te, & magnificabis me:* nos etenim in tantum paratos habetis in vestrum adiutorium, ut cum opportunum tempus fuerit, pro fratribus animam ponere non recusemus. Equum quem nobilitas vestra petiit, cum vestros fines attigero, dare me vobis libenter denuntio. Data ut supra.

Psal. 49.

EPISTOLA CLIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Ut sibi indicet locum, vbi simul possint de communis patriæ salute colloqui.

Reuerendissimo & sanctissimo dilectoque confratri, & consiliario nostro Athanasio episcopo sanctæ Neapolitanæ ecclesiæ.

SCIENTES vos procul dubio fideles in omnibus, atque deuotos esse sanctæ sedi apostolicæ, nostræque paternitati totis præcordiis nostris fraternitatem vestram oppido diligimus & amamus: quamobrem pro multiplicibus instantis temporis necessitatibus, atque communibus utilitatibus vobis cum speciali præsentia loqui cupimus: quatenus vestro consilio, communique tractatu ea quæ necessario sunt consideranda, perspicaciterque tractanda, salubriter, Domino annuente, ordinare, statuereque pos-

*forte
institi
gare,*

simus. Quoniam nostræ ac vestræ terræ salutem, totius videlicet populi precioso Christi cruore redempti, pastoralis dumtaxat more desideramus perficere, & idcirco, ut pertinax inimicorum comprimatur audacia, vobiscum pariter cupimus conuenire. Quapropter volumus, ut locum etiam nostræ colloctioni, quem aptum esse cognoscetis, nostro præsulatui, vestris sub celeritate significetis apicibus. Quia nos, Deo propitio, illuc sine mora properare, & vna vobiscum alacriter loqui non prætermitemus. Data ut supra.

EPISTOLA CLX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Hortatur ut legatos mittat, & in auxilium ecclesiæ Romanæ veniat.

Carolo regi.

REGALIS excellentiæ vestræ literas recipientes, atque relegendes, ut in eo, quod antea nostro præsulatui direxistis, vestro videlicet amore, dilectioneque maneremus, non solum, ut iam olim retulimus, verum etiam magis ac magis nostræ voluntatis affectum ad vestræ exultationis cumulum ampliari magnopere cupimus, atque in omnibus ceu carissimum filium vos retinere procul dubio satagemus. Tantum ut quo celerius, sicut mandastis, vestros idoneos legatos ad nos dirigere potestis, aliquatenus non prætermittatis; cum quibus sane & exaltationem sanctæ sedis apostolicæ, & istius terræ salutem, vestrumque honorem^{*} profligare, considerareq; firmissime valeamus. Et ideo vestræ magnitudinis gloriam exhortamur, ut præcingentes quasi vir lumbos tuos, & potentiæ Dei brachio aduersus inimicos potentissime roborati, iam ipsi venire non dubitetis; quoniam si tantæ calamitatis pressuram, quam sancta Romana mater vestra ecclesia, & ipsius terra quotidie ab inimicis patitur, cognouissetis, nobiscum utique pariter doleretis. Quapropter fili carissime, antequam inimicorum insidiæ plus accrescentes præualeant, nostram deuotionem, atque consilium pio intuitu attendere nullo modo desinat, sed more parentum ve-

Y iij

^{*} forte inuerti-
gate.

strorum ea, quæ necessaria sunt nobis, instantissime peragatis; quia nostri apostolatus vlnis extensis alacriter amplecti regalem præsentiam vestram desideramus. Tertio Nonas Aprilis, indictione XII.

EPISTOLA CLXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Commendat eius erga se obseruantiam. de suo incolumi reditu certiozem ipsum facit. hortatur ad perseuerantiam, donec simul conueniant.

Reuerendissimo & sanctissimo Athanasio episcopo Neapolitano.

QVIA non solum tuis præcipue actibus, quibus deuotionem sanctitatis tuæ circa nos fidelissimam ostenditi existere; verum etiam nobis longe pro ecclesiæ statu manentibus quomodo eam illibatam in omnibus conseruaueris, fidelium nostrorum relatione didicimus. Quamobrem dignas tuæ dilectioni referimus grates, innotescentes sane nostri præfulatus reuersionem iuxta desiderium tuum esse, Deo fauente, prosperam, atque incolumem. Ideo more apostolicæ paternitatis almitatem tuam moneamus, cum Apostolo dicentes: *Confortare in Domino, & in potentia virtutis eius: quoniam fidelis est Deus, qui non deseret sperantes in se tentari supra quam possunt, sed faciet cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere.* Tua igitur reuerentia in his instantis aduersitatis casibus aliquatenus non frangatur: quin potius in Deo confidens roborata consistat, donec, Christo adiuuante, nos vobiscum speciali præsentia iuncti simul loquamur. Quia tunc, Deo permittente, cuncta quæ necessario statuenda sunt communi eloquio, atque consensu pertractata prouenire credimus in salutem. Tamen nostræ voluntatis affectum per Petrum venerabilem diaconum tuum, communemque fidelem, tuæ dilectioni innotescendum mandauimus, quoniam te quasi proprium filium diligentes in omnibus nostris volumus habere consortem. Data vt supra.

Ephes. 6.

1. Cor. 10.

EPISTOLA CLXII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD EVMDEM.

Eiusdem argumenti.

*Reuerendissimo & sanctissimo Athanasio episcopo sanctæ
Neapolitanæ ecclesiæ.*

MVLTAS gratiarum actiones, atque salutes almitati vestræ his nostris apostolicis referimus literis: quia nobis pro communi vtilitate longe consistentibus, quasi presentibus sinceritatem deuotionis, & fidei vestræ circa sanctam Romanam ecclesiam matrem vestram, nostrumque pontificium, atque circa fideles nostros promptam in omnibus ostendere procuratis. Quamobrem nulla inimicorum versutia, vel calliditas, vos a bono mentis proposito in aliquam sinistra cogitationis, aut voluntatis partem inclinet: sed sicut cœpistis, perficere omnimodo satagite: quia & meritum, & condigna retributio vobis, Christo fauente, proueniet. Nam licet inimicorum nos præpediente fraudulenta nequitia, non omnia quæ volebamus ex toto potuissimus perficere; nunc tamen, annuente Domino, quod ad honorem sanctæ Dei ecclesiæ, & istius terræ salutem, vestramque defensionem pertinet, iam cœptum habemus, credimus nos incunctanter acturos. Proinde hortamur nihilo minus & monemus dilectionem vestram, vt sicut hæctenus, ita deinceps viriliter ac firmiter consistatis, donec speciali præsentia adiuncti simul loquamur, & pro communi salute pariter laborantes, totis conatibus desudemus. Quoniam velut carissimum te filium retinere cupientes, benigne amplectimur, & tecum in omnibus congratulari feliciter cupimus: quia, vt dictum est, pro certo scias te dignam a nobis compensationem esse procul dubio recepturum. Hunc vero diaconum tuum, qui pro tuo amore in nostro seruitio tanto tempore fideliter mansit, sanctitati vestræ in omnibus commendamus, vt dignum a vobis recompensationis honorem percipiat. Data vt supra.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD TRES ARCHIEPISCOPOS, EORVMQVE
SVFFRAGANEOS.

Ne Bicbertinum ante causæ discussionem
excommunicent.

*Reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris, Aureliano, &
Otteramno, nec non & Theodorico, & vniuersis
coepiscopis vestris.*

OMNIVM vestrum sanctitati notum esse volumus, venisse Bicbertinum deferentem imperatoris præceptum, & commutationis chartulam de rebus quas cæsius cum Amulo archiepiscopo dudum celebrauerunt. Insuper nostro apostolatui intimauit, vt eum sine ratione discussa excommunicare vultis. Quapropter apostolica auctoritate iubemus, vt nemo vestrum eum excommunicet, antequam ad legis examen proueniat. Scitote, quemadmodum in centesimo capitulo Africani Concilii legitur, similiter in secundo nouellarum Iustiniani libro, vt nemo episcopus aut presbyter aliquem excommunicet, antequam causa probetur. Qui excommunicatus maiorem sacerdotem adeat, & ille qui iniuste excommunicauit, ab ipso iuste patiat. Et nemo vestrum, aut quilibet laicorum, præfati res ante legis sanctionem inuadere audeat. Nam, quod non credimus, si quis contra hanc nostram apostolicam auctoritatem ire tentauerit, sciat se anathematis vinculo innodandum. Data vt supra.

EPISTOLA CLXIV.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD BOSONEM COMITEM.

De incolumi eius prosperitate gratulatur. se tum eum, tum Angelbergam imperatricem caros habere ostendit. rogat vt Adelberto & illius coniugi Rotildæ bona, quæ in Prouincia possederant, retinere permittat.

Dilecto filio Bosoni glorioso principi.

QVIA literis nobilitatis vestræ relectis vos incolumes cum optata prosperitate vigere didicimus, plurimum sumus lati effecti: nam in vestræ dilectionis amore apostolica semper cupimus benignitate manere deuoti, & ea quæ vobis vtilia, vel proficua esse videntur, alacri dumtaxat mente perficere, nec pro aliquo homine vestram nobis dilectam amicitiam relinquamus: sed pio potius intuitu in omnibus conseruare illam. De parte autem spiritalis filia nostræ Angelbergæ imperatricis carissimæ matris vestræ pro certo scitote, quoniam paterno eam affectu semper dileximus, & quamdiu, auxiliante Domino, vixerimus, diligere nostroque apostolico subsidio adiuuare, tuerique magnopere desideramus: nec non & quasi carissimam & spiritalem filiam gloriosius retinere. Porro de vestræ voluntatis actione, quam dicitis exhibere, nos sine dubio in vestra amicitia constantes habebitis. De parte quoque Adelberti gloriosi marchionis, seu Rotildæ comitissæ coniugis eius, cognoscat nobilitas vestra, quod vobis in omnibus fideles, & deuotos amicos eos esse cognoscimus: ideo rogamus, vt eorum comitata in Prouincia posita, sicut iam tempore longo tenuerunt, ita deinceps pro nostro amore securiter habeant. Optamus gloriam vestram nunc & semper in Christo manere perpetuam. Data vt supra.

AD LIVDTEFRIDVM COMITEM, EIVSQVE
CONIVGEM.

Excommunicat eos, quia monialem e monasterio
rapuerant.

Liudtefrido comiti & coniugi suæ.

QVIA contra diuina, & legum præcepta temerarie age-
re non erubuitis, ita vt calcato Dei timore Garelin-
dam sacro velamine tectam, & in monasterio Angelber-
gæ dilectæ filiæ nostræ imperatricis Augustæ, sub profes-
sione regulari diutissime conuersatam, quod Placentiæ
situm est, abstrahere fraudulentissima suasiõne ausi fuerit-
tis; tam diu te, tuamque coniugem auctoritate sancti Spi-
ritus Domini nostri a corpore & sanguine Domini nostri
Iesu Christi separamus, & a consortio Christianitatis, do-
nec prædictam feminam Garelindam, loco vnde degan-
nastis, restituatis. Quod si hoc neglexeritis, anathematis
vos vinculis innodamus. Data vt supra.

EPISTOLA CLXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIBERTVM EPISCOPVM.

Arguit eum, quod bis vocatus ad se venire neglexerit,
præcipit vt veniat obiectis responsurus.

Reuerendissimo & sanctissimo Vviberto venerabili episcopo.

IAM enim sanctitati tuæ bis misimus vt ad nos venires,
sed ignoramus qua temeritate non obedias: itemque
mittimus, vt omnibus tuis posthabitis seriis, ad nos præ-
sentialiter acceleres: quoniam multi supra te reclamant,
maxime hic senex, qui ob hoc iam Romam venit pro suo
monasterio. Ceterum sapias, si venire distuleris, te ex-
communicandum, si perseueraris in tua * etiam a commu-
nitione alienandum. Data vt supra.

* forte
desse
obstina-
tionem.

EPISTOLA CLXVII.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD BERENGARIVM COMITEM.

Declarat suam in eum benevolentiam. commendat eius erga Romanam ecclesiam obseruantiam. rogat vt Stephanum episcopum in tuendis ecclesiæ suæ iuribus adiuuet.

Dilecto filio Berengario glorioso comiti.

QVIA præcessores nostros sacros videlicet pontifices imitantes, qui gloriosos progenitores vestros dignis semper honoribus glorificauerunt, vos quasi dilectum & spiritalem filium paterno cupimus affectu diligere, & gloriosum in omnibus retinere. Nam sicut per Demeum eximium ducem, & fidelem nostrum nobis intimando mandastis, quod erga sanctam sedem apostolicam, & nostram paternitatem, vos in omnibus deuoti, & obedientes esse deberetis, omnemque nostram voluntatem, quasi filius carissimus adimpleretis, multum fuimus gauisi: sed quia iterum per Petrum venerabilem episcopum, & Ioannem insignem ducem vobis mandauimus, vt adiutores fuissetis Stephano venerabili episcopo, quem nos in Comiaclo præordinauimus, quatenus vestro auxilio adiutus ecclesiæ suæ iura, & possessiones, atque ipsius curam ducatus retineret securus, & vestro minime audiuius adiutum esse auxilio, valde miramur. Quapropter rogamus nobilitatem tuam, vt tale iam dicto episcopo nostro adiutorium faciatis, per quod suam ecclesiam, & ministerium sibi commissum securiter retinere, atque disponere valeat. Et si forte, quod non credimus, vestra est circa nos voluntas mutata, vt audire nos de hoc non cupiatis; petimus vt pro amore Dei & nostro omnes vestros homines prohibeatis aliquam ibi nostris contrarietatem facere, vt absque illorum impedimento nobis illos liceat secundum nostram possibilitatem castigare veluti rebelles & inobedientes nostræ apostolicæ iussioni, ne censum, quem his annis transactis duobus exinde perdidimus, & istius anni perdamus. Data vt supra.

Rogat vt legatis imperatoris per eius regionem transituris auxilium præstet. condolet de Paganorum in eum incurfione. excufat fe cur ad eum non eat. hortatur vt fit animo forti, promittitque subsidium.

Dilecto viro Pandenulfo glorioso † comiti.

† comiti
Capuano,
vt ex fe-
quenti epi-
ftola con-
ftat. eius
meminit
Leo in
Chronico
Caffinenfi
lib. 1. c. 45.

MVLTIPLICES nobilitati veſtræ his noſtri præſula-
tus apicibus gratias agimus, quia veſtram deuotio-
nem atque dilectionem, quam noſtræ voluntatis præce-
ptis parendo alacriter oſtendiſtis, in omnibus ſinceram &
obedientem fore incunſtanter agnoſcimus, cum præſen-
tem hunc Græcum imperialis baiuli hominem noſtris di-
rexiftis obtutibus præſentandum incolumem. Sed quia im-
periales miſſi, ceu in ipſius baiuli reperimus literis, per
vos tranſituri ſunt: quatenus ad noſtram apoſtolicam præ-
ſentiam veniant, petimus nobilitatem veſtram, vt pro
noſtro amore, & ipſos veſtro auxilio munitos, proſpe-
ro, annuente Domino, nobis itinere dirigatis. Quod au-
tem multiplice Paganorum incurfione vos grauatos aſſe-
ritis, condolemus; maxime quia veſtri conciuēs circum-
quaque poſiti cum eiſdem perditionis filiis foedus inire
procurant: quamobrem noſtram his veſtris in partibus
neceſſario præſentiam præſtolamini affuturam. Nos vero
ſicut iam pridem mandauimus, pro communi dumtaxat
utilitate atque ſalute, omni annixu venire magnopere cu-
pimus, quamuis & de aſſidua corporis incommoditate,
& de peracto iam Franciæ itinere adhuc maneamus de-
feſſi. Nunc igitur ante prædictorum imperialium miſſo-
rum aduentum illuc properare nequimus: cum vero
eorum legationem nobis delatam congruis, Deo propi-
tio, reſponſionibus vtentes audierimus; tunc quid utilius
agendum ſit, pro viribus agere omnino curabimus. Vos
ramen in Domino confidentes animo eſtote conſtanti, qui
non deſerit confidentes in ſe, vt inter ceteros veſtros pro-
ximos atque vicinos efficacioreſ, ac potioreſ in omnibus
appareatis: quoniam noſtro apoſtolico vos præſidio, prout

opportunum fuerit, quasi carissimos filios adiuuabimus.
Data, vt supra.

EPISTOLA CLXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GREGORIVM PRIMICERIVM.

Commendat eius studium erga ecclesiam & imperatores. significat se ad Constantinopolitanæ ecclesiæ perturbationes sedandas paratum esse. ostendit imperatoris legatos honorifice se excepturum, quos etiam a comite Capuano recipi, & ad se mitti iam antea mandarat.

Dilecto viro Gregorio glorioso primicerio, & imperiali baiulo.

LITERIS tuis, quas nobis per Stephanum candidatum fidelem tuum direxisti, relectis, deuotionis tuæ sinceritatem & fidem, quam circa ecclesiam Dei, & gloriosissimos imperatores habes Augustos, enucleatius agnoscences, plurimum collaudamus. Et ideo sacris orationibus nostris, sicut supplici voto postulasti, te Domino commendare, vt & a visibilibus & inuisibilibus securus, ac victor existas, omnino studemus. Et quia magno imperatori tuo ecclesiam Dei pacificari volenti, nos vt fauere debeamus hortaris; id iuxta nostri officii magisterium prompta dumtaxat agere voluntate diuinitus adiuti curamus: quoniam, dicente Apostolo, ecclesiarum Dei omnium nobis sollicitudo incumbit. Quapropter more prædecessorum nostrorum pontificum, Constantinopolitanam ecclesiam multiplicibus scandalis nunc perturbatam, prout iustum est atque possibile, sedare volumus, & pacem perpetuam stabilire. Præterea legati imperiales, quos ad nostra apostolica fastigia dicis esse directos, si venerint, competenti a nobis recipientur honore, & Augustalem per eos nobis delatam legationem clementer recipiemus; atque ipsius legationis textum, & ordinem cognoscentes, vna cum sedis apostolicæ nobis commissæ assensu, quantum fas est, pro ecclesiæ Dei pace imperiali voluntati fauere omnino studebimus. Pro quibus etiam missis, Pandenulfo Capuano comiti scripsimus, vt eos venientes recipiat, & pro nostro amore prospero nobis itinere, Domino annuente, dirigere studeat. Nunc ergo iidem missi præfentialiter Romam

venire procurent : quia nos aliis causis impediti, istas in partes modo, sicut dispositum habuimus, properare non possumus. Data vt supra.

EPISTOLA CLXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEODOSIVM PATRIARCHAM
HIEROSOLYMITANVM.

Excusat tardum legatorum eius reditum, per quos quædam munera ad eum mittit, rogans vt pro se assidue Deum deprecetur.

Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Theodosio patriarchæ sanctæ Hierosolymitanæ ecclesiæ.

NOTVM esse volumus sanctitati vestræ quia præsentibus monachi vestri, Theodosius videlicet, Dauid, & Saba venientes Romam ad limina sanctorum apostolorum Petri & Pauli, demorati sunt ibi eo quod nos pro nostræ ecclesiæ causis & vtilitatibus Franciam perrexeramus. At vbi, Deo volente, reuersi sumus incolumes, eis ad vestram paternitatem reuertendi licentiam dedimus, per quos nimirum, causa caritatis, aliquam licet modicam beati Petri apostoli benedictionem fraternitati vestræ mandauimus. Quam petimus, vt pro Dei, & ipsius apostolorum principis amore, nostraque dilectione benigne recipiatis : quoniam nimia Paganorum oppressione grauati, plura, vt volebamus, dirigere non potuimus. Rogamus præterea sanctam vestram in Domino caritatem, vt in sanctis orationibus vestris nostri semper memores existentes, pro nobis preces Iesu Christo Domino nostro quotidie fundere alacri animo dignemini carissime frater. Data VI. Nonas Maii.

EPISTOLA CLXXI.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD CAROLOMANNVM REGEM.

Vt in Vercellenſi eccleſia Goſpertus diaconus conſtituatur epiſcopus.

Dilecto ac ſpirituali filio Carolomanno glorioſo regi.

MULTORVM relatione didicimus, quod eccleſia Vercellenſis nunc valde turbata, & quotidianis commota ſcandalis conſiſtat, dum in duas partes populus pro epiſcopi electione diuiſus, alii vnum, alii vero alterum eligere, habereque contendant & cupiant; electumque enormiter defendere vterque procuret. Sed quia iuxta noſtri miniſterii apoſtolicum officium & ſolicitudinem omnium eccleſiarum Dei, nobis in ipſo apoſtolorum principe commiſſam, iuxta canonicam etiam ſanctorum patrum regulam dicentem: Si diuiſio clericorum vel populi extiterit, & de futuri electione pontificis contentio fuerit oborta, nullum ex his duobus in throno epiſcopali eſſe aliquatenus conſecrandum, ſed alterius electionem fieri debere ſacerdotis eccleſiæ proprio deſtitutæ rectore, & ob id perturbatæ, itura pacis ferentes ſubuenire debemus. Regiam excellentiam veſtram rogamus, vt pro amore Dei & ſancti Petri, ac noſtræ paternitatis dilectione, ipſum Vercellenſem epiſcopatum huic nobiliſſimo viro Goſperto videlicet venerabili diacono, vobis bene cognito, communique fidei noſtro ac veſtro, quem pro eccleſiaſticiſ vtilitatibus in ſeruitium veſtrum direximus, placido de præſentia modo tribuatis. Quoniam vere cognoſcimus hunc in omnibus tam ciuilibus, quam etiam eccleſiaſticiſ cauſis ſtrenuum atque vtiliſſimum fore, nobiſque non mediocriter fideliffimum. Quapropter ad veſtræ præſentis, & futuræ gloriæ augmentum, hoc vos nobis concedere petimus, hanc primam noſtri pontificii iuſtam petitionem veſtra regaliſ alacriter perficiat magnitudo; vt & nos veſtram libenti poſſimus animo perficere voluntatem, cariffime fili. quoniam ſic veræ dilectionis vnanimitate, pioque amoris affectu videbimur manere coniuncti, ſi nos ea quæ cupitis, apoſtolica dumtaxat perfecimus auctoritate; & vos item ve-

stro regali iure nostri desiderii preces audire cum iucunditate procul dubio studueritis. Talem namque progenitores vestros inuictissimos imperatores Augustos circa decessores nostros, sanctos videlicet Romanæ sedis antistites, habuisse dilectionem recolimus, vt quidquid ab alterutra parte petebatur, omni postposita occasione mox efficaciter compleretur. Ita vero & nostra nunc pontificalis a Deo conseruata maiestas, & vestra regia magnitudo, sibimet debent placide fauere vicissim. Data vt supra.

EPISTOLA CLXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Hortatur vt quamprimum contra infideles & ecclesiæ oppressores auxilio veniat.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

MIRAMVR quia vos sæpius exhortantes vt ad exaltationem sanctæ Dei ecclesiæ, vestrumque honorem, & totius terræ nostræ defensionem venires vocauimus, & hætenus distulisti. Credere namque nobis potestis, quod nimia vndique tam Paganorum quam malorum Christianorum persecutione grauati, vndique concussi, talia quæ iam a longo tempore patimur, sufferre nequimus: & ideo iterum admonemus, vt toto conamine, sicut vobis mandauimus, procul dubio attendatis. Nam pro certo scire debetis quoniam pro nullius hominis lucro, vel blandimento, siue terrore a vestro nos consortio, & vestræ amicitia: fœdere separabimus: idcirco tantum viriliter agere ea, quæ nobis ac vobis proficua sunt, nullatenus dubitetis. Sed præstolando vestrum aduentum, diuque tardantem putauimus, ne forte Carolomanni gloriosi regis, germani vestri prædicti, aliquo impedimento iam venire nequifetis: vnde illi nostram apostolicam direximus epistolam, admonentes, quia si hoc regnum amplius taliter occupatum ac inordinatum, & sine defensione tenuerit, animæ suæ detrimentum omnimodis fiet; nullumque vobis pro ecclesiæ Dei defensione venientibus impedimentum aliquod facere præsumat. Quapropter quod agendum est vestra regalis excellentia agere nullo modo definat: nam si

per

per vos sancta Romana ecclesia fuerit exaltata, atque defensa, vester honor, & gloria hic, & in futuro sine dubio coram Domino multiplicata manebit. Data vt supra.

EPISTOLA CLXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIBBODVM EPISCOPVM.

Vt vna cum legatis, quos ad Carolomannum mittit, eat, vel aliquem vice sua mittat. arguit, quod bona Angelbergæ diripi non prohibuerit. hortatur vt ea recuperanda curet.

Vvibbodo episcopo.

QVONIAM præ omnibus, qui in his videntur consistere partibus, Deo dilectis sacerdotibus, te vtpote carissimum filium, & fratrem vnanimè specialius diligimus, & pro tanta tuæ sinceritatis deuotione, quam circa nos, & sedem apostolicā habere dignosceris toto mentis affectu amplectimur; & idcirco reuerentiam tuam pio nobis amore coniunctam cupimus apostolica semper benignitate fouere, auctoritate fulcire. Nunc igitur dilectioni tuæ notum esse volumus quia pro tot & tantis calamitatibus, quas, sicut ipse bene cognoscis, assidue patimur, hos præsentis missos nostros direximus per te quasi per quoddam ostium intraturos spirituali filio nostro Carolomanno glorioso regi, cum quibus sane, aut ipse in seruitium sancti Petri alacri mente ire, omnemque nostræ voluntatis causam, & necessitatem apud eundem regem perficere studeas, aut fidelissimum & idoneum a latere tuo virum dirigas, qui vicem tuam in omnibus sagaciter possit explere. Nam tuo consilio, & adiutorio . . . eosdem legatos nostros munias hortamur, quatenus sedis apostolicæ legationem, prout dignum est, & instantis temporis necessitas exigit, Deo propitio, perficere possint. Et quia eos sine tarditate ire, ac reuerti præcepimus, ne vltra tres dies illos penes te retinere procures; sed habito mox consilio quatenus salui & securi ad iam dictum regem proficiscantur, aut nullatenus demorentur. Quod si fortasse ad Carolomannum pro eius corporea infirmitate ire non posse contigerit, ad Carolum regem ipsius germanum eos quocumque mo-

Concil. Tom. 24.

A a

do proficisci facito. Præterea veridico multorum relatu longe lateque resonante didicimus, quod res & possessiones dilectæ ac spiritalis filia nostræ, & sancti Petri commendatæ Angelbergæ imperatricis sint a quibusdam malefactoribus omnimodis deprædata, non solum quæ foris extitere in agris & villis, sed etiam quæ intus per venerabilia, & non violanda loca sanctorum monasteriorum repositæ fuerant: pro quo scilicet tam immani scelere, nefandoque piaculo sanctimoniam tuam merito redarguimus. Quoniam sacerdotii tui officium est, male agentes auctoritate diuina corrigere, verbisque salubribus cohibere, ne tacendo tales, proh dolor! imitari potius quam prohibere videaris. Est enim ex hoc pessima fama vniuersum discurrens per orbem, quod dominam quondam, & imperatricem vestram, cui vestram fidem per iusiurandum dedistis, male tractatis, cui pristinum honorem, dignamque reuerentiam semper exhibere debueratis. Nunc itaque pro amore sancti Petri, sub cuius speciali defensione consistit, eam adiuuare non prætermittas, quousque sua omnia quæ iniuste perdidit, * possit. Data vt supra.

* f. des.
recupe.
rate

EPISTOLA CLXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAELEM REGEM BVLGARORVM.

Hortatur vt ad obedientiam Romanæ ecclesiæ, a qua seductus recesserat, cum sua gente reuertatur.

Dilecto filio Michaeli regi Bulgarorum.

QVIA vos omnipotens Deus dono gratuita misericordix suæ, gentemque vestram ad cognitionem sui nominis vocare dignatus est, meminisse debeatis hoc quod

Math. 16. Dominus beato Petro apostolo dixit: *Tues Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam:* cui vos in primordio Christianitatis vestræ ad regendum commisistis, eiusque successoribus ad obediendum. Sed nescio qua ratione ab eius magisterio, calliditate quorundam estis abducti,

Galat. 3. ita vt cum Apostolo dicamus: *Quis vos fascinavit ei non obedire, cui dudum colla summisistis?* aut illis credidistis, vt pace Græcorum loquamur, qui quotidie nouis, & variis

disciplinis, atque dogmatibus confunduntur? Sed quæso, fili carissime, ad sanctæ matris vestræ Romanæ ecclesiæ sinum, quæ caput est, instituyente Deo, omnium ecclesiarum in toto orbe diffusarum, relictis superfluitatibus, & seductionum scandalis, vos gentemque vestram amore mentis, sine mora reducite. Quia in tantum vos affectione paterna diligimus, ut in visceribus Christi Iesu esse cupiamus. Et ecce parati sumus, ut vos lucrifaciamus, & quidquid legatorum nostrorum offuscatione nuper offensum est, ad purum corrigere, & omnia maturissime redintegrando curare, & si contigerit non solum compati, & condolere vobiscum, sed etiam pro salute animarum vestrarum mori non recusabimus, dicente Ioanne apostolo: *Quoniam Deus pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro* 1. Ioan. 3. *fratribus animam ponere.* Vestræ tamen dilectioni conuenit monitis paternis benigno amore semper præbere assensum, & admonitionibus nostris accommodare auditum: quia ille, cui a Domino clauis regni calorum ligandi, atque soluendi collatæ sunt, quotidie & indefinenter expandit brachia, & vos reuertentes ad se gratulanter expectat; quatenus vos æterno pastori reddat compotes æternæ beatitudinis, a quo accepit ministerio sui apostolatus animas vestras redimere. Data ut supra.

EPISTOLA CLXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CONSILIARIOS MICHAELIS

REGIS BVLGARORVM.

Eiusdem argumenti.

Petro, Cerbulæ, & Sundicæ, ceterisque optimatibus, & consiliariis dilecti filii nostri Michaelis regis Bulgarorum.

DENIQUE moneo vestram omnium dilectionem, ut continuis adhortationibus, atque suggestionibus dilecto filio nostro Michaeli glorioso regi seniori vestro annuntietis, vosque cum eo ad sinum sanctæ Romanæ ecclesiæ, quæ vos æternæ beatitudinis cupit esse participes, redeat, ac redeatis, ne diutius quorumdam peruersi dogmatis suasionibus perniciem, ac detrimentum, quod absit, animæ vestræ patiamini. quoniam nos in tantum amorem super vos

Concil. Tom. 24.

Aa ij

ducimur, vt quidquid iuste, & secundum Deum petieritis, a nobis impetrare valeatis, vestrisque petitionibus irrefragabiliter velimus effectum annuere. Hoc iterum iterumque monemus, & in verbo Christi edicimus, vt redire ad nos omnino festinetis; quia, sicut nos peccare timemus si vos ad sinum sanctæ matris vestræ non reducimur, ita vos in Deum peccabitis si nostram vocem audire omitatis. Data vt supra.

EPISTOLA CLXXVI.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD SEDESCLAVVM COMITEM.

Præcipit, vt legato, quem ad regem Bulgarorum mittit, iter tutum præbeat, ac necessaria suppeditet.

Dilecto filio Sedesclauo glorioso comiti† Sclauorum.

† De Sclauis, historia Miscellanea lib. 17. in Mauricio l. 19. & 23. Aimoinus lib. 4. c. 26. & 81. Cedrenus in Mauricio, Nicephorus l. 18. cap. 28.

QVIA fama tuæ dilectionis, atque bonitatis, & religionis in Deum ad nos vsque peruenit, confidenter gloria tuæ præcipimus, atque mandamus, vt pro amore sanctorum apostolorum Petri ac Pauli protectorum vestrorum, præsentem legatum, quem ad gentem Bulgarorum dirigimus, saluum atque incolumem venire faciatis vsque ad dilectum filium nostrum Michaellem gloriosum regem eorum; & quæcumque ei sunt necessaria ad victum & vestimentum, illi pro Dei amore administrate, quia Dominus dicit in euangelio: *Quamdiu fecistis vni de minoribus istis, mihi fecistis*: & apostolus: *Hospitales in inuicem sine murmuratione. Quia per hanc latuerunt quidam angelis hospitio susceptis*. Agat, fili carissime, de hoc tua dilectio, vt æternæ vitæ præmia percipere valeat. Data vt supra.

Matth. 25.

1. Petr. 4.

Hebr. 13.

EPISTOLA CLXXVII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

Excommunicat Anspertum, quia ad Synodum vocatus venire contempserat.

ANSPERTVM Mediolanensem archiepiscopum quem Papiæ existentes, & postmodum ad Synodum Romæ pro multis ecclesiarum Dei necessitatibus collectam vocauimus, nec per se occurrere, nec excusationem suam

secundum sacros Canones in tractoria scriptam nobis, & sancto Concilio, causa temeritatis, & inobedientiæ dirigerenolentem, virtute sancti Spiritus, & principum apostolorum Petri ac Pauli, nostraque auctoritate, cum consensu sanctæ Synodi, corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi priuamus, quousque suam nobis præsentiam exhibere procuret. Data vt supra.

EPISTOLA CLXXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GREGORIVM PRIMICERIVM.

Rogat vt legatos Constantinopolitanos ad se mittat. pollicetur, cum Francorum rex Romam venerit, se ad eum auxilio iturum.

Dilecto filio Gregorio primicerio ac baiulo imperiali.

RELIGIONEM tuæ caritatis in Christo, & in eius ecclesia collaudamus; & vt magis ac magis in bono opere proficias exhortamur. Legatos ab vrbe Constantinopolitana ad nos directos, per Beneuentum, deinde per Capuam dirige: quoniam iam habemus præordinatum, qualiter, Deo volente, ad nos salui atque illæsi perueniant. De nostro ad vos aduentu, quod tua, fili carissime, dilectio perscrutatur, pro certo deliberatum habuimus; sed rex Francorum ad nos properans suppliciter deposcit, vt ab Vrbe non discedamus quoquam, donec ipse perueniat. Qui cum, Domino protegente, venerit, cum valida manu, prout temporum dictat necessitas, illuc omni mora postposita studebimus omnimodis properare, pro totius sanctæ Dei ecclesiæ, & omnium Christianorum saluatione. Data vi. die Maii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VVIBBODVM EPISCOPVM.

Vt apud Carolomannum, vel Carolum eius fratrem de ecclesia Dei a Paganorum infestationibus defendenda agat: & si archicapellanus Caroli Romam venerit, ipse quoque veniat; sin minus, eorum regum voluntatem sibi literis aperiat.

Reuerendissimo Vvibbodo episcopo, & dilecto consiliario nostro.

CVM assidue vos quasi carissimum filium in nostro cupimus habere obsequio, placeret nunc nobis pro instantis temporis multiplicibus causis, vestro sagaci consilio frui: sed quia industriam vestram ea quæ ad honorem sanctæ Dei ecclesiæ, ac nostrum pertinent, semper vbique agere fideli deuotione velle, procul dubio credimus, nunc ad nostram apostolicam venire præsentiam non grauamus. Quapropter vestræ innotescimus dilectioni, quoniam assidua & supra modum graui Paganorum infestatione grauati, cuiuslibet regis iam cupissemus habere solatium. Vnde si Carolomannum posse incunctanter agnoscitis, apud illum; sin autem, apud germanum & æquiuocum eius, Carolum videlicet gloriosum regem, causas & utilitates sanctæ sedis apostolicæ prudenti dumtaxat consilio agere: &, Deo auxiliante, ad perfectum deducere satagatis; quatenus pristinum eius honorem, atque vigorem ipsius, regia maiestas, more videlicet parentum suorum, conseruet in omnibus. Præterea si talis archicapellanus iam fati Caroli regis, sicut nobis mandastis, venerit, ad nostraque apostolica vestigia missus properare quæserit, volumus vt cum eo ad nos pariter veniatis; vt communi tractatu, quid pro ecclesiæ Dei exaltatione agendum sit, pariter consideremus. Sin autem ipse Romam non venerit, eo diligenter inquisito, causas & voluntates, atque deuotiones vel Carolomanni, vel ipsius germani iam dicti regis, nobis literis vestris sub omni certitudine præsentialiter innotescatis, vt quid prospere agendum sit, luce clarius

agnoscamus. Huius quoque textum epistolæ, vt nullus agnoscat, cum legeritis statim igne comburite. Data vt supra.

EPISTOLA CLXXX.
IOANNIS PAPÆ VIII.

Scribit se tacitum tenere quod secreto ex ipso audierat, & auxilium, quod promiserat, ab eo omnino expectare: præterea se bene valere.

SECRETVM, quod, Deo auxiliante, vobiscum Trecis existentes habuimus, immutilatum, ac fixum nostro apostolico pectore, quasi quoddam thesaurum reconditum, procul dubio retinemus, & totis, vita comite, nisibus illud, quantum in nobis est, alacriter optamus perficere. Quapropter, si excellentiæ vestræ libet, iam hoc ipsum ad effectum debetis perducere. Quia iuxta sanctum Apostolum admonentem: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*: quibus, fauente Domino, vestra potestis efficaciter desideria explere. Nos enim sponsonem vestram nimium præstolantes, sed vsque adhuc minime contemplantes, tristes existimus, eo quod assiduas & supra modum graues Paganorum infestationes omnimodis patiamur: & idcirco pro instanti necessitate alio dirigere, auxiliumque opportunum prætermisimus quærere. Vnde, si placet agere, quod agendum est agite; sin autem, nobis remandare sine mora satagite. Quia vero de salute nostra solliciti gaudetis, vestræ innotescimus magnitudini quia & prosperum, Christo duce, reuertendo iter habuimus, & nunc corporea sanitate bene valemus. Data vt supra.

2. Cor. 6.

Arguit eum, quod tertio vocatus ad Concilium non venerit. præcipit vt ad Synodum celebrandam cum suis episcopis accedat, & cum Francorum regibus, qui in Italiam fuerant ingressi, placitum non faciat. aliter excommunicationem minatur.

*Reuerendissimo & sanctissimo Ansperto archiepiscopo
Mediolanensi.*

MVLTÆ inobedienciæ atque perniciosæ temeritatis procul dubio reperiris obnoxius: cum nobis pro ecclesiarum Dei omnium iuxta Apostolum commissa solitudine, populique salute, in hoc periculoso tempore, necessitate scilicet nimia agente, strenue decertantibus, nullum, vt oportebat, præbere assensum, nullumque veluti capiti tuo compatiendo, studuisti conferre solatium. Missis etiam apostolatus nostri secundo, ac tertio per fratres, & coepiscopos nostros literis, in consortium solitudinis nostræ te more præcessorum nostrorum, vtpote idoneum comministrum primum quidem in Gallia, & postmodum Papia consistentes canonicè vocauimus, sed minime occurrere voluisti. Regulari etiam, & nostra apostolica vocatione iussimus, vt Romam pro tam multiplicibus necessitatibus in commune pertractandis, ac synodice deliberandis negotiis venire absque quolibet obtentu satageres: sed neque secundum canonicam sanctionem, excusationem tuam in tractoria scriptam, nobis & sanctæ Synodo per idoneum a latere tuo ministrum dirigere, neque ipse potius venire, improvida dumtaxat mente, curasti: vt vna nobiscum, qui vestrum omnium onera portamus, iuxta præceptum Apostoli, ea portare omni annixu studeas. Pro quibus videlicet tot euentissimis culpis, & temerariis præsumptionibus a te peractis, vna cum veneranda Synodo ante sacratissimum beati Petri apostolorum principis corpus habita, secundum immutilatam A-

fricani

fricani Concilii regulam, te ad Concilium nostrum non
 occurrentem, neque excusationem tuam in tractoria sub-
 scribentem, neque iustam rationem impedimenti tui a-
 pud nos omnium vestrum primatem reddere curantem,
 omni prorsus ecclesiastica communione, sancti Spiritus
 auctoritate, priuauimus, quousque tuam specialem præ-
 sentiam nobis, & sedi apostolicæ exhibere curaueris. Nunc
 itaque, quoniam constanter tenentes iustitiam, benigne
 debemus semper præbere clementiam, his iterum nostris
 apostolicis literis dilectioni tuæ præcipimus: vt quia iam ad
 præfatam Synodum non venisti, ad eam quam rursus iuxta
 Canonis apostolici capitulum tricesimumquartum, eri-
 mus quarto Idus Octobris, auxiliante Domino, celebratu-
 ri, omni postposita occasione cum suffraganeis episcopis
 tuis deuotus occurras. Vel si aliqua euidenti necessitate te
 non posse venire claruerit: eximios a latere tuo dirigas vi-
 ros, qui tunc nobis & sancto Concilio idonee faciendo, &
 causam tuam impossibilitatis veraciter intiment, & ea, quæ
 pro ecclesiarum Dei vtilitate peragenda sunt, nobiscum
 sagaciter valeant deliberare. Nam si & hanc quartam no-
 stræ apostolicæ auctoritatis vocationem paruipendens, ad
 iam denuntiatam Synodum ipse venire, vel tuos mittere
 contempseris; scias pro certo, quoniam maiori te iudicii
 ecclesiastici vinculo velut inobedientem incunctanter li-
 gabimus. Præterea hoc etiam tibi, tuisque suffraganeis om-
 nibus admonitione nostra denuntiamus, atque præcipi-
 mus, vt cum eo, qui de regibus Francorum, Deo fauente,
 Italiam fuerit ingressus, nullum absque nostro consensu, &
 vnanimitate placitum facere præsumatis; apostolorum Ca-
 none capituli tricesimiquinti ita iubente atque dicente:
 Episcopos gentium singularum scire conuenit, quis inter
 eos primus habeatur, & quem velut caput existiment, &
 nihil amplius præter eius conscientiam gerant, quam illa so-
 la singuli, quæ parochiæ propriæ, & villis quæ sub ea sunt,
 competunt: sed nec ille præter omnium conscientiam faciat
 aliquid; sic enim vnanimitas erit, & glorificabitur Deus
 per Christum in Spiritu sancto. Propter quod & nos vestro
 communi tractatu, atque consensu, ea quæ ad communem
 & necessariam vtilitatem ecclesiarum Dei nobis commif-
 sarum agenda sunt, omnimodis agere cupimus. Non enim

Concilium
 Africanum
 c. 43. Car-
 thaginense
 3. c. 10.

aliter, dicente sancto Leone, vnus grex & vnus pastor sumus, nisi quemadmodum Apostolus docet, Id ipsum dicamus omnes: Simus autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Data XIV. Kalendas Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Eiusdem pene argumenti.

Ansherto archiepiscopo.

CVM vniuersi, qui Christiano censentur vocabulo, ab ipso religionis exordio, fide & meritis Petri Romanam ecclesiam sublimatam, omni veneratione sequi, omnique reuerentia honorare studuerint; & contra eam, nisi qui de se voluit iudicari, nullus obices manus habuerit; valde miramur, cur adeo vestri ordinis ministerium excudatis, vt cuius auctoritatis, cuiusque priuilegii eadem sancta sit Romana ecclesia, fuso ignorantia non aduertatis, & ei quæ vos genuit dolenti, ac iniurias patienti, nullo filiorum affectu compati studeatis. Quin potius in contemptum religionis, non solum possibilia adiutoria nobis præbere contemnitis: sed etiam nuper a Galliis remeantibus, vt saltem clamorem & laborem nostrum, quem pro omnibus patiebamur, audiretis & doleretis, apud Ticinum nobis occurrere distulistis, vbi etiam diutius immorantes, vt ad Synodum veniretis, vos literis nostris vocauimus. Sed inobedientia atque temeritatis audacia freti, nec tunc vestram nobis præsentiam exhibere curastis; postremo generali Synodo Romæ præteritis Kalendis Maii celebrata, a nobis rursus vocati, interesse penitus distulistis. Huius rei gratia iuxta Apostolum in promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam, digna correptione canonicis vocibus vos perferiremus, nisi misericordia apostolicæ sedis nostrum animum temperaret. Vos autem carissimi tanta nostra patientia non abusi, redite ad cor, & deponentes omnem temeritatem, pro communi salute, & pace regni nobis hærete, adeo vt quæ recipimus recipiatis, & quæ respuimus respuatis: vt id ipsum dicamus omnes, & eadem sapiamus: quia & ego sollicitos vos pro communi salute ac statu regni,

& pace libenter audio, sicut econtra aliud quam tenemus tenentes non libenter admitto. Iam vero, quia multoties ad Synodum conuocati, venire hactenus contempsistis, sicut prætulimus, omni temeritate atque ineuitabili occasione deposita, ad aliam Synodum, quam, gratia diuina opitulante, quarto Idus Octobris futuræ tertiædecimæ indictionis, celebraturi sumus, occurrere. Quatenus ea, quæ ad vtilitatem sanctæ Dei ecclesiæ pertinent, communi tractatu, communi voto atque consensu, cum Domini adiutorio exequamur. Quod si forte & tunc venire contempseritis, sciatis vos, & de præteritis, & de futuris negligentiis canonicè iudicandos: ita vt ecclesiarum vestrarum communionem iuxta sacros Canones sitis contenti, qui non vultis ecclesiasticis acquiescere disciplinis. Data XIII. Kalendas Iunii, indictione XII.

Concilium
Africanum,
43. Cartha-
ginense V.
c. 10.

EPISTOLA CLXXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEODOSIVM ELECTVM EPISCOPVM
NONENSEM.

Laudat eius erga Romanam ecclesiam obseruantiam, & præclaras eius virtutes. testatur suam in eum beneuolentiam. monet vt a se consecrationem episcopalem accipiat.

Theodosio venerabili diacono, & electo sanctæ ecclesiæ Nonensis.

DILECTIONIS tuæ literis receptis atque perlectis, deuotionis & fidei tuæ sinceritatem, quam circa ecclesiam beati Petri apostoli, & circa nostrum pontificium habes, luce clarius agnouimus. Et quia nostram gratiam & benedictionem humili prorsus affectu experere studuisti, valde sumus gauisi. nam & Ioannes venerabilis presbyter de vestra parte veniens, multa nobis tuæ bonitatis, & patientiæ viua voce præconia retulit, quæ in sacerdote Christi magnopere sunt habenda. Vnde te quasi dilectum corporis Christi membrum & spiritalem filium nostri apostolatus vniuersis extensis amplectimur, paternoque amore diligimus, atque apostolica semper volumus benignitate fouere. Ideo monemus sagacitatem tuam, ne in quamlibet partem

Concil. Tom. 24.

Bb ij

Matth. 25.

aliam declines, & contra sacra venerabilium patrum instituta episcopatus gratiam recipere quæras, audiens illam desiderabilem summi iudicis vocem dicentis: *Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam; intra in gaudium domini tui.* Sed toto corde, totaque voluntate ad gremium sedis apostolicæ, vnde antecessores tui diuinæ legis dogmata melliflua, cum sacra institutionis forma, summi que sacerdotii honorem sumpserunt, redeas: quatenus & ipse ab apostolica sede, quæ caput & magistra est omnium ecclesiarum Dei, episcopalem consecrationem per nostræ manus impositionem, Christo annuente, percipias: quatenus secundum pristinum morem sancti Petri & nostra semper auctoritate atque tuitione munitus, populum Domini tibi commissum strenue ac securiter regas, & in conspectu Altissimi veniens venias cum exultatione, portans manipulos tuos, dicereque Domino possis ouanter: Ecce ego, & pueri, quos mihi dedisti; & ob hoc cum Deo valeas sine fine gaudere. Data IV. die mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BRANIMIRVM.

Suscipit eum ad Romanæ ecclesiæ gremium redeuntem. monet vt in Dei amore perseueret. impartitur benedictionem apostolicam, quam petierat. hortatur, vt permittat legatum suum epistolam ad regem Bulgarorum deferre.

Dilecto filio Branimir.

RELEGENTES nobilitatis tuæ literas, quas per Ioannem venerabilem presbyterum communem fidelem nobis mandasti, quantam fidem & sinceram deuotionem circa ecclesiam sanctorum apostolorum Petri, ac Pauli, ac circa nos habeas, luce clarius nouimus. Et quia, Deo fauente, quasi dilectus filius sancto Petro, & nobis, qui per diuinam gratiam vicem eius tenemus, fidelis in omnibus, & obediens esse cupias, humiliter profiteris; tuæ nobilitati dignas valde gratias his nostri apostolatus literis agimus, paternoque amore, vt pote carissimum filium, ad

gremium sanctæ sedis apostolicæ matris tuæ, de cuius videlicet purissimo fonte patres tui melliflua sanctæ prædicationis potauere fluentia, redeuntem suscipimus, & spiritalibus amplectimur vlnis, atque apostolica volumus benignitate fouere; vt gratiam, benedictionem Dei sanctorumque Petri, ac Pauli apostolorum principum, & nostram super te habens diffusam, a visibilibus, & inuisibilibus hostibus, qui salutem humanæ insidiari, & impedire non cessant, saluus semper, ac securus existas, optatamque de inimicis victoriam facilius possis habere. Nam quanto ipse te Deo humiliter subdere, sanctisque ipsius obedire præceptis studueris, atque ipsius sacerdotibus & ministris honorem debitum pro amore Domini exhibueris; tanto super omnes inimicos tuos & rebelles aduersarios eris procul dubio victor & potens. Et ideo monemus industriam tuam, vt in omnibus tuis actibus Deum semper præ oculis habeas, timeas, & toto diligas corde, quoniam dicente *Psal. 111.* Psalmista: *Beatus est vir qui timet Dominum, in mandatis eius cupit nimis: potens in terra erit semen eius.* Et ipse in euangelio: *Ioan. 14.* *Qui me, inquit, diligit, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Quod cum ita sit, si tuis bonis operibus in præsentibus Deum glorificaueris, gloria eris sempiterna in futuro sine dubio decoratus: quoniam ipse per Moysen hoc se facere testatur, dicens: *Glorificantes me glorificabo.* Sicut autem *1. Reg. 2.* nostro præsulatui per iam fatum presbyterum tria suggestisti: quatenus nostro tibi ore apostolico benediceremus pro tuæ salutis augmento, id ipsum libenter fecimus. Nam in die ascensionis Domini inter sacra Missarum solennia super sacrum altare S. Petri apostoli celebrâtes, eleuatis sursum manibus benediximus tibi, & omni populo tuo, omnique terræ tuæ, vt hic & in æternum corpore simul & anima saluatus, & principatum terrenum, quem habes, prospere ac securiter regere possis, & in cælesti regione post mortem cum Deo feliciter gaudeas, & in perpetuum regnes. Et quia hunc ipsum Ioannem presbyterum tibi & nobis verum fidelem in omnibus esse cognoscimus, dedimus illi nostram apostolicam epistolam deferendam regi Bulgarorum. Ideo petimus, vt pro amore sancti Petri, & nostro, cum tua ipse licentia legationem hanc nostram

sine tarditate perficiat, vt & propter hoc tuæ dilectioni multiplices gratias habeamus. Data VII. die mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD SACERDOTES ET POPVLOS
BRANIMIRO SVBIECTOS.

Excipit eos ad Romanæ ecclesiæ gremium redeuntes. monet vt perseuerent.

Omnibus venerabilibus sacerdotibus, & vniuerso populo.

CVM literas principis vestri Branimir, quas nobis per Ioannem venerabilem presbyterum ipse direxit, legemur; non solum illius deuotionē, sed etiam fidei vestræ sinceritatem & dilectionem, quam circa sanctum Petrum apostolorum principem, & circa nos habetis, cognouimus. Et quia velut carissimi filii ad sanctam Romanam ecclesiam, vnde parentes vestros melliflua sanctæ prædicationis dogmata suscepisse agnoscitis, toto animo, totaque voluntate redire cupiatis, nostram apostolicam gratiam & benedictionem habere magnopere desiderantes, magna sumus repleti lætitia. Et ideo brachiis extensis vos amplectimur, paternoque amore recipimus, & apostolica volumus semper benignitate fouere, si vos hanc voluntatem, & sponsonem vestram vsque ad finem sinceriter habueritis, & fideliter tenueritis: quia, dicente Domino, *qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* & apostolo Paulo id ipsum dicente: participes enim Christi facti estis, si tamen initium fidei vsque ad finem firmum retineatis. Quapropter estote fideles Deo, & sancto Petro, sicut mandastis, vsque ad mortem, & accipietis coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se. Nos enim sacris orationibus nostris memoriam vestri coram Domino assidue facientes, manibus sursum ad Dominum eleuatis, omnipotenti Deo vos vna cum dilecto filio nostro principe vestro commendamus, & omni benedictione spiritali vobis benedicimus in Christo Iesu Domino nostro, vt hic & in æternum corpore simul & anima benedicti existatis, &

Matth. 10.

Hebr. 5.

in perpetuum Domino gaudeatis. Data VII. die mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLOMANNVM REGEM.

Hortatur ad ecclesiæ Romanæ defensionem, quæ a Sarra-
cenis multis afficiebatur detrimentis. rogat
vt legatos benigne excipiat, & fidem
illis adhibeat.

Dilectissimo ac spiritali filio Carolomanno gloriosissimo regi.

QVIA more prædecessorum nostrorum pontificum re-
giam excellentiam diuinitus exaltatam pio mentis af-
fectu diligimus, ad honorem & exaltationem sanctæ Dei
ecclesiæ eam sitibundo pectore videre desideramus: qua-
tenus vestræ magnitudinis triumphali certamine sedis apo-
stolicæ vigor, & honor, quem progenitorum vestrorum,
gloriosissimorum videlicet imperatorum tempore habuif-
se recolimus, vobis regnantibus maneat illibatus & inte-
ger, vt & vestræ regalis gloriæ decus vigeat indiminutum,
& æternæ mercedis vobis munus superna gratia tribuatur.
Nunc igitur pro tot & tantis calamitatibus ac necessitati-
bus, quas a Paganis assidue, atque a malis patimur Christia-
nis, licet pro multitudine scribere non valeamus, & ve-
stram excellentiam ignorare non credamus; pastoralis soli-
citudine moti, ponentes animas nostras in manibus nostris,
ingentes labores non solum marini, sed itineris etiam terre-
ni omnimodis sumpsimus. Testamur namque Deum, cui
occulta omnium manifesta existunt, quod vestro deside-
rabili honore, nullius hominis, nisi vestrum præpotens ad-
iutorium auida mente quærere voluimus: sed malorum
hominum, quos ipsi scitis præpediti insidiis, hoc agere non
valuimus. Quapropter dilectissime fili nostra apostolica
exhortatione monemus gloriam vestram, vt pro amore
sanctæ Romanæ ecclesiæ matris vestræ defensionis labo-
rem indubitanter assumere non prætermittatis: vnde vo-
bis honor & salus hic & in æternum accrescat. Et ideo pe-
timus, vt pro Dei, & sanctorum apostolorum Petri ac
Pauli amore nostris apostolicis monitis toto conamine at-

tendatis: quatenus aut per vos, aut per saluberrimum consilium vestrum citius nobis subuenire omnimodo satagatis. Quoniam tanta istius terræ perditione vndique aggrauati, vndique concussi talia iam sufferre minime valemus. Nam si, quod absit, per vos forte remanserit, vt ecclesia Dei in præsentem defensionem non habeat, & taliter turbata consistat, videte ne ante tribunal Christi, & coram apostolorum principum præsentia, vestræ animæ patiamini detrimentum: quia nos paterna vos admonitione horrantes, secundum ministerii nostri officium ea, quæ Dei sunt, & salutis vestræ proficua, agere incunctanter conuenimus. Missimus autem ad vos præsentem missos nostros Ioannem & Paschalem venerabiles episcopos dilectos fideles nostros, quos petimus vt pro nostro amore benigne recipiatis, & eis locum familiaritatis tribuatis, atque ea, quæ vobis de nostra parte dixerint, libentissime attendatis. Data VII. die mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Vt in Vercellensi ecclesia Conspertus creetur episcopus.

Dilecto ac spiritali filio Carolomanno glorioso regi.

MISSIMVS cum his præsentibus missis nostris hunc venerabilem diaconum nomine Conspertum, vobis, vt credimus, notum, in seruitium magnitudinis vestræ: quem petimus, vt pro nostro amore benigne recipiatis; & quia nobis ac vobis fidelis existit, rogamus excellentiam vestram, vt episcopatum Vercellensis ecclesiæ placido animo tribuatis. quatenus, Deo auxiliante, per nostram, ac vestram munificentiam episcopali dumtaxat honore potitus, nobis omnibus existere deuotior, atque fidelior possit. Data VII. die mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSELMVM EPISCOPVM LEMOVICENSEM.

Non separandum virum ab vxore, qui filium suum
necessitate vrgente baptizauit.

Anselmo episcopo Lemouicinæ ecclesiæ.

AD limina beatorum Petri & Pauli apostolorum princi-
pum hic præfens homo, nomine Stephanus orationis 30. quest. 1.
Ad limina. causa veniens, nostro præfultui suggerendo innotuit,
quod filium suum in extremo vitæ positum, nec baptisma-
tis vnda lotum, absentia scilicet sacerdotum necessitate
cogente baptizasset, eumque ipse propriis manibus reti-
nendo suscepisset, atque pro huius rei negotio notitiæ
tuæ patefacto, reuerentia tua, quasi zelo rectitudinis fla-
grans, præfatum hominem a sua iudicauerit coniuge separandum.
Quod fieri nullatenus debet, dicente scriptura
a Deo iunctam viro esse vxorem, & *quod Deus coniun-*
xii homo non separet. Vnde & Dominus in euangelio ne- Prou. 19.
iuxta 70.
Math. 19.
minem posse dimittere vxorem suam, nisi causa fornica-
tionis apertissime iubet. Quapropter & nos, tantæ aucto-
ritatis iussione præcipue freti, dicimus omittendum ef-
se, & inculpabile iudicandum, quod necessitas intulit.
Nam baptizandi hoc opus etiam laicis fidelibus, iuxta ca-
nonicam sanctionem, si necesse fuerit, facere libere con-
ceditur. Vnde si prædictus genitor filium suum corpore
morientem aspiciens, ne animam morte perpetua pereun-
tem dimitteret, sacri baptismatis vnda lauit, vt eum de po-
testate auctoris mortis & tenebrarum eriperet, & in re-
gnum Christi iam regeneratum indubitanter mitteret, be-
ne fecisse laudatur. Et idcirco cum sua vxore sibi iam olim
legitime sociata impune, quamdiu vixerint, iudicamus
manere coniunctum, nec ob hoc contra præfatas auctori-
tates diuinas aliquatenus separari debere. Data VII. die
mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CLXXXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAELEM REGEM BVLGARORVM.

Agit Deo gratias, quod legatos ad se miserit, doctrinam ecclesiasticam & canonica instituta recepturus. hortatur vt ad Romanam ecclesiam redeat. & si ei placuerit, se legatum missurum pollicetur.

Dilecto ac spiritali filio Michaeli glorioso regi Bulgarorum.

QVANTÆ pietatis & miserationis suæ largitate vos omnipotens Deus dilexerit, narrare quis sufficiat carissime fili? Quando per infusionem sancti Spiritus sui in cor vestrum vnigenitum Filium suum, per quem omnia visibilia & inuisibilia condidit, vobis clementer reuelare dignatus est; mentemque vestram claritatis suæ lumine irradiare, & de tenebris ad veram voluit perducere lucem, veræque fidei dogmate suo docere. Ipsius etiam gratia vobis reuelante, ad sedem beati Petri apostolorum principis, quæ caput, & magistra omnium ecclesiarum Dei existit, & a qua omnes reges & principes verbum veritatis acceperunt, legatos vestros, Petrum scilicet cognatū vestrum, & Ioannem atque Martinum, prædecessoris domni nostri Nicolai beatissimi præfulis tempore direxistis, vt & vos inde doctrinam ecclesiasticam atque canonica instituta reciperetis, vbi totius ecclesiæ Christus posuit principatum: quod nimirum, secundum vestram voluntatem, ab eadem sancta Romana ecclesia promeruistis. Nunc igitur vos, quasi propriam gregis dominici ouem nobis in ipso apostolorum principe commissam, vtpote carissimum filium nostrum his nostri apostolatus literis visitamus, & nostris apostolicis spiritaliter amplectimur vlnis; assidue vos cum omni populo vestro sacris orationibus nostris Domino commendantes, vt ipse, qui vobis gloriosum in terris tribuit principatum, tribuat & post mortem caeleste regnum, & gloriam sempiternam. Quapropter moneamus gloriam vestram, vt ad sanctam matrem vestram Romanam ecclesiam deuota mente, libentique animo redeatis; vt apostolorum sanctorum precibus adiuti tam visi-

* f. desjt.
quam in-
uilibiles

biles inimicos * facile superare possitis. & quia vos, vt prædictum est, multum diligimus, nostrum ad vos volumus cum sedis apostolicæ visitatione dirigere legatum, visitare que vos, sicut pastor visitat gregem domini sui sibi commissum: si tamen cognouerimus voluntatem vestram, quod nostram cupiatis recipere legationem, & apostolicam visitationem. Quod si volueritis, per hunc Ioannem venerabilem presbyterum fidelem nostrum, nobis sub certitudine literarum vestrarum remandare curate dilectissime, atque amantissime fili. Omnipotens Deus, qui vobis viam veritatis ostendit, & lumine suæ claritatis cor vestrum illustrare dignatus est, nunc & semper cum omni prosperitate & salute vos conseruare dignetur incolu- mem. Data VI. Idus Iunias, indictione XII.

EPISTOLA CXC.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SALONITANOS CLERICOS.

Monet vt ad gremium Romanæ ecclesiæ reuertantur; & electus ab eis archiepiscopus consecrationem & pallium a se, & non ab alio accipiat. vtque legato quædam verbis relatuero fidem adhibeant.

Reuerendissimis & sanctissimis episcopis Vitali Adransi, Dominico Absorensi, ceterisque episcopis Dalmatinis, seu Ioanni archipresbytero sanctæ sedis Salonitanæ, omnibusque sacerdotibus & senioribus populi habitatoribus Spalatensis ciuitatis, atque Zadarensis, ceterarumque ciuitatum.

PASTORALI solitudine moti, vos quasi oues dominicas nobis in beato Petro apostolorum principe commissas dicente Domino: *Si diligis me Simon Petre? Pæ-* Ioan. 21. *scè oues meas;* licet pro assidua gentium persecutione nunc vsque impediti, his modo apostolatus nostri literis visitare curauimus, admonentes fraternitatem vestram, vt more præcessorum vestrorum, ad sedem beati Petri apostoli, quæ caput & magistra est omnium ecclesiarum Dei, & ad nos, qui ei diuinitus præsidemus, toto animo, libentique voluntate reuerti studeatis: quatenus inde summi honorem sacerdotii, & totius institutionis ecclesiasti-

Concil. Tom. 24.

Cc ij

cæ formam sumatis, vnde parentes, ac præcessores vestros melliflua sanctæ prædicationis & doctrinæ apostolicæ potasse fluenta recolitis. Reminisci namque debetis, quanta eosdem præcessores vestros prospera euidentissime comitabantur, quando ad limina Petri cælestis regni clauigeri deuoto pectore, quasi proprii filii confluebant; & quanta postmodum nunc vsque sustinueritis aduersa, cum ab ea vos quasi alienos separare non dubitastis. Quapropter vos plurimum diligentes, non ea quæ vestra, sed vos quærentes, paterna benignitate monemus, atque hortamur, vt, sicut diximus, ad gremium sanctæ Romanæ ecclesiæ matris vestræ redire ouanter attendatis, vt electus a vobis canonicè archiepiscopus vna cum vestro omnium consensu, & voluntate ad nos veniens gratiam episcopalis consecrationis, sacrumque pallium a nobis more pristino incunctanter percipiat; vt gratiam & benedictionem sancti Petri, ac nostram habentes, a malis omnibus liberi, & bonis vniuersis repleti, & hic in præsentis sæculo gaudeatis, & in futuro cum Domino sine fine procul dubio exultetis. Porro si aliquid de parte Græcorum vel Sclauorum super vestra ad nos reuersione, vel consecratione aut de pallii perceptione dubitatis; scitote pro certo, quoniam nos secundum sanctorum patrum, decessorumque nostrorum pontificum statuta, vos adiuuare auctoritate curabimus. Quod si forte hanc nostram apostolicam admonitionem, imo canonicam præceptionem, pro nihilo ducentes ad sedem apostolicam Romanæ ecclesiæ redire, & inde secundum antiquam normam, consecrationem episcopalem sacrumque pallium recipere contempseritis, omni ecclesiastica vos communionem scitote penitus excommunicandos. Interim tamen auctoritate Dei, & sancti Petri vobis præcipimus, vt non habeatis licentiam aliunde consecrationem, palliumque recipere. Nam si feceritis, quasi transgressores, & inobedientes vos sine dubio iudicabimus. Hanc autem nostri apostolatus epistolam fraternitati vestræ per hunc præsentem Ioannem venerabilem presbyterum fidelem familiarem nostrum direximus, cui scilicet aliqua iniunximus vobis verbo tenus referenda: & ideo illi omnia quæ de parte nostra dixerit vobis, credere nullatenus dubitetis. Ipsamque epistolam, vt

ad omnium vestrum notitiam ferant, bulla nostra iussimus
in calce signari. Data x. die mensis Iunii, indictione XII.

EPISTOLA CXCI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD TRES ARCHIEPISCOPOS.

Vt Nemaufensem episcopum a monasterii cuiusdam ini-
qua inuasionem remoueat, & si non paruerit,
excommunicent.

*Rostagno archiepiscopo Arelatensi, Sigibodo archiepiscopo
Narbonensi, Roberto archiepiscopo Aquensi,
a paribus.*

VERACIVM relatione comperimus, Gibertum Ne-
maufensem venerabilem episcopum, quod quod-
dam monasterium nostrum, quod super eundem episco-
pum acquisuimus, ipse Gibertus temere inuaserit, om-
nesque res ipsius monasterii per suos homines distribuerit,
& illius monachos inde contra sacras regulas omnino ex-
pulerit. Quod tantum nobis displicuit, quantum sicut
ipse nobiscum aduertis, calcata reuerentia venerando-
rum Canonum, contra priuilegium apostolicæ sedis eum
fecisse non ambigis. Quapropter fraternitati tuæ dirigi-
mus, vt vice nostra cum confratribus & coepiscopis no-
stris iunctus, eundem Nemaufensem episcopum ad com-
mune colloquium conuocetis, & ex auctoritate nostra
conueniatis, vt ab omni inuasionem ipsius monasterii tam
se quam suos remoueat, & vltius nec res eius, nec
monachos illic Domino famulantes molestare præsumat.
Quod si ipse furda aure, quod absit, per vos monita no-
stra audierit, tunc ex auctoritate beati Petri apostoli cui
idem monasterium pertinet, simul & nostra, illum a mi-
nisterio sacerdotali excommunicando suspende, quouf-
que dum aut ab ipsa inuasionem se subtrahat, aut ad sedem
apostolicam, vel ad nostram præsentiam nobis satisfactu-
rus occurrat. Agat in his sanctimonia tua sicut illam agere
decet, vt & nos Deo laudes, & tibi gratias referamus. Da-
ta xviii. Kalendas Iulias, indictione XII.

EPISTOLA CXCII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAELEM REGEM BVLGARORVM.

De legatione ac muneribus missis gratias agit. dolet eum defecisse ab ecclesia Romana, ad quam monet vt reuertatur. ostendit Græcos Bulgarorum diocesin, cum sit Romani pontificis, contra Canones detinere.

Dilecto ac spiritali filio Michaeli glorioso regi Bulgarorum.

MVLTA regis excellentiæ vestræ gratias agimus, quia sicut carissimus filius diuino repletus amore paternitatem nostram per Functionem eximium fidelem vestrum visitare, missisque donis honorare curasti; per quem tuæ salutis incolumitatem, omniumque fidelium tuorum audientes prosperitatem, valde sumus gauisi. Nos autem, & nostris assiduis precibus ante sacratissimum beati Petri apostolorum principis corpus adstantes, & te, & omnes principes tuos, omnemque populum tuum Iesu Christo Domino semper commendare studemus, & benedicimus tibi, & omni populo tuo, omnique regno tuo, vt & a visibilibus, & inuisibilibus hostibus liberatus, Deique auxilio adiutus, inimicorum tuorum semper victor existas, & ad palmam supernæ vocationis gloriosus pertingas. Vt ipse, qui gratiæ suæ largitate & regnum tibi terrenum concessit, & illuminando oculos mentis tuæ viam veritatis ostendit, & de tenebris ad veram lucem perduxit, vsque ad finem in eadem sancta fide, & bonis operibus perseuerantes saluos & incolumes dignetur perducere, vt post finem præsentis vitæ, per intercessionem sanctorum apostolorum Petri & Pauli, regnum valeas cæleste percipere; in quo illa omnia bona, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, cum sanctis omnibus simul accipias, quæ diligentibus se, ab origine mundi præparauit omnipotens Dominus. Sed non modica nos tristitia, o fili carissime, repleuisti, quia sedem beati Petri cælestis regni clauigeri, qui tibi in manifesta visione apparuit, & opportunum auxilium præbuit, reliquisti; cum ipsa sedes caput, & magistra sit omnium ecclesiarum Dei,

ad cuius auctorem beatum Petrum a Domino dictum est: *Pasce oves meas*, & cui traditæ sunt clauæ regni cælorum, Ioan. 21. vt quæcumque ligauerit super terram, ligata maneant & in cælis: & quæcumque soluerit super terram, sint soluta & in cælis. Matth. 16. Reuertere iam fili amantissime ad sanctam matrem tuam Romanam ecclesiam, quæ te religioso vtero genuit, & per quam totius religionis, & iustitiæ formam sancto prædecessore nostro Nicolao præfule mittente, suscepisti; & quæ omnium gentium retinet principatum, & ad quam totius mundi, quasi ad vnam matrem, & vnum caput, conueniunt nationes. Noli amplius deserere matrem tuam, quia illa tui non obliuiscitur: quin potius quasi vnicum diligit, & semper memoriam tui coram Domino facit. Non enim licitum fuit Græcis alterius parochiam usurpare, sanctis hoc patribus apertissime prohibentibus. Et idcirco ipsi contra Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, nostras retinent dioceses. Quos si pro tuo nobis non esset amore, iam per apostolicæ sedis sententiam inde compelleremus exire. Data vt supra.

EPISTOLA CXCIIL.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD ANASTASIVM ABBATEM.

Præcipit vt cellulam Gauderico episcopo reddat.

Anastasio religioso abbati.

MONEMVS religionem tuam, & expresse præcipimus, vt omni remota occasione, & dilationis inuentione cellulam sancti Valentini in Sabinis positam, quam a Gauderico venerabili episcopo abstulisti, ei continuo reddas, vsque in nostram præsentiam, vt nec suum laborem perdat, nec pro eo, quod ex hinc nos adiit, sibi obesse, quin potius prodesse cognoscat: quod etiam tibi faciendum per præsentem cubicularium nostrum mandamus, vt aliter nullo modo facias: cum autem te nobis exhibueris, si merito sua negligentia fortasse ipsam cellulam amisit, nos eum contra iustitiam defendere nolumus; sicut nec illum innocentem perpeti damna permittimus. Data vt supra.

Hortatur, vt omnem falsam doctrinam reiiciens, in Romana ecclesiæ fide maneat. miratur Methodium aliter, quam fuerat professus, docere: & propterea a se vocatum fuisse significat.

Tuentaro de Marauna.

SCIRE vos volumus, quia nos qui per Dei gratiam beati Petri apostolorum principis vicem tenemus, pio amore vos quasi carissimos filios amplectimur, & paterna dilectione amamus; nostrisque assiduis precibus vos omnes Iesu Christo Domino commendamus, orantes semper pro vobis, vt Deus omnipotens, qui corda vestra illuminauit, & ad viam veritatis perduxit, in bonis operibus confirmet, & vsque ad finem in recta fide bonaque actione decoratos vos, atque incolumes dignetur perducere. Quod autem, sicut Ioanne presbytero vestro, quem nobis misistis, referente didicimus, in recta fide dubitetis; monemus dilectionem vestram, vt sic teneatis, sic credatis, sicut sancta Romana ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit, tenuit, & vsque in finem sæculi tenebit, atque per totum mundum quotidie sanctæ fidei verba rectæque prædicationis semina mittit, & sicut antecessores nostros sanctos videlicet sedis apostolicæ præfules, parentes vestros ab initio docuisse cognoscitis. Si autem aliquis vobis, vel episcopus vester, vel quilibet sacerdos aliter annuntiare aut prædicare præsumpserit, zelo Dei accensi omnes vno animo, vnaque voluntate doctrinam falsam abiicite, stantes & tenentes traditionem sedis apostolicæ. Quia vero audiuius, quia Methodius vester archiepiscopus ab antecessore nostro Hadriano scilicet papa ordinatus, vobisque directus, aliter doceat, quam coram sede apostolica se credere verbis & literis professus est valde miramur: tamen propter hoc direximus illi, vt absque omni occasione ad nos venire procuret; quatenus ex ore eius audiamus, vtrum sic teneat & credat, sicut promisit, aut non. Data vt supra.

EPI-

EPISTOLA CXCIV.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD METHODIVM ARCHIEPISCOPVM
 PANNONIENSEM.

Præcipit vt ad se veniat, vt de eius doctrina cognoscere
 possit. Missas Sclauonica lingua celebrari
 prohibet.

Reuerendissimo Methodio archiepiscopo Pannoniensis ecclesiæ.

PRÆDICATIONIS tuæ doctrinis populum Domini tibi quasi spiritali pastori commissum saluare instrue-
 reque cum debeas, audiuius, quod non ea, quæ sancta
 Romana ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit, &
 quotidie prædicat, tu docendo doceas, & ipsum populum
 in errorem mittas. Vnde his apostolatus nostri literis tibi
 iubemus, vt omni occasione postposita, ad nos de præsen-
 ti venire procures, vt ex ore tuo audiamus, & cognosca-
 mus vtrum sic teneas, & sic prædices, sicut verbis & lite-
 ris te sanctæ Romanæ ecclesiæ credere promisisti, aut non;
 vt veraciter cognoscamus doctrinam tuam. Audimus et-
 iam quod Missas cantes in barbara, hoc est, in Sclauina lin-
 gua; vnde iam literis nostris per Paulum episcopum An-
 conitanum tibi directis prohibuimus, ne in ea lingua sacra
 Missarum solennia celebrares; sed vel in Latina, vel in
 Græca lingua, sicut ecclesia Dei toto terrarum orbe diffu-
 sa, & in omnibus gentibus dilatata cantat. Prædicare ve-
 ro, aut sermonem in populo facere tibi licet, quoniam
 Psalmista omnes admonet Dominum gentes laudare, & *Psal. 116.*
 Apostolus: *Omnis, inquit, lingua confiteatur, quia Dominus Ie-* *Philipp. 2.*
sus in gloria est Dei Patris. Data vt supra.

Arguit quod sedi apostolicæ obediens non fuerit, eiusque legatos iniuriose tractarit, & excommunicatus Missas celebrarit. Ideo monet, vt ad Synodum se purgaturus quamprimum vel per se, vel per legatos accedat.

Ansperto archiepiscopo Mediolanensi.

TANTIS, heu proh dolor! transgressionibus inueniris obnoxius, quantis nullus de ecclesia Mediolanensi aliquo modo est inuentus: in primis quod nostri operis, atque laboris noluisti socius esse ac particeps, sed apostolicæ sedi proterue, inobedienter, ac procaciter resulcasti; deinde legatos nostros Ioannem Ticinensem, & Vualpertum Portuensem episcopos e latere nostro ad te directos non suscipiens, præ foribus portæ diu tibi nostræ commonitionis verba facientes, quatenus nobis, aut per te, aut per legatum tuum, tuam more prædecessorum tuorum condignam obedientiam exhibere debuisses, irreuerenter stare fecisti; nullamque illis reuerentiam, vel auditum accommodare dignatus es: sed sicut aspis furda contra caritatis affectum viscera cordis & aures valide obturasti. Pro quibus, & his similibus te tamdiu communionem priuauimus, Missarumque celebratione, donec nobis occurreres, & aut per te, aut per vicarium tuum cuncta errata corrigeres, & sic te demum personaliter in nostrum consortium admitteremus. Sed in despectum, & iniuriam patrum Canonum excommunicatus a nobis, sacrum ministerium agere, Missamque celebrare præsumpsisti; de quo solícite volumus parcere tuæ senectuti perquirentes: sed adeo verum esse deprehendimus, vt * præsentium videretur, videlicet presbyter lator non fuerit ausus coram collegio coepiscoporum pro vobis hoc satisfacere. Quapropter, quia

Nicæn. c. 5. Domino auxiliante, secundum statuta Canonum circa autumni tempus Synodum sumus celebraturi, ad quam te

volumus omni occasione postposita sine mora venire, aut legatos dirigere: & dum, Christo opitulante, perpetrata transgressionis purgaueris, te in communionem omnimodis recipiemus. Data vt supra.

EPISTOLA CXCVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM REGEM.

Gratias agit de propensa voluntate erga Romanam ecclesiam. hortatur vt ad eam a Paganorum incurfionibus defendendam veniat; eique tacite imperium pollicetur.

Dilecto ac spiritali filio Ludouico glorioso regi.

VESTRÆ regię serenitatis mellifluis relectis apicibus, quos per Astaldum insignem comitem vestrum nobis mandastis, quantam deuotionem, ac sincerissimam voluntatem exaltandi & defendendi ecclesiam Dei, more videlicet parentum vestrorum gloriosissimorum imperatorum habeatis, luce clarius nouimus. Vnde valde gauisi existentes, maximas excellentiæ vestræ agimus gratias, quia nobis inter tot angustias, & persecuciones, quas a Paganis assidue supra modum patimur, vestræ inuictæ potentæ auxilium, defensionisque solatium pia dumtaxat animi deuotione conferre omnimodis cupiatis. Ideo fili carissime, nostræ apostolicæ admonitioni aurem clementiæ vestræ vt accomodetis, obnixè precamur, vt citius nobis vestro potenti brachio subuenire studeatis: quatenus sanctam Dei ecclesiam in magna nunc fluctuatione positam, ad portum salutis, & tranquillitatis efficaciter perducatis, & terram perditam per vos, Deo propitio, ad pristinam reuocetis incolumitatem, vt ex hoc, & apud omnipotentem Dominum dignam valeatis mercedem recipere, & in præfenti sæculo laudabile nomen omnimodo acquiratis. Quapropter scitote pro certo, quia nullus parentum vestrorum tantam gloriam, & exaltationem a præcessoribus nostris percepit, quantam nos vobis, si veneritis, totis multipliciter viribus desideramus impendere. Porro de hoc, quod mandastis, vt pro euen-

Concil. Tom. 24.

Dd ij

tu regni Ludouici piæ memoriæ nepotis vestri præpediti existatis, pro multo, quod circa vos videndi desiderium habemus, turbati manemus; sed vestra sibi benignitate petimus, vt omni cura remota, pro amore Dei, & sanctorum apostolorum Petri, & Pauli, nostræ petitionis sollicitudinem pio pectore vestro alacriter assumatis: vt sicut sedes apostolica, quæ caput est omnium ecclesiarum Dei, vos magno desiderio, quasi vnicum & carissimum filium præstolatur, vestra speciali visione celeriter perfruatur: quoniam si, Deo fauente, Romanum sumpseritis imperium, omnia vobis regna subiecta existent. Nam si pleniter sciretis quanta nos vndique mala, quæ pro multitudine scribere nequiuimus opprimunt, & affligunt; tantum in vestra cognoscimus sapientia, quod per vestram magnitudinem iam maneremus defensi. Deus te incolumem custodiat carissime fili. Data supra.

EPISTOLA CXCVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AIRARDVM ARCHIEPISCOPVM AVSCENSEM,

EIVSQVE SVFFRAGANEOS.

Hortatur ad deprauatos populi mores corrigendos, præcipue incesta matrimonia. ne quis relicta vxore aliam ducat, aut simul cum vxore concubinam habeat vt res immobiles ecclesiæ nemo sibi vsurpet, & vt clerici sub episcopi sint potestate.

Reuerentissimis & sanctissimis, Airardo archiepiscopo, & Inuolato Conuenensi, Vvainardo Conserano, Sarstono Bigorrensi episcopis.

MULTAS præuaricationes contra totius Christianitatis religionem, atque sanctorum patrum venerabiles sanctiones, his vestris in partibus a prauis fieri Christianis veridica multorum relatione didicimus. Quos vero nec piæ admonitionis vestræ blandimento, nec debita excommunicationis vinculo, nec etiam apostolicæ constitutionis verbo, aliquatenus a tantorum malorum operum infestatione ac perpetracione prohibere, nec peni-

tus valetis compefcere. Et ideo dolemus pariter vobiscum, fratres mei, super temeritate populi talia præsumentis, & nullam ex his pœnitundinem fructuosam in præfenti agere volentis, veftramque falubrem correptionem pro nihilo ducentis. Igitur quia nostro apoflolarui humiliter fuggeffiffis, vt apoflolica fulti auctõritate, populum grauem & plenum iniquitate libere poffetis corrigere; quando ex diuino eloquio docemur, vt aliquando conuerfi fratres nostros aliqua fœculi fluctuatione inefficaces confirmare debeamus; vos cum Doctore gentium conuenimus dicentes, corripite inquietos, confolamini pusillanimes, arguite peccantes, obfecrate proteruos, & increpate inique agentes, cum omni imperio. Vobis namque populus ipfe ficut grex ouium Domini pafioribus eft commiffus: & nifi eos ita nunc temporalis increpatione correxeritis, vt fpiritu falui fint in die Domini noftri Iefu Chrifti, fanguis eorum de veftris procul dubio manibus requiretur. Sin autem vobis annuntiantibus non obedierint, ipfi in fuis iniquitatibus deficient, vos vero animas veftras liberaffis. Præterea vnum valde illicitum & execrabile malum contra venerabilia fanctorum patrum decreta eorundem veftros parochianos committere audimus: hoc eft vt nulla generis confanguinitate cuftodita, nulla propinquitatis parentela obferuata, vnusquifque fuam propinquam in quocumque fuerint gradu, accipiat vxorem, atque inceffo & nefario fe coniugio copulent. Quod licitum facere Chriftianis non eft, dum vfque fe generatio cognouerit. Vnde fanctiffimi prædeceffores noftri, Stephanus videlicet, Eugenius, atque Leo, fynodali decreto tale nefandum coniugium fieri prohibuerunt, dicentes: vt confobrinam, neptem, nouercam, fratris vxorem, vel etiam quamlibet de propria cognatione, nullus præfumat fibi in coniugio copulare: quia fcriptum eft in lege Domini: *Turpitudinem vxoris patris tui, fiue vxoris fratris tui, atque fõroris tuæ non reuelabis. turpitudinem enim tua eft.* Et fi Deus Hebraico populo ante incarnationem vnigeniti Filii fui hæc feruanda mandauit, quanto amplius nos, qui Chriftianæ religionis documenta tenemus, ab illicitis connubiis obferuare debemus, ne demerfi in voraginem ignis æterni concrememur incendio? Si quis vero in hoc nefario coniugio inuentus in

eo permanere voluerit, aut nunc ab vxore solutus hoc agere tentauerit, sciat se auctoritate apostolica anathematis vinculo esse innodatum, & nullus sacerdos illi tribuat communionem: & si inclinatus ab illicita se copula diuiferit, pœnitentiæ submittatur, vt sacerdos loci confiderauerit. Hoc etiam cum illis pariter iubemus, vt nullus propriam relinquat vxorem, & illa viuente alteram sibi sociare præsumat; nec liceat ei vno tempore duas habere vxores, vxoremve & concubinam. Iubemus etiam, vt nulli sacerdotum, nullique laicorum liceat res immobiles sub qualibet occasione a piis & venerabilibus locis subtrahere, & in proprio vsu habere. Qui vero præsumpserit, canonicis subiaceat correctionibus. Statuimus etiam, vt omnes presbyteri & clerici sub proprii potestate consistant episcopi, & nihil sine ipsius conscientia gerant, secundum regulam a patribus constitutam. Si quis sane sacerdotum aut clericorum aliter agere præsumpserit, a suo canonicè redarguatur episcopo: laicus quoque, si de potestate episcopi clericum quemlibet subtrahere præsumpserit, excommunicatus existat. Hæc, fratres carissimi, pro vestra supplicatione & honorificentia in auctoritatem habenda descripsimus vobis: quatenus his nostræ constitutionis muniti præceptis, digna Deo nostro possitis securiter deferre obsequia, debitasque persolvere laudes. Optamus sanctitatem vestram in Christo bene valere. Data Idibus Iuniis, indictione xii.

EPISTOLA CXCIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BASILIVM, CONSTANTINVM,
ET ALEXANDRVM IMPERATORES.

Imperatorum precibus commotus, vt pax sit ecclesiæ Constantinopolitanæ, dispensat cum Photio, vt in Ignatii locum Constantinopolitanæ ecclesiæ patriarcha subrogetur, statuens ne deinceps quisquam ad patriarchalem dignitatem, nisi per gradus ecclesiasticos ascendat. iubet patriarcham Constantinopolitanum Bulgarorum diocesin sub ecclesiæ Romanæ iurisdictione relinquere. monet omnes vt patriarchæ debitum præstent obsequium. præcipit vt ad ecclesiæ communionem eos, qui a Methodio, & Ignatio initiati fuerant, admittant. excommunicat illos, qui cum Photio noluerint communicare.

*Dilectissimis ac excellentissimis spiritalibus filiis nostris Basilio,
Constantino, & Alexandro, gloriosissimis
imperatoribus semper Augustis.*

INTER claras sapientiæ & mansuetudinis vestræ laudes, o Christianissimi principes, aliquod cum puriore luce summæ deuotionis longe lateque resplendet, quod amore fidei, quod caritatis studio, disciplinis ecclesiasticis edocti, Romanæ sedi reuerentiam more prædecessorum vestrorum piissimorum imperatorum conseruatis, & eius cuncta subiicitis † auctoritati: ad cuius auctorem, hoc est apostolorum omnium principem, Domino loquente, præceptum est: *Pasce oues meas.* Quam esse vere omnium ecclesiarum Dei caput, & beatorum patrum præcipuæ regulæ, & orthodoxorum principum statuta declarant, & pietatis vestræ reuerendissimi apices attestantur. Nihil est enim, quod lumine clariore præfulgeat, quam pia deuotio, & recta fides in principe. Et quia pontificii nostri reuerentiam hoc ardore mentis, hoc religionis studio luculenter vestris mellifluis literis exornatis: id nos ratione, seu temporis necessitate inspecta, cum sedis apostolicæ nobis commissæ consensu & voluntate perficere iure apostolico decet.

Hæc epistola a Photio est corrupta, locis infra designatis.

† Ista de auctoritate Romanæ ecclesiæ Photius in sua translatione non posuit. Ioan. 21.

Igitur petistis a nobis, quatenus sede apostolica suæ pandente viscera pietatis, Photium reuerendissimum in patriarchatus honore, in summi sacerdotii dignitate & in ecclesiastici collegii societate reciperemus, nostræq; communionis participem faceremus, ne ecclesiam Dei tanto iam tempore perturbatam pateremur amplius manere diuisam, scandaloque commotam. Nos itaque serenitatis vestræ preces congrua ratione admittentes, quia † Ignatium piæ memoriæ patriarcham de præsentī vita iam migrasse cognoscimus: temporis ratione perspecta, hoc modo decernimus ad veniam pertinere, quod nuper de ipso Photio licet ipse absque consultu sedis nostræ officium sibi interdictum † usurpauerit, gestum constat fuisse.

† Nomen Ignatii sustulit Photius, alia at-
textens.

† Mutauit hæc in contrarium sensum Photius, ut vim passum se recepisse hanc sedem ab imperatoribus dicat.
Geladius epistola 6.

Necessitatis tempore locum habet dispensatio.

Epistola 27.

Photius restituitur.

Nos statutis apostolicis non præiudicantes, nec beatorum patrum regulas resoluentes, quin potius earum auctoritatibus freti, qui Nicæni Concilii capitulo secundo aperitissime dicunt: Quoniam plura ante per necessitatem, aut alias cogentibus hominibus aduersus ecclesiasticam facta sunt regulam. Hinc & Geladius papa dicit, quod ubi nulla perurget necessitas, constituta patrum inuiolata seruentur. Et sanctus Leo eodem spiritu præcipit, omittendum esse, & inculpabile iudicandum, quod necessitas intulit. Inde & Felix præsul, decessor noster in sua decretali epistola voce consona dicit, aliter tractandam esse necessitatis rationem, & aliter voluntatis. Inde etiam sanctum Concilium apud Africam gestum capitulo trigesimo quinto iubet, ut clerici Donatistarum in ecclesia, propter ecclesiæ pacem & utilitatem, si correcto consilio ad catholicam unitatem transire voluerint, si hoc paci Christianæ prodesset visum fuerit, in suis honoribus suscipiantur, non ut Concilium quod in transmarinis partibus de hac re factum est, dissoluatur, in quo videlicet Concilio statutum est, ut ordinati in parte Donati, si ad catholicam partem transire voluerint, non suscipiantur in honoribus suis. De hoc etiam beatus papa Innocentius dicit capitulo quinquagesimo quinto, quod ii qui a Bonoso hæretico ordinati sunt, propterea sint recepti, ne scandalum remaneret ecclesiæ.

Nunc itaque aliis patriarchis, Alexandrino videlicet & Antiocheno & Ierosolymitano, atque omnibus archiepiscopis, metropolitibus, episcopis & sacerdotibus, cunctoque

Et quoque clero Constantinopolitanæ sedis, qui de ordinatione B. Methodii & Ignatii reuerendissimorum patriarcharum existunt, vna voluntate, parique voto consentientibus, eundem † Photium satisfaciendo, misericordiam coram Synodo secundum consuetudinem postulantem, in vera dilectione fratrem, in pontificali officio comministrum, [atque coram Synodo misericordiam quærendo,] in pastoralis magisterio confacerdotem, pro ecclesiæ Dei pace & utilitate, amodo, Christo fauente, recipimus & habemus.

Quia & vos Christianissimi imperatores Augusti, qui sanctæ reipublicæ clementissimo affectu gubernatis imperium, pro Christo fungi legatione videmini, dum pro pace rogatis ecclesiæ, & nos † quibus, secundum Apostolum, omnium ecclesiarum Dei sollicitudo incumbit, controuersiam aliquam in ecclesia Dei amplius remanere nolentes: hunc ipsum patriarcham cum omnibus siue episcopis, siue presbyteris, seu ceteris clericis & omnibus laicis, in quos iudicii fuerat censura prolata, ab omni ecclesiasticæ sanctionis vinculo absoluiimus, sanctæque Constantinopolitanæ ecclesiæ iudicamus recipere sedem, dominicque gregis esse pastorem, illa scilicet potestate fulti, quam ecclesia toto orbe diffusa credit nobis in ipso apostolorum principe a Christo Deo nostro esse concessam, eodem Salvatore beato Petro apostolo præ ceteris specialiter delegante: *Tibi dabo clauis regni cælorum, & quæcumque ligaueris super terram, erunt ligata & in cælis: & quæcumque solueris super terram, erunt soluta & in cælis.* Sicut enim ex his verbis nihil constat exceptum, sic per apostolicæ dispensationis officium, & totum possumus procul dubio generaliter alligare, & totum consequenter absoluere, præcipue cum ex hoc magis præberi cunctis oporteat apostolicæ miserationis exemplum.

Nam & legati sedis apostolicæ ab antecessore nostro Hadriano videlicet almifico præfule Constantinopolim directi, Synodo ibidem peractæ vsque ad voluntatem sui pontificis vigilantissimo studio subscripserunt nec ab apostolico manere: quia sedes beati Petri cælestis regni clauigeri potestatem habet, ligata qualibet pontificum congrua æstimatione absoluere. Quippe cum constet multos iam patriarchas, hoc est, Athanasium & Cyrillum

Concil. Tom. 24.

Ec

† Omnia ista
deleuit
Photius, de
venia co-
ram Syno-
do petenda.

2. Cor. 5.
2. Cor. 11.
† Omnia
ista a Photio
sunt præter-
missa vsque
ad sequens
caput.

Matth. 16.

Alexandrinus, Flavianum & Ioannem Constantinopolitanos, & Polychronium Ierosolymitanum synodice damnatos per apostolicæ sedis postmodum absolutionem restitutos incunctanter fuisse.

Eo tamen tenore ista statuentes, apostolica dumtaxat auctoritate & sanctorum patrum venerabilibus institutis decernimus, vt post huius patriarchæ obitum, nullus de laicis vel curialibus in patriarchatus eligatur vel consecratur honore, nisi de cardinalibus presbyteris & diaconibus Constantinopolitanæ sedis, secundum sacros Canones spiritu Dei conditos; & totius mundi reuerentia consecratos; quia nec præpropere contra Canones ecclesiasticos, decretaque maiorum cito quilibet lector, cito acolytus, cito diaconus, cito sacerdos vel episcopus fiat: qui in minoribus officiis sic diu perdurent, & vita eorum pariter & obsequium comprobetur, vt per tempora a maioribus instituta, comprobatis prius moribus, & bonæ vitæ meritis refulgentibus, ad summum sacerdotium postmodum veniant. Quoniam non est subito præripiendum vel vsurpandum, quod vita diu probata meretur accipere. Nam si in quibuslibet ecclesiæ gradibus prouidenter curandum est, vt in Domini domo nihil sit inordinatum; quanto magis elaborandum est, vt in electione eius qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non sit in capite; & inde fiet, vt omnis ecclesiastica disciplina resoluatur, omnis ordo turbetur. Et ideo hoc, quod nos modo pro ecclesiastica vnitatem & pace, quam Christus Dominus noster nobis dedit habendam, vtcumque patimur esse veniale, inultum postmodum esse non poterit.

Bulgari sub
Romanam
dioccesin re-
uocantur.

Hoc etiam modo ista, excellentiæ vestræ precibus moti, fieri iubemus, si ipse patriarcha Bulgarorū dioccesin, quam piæ memoriæ Nicolaus præcessor noster, Michaelis ipsorum rege petente, apostolicis doctrinis docuit, & per venerabiles episcopos suos lauit vnda baptismatis, omnique ecclesiastica regula & disciplina prout oportebat instruxit; amodo suo iuri vindicare, vel remittere nullo modo præsumpserit, nec aliquam cuiuscumque honoris ibidem ordinationem fecerit ibidem sunt illicite ordinati episcopi

vel sacerdotes archiepiscopo, vel episcopis qui ibidem videntur existere sacrum pallium quo inter sacra Missarum solennia vti pontificibus solitum est, ipse patriarcha mittere præsumpserit.

Porro pro tantis perturbationibus, quibus ecclesia vestra longo iam, tempore manet turbata vestra Augustali pietati obnixè suggerimus, vt Constantinopolitanum patriarcham digno honore venerantes, quasi patrem spiritalem, & vtpote inter vos & Deum mediatorè præcipuum, diuina vobis, per quæ ad regnum perueniatis æternum, sedule annuntiantem, pio semper affectu colatis, & vt condecet in omnibus honoretis: quia pro temporali, quem illi exhibetis, honore, vos & hic temporalem honorificentiam habebitis, & in æternum multiplicem procul dubio recipietis ab illo nempe, qui glorificantes se glorificare testatur. Nec eorum verba falso prolata, qui scandalorum zizania super conspicuam segetem Domini seminare non cessant, vestra imperialis dignetur audire maiestas, nec pro talium susurrationibus hominum, qui semper student scindere vnitatem Dei, vestem Domini, ecclesiam Christi, quique linguis suis semper dolose agere non cessant, venenum aspidum portantes sub labiis suis, animum clementiæ vestræ aduersus eum aliquatenus commoueatis, & summum sacerdotem vestrum Dei prouidentia in ecclesiæ Christi regimine constitutum sic facile exhonoretis, quod nimirum sancto vestro imperio valde inhonestum & indecens esse videatur.

Præterea mandamus etiam vt omnes episcopos & sacerdotes, seu cuiuscumque ordinis clericos, qui de consecratione Ignatii bonæ memoriæ patriarchæ consistunt, siue in ipsa regia vrbe manentes, siue alicubi extra, longe seu prope retrusos, clementi animo ad gremium & vnitatem sanctæ ecclesiæ reuocetis, & vlnis extensis paterno affectu recipiatis & amplectamini, propriasque vnicuique illorum iubeatis reddere sedes: vt sicut vna est fides, vnum in nobis baptisma, & omnes vnum sumus in Christo; ita & isti qui ad vnitatem & societatem ecclesiæ Dei, & corporis Christi redierint, & id ipsum dicentes, perfectiq; existentes in eodem sensu, in eadem scientia, vnus grex efficiantur, & vnus pastor; nec audeant amplius dicere: *Ego quidem sum Cephæ*, 1. Cor. 1.

Concil. Tom. 24.

E c ij

Photii nima laus

1. Reg. 2.

Psal. 13.

Recipiendi qui ab Ignatio fuerunt ordinati.

ego Pauli, ego autem Apollo, sed vnius Christi veri Dei nostri, qui est pax nostra & fecit vtraque vnum, veniensque caelestia cum terrenis pacificare dignatus est. Qui idcirco semel pro peccatis nostris mortuus est, vt filios Dei qui erant dispersi, congregaret in vnum. Nec enim poterit vnitatis eorum firma esse compago, nisi eos ad inseparabilem soliditatem vinculis caritatis astrinxerit: quatenus, Deo fauente, absque omni perturbatione, vobis regnantibus salui & securi persistentes, pro salute vestra & pro statu reipublicæ, iugibus semper votis Dominum valeant deprecari.

Excommu-
nicantur
qui cum
Photio
communi-
care nolūt.

Quod si forte quidam extiterint cum eodem patriarcha communicare nolentes, admoneantur secundo & tertio, vt sanctæ ecclesiæ se vnire procurent. Quod si acquiescere noluerint, in sua pertinacia manere volentes, sacra eos communionem, his præsentibus missis nostris vna cum Synodo, iussimus priuari, quousque ad suum redeant patriarcham, & ad sanctæ ecclesiæ vnitatem, cum præcipue ipsi episcopi a nobis sint canonice excommunicati. Et ideo si eos in consortium suum receperit, aliquamve cum eis communionem habuerit, simili modo eundem patriarcham cum ipsis episcopis ecclesiastica communionem iudicamus esse priuatum. Data mense Augusto, die decima sexta, indictione XII.

Missæ per Petrum presbyterum.

NOTÆ.

^a *Epistola.*] Qua occasione hanc de Photii absolutione & restitutione epistolam pontifex scripserit, diximus supra in notis ad vitam Ioannis papæ VIII. circa annum Domini 879. Hæc in codice Vaticano charactere Longobardo exarato, atque iam haud pridem, sed mendose nonnihil cuso, scripta est.

Summa plane Dei prouidentia factum est, vt eiusmodi Ioannis octauæ papæ literæ in nostrum vsque tempus in eius regesto, siue vt dicunt vulgo, registro integræ seruentur, nec sicut aliorum plurimum pontificum epistolæ perderentur: vt ex his etiam sicut ex Nicolai & Hadriani epistolis Photius millies possit redargui imposturæ, & falsitatis conuinci. Ad vsitatam impostor artem rediit falsandi literas Romanorum pontificum, & fingere noua scripta: nam præter ea quæ plus satis de ipso dicta sunt sub Nicolao & Hadriano pontificibus, & in Synodo vniuersali sunt proclamata, nouæ rursus ab impostore prodire falsitates: vt plane acciderit de his Ioannis papæ literis, quod de suis ab eodem Photio falsatis, Nicolaus in epistola ad Michaellem imperatorem exclamat, cum ait: *Ex his*, inquit,

quæ ibidem ex ea lecta sunt, nonnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiuntur, & per omnia talis a vobis effecta est, vt aut nihil aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri nostri Ignatii disposuisse causa videamur. Hæc tunc Nicolaus, quæ etiam nunc ab ipso Ioanne repetenda essent, si viuens videre potuisset, vt Nicolaus, quomodo suas missas Constantinopolim literas Photius addendo, minuendo, atque mutando, male, pessimeque habuisset.

Sed quorsum hæc ipse ? dices. Voluit scelestus quasi ex Ioannis papæ literis non solum suam restitutionem firmam, roboratamque monstrare; sed & falsatis illis probare etiam auctoritate eiusdem pontificis octauam Synodum œcumenicam esse damnatam; probatam vero recentem ab ipso aduersus eam Constantinopoli celebratam, octauamque pariter nominatam in abolitionem legitimæ octauæ œcumenicæ sub Hadriano pontifice celebratæ. Ex quo grande malum illud euenit, vt pro germana octaua, a Græcis maxime, accepta sit Synodus Photiana; vt factum inter alios a Zonara est videre, qui in sua Canonum collectione & interpretatione posuit loco octauæ œcumenicæ Synodum Photianam sacrilegam, quam ipsam & Theodorus Balsamo vniuersalem appellat, cuius & tres Canones recitat: sic & reliqua Græcorum schismaticorum colluies. Tu igitur, lector, hic, amabo te, sede arbiter veritatis, atque ex literis Ioannis papæ in Græcum a Photio redditis & recitatis in secunda actione suæ Pseudosynodi, reuocatis vero ad Latinitatem a Friderico Metio origine Græco, sed pietate catholico atque fide Latino, modo ob virtutum atque doctrinæ præstantiam creato Thermanum episcopo, veteratoris malas artes intellige. Extat ipsa integra Photiana Pseudosynodus Græce in scripto codice bibliothecæ Columnensis, quæ fuit Cardinalis Sirleti, nota numeri quadragesimi primi, in quo sub actione secunda eadem epistola Ioannis papæ recitatur ad imperatorem scripta, adeo mutata, vt vix quis cognoscat eandem esse Ioannis, quam nuper recitatam audisti. sic enim se habet:

Ioannes seruus seruorum Dei, serenissimis dilectis filiis nostris spiritalibus & Deo caris Basilio, Leoni, & Alexandro victricibus imperatoribus & æternis Augustis.

PVRITAS & splendor vestræ rectæ fidei, & sapientia & morum probitas & benignitas perspecta, o Christianissimi & maximi imperatores Romanorum, luminum instar in medio terræ micantes vsque ad omnes fines, ad quos vniuersus orbis, extenduntur & splendent. Non enim sola recta fide præstantes, in aliis rebus vos oscitanter habetis, sed potius super vestram irreprehensibilem fidem

Ferre totum principium a Photio immutatum: quod enim visum sit exile præconium imperatoris, voluit illud gloriosius prædicari.

E c iij

superædificatis non lignum aut herbam, aut arundinem, sed preciosos lapides, aurum & argentum, & vt breuiter dicam, omnia alacri studio perficitis, quibus cognoscitis Deo rem gratam facere. Nihil vero Deo gratius esse dignoscitur, quam vt vniuersæ eius ecclesiæ quascumque sol respicit, recta fide & mutua inter se dilectione & caritate viuentes, illi singulis diebus gratias agant. Quapropter hanc vnionem etiam in vestra Dei ecclesia conspici & vigere vos percipientes, Romanam sanctam ecclesiam per vestros legatos, & sacras literas adiutricem assumpsistis, pro certo habentes, eam vobis futuram præsto ad id quod optastis. Neque vos primi id agere cœpistis, vt hanc rem excogitaretis, sed vestigiis prædecessorum vestrorum in hærentes; in quam schola, quarere est etiam dignum: a principe videlicet apostolorum Petro, quem Dominus omnium ecclesiarum caput constituit, inquit illi: *Pasce oues meas*; nec non a sacris & orthodoxis sanctorum patrum decretis atque doctrinis, quemadmodum sacræ & piæ vestræ literæ testantur: id vero propterea facitis, quo magis vestræ fidei firmitas celebrata eluceat, & erga Deum dilectio sincera & efficax patefiat.

Ioh. 21.

Nihil enim aliud aptius & dignius contingere potest illis qui in maximis dignitatibus & principatibus sunt constituti, quam rectæ fidei splendore, & Dei dilectione præstare contendere; & curare vt omnes, qui cum eadem fide Deum venerantur, dilectionis etiam vinculo vniantur, & constringantur. Quapropter vestris literis obsequentes nos, & mellifluis verbis deliniti, ignis instar accensi, cum vniuersa nostra sanctissima Romanorum ecclesia, vnanimis & concordis surreximus ad ea omnia quæ a vobis scripta sunt, prompto & alacri animo peragenda. Scripsistis nobis, noster dilecte fili, vt nostra apostolica viscera misericorditer aperiremus, & omnes quotquot fuerint, qui in vestra ecclesia vel propriis chirographis, vel alio quouis pacto præuaricati sunt, & canonicis censuris obnoxii sunt effecti, reciperemus, & pacis & vnionis curam haberemus. Quin etiam ante omnia Photium religiosissimum episcopum nostræ communionis heredem & participem, & comministrum facientes, ad magnum episcopatus culmen, & dignitatem patriarchalem iterum constitueremus,

ne ecclesia Dei multo tempore schismatum Deo exosorum, & malorum scandalorum fluctibus agitata permaneat.

Nos vero vestra serenitatis preces accipientes, ut rationales & iustas & Deo acceptas, & tempus iam præsto esse, quod antea quærebamus, & inuenire, Deum precabamur; rationi etiam congruum censentes, ecclesiam Dei tranquillam reddere: misimus propterea † legatos qui vestram perficerent voluntatem. Et licet pietas vestra Photio vim inferendo nos præuenit, in illo restituendo videlicet, antequam nostri legati isthuc venissent: hæc tamen nos supplemus non auctoritate nostra, licet hoc etiam facere possimus, sed apostolicis constitutionibus & sanctorum patrum decretis horum demonstrationem afferentes, neque ecclesie regulas iamdiu traditas soluentes, sed eas in quibuscumque, dum harum nimis exacta & immutabilis obseruantia seruatur, diuellit, & destruit totam compagem corporis ecclesie, ad quod conducit trahentes, ab ipsamet ecclesia edocti. Secundus enim Canon Nicænae Synodi hæc habet: Quoniam frequenter vel a necessitate, vel alio quouis pacto coguntur homines ecclesiasticos Canones transgredi: & quæ sequuntur. Nec non papa Gelasius de seipso inquit, quod ubi vis non apponitur, sanctorum patrum statuta inconcussa maneant. Similiter etiam sanctissimus papa Leo in eodem spiritu præcipit, dicens: Ubi vis non præcedit, immobilia permaneant sanctorum patrum statuta; ubi vero necessitas & vis reperitur, ibi ad id quod conuenit ecclesiis Dei, ille qui potestatem habet dispense. Ex necessitate enim, iuxta diuinum Apostolum, etiam legis fit mutatio. Felix præterea papa consona etiam dicit: De hoc enim oportet animaduvertere, ut ubi necessitas contigerit, sæpenumero etiam constitutiones patrum transgredi liceat. Sancta etiam Synodus Carthaginensis ait trigesimoquinto capite: Mandamus ut Donatistarum clerici iterum ad ecclesias reuertantur, licet etiam a Synodo fuerint damnati. Synodus etiam Synodum abrogasse reperitur propter vnionem ecclesie & concordiam. Et Innocentius papa ait: Ista Bonoso ordinati hæretico recipiantur, ne iterum scandala in ecclesia Dei oriantur.

Neque solum istis, licet tales essent, ut ex illis fuissent ut

† Addidit
ista Pho-
tius, & mu-
tauit in
contrarium
sensum
quæ de se-
ipso habe-
bantur.

hæretici damnati, apostolica tamen sedes ecclesiæ pacis curam gerens manus adiutrices porrexit; verum etiam orthodoxis episcopis & patriarchis ad ipsam confugientibus, sicut nunc religiosissimus Photius, & auxilium implorantibus opem tulit. Nostis omnino magnum Athanasium episcopum Alexandrinum & Cyrillum & Polychronium Hierosolymorum, Ioannem quem dilectio vestra Chryso- stomum appellat, Flavianum etiam Constantinopolita- num: hos enim a Synodis damnatos & reprobatos, cum ad sanctam Romanam ecclesiam confugissent, apostolica sedes hæc nostra confirmavit, & ad priorem dignitatem restituit. Si igitur ex Donatistis, & ex Bonoso ordinatio- nem acceperunt, & ab ecclesiæ catholicæ limitibus fue- runt eiectione a Synodo numerosa, iterum ab alia Synodo recipiuntur, & in sacerdotum numero collocantur, vt ecclesia Dei indiuisa, & a schismatibus integra & libera per- maneat, (nihil enim oculis Dei magis execrandum & abo- minabile conspicitur, quam is qui schismatum auctor in ecclesiis extiterit; & nihil iucundius vel carius etiam bo- nitati, quam ecclesiam suam integritatem, perfectum er- ga Deum amorem, & erga proximum dilectionem con- seruare,) multo magis viros orthodoxa fide illustres, & vitæ grauitate & rerum peritia celebres, non oportet illos contemni, † obnoxios pœnitentiæ iugo grauari, sed ad priorem dignitatem restituere.

† Ex se hæc addidit Photius.

† Multa hic a Photio prætermis- sionibus, quibus se- dis apostolice aucto- ritas præ- dicatur, & Hadriani prædecesso- ris legatio memora- tur.

Matth. 16.
Ierem. 1.
† Hæc om- nia addita a Photio impostore.

Cum enim † semel apostolica hæc sedes clauis accepisset regni cælorum a primo & magno pontifice Iesu Christo per principem apostolorum Petrum, cum illi dixisset: *Tibi dabo clauis regni cælorum, & quæcumque solueris super terram, erunt soluta & in cælis: & quæcumque ligaueris super terram, erunt ligata & in cælis;* habet facultatem omnes ligandi atque soluendi; & iuxta prophetam Ieremiam, euellendi & plantandi. Hac de causa nos auctoritate vsi princi- pis apostolorum Petri, cum vniuersa ecclesia † affirma- mus vobis, & per vos etiam sanctissimis fratribus & com- ministris nostris patriarchis, Alexandrino, Antioche- no & Hierosolymitano, & reliquis episcopis & sacerdoti- bus, & vniuersæ ecclesiæ Constantinopolitanæ, nos con- uenire & consentire vobis, vel potius Deo in omnibus quæ a nobis vos petistis. Et primum quidem nos recipere
Photium

Photium admirabilissimum & religiosissimum archiepiscopum & patriarcham fratrem nostrum, & communio- nis cum sancta Romanorum ecclesia consortem & parti- cipem, & heredem, non solum propter alias virtutes qui- bus ille præstat, verum etiam propter scandala e medio tollenda, & pacem Dei, & dilectionem adinuicem inter nos firmandam. Recipite etiam ipsum vos certo & firmo animo, & caritate & fide, omne iniquitatis & malitiæ venenum, & duplicitatem & ambiguitatem de cordibus ve- stris auellentes, sicut ipsum recepit Romana ecclesia.

Didicimus † enim fere ab omnibus qui huc veniunt ex illis qui istic versantur, Photium omnibus prærogatiuis præstare coram Deo non solum sapientia & prudentia cir- ca res diuinas & humanas, verum etiam circa omnes vir- tutes morales, & curam diuinorum præceptorum, tan- quam irreprehensibilem operarium celebrari. Neque iu- stum duximus, talem virum otiosum & inutilem permanere, sed in altum in vestra ecclesia iterum elatum, & lu- centem consueta sibi & Deo dilecta opera exercere, tum erga sacerdotes, tum etiam erga episcopos. Quapropter eumdem resumentes sermonem, vobis dicimus: Suscipi- te virum istum absque vlla dubitatione.

Nec † aliquis pro sui excusatione adducat iniustas Syno- dos aduersus ipsum habitas, neque, vt multi stupidiores opinantur, decreta prædecessorum nostrorum beatorum pontificum, Nicolai videlicet & Hadriani aduersus Pho- tium lata accuset: non enim recepta fuerunt ab ipsis qua contra sanctissimum Photium gesta fuerunt. Nullus per chirographa vestra occasionem sumat ad schismata fouen- da cum illo & adinuicem: omnia enim iam sedata sunt, & abrogata, omnia quæ contra Photium gesta sunt, irrita, & nulla per nos minimos in manibus principis apostolorum reposita sunt, & per eum in humeros Iesu Christi agni Dei qui tollit peccata mundi.

Recipite † igitur ipsum apertis vlnis, fratrem videlicet nostrum comministrum. Recipite episcopum & Dei & irreprehensibilem. Recipite patriarcham vestræ ecclesie. Confirmate erga illum dilectionem, fidem, & cum ob- seruantia obedientiam, & per hunc erga sanctam Roma- nam ecclesiam eandem confirmate. Qui enim illum non

Concil. Tom. 24.

Ff

† Addita-
mentum
item est im-
postoris ro-
tam quod
sequitur.

† Sunt ista
Photii ad-
ditamenta
contra Syn-
odos in
ipsum cele-
bratas.

† Eiusdem
falsarii sunt
hæc verba
supposita.

recipit, nec ea quæ a nobis & sancta Romanorum ecclesia de illo decreta sunt, recipit; nec is aduersus nos bellum suscipit, sed aduersus sanctum Petrum apostolum, vel potius aduersus Christum ipsum Filium Dei, qui ita honorauit & glorificauit apostolum suum, vt ipse ab eo haberet facultatem ligandi atque soluendi.

† Adiunxit
& omnia
ista quæ sub
hoc capite
continen-
tur ad secu-
ritatem sui
patriarcha-
tus falsita-
tis archite-
ctus Pho-
tius.

Hoc † etiam rogamus pietatem vestram, vt in memoriam reuocetis, ex quo tempore scandala & schismata in vestram ecclesiam ingressa sunt, & eam integritatem corruperunt; horum malorum nullam aliam fuisse causam, nisi quod vos imperatores admisistis blasphemias & calumnias aduersus pontifices & patriarchas vestros, ac reliquos Dei sacerdotes; nec non quod vos paruipendistis dilectionem & fidem & honorem & obseruantiam erga illos. Rogamus itaque diuinam potentiam vestram, vt exnunc aures obturetis imperii vestri a Deo electi calumniis & obrectationibus aduersus pontifices, quas prauis illi homines & malis solum gaudentes, vobis suggerere solent; & eos tamquam piacula & abominationes, iniquas verborum illorum sagittas repellere velitis, patriarchas autem vestros in honore habere, & quasi proprios patres existimare, & tamquam Dei & hominum mediatores venerari. Ipsi enim vigilant pro animabus vestris, & quæ pro salute vestra faciunt, vobis a Deo semper deprecantur; nec non, vt par est, pro iis, quibus vos Deum offendistis errantes, sacrificia ipsi offerunt, vt vobis Deum placent, beneuolum illum vobis reddentes. Neque id solum, verum etiam pro tranquillitate & duratione potentia vestra, & pro victoria aduersus hostes obtinenda Deum nostrum misericordem orant. Doctores etiam & magistri vobis existunt, dum vos admonent, vt ea faciatis, quibus regnum cælorum acquiratis.

Præterea vos præ aliis diligere noscuntur; non enim adulatorum amicitiam sectari sciunt vobiscum, & adulatorum instar vos diligere, sed potius caritatem, quam ipsos docuit Christus Iesus per sanctos apostolos suos. Non oportet igitur vestros patriarchas a vobis contemni, tum propter ea omnia quæ prædiximus, tum etiam, vt iuxta Domini præceptum illos diligatis. Nec vos lateat, quod si hoc feceritis, non solum honores illorum consequemini, quos vos honoratis & colitis, sed illum potius qui eorū manibus

in altari ministratur, videlicet Christum, qui pro peccatis omnium Deo offertur: qui enim illos honorat, Deum honorat; & qui illos auerſatur & respuit, Deum ipsum respuit. Falsas itaque detractiones & obtreccionem, per quas zizania & schismata & scandala in ecclesia Dei oriuntur, & diuidunt inconsutilem Christi vestem, tamquam venenum aspidum, vestrum imperium vitet; & potius sanctissimo Photio fratri & comministro nostro opem ferat in omnibus quæ ad ecclesiæ bonum regimen faciunt.

Eos † etiam qui ipsum non quo par est, honore habent, argue, vt corrigantur; sæpe enim quos Dei timor, & erga diuina religio & pieras non correxerit; imperatorum & principum indignatio in eos irruens modestiores reddit. Idque si feceris, regnum tibi cælorum comparare certo scito, & sempiternam imperii tui durationem, & pacis confirmationem. Si vero id minus feceritis, pro certo habeatis, quod nunquam schismata deerunt in ecclesia Constantinopolitana.

De † hoc etiam legem condere, tuum imperium a Deo custoditum monemus, vt post obitum sanctissimi Photii comministri & fratris nostri nullus e sæculari ordine ad pontificalem dignitatem eligatur & ordinetur, sed potius ex presbyteris cardinalibus, ex iis videlicet, qui catholica ecclesiæ sunt adscripti, vel ex eius diaconis, vel aliis sacerdotibus, qui existunt sub sede Constantinopolitana, iuxta sacros Canones, vt ne contra ecclesiasticam regulam & sanctorum patrum Canones res vestræ peragantur. Procedere autem hunc volumus per singulos gradus ecclesiæ satis probatum, † primum lectorem, deinde acolytum, postea diaconum, deinde presbyterum, & tandem episcopum, si tamen bonum habuerit testimonium de se, de pietate, & scientia; quoniam dum in inferioribus gradibus aliquod temporis spatium immoratur, eius virtus & probitas agnoscitur, & hoc pacto oportet vestros patriarchas progredi, non ex tempore præoccupare singulos gradus, vt in domo Domini nihil inueniatur incompositum & inordinatum. Qui enim supra omnes gradus collocatur, reprehensibilis in omnibus oportet reperiatur.

Nec † quia nos vestræ ecclesiæ paci & quieti consulentes, Photium religiosissimum fratrem nostrum recepimus,

Concil. Tom. 24.

Ff ij

† Confuit
& ista Pho-
tius sui
causa.

† Sunt ex
Ioannis epi-
stola, licet
habeat ali-
qua verba a
Photio ad-
dita, vt il-
lud: *Post
obitum
sanctissimi
Photii, &c.*

† Cum præ-
termissos
audis ostia-
rium &
exorcistam
a Latinis
omnibus
inter pri-
mos qua-
tuor ordi-
nes annu-
meratos,
scias a Græ-
cis corrup-
tum lo-
cum.

† Sunt ad-
dita ista a
Photio

quæ hoc
capite con-
tinentur.

sicut & papa Hadrianus Tarasium eius auunculum, hoc iam vobis pro consuetudine & regula vsurpetur: quæ enim raro bona sunt non possunt lex fieri multis, & pro lege sumi. A Domino enim nostro Iesu Christo edocti, etiam nos viscera misericordiæ recipientes, condonauimus vobis petitionem vestram tum de Photio, tum de aliis sacerdotibus ex altera ordinatione existentibus indultum concessimus. Quicumque vero in futurum ausus fuerit id iterum committere, pœnitentia ex Canone a nobis absque vlla remissione, & damnatio illi irrogabitur.

† Sunt
Ioannis,
sed non-
nulla mi-
scuit Pho-
tius.

† Rogamus etiam hoc pietatem vestram, vt neque frater & comminister noster Photius sanctissimus, nec alius quispiam successorum eius in futurum in Bulgaria ordinationes habeat, neque propriis manibus, neque per pallium illuc missum, neque per defensorem prædictam prouinciam Bulgarorum vt propriam ministret. In alieno enim solo non decet alios adificare. Prædecessor enim noster Nicolaus felicitatis recordationis precibus principis Bulgariae Michaelis apostolicis doctrinis gentem illam educauit, & per religiosos suos episcopos omnes ecclesiasticas regulas & Canones, & quæcumque ad Christianam religionem pertinent cum illis tradidisset, eos perfecit: licet nonnulli audacter surripuerint nobis prædictam prouinciam, quæ ad eos non attinebat; ordinationes etiam & consecrationes ecclesiarum, & omnia quæcumque facere minus oportebat, peregerint. Quapropter præter prædicta, & hoc etiam vobis notum facimus, vt, si aliquando episcopos ibi degentes contra nos aliquid delinquere deprehendemus, & canonicis pœnis illos subiiciemus, non habeant vos ad quos confugiant, sed potius vos inueniant in hoc nobis concordēs, nec dissentientes.

† Deleuit
impostor
vocem,
Mandamus,
& nomen
Ignatii, &
posuit *Ora-*
mus, &c.

† Oramus præterea imperium vestrum Christo dilectum, vt congregetis episcopos & presbyteros cuiuscumque ordinis ecclesiastici & ciuilibus qui a nobis dissentire videntur, vbicumque fuerint intra terminos vestros, eosque ad vos ducendos curetis, & moneatis, vt ipsi vniantur ecclesiæ Dei, & Photio sanctissimo patriarchæ fratri & comministro nostro nobis vnito. Proprias pontificales & sacras vestes; gradus etiam illis restituite, & viscera misericordiæ illis aperite: vt quemadmodum vnus Deus, vnum

baptisma, vna fides, ita & nos ipsi vnum sumus etiam in Christo, & per vestram piam doctrinam vnum pariter nobiscum sint, & in ecclesiæ Dei perfectione coordinati & coniuncti nobiscum in Christi sanctissimum corpus, vt in eadem mente & in eadem voluntate permanentes, Deum omnium glorificemus. Nec aliquis in posterum dicat: *Ego quidem sum Cephæ, ego vero Pauli*; sed vt omnes hoc ^{1. Cor. 1.} dicamus, quod Christi sumus crucifixi & mortui pro nobis, qui per suam passionem quæ in terris sunt, & quæ in cælis, inuicem conciliauit; & nos Deo coniunxit & Patri per seipsum, & mutua dilectione & communionem. Si vero a vobis eos aduocatos monentes & hortantes & orantes, ad vnionem ecclesiæ conuenire vobiscum semel & iterum & sapius obedire illi noluerint, neque nostris literis obtemperare & suamet lucrari salutem, sed in priori sua pertinacia & temeritate permanserint: istiusmodi homines præcipimus ab immaculati corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi perceptione alienos fore, quousque vniantur sanctæ Dei ecclesiæ & Photio sanctissimo patriarchæ fratri & comministro nostro. Et postea: Hoc peracto quæ sequuntur iustam illorum damnationem, in his literis non scripsimus, ne amplius prorogaretur oratio præter modum, sed in commonitorio conscripsimus religiosissimi Petri presbyteri & cardinalis nostri legati, vna cum Eugenio & Paulo religiosissimis episcopis, vt cum ipsis præsidentem in Synodo vna cum sanctissimo Photio fratre & comministro nostro, Dei oculum qui omnia videt, & semper vigilat, ante suos oculos habentes, & ineuitabilem diuinam iustitiam, & suam conscientiam immaculatam & inculpatam conseruantes, omnes res Constantinopolitanæ ecclesiæ, & quæcumque indigent correctione, & quæ, vt par est, declinare debent, vt id quod melius est, & conducibilis Dei ecclesiæ peragatur. Cælestis imperator piam potentiam tuam custodiat.

Hucusque ex Photiana versione Ioannis papæ epistola. Cur autem in titulo Ioannis epistolæ non insit Constantini nomen, id accidit, quod, sicut ex Niceta dictum est, mortuus inter hæc fuerit Constantinus ipse Augustus primogenitus Basilii imperatoris.

Vidisti imposturas, lector, veritatis amator & cultor, & execratus es procul dubio, quas in profano etiam homine, nedum sacerdote, episcopo & patriarcha, sed & in ethnico, omnisque diuinæ &

humanæ legis experte barbaro non improbare non possis; totque falsitates admixtas literis non priuati alicuius & ignoti hominis, sed ab apostolica sede ex episcoporum Concilio datis; nec ad vilem aliquem terræ filium, sed ad ipsum orientis imperatorem, nec otiose velleuiter de rebus nullius momenti conscriptis, sed quæ maximi omnium ponderis essent; vt merito tanti auctorem sceleris improbare, & execrari, ipsumque facinus abominari, atque horrere tamquam funestum aliquid ab imis inferis proditum a principe tenebrarum per filium tenebrarum nomine tenus lucis angelum mentientem Photium, omnino debeas.

EPISTOLA CC.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERICOS CONSTANTINOPOLITANOS.

Eiusdem argumenti.

*Reuerendissimis & sanctissimis omnibus episcopis, & confratribus
ecclesiæ Constantinopolitanæ sedem respicientibus,
seu tribus aliis principalibus ecclesiis
Hierosolymitanæ.*

QVORVMDAM sane vestrum fratres carissimi scripta suscipientes, vnanimitatem, atque consensum in parte Photii in eis plene reperimus, indeque obnixè optantes, vt quod particulariter hæctenus, hoc canonicè semper, & generaliter, atque secundum ea, quæ sunt Christi Iesu, & non quæ vestra, pia animi deuotione, id ipsum, vt non sit in vobis schisma, sapiatis quærere, pulsare, & inuenire; nos autem moderatione sedis apostolicæ, si cut diuisa contentione, atque dolemus scissâ errore, ita gaudemus in vinculo pacis, ac caritatis compagine soliditatis fraternitatem vestram sine intermissione inuiolate persistere, iuxta

1. Cor. 13. Apostolû, idem sapiate, & Deus pacis erit vobiscum. Quod vero sollicita intentione vestra petit dilectio, vt auctoritate beati apostoli principis apostolorum Petri, vobis Photium patriarcham in regia vrbe Constantinopolitana fore consentiamus, illud animo luce clarius retinetis, quod in

Luc. 22. euangelio primo pastori Dominus ait: *Ego pro te rogavi Petre, vt non deficiat fides tua; & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* His hortatibus succensi, imo potius corroborati, in quantum sine graui offensione valemus auxilium ferre, tam cunctis Domini sacerdotibus, quam vniuerso in

orbe terrarum Christiano populo, nunquam desinimus, sequentes prædecessorum exempla, de quibus sanctæ memoriæ Hadriani papæ in Tarasii nuperrime regiæ vrbis patriarchæ confirmatione, hæc interim ponimus verba. inter reliqua inquit: Ipse enim Tarasius regiæ vrbis patriarcha misit nobis synodicam præscam amplectēs consuetudinem, quam suscipientes, & liquidius indagantes, & tam de fassione rectæ fidei eius, quam dogmatum sanctarum sex Synodorum, & venerandarum imaginum ouantes, nimis iterum conturbati, ac contristati sumus, quia ex laicorum ordine, & imperialibus obsequiis deputatus, repente in patriarchatus culmen electus est, & * apocaligus contra sanctorum Canonum censuram factus est patriarcha. Et quod dicere pudet, & graue tacere est, qui regendi adhuc, & docendi, sunt doctores, nec erubescunt videri, nec metuunt, ducatumque animarum impudenter assumunt, quibus via omnis ignota doctoris est, quo vel ipsi gradiantur, ignari sunt. Quod quam prauum, quamve sit temerarium, sæculari ordine, & disciplina monstratur: nam dum dux exercitus non nisi labore & sollicitudine expertus eligitur, quales animarum duces esse possunt, qui in episcopatus culmen immatura cupiunt festinatione conscendere? Huius saltem rei comparatione considerent, & aggredi repente inexpertos labores abstineant; quippe qui non didicerint quod doceant. Vnde canonica instituit censura nequaquam ex laico ad sacerdotium repente transire. Et nisi per eius fidelem concursum pro sanctarum imaginum erectione eius consecrationi assensum omnimodo tribuere nequiuimus. Porro & nos ac vos fratres carissimi, lege constringimur, vt si deinceps apud cunctam ecclesiam, quæ in vobis est, a paternis regulis per similem præuaricationem nunquam spondeatis delinquere, id est, ne neophytum repente ad honorem ascendere *. Et si parochiam Bulgaræ gentis, quæ Deo auctore beati Petri apostoli intercessionem, atque decessorum nostrorum labore, ad Christum conuersa est, subducta quam ibi fecistis illicitam ordinatione, reddideritis; & abiectos quosque fratres, ac discordantes vestro labore * studio cum prædicto Photio quem patriarcham in regia vrbe desideratis habere, aliisque piis operibus offensionem, quam coram Deo,

In epistola
Hadriani
I. ad Con-
stantinum,
& Irenen
imperato-
res.

* In epi-
stola Ha-
driani est
a caliga
militari.

* aliquid
desit.

* f. desit
reconci-
liaueritis.

& sanctis Canonibus contraxistis in hac parte, recompensaueritis. Venerabilem fratrem Photium coram Synodo misericordiam quærendo, & patriarchatus honore fungi volumus, & nostræ communionis, imo & beatorum apostolorum, seu omnis ecclesiæ fore, Domini miseratione, participem. Hoc exemplo roborati maxime, quo egregius prædecessor noster Innocentius sanctissimus papa Photinum restaurare dignatur, dicens: Veniam nunc ad maximum quasi quoddam thema, Photinum; & inter alia. Quia res ad salutem rediit veniæ, hunc in tantum vobis annitentibus, post condemnationem more apostolico subrogamus, tantisque vestris assertionibus, vobisque tam bonis, tam caris non dare consensum, omnibus duris rebus durius arbitramur. Pro vestra ergo approbatione fratres carissimi, & sententia, ac postulatione episcopum Photinum habetote. Licitum est ita constituere vt deprecamini; & nostram in melius conuersam sententiam, labore vel testimonio vestro, compotes voti suscipite. Solicitos enim vos pro salute libenter admitto: cui manum porrigitis, vobiscum porrigo; cui porrigo, mecum porrigite. Hæc enim est ad Corinthios apostolica declarata benignitas, vt in vno spiritu ductam, ac reductam sententiam boni semper indifferenter sequantur. Data mense Augusto, indictione XII.

Epist. 17.

Missæ per Petrum presbyterum.

N O T A.

* *Epistola CC.] Hanc sicut ceteras recitatas passam esse perditissimi hominis Photii imposturam, patet ex verbis istis: Venerabilem fratrem Photium coram Synodo misericordiam quærendo, & patriarchatus honore fungi. Quæ professionem humilitatis insinuantia superbus & profanus homo plane abrasit, & loco istorum (vt in ceteris fecerat) ista posuit: Photius patriarcha sanctissimus & religiosissimus frater noster, non dedignetur in conspectu Synodi gratiam & studium nostrum, quin potius viscera misericordiæ Romanorum ecclesiæ predicare, quod ab ea sit receptus.*

EPI-

·EPISTOLA CCL.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD PHOTIVM PATRIARCHAM
CONSTANTINOPOLITANVM.

Photium patriarcham Constantinopolitanum constituit, dummodo in Synodo veniam postulet. decernit ne deinceps ullus e laicis in eadem ecclesia statim episcopus ordinetur. iubet Bulgaricam diœcesin ecclesiæ Romanæ restitui.

Photio patriarchæ Constantinopolitano.

EXPERIENTIA tuæ prudentiæ literis pontificio nostro delatis satis vbertim comperta, altitonantem Dominum, piissimas ei grates agentes, laudauimus, qui postulatus dat omnibus sapientiam, & in domo faciens vnanimis habitare, saluat omnes in se sperantes, & protegit se in veritate quærentes, quique neque probos, reos, neque facit pios, tyrannos: tamen iuste iudicans, beatis quibuslibet æterna præmia, & infelicibus, reseruato interim peccitudinis tempore, nisi resipuerint æterna confert supplicia. Prædictis quoque literis præconia nostra legentes, affectum tuum cognouimus, & quam sis nunc erga nos deuotus, satis euidenter reperimus: verum in quo nostra merita non suffragantur, Deo dimittimus; & in quo nos humanis laudibus quicumque mortalium eleuare conantur, fragilitatem naturæ nostræ cum summa formidine, eodem Deo præ oculis habito, contemplamur. Scimus enim, ipso dicente, *quia qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.* Matth. 23.

Hanc epistolam Photius locis infra notatis corrupit.

Quod dicitur autem, sanctam Constantinopolitanam ecclesiam in te conuenire, teque priuatam sedem recipere: missos vero nostros tecum minime consecrare: de adunatione omnium Deo gratias agimus; sed missis nostris ideo de hoc mandatum non dedimus, quia nil certitudinis, qualiter ipsa sedes haberet, antea comprobauimus. Nunc vero, sicut de pace & adunatione ipsius ecclesiæ valde gaudemus; ita & de dissensione nolentium acquiescere contristamur, quia * Salomone testante, *quasi peccatum ariolandi est.* 1. Reg. 15. *repugnare, & sicut genus idololatriæ nolle acquiescere.*
Concil. Tom. 24.

Gg

† Ista de cō-
fulenda se-
de aposto-
lica Photius
detruncavit
in sua tran-
slatione.

Verum † super receptione priuatæ sedis nos debuimus ante consuli. Tamen quia obeunte fratre & coepiscopo nostro Ignatio, te Constantinopolitano throno præsidere audiuius: tantum vt pax augeatur, & iurgia cessent, multimodas Deo gratias agimus. Tu autem omnium mentes demulcens, omnes paternis vlnis amplectere, omnes dispersos congregare non desinas, omnes colligere sollicitè stude; quia sicut sanctus papa Leo magnus scribit, sedis apostolicæ, inquiring, moderatio hanc temperantiam seruat, vt feuerius agat cum obduratis, & veniam cupiat præstare correctis.

† Hæc de
misericor-
dia quæren-
da coram
Synodo,
abstulit
Photius, hic
& alias infe-
rius.

Et cum non sit reprehensibilis erga correctum quantacumque miseratio, si satisfaciens coram Synodo † misericordiam secundum consuetudinem postulaueris, ac si euidenti correctione utaris, & peritiæ non obliuiscens, nullius damna moliaris, quin potius auxilia eorum, qui tibi non velle consentire dicuntur, studiose dissolueris, eosque suis ecclesiis & honoribus restitueris: & si, quia spiritalis filius noster Basilius Christianissimus imperator apud nos pro te multis precibus interuenit, omnes vno voto, vno consensu & vna concordia in tua restitutione conueniant: veniam pro pace sanctæ Constantinopolitanæ ecclesiæ tibi concedimus, communionem quoque & gradum, coram † Synodo misericordiam quærendo, nihilo minus reddimus, & vt sanctæ Constantinopolitanæ ecclesiæ præesse debeas, consentimus, ita tamen vt deinceps de laicis in eadem ecclesia episcopus contra sanctorum patrum statuta nullatenus ordinetur, & omnis illa mala consuetudo abinde penitus amputetur, iuxta capitulum quod super hac re in venerabili Synodo, tempore scilicet decessoris nostri Hadriani iunioris papæ Constantinopoli habita, est congruentissime promulgatum.

† Hæc qua-
tuor verba
itidem de-
curtauit
Photius.

Reliqua vero, quæ literæ tuæ a nobis fore censenda, expectando, dato commonitorio nostris legatis, Petro venerabili presbytero cardinali nostro, deliciosisque consiliariis nostris quædam scriptis, quædam autem verbis iniunximus, qui iuxta censuram nostri apostolatus instructi de omnibus, cuncta, Deo præ oculis habito, contemplantes, & admittenda vbi fas est admittere studeant, & corrigenda sub æquitatis libramine corrigant.

Præterea sicut vestra pars suum velle conatur accipere, ita & † nos diœcesin nostram Bulgariam, quam apostolica recordationis sanctissimi que domini papæ Nicolai certamine sedes apostolica recepit, ac Hadriani æque beatissimi præfulis tempore possederat, summa nobis celeritate restitui volumus, & de cetero omnem ordinationem ecclesiasticam ab ecclesiæ Constantinopolitanæ præfulibus in eadem diœcesi Bulgarica, auctoritate apostolica amputamus; ipsos autem ordinatos ibidem episcopos, & omnes alios inferioris ordinis clericos, vt inde se subtrahant, & ab inuasionem Bulgaricæ nostræ diœcesis se omnino compefcant, decertare procures. Quibus si tu aut pallium dederis, aut quamcumque illis ordinationem feceris, vel donec nobis obediant, cum eis communicaueris, pari excommunicatione cum eis teneberis annexus.

† Hæc de Bulgarica diœcesi detruncavit Photius omnino.

NOTA.

* *Epistola C CI.*] Hæc est altera quam a pontifice Ioanne VIII. acceptam Photius a se Græce translata, & ad perfidiam suam occultandam addendo, mutilando: subtrahendo & expungendo in Pseudosynodo sua octaua legi ac promulgari fecit.

Porro ille sciens quanta inesset in apostolicis literis auctoritas, lecturus cum esset eas in Synodo, ad persuadenda quæ vellet, addidit & abstulit pro arbitrio quæ sibi sunt visa. Quænam autem ista fuerint, ex recitatione ipsius epistolæ ex secunda eiusdem actione depromptæ, Latinitateque ab eodem Metio redditæ, satis intelliges. sic enim se habet.

Ioannes episcopus seruus seruorum Dei Photio sanctissimo fratri & comministro patriarchæ Constantinopolitanæ ecclesiæ.

SAPIENTIAM & prudentiam fraternitatis tuæ in tuis literis cum perspexerimus, instar † tonitruum cælitus missum Deo resonantem & omnes terminos terræ suo strepitu replentem, pias Deo gratias & excelsas laudes retulimus, qui omnibus petentibus iuxta eorum petitionem largitur sapientiam, & qui habitat in concordia domo, & fouet & protegit omnes qui in veritate spem suam in ipsum collocant: quia quique nec malos in finem reiicit, neque bonos vt in tyrannidem aliquam incidant, supra eorum vires permittit; sed potius iustitiæ æqualitate, ac iudiciorum æquilibrio omnes res humanas dirigit, & feliciter

† Photius versipellis hæc in laudem suam quod in Dei laudem Ioannes dixerat de altitonnante Deo.

Concil. Tom. 24.

Gg ij

ducit. Et beatus ille qui alacri animo, presenti tempore per poenitentiam lapsos erigit: in caelis enim iste thesauros sibi thesaurizat: hic etenim in hac felicitate permanens, fruetur sempiternis futuris bonis, cum reuelabitur futura gloria. Tuas itaque praedictas humanissimas literas cum accepissemus, & laudes nimias quibus nos exornas, & qua animi alacritate erga nos te habes, agnouimus, & quomodo pie & sane te geris: licet laudes quas nobis tribuis, longe a nobis absint. cum enim mortalem & mutabilem naturam nacti simus, non sunt laudes satis tutae: & magno timore afficimur illius videlicet qui omnia videt, & omnia prospicit, tum occulta tum aperta, ne aliquo pacto aliter ab hominibus nos habiti, aliter in conspectu Dei reperiamur, & pro veris laudibus & optata gloria perpetuum dedecus lucremur. Sed haec permittamus interea Deo, qui nouit omnia, & quem nihil nostrum latet. Nouimus enim ipsum

Matth. 23. dicere: *Qui se exaltat, humiliabitur.*

Scripsisti nobis, quod sanctissima Dei Constantinopolitana ecclesia in te recipiendo, concors & vnanimis facta est: & quod † sedem recepisti, quae tua erat, & qua fueras orbatus. his de rebus de ecclesia videlicet, & de tua restitutione, qua es ad propriam sedem restitutus, Deo ex corde, & pro virili gratias agimus. Habebant etiam literae pietatis tuae quod nostri legati noluerunt quamprimum tibi comministrare. Et hoc factum dicimus, quia nondum illis permiseramus, ut ea facerent, quae praeeperamus. Si enim mandatum nostrum habuissent, nulla ipsis fuisset dubitatio, nec alicuius moestitiae causam pietati tuae praebuissent. Nec nos satis certi eramus de fraternitate tua, quod ad tuam sedem te Deus restituisset, & iam ipsam obtinuisses: si enim hoc resciuissemus, misissemus procul dubio, ut par erat, gratulaturi tibi pro tuae sedis receptione. † Ne igitur interea iniquo feras animo: quod enim antea defuit, iam ex superabundantia completum est.

Didicimus praeterea, quod sunt inter vos nonnulli schismatici, qui non quiescunt, sed in vanum laborant, & certamen diabolicum certant, iuxta prophetam dicentem: Diuisi sunt contriti, ut euellant & euertant ad se nonnullos simpliciores. Et quemadmodum gauisi sumus pro tua restitutione, quam Deus operatus est, & vnione facta eccle-

† Tacet hic Photius quod de primata sede, nempe quam in Magna auctoritate crexerat uiuente Ignatio. *

† Aliqua addit, & detrunctat aliqua, quae superius notauimus de consulenda apostolica sede aliis.

fiæ: ita tristati sumus pro schismaticorum illorum interitu.

Tu † vero qui præstas sapientia & prudentia & gratia a Deo tibi largita, (quid enim habes quod non accepisti? & si accepisti, nouimus te non gloriari quasi non acceperis,) omnes tibi deuincire humanitate contendas eos, qui a te procul sunt segregati & dispersi, misericordiæ viscera illis aperiendo, & benignitate illos complectendo, simul congregare ne graueris: vt, quemadmodum sanctissimus papa Leo magnus scribit, eos qui quærunt humiliari in conspectu Dei, & vnionem vobiscum quærere, suscipiamus. Sicut econtra aduersus eos qui duro sunt corde, fortitudine & constantia & patientia illos vincamus, duritiæ etiam cordis illorum obstamus. Similiter illis qui pœnitentiam quærunt, quæ lapsos subleuat, manus adiutrices præbeamus. Non enim est desperatio pœnitentibus, & petentibus misericordiam non est confusio.

Quapropter fraternitatem tuam rogamus, vt Christi mores imitando, præcipue vero eius humilitatem quam sustinuit pro salute generis nostri, non te † pigeat in Synodo prædicare Dei erga te misericordiam & auxilium, nec non sanctissimæ Romanorum ecclesiæ protectionem & tutelam, & laborem, quem pro tua dilectione sustinuit, vt hoc pacto ædifices omnes pro communionem nostram & animorum nostrorum concordiam. Quandoquidem quæcumque ab illa petiisti, obtinuisti etiam. Et sicut illi mos est, vt omnibus qui iniuste patiuntur opem ferat, ita eius auxilio tu non caruisti, sed diuina ope & huius sanctæ sedis labore & studio ad sedem tuam es restitutus.

Quapropter rationi congruum duco, vt huius consueti auxilii nec non benignitatis, quam ipsis operibus singulis diebus experiris, de illa in omnem terram sonum emittere non obliuiscaris, sed etiam ipsam sequere, & instar illius nulli damnum inferas, nec aliquem a visceribus misericordiæ tuæ repellas. Si qui vsque adhuc vnionem cum tua pietate amplecti noluerunt, neque tecum conuenire, ne desistas, sed potius laborem & certamen sustine, cum docendo, tum etiam fermocinando, & longanimi admonitione, nec non alacri & beneuolo vultu, vt iuxta Apostolum, vel omnes vel plerisque lucrari studeas, & tibi conciliare; ac per te ipsi Deo accedentes, illos ad te, & per te ad Deum

Gg iij

† Ista de laudibus suis Photius addidit.

† Ioannes non ista habet, sed vt ipse misericordiam coram Synodo postulet. quæ Photius sustulit hic & inferius callide admodum.

fulcipere dignare. Sacerdotales etiam honores, & eorum ecclesias illis restitue.

Et quemadmodum spiritalis filius noster imperator Basilius pro te nos rogauit, & nos eius petitioni rationabili & iustæ & Deo gratæ obsequentes, fecimus cum tua pietate, quod imperator petierat: eodem pacto te rogamus, vt tu etiam obliuiscaris malorum quæ aduersus te commiserunt, qui a te fuerant abalienati. † Qui si reuertantur ex corde, tua pietas honore insignita apertis vlnis illos recipere dignetur, vt omnes feliciter consentientes, ad conuersionem & restitutionem tuæ sedis commune gaudium & diem festum & lætitiæ peragamus.

† Detrun-
cauit hic
iterum quæ
Ioannes ha-
bet in sua
epistola de
quærendo
miserico-
rdiam co-
ram Syno-
do.

Hoc etiam rogamus fraternitatem tuam, vt nobiscum decernas, vt in posterum nullus sæcularis ex tempore ad pontificalem sedem assumatur, sed secundum gradum & ordinem procedens, & proprium vnusquisque in suo gradu progressum virtutis ostendens, ita pontificalis sedis gradum obtineat. Qui enim aliter ascendit, ecclesiasticis nostris Canonibus contraria facit. Et volumus morem hunc, qui non est probandus, ab initio in vestra ecclesia inuentum, in posterum irritum abolere. Hoc † autem dicimus iuxta Canonem editum in Synodo tempore Hadriani sanctissimi papæ & Tarasii beatæ memoriæ patriarchæ Constantinopolitani.

† Hic falsarius & impostor astutissime conuertit ad Hadrianum primum quod dixit Ioannes de Hadriano II. satis expressse. Ac id ea de causa ab eo factum, quod per illa verba Ioannes probare se significaret Synodum octauam sub Hadriano habitam iuniori.
† De abrogatione Synodi contra Photium facta nihil penitus in literis Ioanni. appositum hæc impostor, vt quasi apo-

Synodum † vero contra pietatem tuam ibidem habitam irritauimus & annullauimus, imo & abiicimus, tum propter alia, tum etiam quod beatus papa Hadrianus prædecessor noster illi non subscripsit. Reliqua vero omnia de ecclesiasticis rebus quæ tua epistola nobis insinuauit, scribere omitimus, quoniam de illis in commonitorio scripsimus, cui etiam subscripsimus omnes pro tua restitutione, & illud Petro religiosissimo presbytero cardinali & legato nostro dedimus, quem misimus, & vna cum Eugenio & Paulo religiosissimis episcopis legatis nostris Dei timorem præ oculis habentes, & suam conscientiam immaculatam conseruantes, omnino vobiscum faciant, quæ vestra ecclesiæ conferre nouerint. Deus te conseruet vsque ad finem, dilecte frater reuerendissime & comminister noster.

Ecce tu iam vidisti, & conferens vtraque exemplaria cognouisti, lector, quo tandem progressa impostoris audacia, & ausa sit falsarii

animosa procacitas, vt tribus versibus istis ad epistolam Ioannis vltimo loco additis, tantam molem illam, œcumenicam, inquam, octauam Synodum, quam occidentis & orientis, pontifex & imperator vna cum episcopis & magistratibus tanto labore sunt conati erigere & stabilire, quantum in ipso fuerit, Photius mendaci stylo sit demolitus. Vt plane iterum repetendæ, quin & aliæ innumeræ sint agenda Deo gratiæ, quod ad tam immane periculum euitandum, & immanem scandalum anteuertendum, voluerit diuina prouidentia remanere integra exemplaria Ioannis epistolarum, vnicum remedium ad falsitatem hominis perditissimi arguendam & imposturam aperiendam. Quo nomine pariter, vt vidimus, & ipse de quo egimus, pontifex Nicolaus summas gratias Deo rependit, quod ad conuincendas falsitates eiusdem Photii in suis literis impudenter admixtas, earum exemplaria Romæ seruauerit, sic dicens in epistola ad Michaelem imperatorem: *Verumtamen nos quomodocumque falsitati vel deprauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cuius inspiratione & fidelia illius exemplaria penes nos retinuimus, & cuius permisso qui hæc vel authenticam ipsam scripsere, superesse noscuntur.* hæc ipse. Sed nos dupliciter Deo gratias rependere obligamur, & quod Ioannes, sicut & Nicolaus, missarum a se literarum excrisperit & retinuerit exemplaria, & quod eadem cum codice, quem regestum vocant, sint in hanc diem in Vaticana bibliotheca integra post tot naufragia Romanæ ecclesiæ conseruata; vt quod earum translatio facta per Photium fraudulenter posset argui falsitatis, cum in multis aliis, tum in iis, quæ operatus est ad demoliendam funditus œcumenicam octauam Synodum, tam quod citationem eiusdem Synodi octauæ sub Hadriano habitæ, qua conuincitur eam recipere & comprobare Ioannem, omnino erasit atque penitus aboleuit; quam etiam quod disertis verbis addiderit, ab eodem Ioanne pontifice iam illam prorsus damnatam, irritam, vt ait, ac nullam redditam esse.

In hoc ipsum enim totus incubuit homo profanus, vt aduersum se collectam œcumenicam Synodum, in qua cubitalibus literis, vt ita dixerim, eius scelera multipliciter notata essent, abolendam, extinguendamque penitus, vt nec nominaretur amplius, laboraret. Sed & quod sciretur testificatione historicorum Græcorum, tum Latinorum, octaua Synodus œcumenica celebrata esse Constantino poli: ipse eodem in loco haberi, eodemque quoque nomine appellari voluit suam Pseudosynodum, quam supponeret pro legitima octaua œcumenica habita per Hadrianum, vsus ad decipiendos omnes recitatis superius ad ipsum scriptis, sed ab ipso falsatis literis Ioannis papæ, ex quibus pariter detegas alias eiusdem nebulonis versutissimi imposturas. Quamuis enim idem Ioannes pontifex, tum in ipsa epistola ad Photium scripta, tum in recitata superius ad imperatorem citando dictam œcumenicam Synodum, vt dictum est, eam visus est comprobasse; & nihilo minus in additamentis Photii idem ipse eius damnator asseritur: non ista ipsi satis sunt visa, sed & ab illo

stolica sedis auctoritate damnaret, (quod postea idem fecit) octauam Synodum sub Hadriano habitam. Porro cum hæc impostor apposuit, decurtauit quæ in conditione apposita Ioannes habet de restituenda diœcesi Bulgarorum.

fallatum est commonitorium ab eodem pontifice datum Petro legato. De quo infra in notis Concilii Romani sub Ioanne VIII.

EPISTOLA CCII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CONSTANTINOPOLITANOS.

Iubet eos schismate sedato ad ecclesiæ vnitatem redire,
& Photio communicare.

*Eximiiis viris Ioanni, Leoni & Paulo patriciis, atque Stiliano,
Ioanni, & Metrophani reuerendissimis metropolitibus,
& ceteris sacerdotibus, seu cuiuscumque
ordinis clericis, seu laicis.*

Ioan. 21.

OMNIVM ecclesiarum Dei secundum Apostolum sollicitudinem habentes, & pastoris gregis dominici nobis in ipso apostolorum principe curam commissam gerentes, Domino dicente: *Si diligis me Simon Petre? pasce oves meas*, condolemus vobis: quoniam multis iam labentibus annis vsque ad præsens, in discordiæ diuisione, & in scandalorum perturbatione vos videmus promptos manere, nec per caritatis custodiam ad vnitatem ecclesiæ velle reuerti. Quam videlicet vnitatem qui non tenet, Dei legem non tenet, Patris & Filii fidem non tenet, vitam non tenet, nec salutem. Hoc denique vnitatis sacramentum, hoc concordiæ vinculum inseparabiliter cohærens ostenditur, quando in euangelio tunica Domini nostri Iesu Christi non diuiditur omnino, nec scinditur, sed sortientibus de veste Christi quis potius Christum indueret, integra vestis accipitur, & incorrupta, atque indiuisa tunica possidetur. Possidere enim non potest indumentum Christi, qui scindit & diuidit ecclesiam Christi. Quis ergo sic sceleratus, & perfidus? Quis sic discordiæ furore vesanus? Quis aut credat scindi posse, aut audeat scindere vnitatem Dei? vestem Domini? ecclesiam Christi? Monet ipse in euangelio suo dicens: *Et erit vnus grex, & vnus pastor.*

Ioan. 16.

1. Cor. 1.

Apostolus autem Paulus hanc eandem nobis insinuans vnitatem, hortatur dicens: *Obsecro vos per nomen Domini nostri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia.*

tia. Et iterum dicit: *Sustinentes inuicem in dilectione, satis agentes seruare unitatem spiritus in coniunctione pacis:* quoniam nec habere pacem cum Deo poterit, qui cum fratribus pacem per zeli discordiam non habuerit. Quam igitur sibi pacem promittunt inimici fratrum? quæ sacrificia celebrare se credunt sacerdotes, caritatis Dei qui non sunt veste induti? Pacem nobis Christus dedit; *Pacem, inquit, meam do vobis, pacem relinquo vobis:* concordēs, atque vnanimēs esse præcepit: dilectionis, & caritatis fœdera incorrupta, atque inuiolata mandauit. Et ideo vestram salutem cupientes, monemus, & apostolica benignitate iubemus, vos omnes sanctæ ecclesiæ vniri, vestroque patriarchæ, Photio videlicet, quem pro ecclesiæ Dei pace, & vnitate recepimus, adhærere, communicareque studeate. Nam si hæc nostra apostolica monita tantis supradictis testimoniis diuinis firmata audire contempseritis, in vestra pertinacia manere volentes; scitote quia missis nostris præcepimus tamdiu vos omni ecclesiastica communione priuare, quamdiu ad vnitatem corporis Christi, & ad vestrum contempseritis redire pontificem. Nec aliquis vestrum hanc habeat in redeundo excusationem, pro scripturis de hac causâ compositis; quia diuina potestate, quam accepit ecclesia Christi, cuncta soluuntur vincula, quando per pastorem auctoritatem, quæ fuerant ligata soluuntur: quoniam sicut dicit sanctus papa Gelasius, *nulum est vinculum insolubile, nisi circa eos, qui in errore persistunt.* Data mense Augusto, indictione XII. die XVI.

In tomo de
anathematis
vinculo.

Missæ per Petrum presbyterum.

EPISTOLA CCIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD PAVLVM ET EVGENIVM EPISCOPOS.

Constituit eos vna cum Petro presbytero legatos, vt, sicut illos monuerat, pacem in ecclesia Constantinopolitana conficiant.

Reuerendissimis Paulo Anconitano, Eugenioque Ostiensi episcopis.

QVAMVIS contra nostram egeritis voluntatem, & Constantinopolim venientes, inquisita causa eccle-

Concil. Tom. 24.

Hh

fiæ pacis & vnitatis, Romam reuerti, nobisque omnia sub certa relatione debebatis referre. Et quia primam legationem vobis commissam idonee non peregristis, secundam vobis ideo committere non debebamus: tamen apostolicæ miserationis benignitate vtentes, & in hac secunda legatione fideliter perficienda, vos huic Petro religioso presbytero cardinis nostri, familiarique nostro sociamus: quatenus ea, quæ pro pace & vnitæ ecclesiæ Dei agenda sunt, secundum apostolicos nostræ auctoritatis apices, & secundum ^a commonitorii nostri tenorem capitulatim descriptum, sagaci valde intuitu simul agatis; & ita definiatis, vt gratiam nostram, quam prius inobedienter agendo exasperastis, nunc fideliori deuotione operando, placabilem habere possitis. Data mensè Augusto, indictione XII.

N O T A.

^a *Commonitorii nostri.*] Commonitorium ipsum, cuius hic fit mentio, reperitur recitatum, sed a Photio falsatum, in actione secunda Synodi Photianæ, octauæ mendaciter dictæ. Quod etsi non inueniatur inter Latine scriptas epistolas ipsius Ioannis, vt ex autographo possit argui falsitatis; tamen ex multis aliis id ipsum consequi facile possumus, vt patebit infra in notis Concilii Romani sub Ioanne VIII.

EPISTOLA CCIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANGELBERGAM AVGVSTAM.

Significat se modo absolueri nolle Anspertum archiepiscopum, sed si in Synodo crimina, quæ obiiciebantur, diluerit, tunc eum excommunicatione absoluturum. ait se pro Ludouico imperatore in anniuersario eius die sacra facturum.

Dilectæ ac spiritali filiæ Angelbergæ imperatrici.

PIO affectu petitionis vestræ preces, quibus nos super absolutione excommunicationis Ansperti Mediolanensis archiepiscopi precata es exaudire, secundum collatam nobis ligandi soluendique diuinitus potestatem, non prætermitteremus: & maxime propter annuam commemorationem diuæ memoriæ domini Ludouici, quon-

dam imperatoris Augusti, quæ in proximo celebranda est. Sed quia synodali eum decreto pro suis negligentis, & præsumptionibus, sicut ipsa bene cognoscis, excommunicauimus, absque eorundem fratrum, & coepiscoporum nostrorum, cum quibus in eum excommunicationis sententiam promulgauimus, consensu & voluntate nunc absoluere nolumus; ne ab his, qui vel desiderio, vel negligentia ecclesiasticam disciplinam contemnunt, & multa non præsumenda præsumunt, canonicum paruipendatur iudicium. Porro cum ad nominatam Synodum, quam secundum sacros Canones Spiritu Dei conditos quarto Idus Octobris, Domino annuente, celebraturi erimus, vel ipse venerit, vel e latere suo venerabiles confratres & coepiscopos suos direxerit, qui nobis, & sanctæ Synodo de his, quæ illi obiecta sunt, idonee satisfaciant: tunc post veram satisfactionem, ab omni eum excommunicationis nexu proculdubio absoluemus, & quasi fratrem, & comministrum, in nostræ communionis consortio incunctanter habebimus: & ideo pro prædicta annua commemoratione ipsius domini & senioris vestri ne turbemini, quod modo vos pro absolutione præfati archiepiscopi non audiimus. Nam in eodem die, quo ipse de sæculo migravit, pro animæ illius requie sempiterna, sacrificium erimus Domino oblaturi: etiam & pro anima Supponis fraternali moti compassione omnipotentem Dominum deprecamur, vt suorum absolutionem valeat percipere delictorum.

Sacrificia,
& orationes
pro defunctis.

EPISTOLA CCV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLFVM ET LANDONEM.

Scribit Traiectum se iturum, & quæ paci eorum conducant, curaturum: ibique cum de aliis, tum de Landulfo Capuanæ ecclesiæ episcopo electo acturum.

Dilectis viris Landoni filio Landonis, & fratribus eius, seu Landulfo filio Landenulfi, eiusque germanis.

RECEPTIS atque perlectis literis vestris, quas nostro pontificio direxistis, quanta pace, & concordia vos
Concil. Tom. 24. Hh ij

post obitum Landulfi bonæ memoriæ Capuani episcopi, cum Pandulfo coniunxissetis, & iurandum fraterno ac indiuisibili fœdere inter vos habito firmassetis, luce clarius nouimus: sed suadente humani generis inimico, & zizaniorum inter vos semina diffundente, omnem concordiam, & vnanimitatem, quæ inter vos diuino respectu extiterat, videmus corruptam atque confusam. Pro quo videlicet tantæ inimicitia malo, vobis iam literis nostris per Dominicum venerabilem episcopum nostrum ad vos delatis, innotescens, mandauimus quoniam Deo propitio, pro vestrum omnium salute ac pace volumus Kalendis Octobribus Traiectum venire, ibique vobiscum, & cum Guaiferio glorioso principe, atque cum Capuanis, ceterisque vestratis loqui, & ordinare primum ea quæ nobis & vobis sunt necessaria, vestræque paci & vtilitati proficua; quatenus totius discordiæ scandalo de medio vestri ablato, & recepta Dei pace, quæ superat omnem sensum, in fraterna dilectione, & in pristina deuotione omnes concordēs, & vnanimēs manere valeatis: & tunc siue de Landulfo venerabili presbytero, quem omnium Dei sacerdotum, & iudicum, seu totius Capuanæ plebis voto, parique consensu electum habetis, siue de aliis necessariis causis, vestram secundum sacros Canones adimplebimus voluntatem; & idcirco graue non videatur nobilitati vestræ nostrum, vt dictum est, specialem præstolari aduentum.

Philipp. 4.

EPISTOLA CCVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GVAIFERIVM PRINCIPEM SALERNITANVM.

Eadem quæ in superiori. præterea arguit, quod contra Capuanos arma sumpserit. rogat vt mancosos sibi ab Amalfitanis restitui curet.

Dilecto filio Guaiferio glorioso principi.

SICVT nobis literis vestris mandastis, quod deuotam circa nos amicitiam, & sinceram conseruetis dilectionem, hoc multis iam euentibus documentis luce clarius agnoscimus & tenemus: vnde & noster apostolicus

animus circa nobilitatem vestram, vtpote circa carissimum filium, benignus existit, cupiens honorem, & gloriam vestram semper immutatam conspiceret & audire. De electo autem Landulfo, videlicet venerabili presbytero Capuanæ ecclesiæ, pro quo iam toties nostro pontificio suggestistis, non aliquo malæ voluntatis affectu vos nunc vsque audire prætermisimus, sed sola pacis veræ causâ, & inter proximos augendæ dilectionis. Nam sicut vobis nunc literis nostris per Dominicum episcopum ad vos delatis mandauimus, cupimus, Deo propitio, pro vestrum omnium salute, concordia, & vnanimitate Kalendis Octobribus Traiectum venire, ibique vobiscum & cum Capuanis, ceterisque vestratibus loqui, & ordinare primum ea, quæ nobis & vobis sunt necessaria, & vestræ paci, vtilitatisque proficua; & tunc siue de præfato electo, siue de aliis necessariis causis, vestram adimplebimus voluntatem: quia vestro sagaci consilio, communique consensu, quæ pro pace fraterna, & pro terræ nostræ, ac vestræ defensione siue Sarracenorum perditione consideranda & perficienda sunt, peragere cupimus. Quapropter, sicut nos vestrum volumus desiderium & honorem alacri mente implere, ita quoque & vos illa quæ nostro apostolico culmini sunt decentia, deuota mente debetis peragere: quamuis in hoc reprehensione non modica digni videamini, quod sumptis armis contra Capuanos inter assiduas Paganorum persecutiones consistentes, persequi & impugnare præsumpseritis, antequam eorum culpas nobis veraciter cognitas fecissetis. Porro de mancosis, quos pro defensione terræ sancti Petri dedimus te præfente Amalfitanis; volumus vt eosdem mancosos ipsi Amalfitani deferant secum nauigio vsque in portum vrbs Romanæ, quoniam salui & securi ibi manebunt; & tunc accepta a nobis prius securitatis sponcione, ipsos nobis mancosos reddere procurent: quatenus nostra recipientibus nobis, nullam pro his de cetero patiantur calumniam.

Dolet Capuæ discordias esse excitatas. significat se Traiectum iturum, ibique de Landulfo episcopo electo, cuius confirmationem petierat, acturum.

Reuerendissimo & sanctissimo Leoni episcopo.

SACERDOTALEM curam & sollicitudinem, quam pro Ecclesiæ Dei vtilitate, populi que concordia, & pace peragere proculdubio debent Domini sacerdotes, literis tuis relectis, te lucifue habere cognoscimus; dum Dei, proximique dilectione sollicitus, doles Capuanos nobiles scilicet viros, fraterno fœdere per iusiurandum inter eos habito nequiter corrupto ad veram discordiam & inimicitiam peruenisse; & adhuc in ea improvida mente consistere, atque pro Landulfo venerabili presbytero, & electo a vobis, & omni sacerdotali cœtu, nobiliumque caterua, cunctoque populo Capuanæ ciuitatis, pontificio nostro supplicas, quatenus eum non differamus sacræ plebi Capuanæ antistitem ordinare. Nos autem pastoralis sollicitudine moti, vobiscum similiter condolemus fratres, & propinquos pro sæculi cupiditate in tantam discordiæ & inimiciæ voraginem demersos; pro quibus sane, Deo propitio, pacificandis, volumus Kalendis Octobribus Traiectum venire, & ibi cum Guaiferio principe, atque vobiscum, & cum Capuanis, ceterisque vestratibus loqui, & ordinare primum ea, quæ nobis & vobis sunt necessaria; & tunc de ipso electo vestram secundum sacros Canones adimplebimus voluntatem: & idcirco graue non videatur dilectioni vestræ nostrum, vt dictum est, specialem præstolari aduentum. *Vnam talem Adelchisi episcopo, & alteram Lupeno episcopo.*

EPISTOLA CCVIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLFVM PRESBYTERVM.

Laudat eum, quod ad propinquorum suorum insidias evitandas Capua fuerit egressus, & in discordiis sedandis elaboret. significat Traiectum se iturum, ibique de eius electione deliberaturum.

Landulfo venerabili presbytero, & electo.

QVIA discordantium parentum tuorum insidias declinando, & ex vrbe Capuana egrediendo, in antiqua sanctæ ecclesiæ Capuanæ sede, nomine videlicet sancti Stephani protomartyris refulgente, nunc habitare te asseris, atque cum vicinis episcopis assidue decertas, vt male diuisos adunare atque discordantes pacificare, Deo fauente, possis, gratum recepimus. Quia & ante susceptum officium ea quæ sunt boni pastoris peragis, in quo scilicet, vt perseueres hortamur, vsque ad nostrum specialem aduentum; quoniam, Deo propitio pro vestrum omnium salute, concordia & pace, Kalendis Octobribus volumus Traiectum venire, ibique cum Guaiferio glorioso principe, & cum aliis eximiis parentibus tuis loqui, & ordinare primum ea, quæ nobis & vobis sunt necessaria, vestræque paci & vtilitati proficua, & tunc prouectionem tuam, secundum sacros Canones, omnibus pacificatis, peragere.

EPISTOLA CCIX.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD PVLCAREM PRÆFECTVM.

Arguit, quod nec foedus cum Paganis ictum ruperit, nec ditionem sancti Petri, sicut promiserat, defenderit. præcipit, vt pecuniam pro ea re datam ad se remittat.

Dilecto viro Pulcari præfecto.

PRO salute animæ tuæ, ac pro defensione totius Christianitatis, quæ tecum Paganis pactum habente, quotidie deprædatur, atque in diram ducitur captiuitatem,

multa tibi, & populo tuo, quæ postulasti, fecimus bona. Insuper decem millia mancosorum argenti dedimus tibi, vt terram sancti Petri rupto fœdere Paganorum defenderes; quod tu cum tuis per iusiurandum facere promissisti, sed timore iudicii Dei postposito, neque pactum iniquum disrumpere voluisti, neque propter iusiurandum litora nostra defendere, sed potius deprædari diabolico iam iuri subiectus, permittis, & in animæ tuæ perditionem consentis, oues precioso Christi cruore acquisitas duci captiuas. Et ideo dignum est, vt ipsos mancosos, quos tibi pro defensione terræ nostræ dedimus, recipiamus. Quapropter volumus, vt eosdem mancosos per tuos fideles Amalfitanos vsque in portum vrbs Romanæ nobis nauigio venientes remandes; quoniam ipsi Amalfitani salui & securi ibi manebunt: & tunc accepta prius a nobis securitatis sponcione, præfatos mancosos nobis reddere procurent; quatenus nostra recipientes, nullam tibi, vel populo tuo inferamus calumniam. Nam & dromonibus nostris præcepimus, vt nullo modo aliquam populo tuo faciant contrarietatem, si tamen nobis ipsos mancosos saluos reddideris.

EPISTOLA CCX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MONACHOS PULTARIENSIS COENOBII.

Dolet de eorum calamitatibus, & significat se ipsorum causa Bosoni principi, atque Hugoni abbati scripsisse vt eorum tutentur. exemplar etiam testamenti Gerardi fundatoris Ansegiso archiepiscopo, & Conrado comiti misisse.

Sanctæ congregationi summi apostolorum principis Petri cœnobii nostri Pultariensis.

COGNOSCAT pro certo fraternitas vestra, nos relectis literis vestris, pro tantis aduersitatibus, quas ab iniquis quotidie sustinetis hominibus, valde tristes existere: quoniam sicut de vestra prosperitate gaudemus, ita quoque & de vestra tribulatione tristamur. Vnde volentes sanctam congregationem vestram, vt pote dominicum gregem in ipso apostolorum principe nobis commissum, saluam & quietam habere, direximus secundum petitionem vestram

vestram nostras apostolicas literas Bosoni glorioso principi, & Hugoni nobilissimo abbati, petentes quatenus pro Dei sanctorumque apostolorum principum Petri ac Pauli amore, nostraque dilectione, suæ defensionis auxilium vobis impendant, & contra Dei atque omnes vestros aduersarios manum suæ potentia extendant, vt quiete ac securiter degentes, debitas Domino laudes persoluere, ac pro nobis & omni populo Christiano valeatis omnipotentem Dominum deprecari, & res sancti nostri monasterii tranquilla mente disponere, regere, ac secundum Dominum dispensare possitis. Porro exemplar ipsius testamenti, per quod Gerardus bonæ memoriæ comes, vna cum Berta quondam coniuge sua ipsas res principibus apostolorum Petro & Paulo tradidit, bulla nominis nostri munitum, Ansegiso archiepiscopo, & Conrado comiti in cuius comitatu ipsæ res continentur, per præsentem nuntium vestrum direximus. Vos itaque videte, si de his omnibus adiuti fueritis, an non, & nobis renuntiate, vt quali consilio meliori potuerimus, vos libentissime adiuuare curemus. Fraternitatem vestram orantem pro nobis Dominus dignetur conseruare incolumem.

EPISTOLA CCXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HVGONEM ABBATEM.

Vt monasterium Pultariense tueatur.

Dilecto filio Hugoni nobilissimo abbati.

QVANTA vos dilectione, quantoque nostræ paternitatis quasi vnicum filium dilexerimus affectu, ex eo quo vestram sublimem cognouimus sagacitatem, & gloriam, ipsi abundanter recolitis: quoniam & vestra nos excellentia, veluti patrem spiritalem, in omnibus colere & honorare animo tranquillo curauit. Quo videlicet mutua dilectionis fœdere illibato confisi, monasterium sancti Petri, quod appellatur Pultariense, & Gerardus quondam comes de rebus suis perfecit, atque dotauit, & sancto Petro tradidit, petimus vt vestra in omnibus tuitio adiuuetur: quia fratres qui nunc in eo consistunt, & sedulas Deo laudes persolunt, orantes pro salute omnium in Christo credentium, ab inimicis vicinis perturbantur, omnif-

que illorum, imo nostra familia crudeliter assidue vexatur & opprimitur. Ita sane vt neque arare, neque cetera quæ ad terræ culturam pertinent, possit exercere. Quapropter & vestrum auxilium eidem sancto loco impendatis, & contra Dei atque eius aduersarios manum vestra potentia, pro amore Dei, & sanctorum apostolorum Petri ac Pauli, nostraque dilectione, extendatis, quatenus vestro potenti brachio freti, salui in omnibus & securi consistant: vt & in præfenti dignas a nobis retributiones, & in futuro multiplicem a Domino valeatis mercedem cum sanctis recipere.

EPISTOLA CCXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HUGONEM ET RADVLVVM.

Quod Vendoaram villam sancti Petri Pultariensis nulli concesserit, & Arembertum, qui a Bosone eam accepit, excommunicari iusserit, nisi ab ea absteineat.

Hugoni & Radulfo fidelibus nostris.

COGNOSCAT pro certo fidelitas vestra, quia nos ipsam villam nostram Vendoaram, quam dicitis esse inuasam a Bosone comite, quasi nos eam cum illo commutassimus accipientes alteram ab eo, neque beneficii more, neque alicuius commutationis tenore, neque alio quocumque modo, cum eodem Bosone, vel alio quocumque homine, dedimus, neque commutauimus. Ideo in fidelitate & seruitio sanctorum apostolorum Petri ac Pauli deuota mente permanentes, ipsam villam sub nostro iure tene, defendite, & cum Domini auxilio gubernate, nec alicui homini credatis nos aliquando præfatam villam quolibet modo duros. Direximus vero, pro nostro adiutorio ac defensionis auxilio, literas nostras iam dicto Bosoni comiti, vt pro amore Dei, & S. Petri, ac nostro, & suos homines inde remoueat, & ipsam villam nullatenus inuadere, nec inuasam retinere præsumat: quin potius suo vos brachio tueatur, & ab omnibus erga vos male agentibus dignetur defendere, si gratiam Dei & principis apostolorum cupit habere. Arembertum autem vasallum eius, cui ipsam villam beneficio dederat, omni ecclesiastica communione per Isaac venerabilem episcopum iussimus esse

priuatum, si in eadem villa vltius temere intrare, aut aliquam ibi contrarietatem facere præsumperit.

EPISTOLA CCXIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD BOSONEM COMITEM.

Vt Arembertum & quosuis alios a Vendoara villa remoueat, eamque Pultariensibus restituat, & monasterium ipsum tueatur.

Dilecto filio Bosoni glorioso principi.

QUANTA vos dilectione, quantoque nostræ paternitatis dilexerimus affectu ex eo quo vestram sublimem cognouerimus gloriam, ipsi abundanter recolitis: quoniam & vestra nos excellentia, veluti patrem spiritalem, in omnibus colere & honorare animo tranquillo curauit. Quo videlicet mutæ dilectionis fœdere confisi, ea quæ sub iure sanctorum apostolorum principum Petri ac Pauli per totius Galliæ prouincias immobilia loca consistunt, cum hominibus, omnibusque sibi pertinentibus, vt vestro potenti brachio defensâ manerent rogauimus, vestroque auxilio secura consistenter. quod vos pro amore Dei & S. Petri, nostroque honore, nobis libenter facere promissistis. Nunc autem, sicut audiuius, villam nostram Vendoaram absque nostro consensu & voluntate occupatis, & vni vestro vasallo, nomine Aremberto, in beneficium dedistis, & si verum est, non bene, sicut vos decebat, egistis. Ideo rogamus, fili carissime, celsitudinem tuam, vt propter amorem Domini, & S. Petri cælestis regni clauigeri, ipsam villam nostris, qui ibidem resident, hominibus sub nostro iure, sicut nos eam ordinauimus, liceat habere securiter: omnesque vestros, vel alienos homines ab eiusdem villæ habitatione vel dominatu remoueat: nec vestris diebus aliquam a quocumque homine contrarietatem patiamur. Simili etiam modo petimus, vt monasterium S. Petri, quod appellatur Pultariense, & Gerardus quondam comes de rebus suis perfecit, atque dotauit, & sancto Petro tradidit, vestra in omnibus tuitio adiuuetur: quia fratres qui in eo consistunt, & sedulas Deo laudes persoluunt, orantes pro salute omnium in Christo cre-

Concil. Tom. 24.

I i ij

dentium, ab inimicis vicinis perturbantur, omnisque illorum, imo nostra familia crudeliter assidue vexatur & opprimitur, ita sane ut neque arare, neque cetera, quæ ad terræ culturam pertinent, possit exercere. Quapropter & vestrum auxilium eidem sancto loco impendatis, & contra Dei atque eius aduersarios manum vestræ potentia, pro amore Dei, & sanctorum apostolorum Petri ac Pauli, nostraque dilectione extendatis, quatenus vestro potenti brachio freti, salui in omnibus & securi consistant, ut & in præsentem dignas a nobis retributiones & in futuro multiplicem a Domino valeatis mercedem recipere.

EPISTOLA CXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GVAIFERIVM PRINCIPEM SALERNITANVM.

Monet ut a molestiis desistat, quas Capuanis inferebat. significat se in eius regiones iturum, & discordias sedaturum.

Nobilissimo viro Guaiferio glorioso principi.

RELATV quorundam didicimus, quod suadente humani generis inimico, qui totius inimicitia, & mortis est auctor, cupiatis multiplicia damna, & aduersa inferre Capuanis; & propter discordia malum, quod sæculi quotidie liuore generatur, & inter propinquos, atque amicos accrescit, cogitetis generale discrimen præbere, unde scilicet non modica turbatio his vestris in partibus oriatur, & longi temporis scandalum maneat. Et dum non desint extranei hostes, cum quibus assidue luctamen habeatis, vultis contrarietatis discrimina præbere propinquis quos in auxilium vobis opportunum poteratis habere fautores. Nos idcirco, more paterno, vos quasi dilectum filium admonemus, & ex Dei omnipotentis auctoritate, beatorumque apostolorum Petri & Pauli potestate, prohibemus, ut non habeatis licentiam super præfatos Capuanos ire, neque aliquam illis contrarietatem inferre usque ad nostrum specialem aduentum. Quoniam, Deo auxiliante, cum huius æstiu temporis feruor transierit, pro omnium vestrum salute, concordia & vnanimitate, has vestras in partes veniemus: quatenus, nobis præsentibus,

omnis vis fopiat, omneque scandalum, quod ex vipereo semine inter vos & illos accreuit, de medio vestri auferatur. Nos namque salutem vestram, ne in æternum pereatis, cupimus: & ideo volumus, vt ea, quæ pacis sunt, sectemini semper. Nam pro vestro cum venerimus amore, ipsum quem vultis Capuanæ plebi, Domino fauente, antistitem ordinabimus, vt vester principalis honor indiminutus permaneat. Quod si forte aliter vos facere cognouerimus, scitote quia nostræ vos non habebimus communionis consortes.

EPISTOLA CCXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD PANDENULFVM CASTALDVM.

Significat se Guaiferio scripsisse vt ab inferendo Capuanis damno desisteret.

Nobili viro Pandenulfo glorioso castaldo.

RELECTIS industriæ tuæ literis, quas per talem fidem hominem tuum nobis mandasti, ea quæ nostro pontificio supplicare studuisti apostolica dumtaxat benignitate audiui, ac, prout ratio exigebat, partim compleuimus. Direximus namque nostri apostolatus literas Guaiferio, & admonendo, increpando, atque excommunicando eum non habere licentiam ex Deo, & sanctorum apostolorum Petri ac Pauli, nostraque auctoritate permillum venire contra urbem Capuanam, neque aliquam in omnibus suburbanis, & finibus eius contrarietatem inferre, nullasve moliri insidias, vsquequo istas in partes, auxiliante Domino, post huius æstiuu temporis feruorem veniremus.

Scribit se literis eum, vt ad imperium promoueret, ad Urbem aduocasse, Rauennam vsque ad eum processisse, sperasseque se auxilium ab eo aduersus Romanæ ecclesiæ hostes recepturum: quæ spes ita eum frustrata est, vt nunquam hostes magis sæuierint. petit vt ecclesiæ opem ferat, & dum iter parat, legatos ad se mittat: suosque legatos commendat.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

Imperator
a Romano
pontifice
eligitur.

QUOD bene vestra regalis cognoscit sublimitas, a longo iam tempore vos pro vtilitate & exaltatione sanctæ sedis apostolicæ matris vestræ ad culmen imperii, Deo propitio, volentes perducere, auctoritatis nostræ literis missis vocauimus, ac postmodum præ magnitudine amoris vestri, relicta nostra ecclesia inter sæuas hostium non solum Paganorum, sed etiam malorum Christianorum manus, ad vos Rauennam peruenimus: quod nullus antecessorum nostrorum gloriosissimis progenitoribus vestris aliquando fecisse recolitur, sperantes scilicet omnem honorem, pristinumque vigorem sanctæ Romanæ ecclesiæ per vos ad augmentum perfectum perducere, atque inimicorum sanctæ Dei ecclesiæ, & nostrorum ferocem seueritatem omni modo comprimere, facileque superare putabamus. Sed quia de his omnibus nihil apud magnitudinem vestram, vt volebamus, peregrinus; reuertentes prioribus peiora reperimus. Nam inimici nostri maiori audacia eleuati, non solum ea, quæ sancti Petri sunt, diripere, sed etiam homines nostros in sua potestate recolligere, & retinere non dubitant. Quapropter fili carissime pro certo scitote, quia nos vestrum honorem & gloriam toto conamine desideramus perficere: & ideo vos ea, quæ vtilitati, & exaltationi sanctæ sedis apostolicæ proficua sunt, pio intuitu, menteque deuota debetis peragere. Vnde obnixè precamur, vt nobis dirigatis Luithbardum venerabilem episcopum, Manigoldum filium Adelberti, &

Adelbertum protopincernam vestrum, qui antequam vos has in partes veniendi iter sumatis, nos & sanctam matrem vestram Romanam ecclesiam certificent, & ad vestrum honorem & gloriam placabiles, & lætos efficiant: quatenus Deo auxiliante, vobis venientibus Romam, vnum de pactis, & priuilegia sanctæ Romanæ ecclesiæ, more parentum vestrorum, renouare & confirmare studeatis: & petimus, vt de hoc, quod pro honore Dei, & sanctæ ecclesiæ, seu vestro vos facere monemus, aliquid inimicis nostris non credatis, neque his, qui magis ea quæ sua sunt, quam vestram gloriam quærunt, eo quod honor & exaltatio sanctæ Romanæ ecclesiæ vestra protectio est in omnibus, vestraque contra omnes inimicos defensio. Hos autem missos nostros, Marinum videlicet, venerabilem episcopum, & arcarium sedis nostræ, atque Petrum æque episcopum Senogalliensem vobis direximus, quos vt benigne recipiatis rogamus, & ea, quæ vobis verbo tenus dixerint, quasi nobis credere non dubitetis. Data vt supra.

EPISTOLA CCXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Dolet se non posse cum eo colloqui. Arnulfum legatum ad eum mittit, petens ne Romanam ecclesiam ab hostibus lædi patiatur, ideoque eius legatum cum Arnulfo ad se mitti iubet.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

AVDIVIMVS quod debeat nunc Alpes transire, atque cum carissimo fratre vestro communi eloquio frui: vnde valde turbati existimus, eo quod secundum commune placitum, sperabamus nos vobiscum simul conuenire, & magnum ac proficuum opus exaltationis sanctæ Romanæ ecclesiæ matris vestræ, vestrique honoris, & totius terræ sancti Petri salutis peragere. Idcirco direximus vobis hunc carissimum nepotem nostrum Arnulfum deliciosum consiliarium nostrum, per quem vestræ regali suggerimus magnificentiæ, vt nullo modo prætermittatis ita ordinare, atque disponere terram sancti Petri; quatenus sal-

ua, & defenſa non ſolum a Paganis, ſed etiam a malis Chriſtianiſ, quos ipſi procul dubio ſcitis, permaneat: donec Deo auxiliante, reuertentes ad gremium ſanctæ matris veſtræ Romanæ eccleſiæ veniatis; quia ſi hoc prætermiſeritis, tanta vndique aduerſa vix ferre valeamus. Quapropter veſtra regalis magnitudo præuideat, ne veſtris diebus eadem eccleſia aliquam minuitatem patiat, ſed per vos magis augmentetur; quoniam ipſius augmentum veſter eſt honor. Ideo petimus, vt cum præſente iam dicto nepote noſtro idoneum e latere veſtro nobis dirigatis legatum, qui ad ſalutem, & iuſtitiam terræ nobiſcum interim pariter & promptiſſime in omnibus, prout opus fuerit, deſudet; vt & nos omnem veſtrum honorem libentiſſime valeamus perficere: cui ea, quæ vobis dixerit, quaſi nobiſmet ipſis credere non dedignemini. Quamobrem rogamus, vt libenti animo hoc facere, & ſecundum promiſſum veſtrum adimplere omnimodis fatagatis: nam certos vos eſſe volumus, quia veſtrum honorem, & gloriam tota mente deſideramus perficere.

EPISTOLA CCXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM.

Miratur, quod iniuriis laceſſitus ad ſe non confugerit. nuntium Rauennam mittit, qui omnia contra eum geſta diligenter inquiret: & eos, qui iniuriam intulerant, Romam venire compellat; quibuſcum ipſe ad Synodum proficiſcatur, vbi eius cauſa agetur: eumque arguit, quod in ſua eccleſia non reſideat.

*Reuerendiſſimo & ſantiſſimo Romano archiepiſcopo ſanctæ
Rauennatiſ eccleſiæ.*

AVDIENTES tales vobis a quibuſdam infidias, & iniurias accidiffe, mirati ſumus, quomodo ad Romanæ eccleſiæ gremium, & ad noſtram apoſtolicam non ſtatim veneritis præſentiam; nam ſi veniſſetis, pro certo ſcire poteſtis, quia nos diligenter inquitis omnibus, omnem tuam cauſam ad optatum, & proſperum finem, Deo fauente, omnimodo perduceremus. Nunc autem pro huius
rei

rei causa missum prudentem dirigimus Rauennam; cui ea, quæ nobis mandastis contra te acta fuisse, diligenter inquirere iubemus, vt eos qui talia, vt asseritis, egerunt, sub fideiussore, talique legato obliget; quatenus ipsi de præfenti Romam compellantur venire. Quibus sane venientibus, volumus vt & vos pariter veniatis Kalendis Octobris, sicut tibi pro celebranda etiam Synodo iam præceptum est, quia in præsentia nostra causam tuam volumus deliberare: quoniam nos, secundum datam nobis diuinitus potestatem, more præcessorum nostrorum vos adiuuare omnino curabimus; nam volumus vt honor sanctæ Rauennatis ecclesiæ semper indiminutus permaneat. In hoc tamen redarguendus es, quia dimissa ecclesia tua Rauennæ, per alienas ecclesias contra tuam sponsonem discurras, & resides: nam pro his quæ tibi euenisse dicis. Data vt supra. Decft ali-
quid.

EPISTOLA CCXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OMNES FIDELES.

Præcipit vt Ticinensi episcopo, cui potestatem excommunicandi tribuerat, obediant.

*Omnibus reuerendissimis & sanctissimis episcopis, seu eximiis
marchionibus, & comitibus, cunctisque sanctæ Dei
ecclesiæ fidelibus.*

HABENTES omnium ecclesiarum Dei, secundum Apostolum, sollicitudinem, dignum duximus vestram industriam his apostolatus nostri literis admonere, atque apostolica benignitate magnopere exhortari: quatenus potentia munus, quod diuina largitate habetis, vtilitati ecclesiæ, & honori sacerdotali prodesse debeat semper. Quapropter reuerentiam & honorem sanctæ Ticinensi ecclesiæ quæ speciali quodam modo sedi apostolicæ pertinere videtur, eiusque antistiti Ioanni videlicet confratri nostro, cui vice nostra transgressores excommunicandos commisimus, eo videlicet tenore, vt quos ipse excommunicauerit, ipsi excommunicati existant. vt ei auxilium alacriter impendatis, monemus, nullamque contrarietatem, vel inuasionem in rebus, vel hominibus ipsius ecclesiæ quamli-

Concil. Tom. 24.

K k

bet facere permittatis: quin potius vestro eos solatio tueri pro Dei, nostroque amore diligentissime studeatis; sed & clericos illius nemo vestrum in commendatione, aut sub alicuius defensionis obtentu, absque prædicti episcopi sui licentia recipere præsumat. Quod si contra hoc nostrum apostolicum statutum aliquis suorum clericorum agere tentauerit, ecclesiastica sit tam acceptor, quam acceptus communionem priuatus. Data vt supra.

EPISTOLA CCXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM

RAVENNATEM.

Præcipit vt Romam ad Synodum veniat.

Reuerendissimo & sanctissimo Romano archiepiscopo sanctæ ecclesiæ Rauennatis.

SICVT iam olim vestra præcepimus reuerentiæ, vt pro multis ecclesiarum Dei necessitatibus quarto Idus Octobris Romam venientes, Synodum pariter celebraremus; nunc iterato his apostolatus nostri literis fraternitati vestra iubemus, vt omni mora, vel occasione postposita ad denominatam Synodum, quam Deo auctore, in prædicto tempore celebraturi erimus in ecclesia beati Petri principis apostolorum, cum suffraganeis tuis episcopis occurrere nullatenus prætermittatis: quia nos omnium ecclesiarum Dei vtilitati & exaltationi, sicut oportet, pari consensu & decreto more præcessorum nostrorum consulere volumus. Et ideo vestram, secundum sacros Canones vnanimitatem adesse volumus; quatenus ecclesiæ Dei vigor, Christo fauente, per synodalem censuram illibatus permaneat. Quapropter si in veniendo nunc aliquam moram, vel negligentiam admiseritis, scitote quoniam canonica vos redarguemus censura. Optamus sanctitatem tuam. &c. Data XI. Kalendas Octobris, indictione XIII.

EPISTOLA CCXXI.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD CLERVM MEDIOLANENSEM.

Præcipit vt in locum Ansperti archiepiscopi in Romana Synodo priuati alium a se consecrandum sufficiant. mittit legatos, qui vna cum ipsis electioni interfint, quibus in omnibus obediri iubet.

Omnibus episcopis, presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & omni clero sanctæ ecclesiæ Mediolanensis.

DE O dilectæ vnanimitati vestræ fraternitatis, carissimi, notum esse volumus, quia nos vna cum sancta Synodo Idibus Octobris in ecclesia beati Petri apostoli peracta; Anspertum dudum archiepiscopum vestrum pro suis negligentis, ac multiplicibus præsumptionibus, iam in priori Synodo, post secundam & tertiam vocationem, atque post canonicas sibi datas inducias pro se satisfaciendo nolentem occurrere, virtute S. Spiritus, & auctoritate sanctorum Petri ac Pauli apostolorum principum, & canonica, atque synodica sanctione episcopali honore priuauimus: quia ante audientiam communicare pertinaciter præsumpsit, & ante legitimum suæ purgationis examen, ministerium sacrum contra statuta maiorum temere agere non dubitauit. Et ideo præsentis vobis statuto iubemus, vt omnes vno animo, vnoque voto conuenientes, atque conuocantes pastores, vel populum ciuitatis, de electione alterius, qui de cardinalibus presbyteris, aut diaconibus dignior fuerit repertus, cum Christi solatio, ad archiepiscopatus honorem promoueatis: quo scilicet decreto solenniter facto, atque ad hanc urbem transmissio, ne antea quislibet episcoporum aliquem ibidem ordinare præsumat, antequam nobis omnia fuerint renuntiata, cum, Deo fauente, nos ibi secundum morem pristinum, & secundum regiam concessionem, velimus archiepiscopum consecrare. Nam si aliter præsumpseritis, ecclesiastica vos communionem priuabimus; & qui contra hoc nostrum statutum fecerint, apostolico iudicio erunt omnino correpti. Sane reuerendissimos fratres & coepiscopos nostros

Concil. Tom. 24.

K k ij

Ioannem Ticinensem, & Vveltonem Ariminensem illuc vice nostra dirigimus, qui vobiscum pariter eandem electionem faciant; quos nemo vestrum impedire in aliquo præsumat, si quidem iustum fore cernitis, vt nobis in omnibus obedire procuret: cui quisquis hoc superbiendo resistens agere tentauerit, a Christianorum collegio separatus erit. * Et quia nondum a vinculis excommunicationis absolutus in Vercellensi ecclesia episcopum enormiter, ac peruicaciter ordinare, contra regiam etiam voluntatem præsumpsit. Data vt supra.

* Hæc
verbaliter
peritus
transfere
renda videntur.

EPISTOLA CCXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Significat Anspertum dudum archiepiscopum Mediolanensem in Romana Synodo priuatum, ac Iosephum, quem ille in Vercellensi ecclesia episcopum ordinauerat, depositum. rogat vt Conspertum in Vercellensi ecclesia episcopum a se consecratum tueatur.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

REGIÆ magnitudini vestræ notum esse volumus, fili carissime, quia Anspertum Mediolanensem archiepiscopum, in prima quidem Synodo in ecclesia beati Petri apostoli habita pro suis euidentissimis negligentis, & præsumptionibus, vna cum reuerendissimo episcoporum cœtu regulariter excommunicauimus. sed mentem suam in superbiam erigens, non solum pro perpetratis veniam humiliter non quæsiuit; verum etiam ante audientiam, & nostram apostolicam absolutionem, sacrum præsumpsit ministerium celebrare, atque contra sacros Canones, contraque regiam, & nostram apostolicam voluntatem, episcopum in Vercellensi ecclesia enormiter consecrare præsumpsit. Pro quibus videlicet tantæ temeritatis præsumptionibus, & ipsum Anspertum dudum archiepiscopum in ea, quæ nuper acta est Synodo, omni episcopali honore priuauimus, & eum, quem illicite ordinauit episcopum, decreuimus synodali iudicio depositum esse ab ordine episcopatus: intuitu tamen misericordiæ in pristinum

quo erat antea gradum reuerti. Porro nos, secundum voluntatem, & petitionem dilecti filii nostri Carolomanni gloriosi regis hunc Conspertum reuerendissimum, de quo iam olim vobis per vestrum fidelem missum innotuimus, in eadem Vercellenſi ecclesia, consentientibus omnibus comprouincialibus episcopis, antistitem consecrauimus, quem petimus obnixe, vt pro amore Dei, & sancti Petri, ac nostro, vestra potentia brachio tueamini, &, prout ei opus fuerit, dignum semper in omnibus prabeatis solatium. Regalem excellentiam vestram Dominus conferuet incolumem carissime fili. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VERCELLENSES.

Præcipit vt Conspertum a se illis episcopum constitutum recipiant, & congruo honore colant. Iosephi inuasoris acta nulla esse declarat.

Omnibus presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & omni clero, ac primatis, omnique populo Vercellenſi.

HIS nostris apostolicis literis vobis cognitum facimus, quia Anspertum dudum archiepiscopum Mediolanensem pro suis multis præsumptionibus & negligentibus iam olim vna cum sancta Synodo sacra communione priuauimus. sed ipse contra canonica statuta, & contra nostrum apostolicum synodicumque iudicium agens, ante audientiam, & absolutionem ministerium sacrum agere, atque adhuc excommunicatus in hac Vercellenſi ecclesia vestra, quemdam virum Ioseph nomine, vt audimus, contra regiam & nostram apostolicam voluntatem, episcopum ordinare temere præsumpsit. Ideo & eundem archiepiscopum, & hunc ipsum Ioseph inuasorem, ac præsumptorem, non intrantem per ostium, sed aliunde quasi furem ingredientem in ouile Domini, cum virtute sancti Spiritus, & auctoritate beatorum Petri ac Pauli apostolorum principum, nostroque apostolico iudicio, vna cum synodali cœtu reuerendissimorum episcoporum omni episcopali honore decreuimus esse priuatos & alienos: tamen intuitu misericordiae, decreto synodali statuimus, iam fatum

Ioseph inuasorem ecclesiæ vestræ, de ordine episcopali deiectum in gradum & ordinem, quo prius extitit, omnimodo reuerti. Nam cum prædictus Anspertus dudum Mediolanensis archiepiscopus esset regulariter excommunicatus, aliquam vel minimorum in ecclesia Dei consecrationem graduum facere nullo modo potuit: quia quod non habuit, dare profecto nequiuit. Quare omnium vestrum cognoscat sagacitas, & laudanda fidelitas; quoniam dilectus, ac spiritalis filius noster Carolomannus gloriosus rex istius Italici regni, ipsum Vercellensem episcopatum, more præcessorum suorum regum, & imperatorum, concessit huic Consperto viro nobilissimo, præsentibus missis nostris, nostramque apostolicam clementiam suis est literis deprecatus, vt eum vobis episcopum consecrarem. Nos autem eius precibus inclinati, nolentes vos diu sine proprii ac legitimi esse cura pastoris, hunc ipsum sanctæ Vercellensi ecclesiæ vestræ apostolica dumtaxat auctoritate episcopum consecrauimus, dedimusque vobis pro inuasore illo istum pastorem, pro mercenario ignauo prouidum satis rectorem, qui scilicet nostris vos apostolicis doctrinis admonitus, quasi populum Domini sibi commissum more veri pastoris pabulo vitæ perpetuæque salutis pascere, atque in virga æquitatis & mansuetudinis regere vigilantissimè cura & sollicitudine solerter procuraret. Quem itaque vos omnes vno voto, & pio affectu quasi patrem, & rectorem animarum vestrarum, vtpote carissimi filii, vt recipiatis præsentis statuto nostro iubemus; & abiecto ac reprobato supradicto inuasore, hunc, quem ordinauimus vobis, habetote episcopum. Nam magna vos laude dignos fore videmini, quod de beati Petri apostoli consecratione meruistis habere antistitem: & hoc in augmentum honoris ecclesiæ Vercellensis sine dubio proueniet, si vos deuota mente nostris obtemperatis præceptis. Nos enim vestram cupientes salutem, ideo monemus, vt mente & corpore salui esse possitis. Iubemus etiam omnes scripturas, vel dationes cuiuscumque tenoris, quas fecit de plebibus, casalibus, & villis ipsius ecclesiæ Vercellensis, nullam habere firmitatem; sed omnia quæ fecit, esse iudicamus vacua & inania, quia legitimus ipse non fuit episcopus, & ideo quippiam dare non potuit: eum vero,

qui ex his, quæ fecit, aliquid firmum esse dixerit, Anania & Sapphira anathemate feriendum fore censemus. *Att. 5.*
 Nam si cuiuslibet consilio, vel hortatu, aliter facere, non de præfenti ipsum inuasorem abiicere studueritis, atque hunc, quem nos consecrauimus vobis, alacri cum voluntate non receperitis, omni ecclesiastica vos communionem priuabimus, dignoque anathemate feriemus. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD NOTINGVM NOVARIENSEM EPISCOPVM.

Monet, vt res Angelbergæ restituat; sin minus, denuntiat illi excommunicationem, nisi intra duos menses ad reddendam de his rationem Romam veniat.

Notingo Nouariensi episcopo.

AVDIVIMVS te res spiritalis filia nostræ Angelbergæ Augustæ iniuste tenere, quas volumus, & apostolica auctoritate præcipimus, vt continuo reddere studeas: & quod tibi retinere debere nulla lege conceditur, sub omni celeritate dimittas, vt ei, cui pertinere videntur, his perfrui modis omnibus liceat. Nam si continuo præfatas res non reddideris, monemus, & apostolica auctoritate præcipimus, vt intra spatium duorum mensium Romam ad reddendam pro his rationem occurras, & coram nobis congruam satisfactionem exhibeas: alioquin tamdiu excommunicatus existas, quamdiu huic nostræ commotioni obtemperans, hæc quæ statuimus adimplere procures. Data XIV. Kalendas Nouembris, indictione XIII.

Significat se eos excommunicasse, donec se a Paganis separent. minatur illis alias pœnas, nisi quamprimum pareant.

Reuerendissimo & sanctissimo Petro episcopo, seu Pulcari præfectorio, atque uniuerso populo Amalfitano.

NOTVM esse volumus dilectioni & vnanimi-
tati vestra quia contra diuina statuta, & nostra apostolica monita, quibus vos frequenter monuimus, & ex auctoritate Dei, & sanctorum apostolorum Petri ac Pauli præcepimus, vt nullum cum impia Sarracenorum gente pactum habere-
retis, habitumque omnimodo rumperetis, in tali scelere, & in consortio inimicorum Dei manere non formidatis: *Matth. 16.* virtute sancti Spiritus, & auctoritate sancti Petri, cui ligandi & soluendi in cælo, & in terra a Domino est concessa potestas, omni sacra communione, sancto videlicet corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi, vos vna cum totius apostolicæ sedis consensu priuauimus, & ab ecclesiæ Dei societate separauimus, vt in eadem excommunicatione maneatis, donec resipiscentes ab impia vos Paganorum præda separetis: & nisi puro corde, & deuota voluntate citius fueritis conuersi ad gremium sanctæ matris vestræ Romanæ ecclesiæ, maioris damnationis sententia vos procul dubio feriemus. Vestram denique nos salutem quærimus, vestras cupimus in conspectu Domini animas apostolica benignitate saluare, & quasi oues dominicas ad pascua salutis æternæ desideramus perducere: si tamen bonis operibus dediti nostra solatia, voluntatem, iussionem & admonitionem studueritis perficere, & in tali placito nequitia contempseritis manere. Optamus vos in Christo bene valere. Die XXIV. mensis Octobris, indictione XIII.

EPISTOLA CCXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEODORICVM, HEODICIVM, &c.

Ostendit mulierem, quæ vi, minisque coacta religiosum habitum susceperat, ad vota seruanda non teneri; huius tamen causam illis definiendam committit. Quod si qua oriatur difficultas, eos vel eorum legatos cum ipsa muliere ad se venire iubet.

*Theodorico Teatino, Heodicio Firmano, Ioanni Aprutiensi,
& Helmoino Pinnensi episcopis.*

QVÆDAM vestrarum diœceseon femina, nomine Theoderona de Viuelata, relicta quondam Trefigii, sedem apostolicam, nostrumq; simul pontificium adiens, quæstæ est nobis, quod viro suo defuncto, velamē sibi sacri habitus ab eiusdem viri sui fratris dumtaxat germani vi, non scilicet dilectione vitæ spiritualis, sed ambitione prædiorum ducti, impositum fuerit, & ipsa plurimum renitens contra propriam sponsonem, pollicitationem, expetitionem, electionem, propositum, votum, atque spontaneum iudicium sine benedictione sacerdotis idem velamen susceperit. Cuius professionem coram coepiscopis & fratribus nostris conferentes, inquisuimus etiam idoneos viros Oteramum, Scattoinum, Erfemariū, Amedeum & Cerisium, vicinos scilicet ipsius feminae, qui casu præsentés aderant, vtrum se ita res haberet, an non. Sed illi non solum ita fuisse testificati sunt, verum etiam parati extiterunt omnem super hanc causam satisfactionem præmittere. Nos igitur habentes eundem quem & patres nostri spiritum fidei, & per gratiam Christi, zelum iustitiæ, eadem super legitime velatis quæ & illi sentimus, eademq; omnino decernimus; & quod non propria voluntate, non arbitrio, non voto, non expetitu, vel spontaneo iudicio, quin potius coacte admittitur, cassandum esse sancimus: præcipue cum hæc eadem femina non nisi minis perterrita, plus minus diebus xv. idem velamen gestasse se dixerit, & nullo sacerdote benedictionem tribuente hoc violenter susceperit. Quod licet ad huius absolutionem sufficere posse speremus: quia si ita est, totius violentiæ ac necessitatis vinculis absoluta,

Concil. Tom. 24.

L I

suum licenter & impune sequi debet arbitrium, & quod non elegit, ut perferat, non est cogenda: tamen sanctitati vestrae committimus, ut in unum conuenientes, ipsius feminae causam secundum Deum discutiatis, & omnem super hac querimonia veritatem subtili indagacione reperientes, ad liquidum finiatis. Verumtamen dignum non esse sancimus, ut iugum, cui non suo proposito mota, sed ambitione & violentia oppressa subacta est, portare cogatur: quia & sanctus papa Gregorius in epistola ad Athanasium presbyterum Isauriae, inter cetera ita refert: *Quamquam ea quae vi impulsione fiunt, Canonum minime censura recipiat, & iure habeantur infirma: quia ipse ea dissoluit, qui iniustum fateri compellit, sed magis illa est suscipienda & amplectenda confessio, quae ex spontanea monstratur voluntate procedere. Et rursus scriptum est: Voluntarie sacrificabo tibi. & alias: Voluntaria oris mei benedicta fac Domine.* Porro iam fato Ioanni reuerendo Aprutienensi antistiti etiam verbis iniunximus, ut ascita vestra fraternitate, omne de hac re negotium vobiscum pariter ventilet, & canonice, sicut praediximus, diffinire procuraret. Super quo si aliqua ambiguitas fortassis emerferit, tunc iubemus, ut aut vos, aut vestri legati vices vestras agentes, cum eadem femina nostris praesentialiter obtutibus praesententur, ut coram nobis iam diligentius omnis rei veritas inquiratur, & aequitatis regula terminetur. Postremo, si praefatae feminae aliquod inuidiose obiectum crimen quoquomodo fuerit, vos Deo praeculis habito, hoc non admittatis; & si accusator illius in sua obstinatione permanferit, tam accusata, quam accusator in nostram cum vestris pariter missis accelerent properare praesentiam. Verumtamen, si accusator eius defuerit, iam illa crimine illo coram nobis veniens non tenebitur, secundum Carthaginensis Concilii nonum decimum capitulum, ita inquires: Accusator eius si nunquam diebus causae dicendae defuerit, a communione non remoueat: restituto in communione accusato, ipse remoueat a communione accusator. Data xii. Kalendas Decembris, indictione xiiii.

S. Gregorius
epist.
lib. 5. epistola
67.

Psal. 53.
Psal. 118.

Concil.
Carth. 3.
cap. 7.

* Athanasium

EPISTOLA CCXXVII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM, PVLCAREM, &c.

Præcipit vt fœdus cum Sarracenis ietum rumpant; quod nisi Kalendis Decembris fecerint, eis excommunicacionem minatur. Pulcarem monet, ne Pandenulfo Capuano iudici molestiam inferat.

Athanasio episcopo Neapolitano; Petro episcopo, seu Pulcari præfectorio Amalfitano, episcopo Caietano, seu Decibili, & Ioanni gloriosis hypatis, a paribus.

PVDET, vt ita dixerim, pontificium nostrum vos iam commonere super hoc quod tam multoties a nobis commoniti resipiscere noluitis, & cum Deo odibilibus Sarracenis habitum pactum dissoluere hæcenus contempistis. Verum quia quanta crudelitatum genera, ac defolationum terræ istius calamitatum nimis ex hoc mala lugenda prouenerint, atque proueniant, exaggerare differimus, ne interim, quod dignum est, iudicare cogamur. Adhuc obsecramus, adhuc sicut spiritalis filios exhortamur, & paternis visceribus vos amplecti conantes, Dei, ac principum apostolorum Petri ac Pauli auctoritate præcipimus, vt iamiamque disciplinam percipientes, ab eisdem iniquis, & ancillæ filii Sarracenis vos separetis, & pactum cum eis habitum modis omnibus dissoluatis, si vel nostræ communionis, vel ipsius Christianitatis vultis esse participes; in quos iam daremus ecclesiastici mucronis sententiam, nisi nos apostolica patientia retineret. Idcirco vobis inducias vsque Kalendas Decembrias istius tertiædecimæ indictionis ad idem pactum cum Sarracenis frangendum largimur, & tam vos, quam Caietanos atque Amalfitanos lucrari volentes, si vsque ad idem tempus omnem Sarracenum amicitiam, nec non & omne fœdus dissoluere solito contempseritis, vtrosque sententiæ ecclesiasticæ iaculis feriemus, & perpetuo anathemati submittemus, vt qui focii disciplinæ esse non vultis, communionis quoque nostræ non sitis participes. *Hoc addendū est in epistola ad Pulcarem.*

Postremo nobilitatem tuam monemus, vt Pandenulfo iudici Capuano in nullo molestus existas; & quod nobis

Concil. Tom. 24.

Ll ij

ipse deuotus est, tu ei deuotione & amicitia copulatus, in quo posse tibi fuerit, contra aduersitates illius te murum opponas: quatenus patris illius, qui proprio genitore saluando * suffigiit, reminiscens pro vtriusque amore, si de nobis tibi cura est, ipsius Pandenulfi profectibus potius hæreas, quam obuiare quoquomodo videaris.

EPISTOLA CCXXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HELMOINVM EPISCOPVM PENNENSEM.

Arguit quod ad Synodum non accesserit. iubet statuta die ad se venire, & interim quemdam absoluerè, quem iniuste excommunicauerat.

Reuerendissimo & sanctissimo Helmoino episcopo Pennensi.

SECVNDVM sacros venerabilium patrum Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, pro ecclesiasticis dumtaxat necessitatibus, atque utilitatibus ad eas, quas nuper statutis diebus celebrauimus Synodos, missis ex more auctoritatis nostræ literis, fraternitatem tuam debere occurrere modis omnibus decreuimus: sed quia ceteris deuote valde venientibus, te minime venisse, neque excusationem tuam in tractoria regulari tenore conscriptam nobis & sanctæ Synodo, causa videlicet temeritatis, & inobedientiæ, vt etiam euidenter apparet, non direxisse comperimus; ne dilectionem tuam de hoc indiscussam præteruisse videamur, hoc nostro apostolatus statuto iubemus, eam infra octauum diem Decembris mensis, sine aliqua mora, vel ambiguitate ad nos debere venire, nostrisque se obtutibus præsentare. Nam & Oteramus filius qui Coruini cum aliis suis conciuibus, nostris apostolicis, coram venerabili episcoporum cœtu super te questus est, auribus, quod dum a te ipse impetitus ecclesiastice de contemptione, post præstito sacramento, se cum suis sacramentariis purgasset, tua eum fraternitas, sicut professus est, quasi periurum excommunicauerit; regula canonica præcipiente, quod hanc episcopus sibi cognitionem nullo modo debeat vindicare, Dominoque dicente ad Moysen, ad vnius testimonium neminem condemnari oportere. Quod si ita est, quia temere illum excommu-

nicare non debuisti, præcipimus, ut eum de præsentia absoluas, tuæque communioni restituas: nam si ausu improbo aliter feceris, nos quidem eum auctoritate apostolica procul dubio absolutum esse iubemus. Et si hanc iussione nostram paruipendens, temerario ausu præsentia nostræ adesse contempseris, ecclesiastica te communionem, velut inobedientem esse noueris priuandum; quousque pro tuis negligentis dignam veniens nobis satisfactionem humiliter feceris. Data XIII. Kalendas Decembris.

EPISTOLA CCXXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ARPALDVM EPISCOPVM ASCVLANVM.

Arguit quod ad Synodum non venerit. iubet ad se venire, ut iis, quæ a suis clericis obiiciebantur, respondeat.

Reuerendissimo & sanctissimo Arpaldo episcopo Asculano.

SECUNDVM sacros venerabilium patrum Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, pro ecclesiasticis dumtaxat necessitatibus ad eas quas nuper statutis diebus celebrauimus Synodos, missis ex more auctoritatis nostræ literis, fraternitatem tuam debere occurrere modis omnibus decreuimus. Sed quia ceteris deuote valde venientibus, te minime venisse, cum etiam & auditu didiceris nos Synodum celebrare, neque excusationem tuam regulari tenore in tractoria conscriptam, nobis & sanctæ Synodo, causa temeritatis, & inobedientia tuæ, ut euidenter apparet, non direxisse comperimus; ne dilectionem tuam de hoc indiscussam præterisse videamur, hoc nostræ auctoritatis statuto iubemus, eam de præsentia sine aliqua mora, vel ambiguitate ad nos debere venire, nostrisque se obtutibus præsentare. Nam & clerici tuæ nos ecclesiæ adierunt, reclamantes, multa se a tua perpeffos fraternitate enormiter aduersa, & contra regulam ecclesiasticam iniuste fore oppressos; quorum videlicet obiectionibus coram nostro præfulatu assistentem te oportet procul dubio respondere. Et ideo hac iussione nostra percepta occurrere studeas, antequam ecclesia tua

maius schisma, vel scandalum patiatur: quoniam si venire iam modo contempseris, dignam excommunicationis a sede apostolica prolatam sustinebis omnino censuram. Data VIII. Kalendas Decembris.

EPISTOLA CCXXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Miratur, quod cum Papiam venerit, vbi simul conuenire debebant, legatos ad se non miserit. petit illos destinet, vt se ad eum conferre possit.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

SICVT nostro præsulatui vestris iam olim regalibus direxistis apicibus, vt his Kalendis Nouembribus iam tranfactis, vobis Papiam obuiam venire deberemus: quatenus communi simul tractatu ea quæ sanctæ ecclesiæ Dei vtilia sunt, & regni stabilitati proficua, pariter considerassemus, stabilitateque perpetua firmassemus; hoc quidem auida extunc perficere mente parati existimus: sed quia vos in Italiam introisse audimus, valde mirati sumus quamobrem vestrum nobis aduentum, per excellentiæ vestræ mellifluos apices, & idoneos legatos, cognitum minime feceritis: nam paterno vos affectu diligentes, speciali dumtaxat intuitu magnitudinem vestram cernere desideramus, filiorum carissime. Nunc itaque, si omnino verum est iam Papiam venisse, volumus vt eximios ex latere vestro nobis dirigatis legatos, honorificas sedi apostolicæ literas deferentes: quibus videlicet perspectis, ad vestram præperare serenitatem, communeque colloquium indubitanter valeamus: quia cum, Deo propitio, vobiscum fuerimus coniuncti, omnia quæ ad exaltationem sanctæ sedis apostolicæ matris vestræ, & ad vestrum ac nostrum videntur pertinere honorem, Deo fauente, facile poterimus perficere. Pro quibus vobis, & in hoc saculo gloria multipliciter augeatur a Domino, & in caelesti postmodum regione merces perpetua procul dubio tribuetur. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXXI.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD EVMDEM.

Gratias agit, quod cum a se fuerit Conspertus ecclesiæ Vercellensis episcopus ordinatus, eius ordinationi libenter acquieuerit. se excusat, quod Anspertum archiepiscopum Mediolanensem eius precibus non absoluat.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso ac excellentissimo regi.

MULTIPLICES gratias vestræ referimus magnitudini, quia pro Vercellensi episcopatu, in quo nos Conspertum vna cum Synodi decreto episcopum ordinauimus, nostram libenter perfecistis voluntatem. De cetero autem, hoc est Mediolanensi archiepiscopatu, o fili carissime, sicut nobis nunc mandasti, vt Anspertum archiepiscopum, quem in Synodo pro nonnullis suis negligentis & præsumptionibus iudicauimus, reconciliare deberemus. Quod quidem nos pro vestro amore alacri mente omnimodo perficeremus, si sententia damnationis, quam in eundem archiepiscopum protulimus, sub tenore aliquo non fuisset prolata. Dictum est enim, tamdiu eum fore ab honore & ministerio sacerdotali suspensum, donec, auctore Deo, suam specialem nobis ad satisfaciendum exhiberet præsentiam. Et quia ecclesiæ Dei priuilegium nos decet immutilatum solenniter conseruare, ne in aliquo patrum terminos præterire videamur, contra statuta maiorum agere nequiuimus. Vnde benignitatis vestræ excellentiam paterno affectu monemus, vt ob hoc quod irreprehensibiliter agere non possumus, nullo modo turbemini: quoniam vestram in omnibus cupimus pro honore perficere voluntatem. Data vt supra.

Iubet ecclesiam in villa Carpana sitam restitui, ibique sacerdotem constitui, & sacrum chrisma annuatim in eamdem mitti.

Reuerendissimo & sanctissimo Paulo episcopo sanctæ ecclesiæ Regiensis.

DILECTIONI tuæ venerandis sanctorum patrum regulis edoctæ mandamus, atque his præfulatus nostri literis iubemus, vt ecclesiam Dei positam in villa Carpana, iam nuper incendio crematam restaures, atque in pristinum decorem, & ordinem restituere nullatenus præmittas, atque sub proprii cura sacerdotis eam constituas, qui sedulas ibi Domino laudes quotidie persoluat, ac pro salute fidelium omnipotentem Dominum valeat exorare, sacrumque illic, Deo propitio, annue chrisma mittere indefinenter procuret; quod est totius Christianitatis salus, & perfectio vera. Nam si forte aliter feceris, nos ex apostolica auctoritate alteri episcopo præfatam ecclesiam ad restaurandum, & canonicè ordinandum procul dubio commitemus. Data XIII. Kalendas Decembris.

Præcipit, vt ecclesiam in Carpana villa sitam, quam Paulus Regiensis episcopus reficere neglexerat, restituat, ibique sacerdotem proprium constituat, & sacrum chrisma annuatim mittat.

Reuerendissimo & sanctissimo Ioanni episcopo Ticinensi, dilectoque confratri.

QUIA Paulus Regiensis ecclesiæ episcopus, & canonicis admonitus institutis, & nostris apostolicis præceptionibus exhortatus, vt ecclesiam Dei positam in villa, quæ dicitur Carpana, igne crematam restaurare, ibique suum, secundum ius ecclesiasticum, omne officium, vel ministerium

sterium rite peragere debuisset, temere contempfit, nostraque salubri præceptioni obedire contempfit, nec debitum in hoc Deo nostro reddidisse videtur honorem. Præcipientes igitur ex apostolica auctoritate dilectioni tuæ iubemus, vt de præfenti, & absque omni protelatione ipsam ecclesiam restituas in pristinum decorem & ordinem, atque sub proprii cura sacerdotis eam constituas, qui sedulas ibi Domino laudes quotidie persoluat, ac pro salute fidelium omnipotentem Dominum valeat exorare, sacrumque illic, Deo propitio, annue chrisma mittere indefinenter procures, quod est totius Christianitatis salus, & perfectio vera. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EGILBERTVM EPISCOPVM.

Arguit eum, quod cum excommunicatis a sede apostolica communicarit. iubet ne cum Liutfredo & Odebrico excommunicatis communicet.

Reuerendissimo & sanctissimo Egilberto episcopo.

BEATISSIMI apostoli præcepto iubemur deponere veterem hominem cum actibus suis, & induere nouum, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis: propter quod dilectionem tuam audientes cum eis, quia sede apostolica, in qua beatorum Petri ac Pauli semper auctoritas viuit, pro suis manifestis sceleribus excommunicati merito existunt, contra ius ecclesiasticum ante audientiam, & veram in reddendo satisfactionem, communicare, non mediocri animi dolore turbati existimus; cum idem de talibus cauendis Doctor egregius dicat: *Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, vt non commisceamini cum eo.* Hinc etiam & coapostolus eius Ioannes, huiusmodi nec Aue dicendum concedit: *Si quis, inquit, venit ad vos & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in Domino, nec Aue ei dicite. Qui enim dixerit ei, Aue, communicat operibus illius malignis.* Item beatus Clemens Iacobo fratri Domini scribens, ita de se apostolum Petrum

Concil. Tom. 24.

M m

populum admonuisse commemorat: Si inimicus est alicui pro actibus suis, vos nolite expectare, ut ipse vobis dicat, cum illo nolite amici esse; quibus videlicet salubribus exemplis, & canonicis etiam institutis edocti, ne simul pariter cum eis excommunicatus existas, ex apostolica tibi auctoritate iubemus, ut nullam deinceps cum Liutfredo, & Odebrico a nobis regulariter excommunicatis, vel in communi eloquio communionem habere præsumas: si debitam in te non vis provenire sententiam, ^{* forte} sane ut infra dies triginta post huius nostræ apostolicæ epistolæ denuntiationem, reddant ipsi omnia eidem dilectæ filiæ nostræ Angelbergæ Augustæ, quæ violenter, ac fraudulenter auferre præsumpserunt. ^{caue}

EPISTOLA CCXXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

EGIFREDO, SUPPONI, &c.

Rogat ut bonorum Angelbergæ imperatricis curam sustineant.

Nobilissimis viris ac dilectis filiis Egifredo, Supponi, Eripaldo, Berardo Bonifacii filio, & Cotephredo gloriosis comitibus.

SCIENTES profecto ea, quæ sagacitati vestræ committimus, vos pro amore Dei, & sanctorum principum reverentia, nostraque dilectione, pio mentis affectu perficere: ideo pro parte dilectissimæ, ac spiritualis filiæ nostræ Angelbergæ Augustæ his apostolatus nostri literis gloriam vestram magnopere deprecamur, ut omnium rerum eius ubicumque consistentium curam & sollicitudinem maximam habeatis: quatenus vestro prudenti consilio, ingentique solatio eius omnia salva & indiminuta, secunda & defensa consistant; ita sane ut nulli easdem res inuadere, ac deprædare sinatis. Quia & nos eum, qui facere, vel favere facienti præsumpserit, spiritali procul dubio gladio feriemus: quatenus ex hoc, & nos secundum collatum nobis diuinitus apostolicum magisterium, dignas, atque multiplices nobilitati vestræ gratias habeamus, benedicentes vobis omni benedictione spiritali in Christo Iesu Domino nostro, & vestræ fidei laudabilis rumor per ora fidelium

semper vbique resonet ad augmentum vestræ perpetuæ remunerationis. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD TEVTMARVM ARCHIEPISCOPVM.

Miratur eum morari, & ad se non venire. monet vt statim veniat.

Reuerendissimo & sanctissimo Teutmaro archiepiscopo dilecto confratri nostro.

SICVT nobis dilectus ac spiritalis filius noster Carolomannus gloriosus rex suis regiis direxit apicibus, vt vos ad nostram apostolicam venire debuissetis presentiam, vestrum quotidie præstolantes aduentum miramur cur tantum moremini: nos enim almitatis & prudentiæ vestræ fauore repleti, fraternitatem vestram pio cupimus iam contemplari intuitu. Vnde his nostris apostolicis literis vos monemus, & exhortamur, vt libenti ad nos animo properare omnimodis studeatis: quatenus vna vobiscum ea quæ sanctæ Dei ecclesiæ vtilia sunt prout necesse fuerit, pariter ordinare valeamus. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANTONIVM EPISCOPVM ET BERENGARIVM
COMITEM.

Liutfredum comitem, quia monialem, quæ e monasterio effugerat, suscepit, & bona Angelbergæ imperatricis diripuit, excommunicat, nisi statuto tempore satisfecerit. monet ne quisquam cum eo communicet.

Reuerendissimo Antonio episcopo Brixienfi, & nobilissimo viro, dilectoque filio Berengario glorioso comiti.

QVIA dilectus ac spiritalis filius noster Carolomannus gloriosus rex suis regalibus literis, & missorum nostrorum verbo, nostro præfulatui pio mentis affectu commisit, vt nos curam huius Italici regni haberemus, tam

Concl. Tom. 24.

Mm ij

pro diuinitus nobis commissa pastoralis sollicitudine omnium Christi ouium, quam etiam pro præfati regis vice cura concessa, illa quæ contra Deum, & iura legis alicubi cognoscimus præsumptione commissa, omni volumus conamine compescere, & vnam ouem morbidam gladio percutere spiritali, vt ad salutem quoquomodo anima vulnerata perueniat, antequam totus grex vnus contagione maculetur. Audientes igitur, veraciterque scientes Liutfredum comitem suscepisse quamdam sanctimonialem nomine Gerlindam de Placentino monasterio fuga lapsam, & post nostram super hac caussa admonitionem, salubremque prohibitionem, eam detinuisse, atque cum propria vxore, suisque illi pariter communicasse; nobilitati vestræ paterna dumtaxat dilectione mandamus, vt & tam pro eadem sanctimoniali, † quam facultatibus dilectæ filie nostræ Angelbergæ Augustæ, cui debitam omnino debuit fidem conseruare, latenter recepit: & hæcenus contra nostrum ei reddere distulit interdictum; quamque etiam, quia cortes ipsius sub nostra apostolica tuitione, ac defensione perenniter susceptas, deprædari temere præsumpsit: nos eum a communione fidelium sequestramus; ita scilicet, vt si infra Italicum regnum consistit, intra dies triginta habeat omnia sub vera satisfactione reddita, quæ violenter abstulit: & si extra regnum Italicum esse videtur, infra dies sexaginta; ac deinde, si hæc omnia paruipendens in sua pertinacia manere, nihilque studuerit emendare, anathematis vinculo sit innodatus, donec ad nostram apostolicam præsentiam venerit, & pro illicitis his omnibus veram coram nobis satisfactionem facere studuerit. Idcirco volumus, vt nullatenus ei communicetis, si nostro apostolico vultis, vt dilecti filii, consortio frui. Data vt supra.

† deest ali-
quid.

EPISTOLA CCXXXVIII.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD EVNIBERTVM COMITEM.

Minatur illi excommunicationem, nisi res sancti Petri,
 & Angelbergæ imperatricis restituat.

Euniberto glorioso comiti.

VERACI relatione comperimus, te res sancti Petri apostoli, quas spiritali filia nostræ Angelbergæ Augustæ concessas habemus, cum aliis eiusdem filia nostræ proprietatibus, contra legem inuadere, ac retinere: & ob hoc tu ipse admonitus ab inuasionem illa non te subtraxeris: quin potius hætenus in hac eadem prauitate persistere nequaquam omiseris. Idcirco tibi præcipimus, vt omni occasione postposita te compescens easdem res omnino relinquant, & te siue tuos ab ipsis remoueas: quatenus eidem filia nostræ liceat omnes illas suo dominio vindicare, atque disponere; & vt ei libitum fuerit, sub nostro speciali mandeburdio retinere: alioquin noueris te apostolica nostra auctoritate sancta communionem priuatum; & quousque sub congrua satisfactione, quæ alterius sunt restituas, a Christianorum consortio separatam. Data vt supra.

EPISTOLA CCXXXIX.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD GISVLVVM ABBATEM.

Eius curæ monasterium Angelbergæ imperatricis committit.

Gisulfo venerabili abbati monasterii sanctæ Christinæ.

ACTORITATE sanctæ sedis apostolicæ, tuæ reuerentia committimus, vt curam perspicuam, & sollicitudinem habeas monasterii dilectæ filia nostræ Angelbergæ Augustæ siti in ciuitate Placentia, sicut idoneus Christi minister, & gregis Domini prouisor eximius; quatenus secundum regulam sancti Benedicti, iure abbatis quæ ordinanda vel disponenda sunt disponas & ordines: & quæ corrigenda perspexeris, subtili dumtaxat indagatione, vt

Mm iij

Domino placeas, ex nostra auctoritate corrigere procures. Data vt supra.

EPISTOLA CCXL.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD GREGORIVM, THEOPHYLACTVM,
ET DIOGENEM, &c.

Gratulatur de victoria contra Sarracenos parta. miratur cur Romam non venerint. mandat vt contra Sarracenos sibi auxilio veniant.

Dilectis viris Gregorio spathario, Theophylacto turmacho, atque Diogeni comiti imperialibus.

AVDIENTES vos per Dei auxilium, & secundum spiritualis filii nostri imperatoris voluntatem, Neapolim venisse, ac multitudinem Sarracenorum ibi consistentem potenti brachio superasse; lati sumus effecti, & statim debitas omnipotenti Domino gratias egimus super victoria vestra, & inimicorum contritione. Sed iterum mirati sumus, quia Romam venire, nostramque apostolicam neglexistis videre presentiam, vt pro vestri laboris certamine multiplicem gratiam, & benedictionem a nobis, & a sede apostolica super vos reciperetis effusam: quatenus sanctorum apostolorum Petri & Pauli orationibus adiuti, omnique spiritali benedictione muniti, contra eosdem perditionis filios victrici semper dextera valeretis efficaciter dimicare: quod tamen vt salubriter facere possitis, vt terra, marique de inimicis, & infidelibus victores feliciter existatis: ideo mandamus vobis, vt cum aliquantis dromonibus pro honore iam dicti spiritualis filii nostri Augusti, has nostras in partes iterum venire omnimodis satagatis: quatenus contra eosdem nefandos Agarenos congruum nobis adiutorium præbere possitis, vt ex hoc laus & merces imperatori accrescat, & a nobis dignas retributiones sine dubio recipiatis. Quapropter monemus, & hortamur vos, vt nostris monitis libenti animo attendatis, & quidquid acturi estis, per vos velociter cognoscamus. Data vt supra.

EPISTOLA CCXLI.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Commendat eius erga sedem apostolicam obseruantiam. hortatur, vt sicut promiserat, pactum cum Sarracenis ictum frangat. Amalfitanos per legatum suum ea de re admonitos, si parere neglexerint, excommunicandos significat.

Reuerendissimo & sanctissimo Athanasio episcopo Neapolitanæ ecclesiæ.

SANCTITATIS vestræ deuotionem semper in omnibus circa sedem apostolicam, & nostram paternitatem sinceram, atque præclaram esse cognouimus: quod etiam & præsentis legationis vestræ tenore inspecto, nobis est luce clarius manifestum. Quamobrem his apostolatus nostri literis multiplices almitati vestræ gratias agimus, paterno vos affectu monentes, vt iuxta indultum vobis officium in his, quæ Dei sunt, & ecclesiæ Christi vtilia, toto conamine desudare non desinatis: ac sicut nobis per legatos vestros mandastis, quod siue ruperint Amalfitani pactum cum Sarracenis, siue non, vos omnino frangetis, volumus vt indefinenter id agere studeatis. Nam & missum nostrum, Dominicum videlicet venerabilem episcopum illuc direximus, eos admonentes, vt patienter nostram in hoc perficiant voluntatem: quod si ipsi nostram in hoc fuerint voluntatem secuti, habeamus eos complices, & amicos: sin autem, velut externos inimicos, non solum visibili, sed etiam inuisibili gladio pariter persequamur, vt & a nobis, & ab omnibus Christianis perpetuo digni odio habeantur. Nam & per præfatum missum nostrum Dominicum episcopum, eos obaudire nolentes præsentialiter excommunicare præcepimus, ac postmodum nos ipsi digno anathemate feriemus. Vos igitur estote nobiscum, & pactum iniquum corrumpite: quia & nos vobiscum in omnibus erimus, & quod iam dare promisimus, auxiliante Domino, annis singulis vobis procul dubio tribuemus: quia si vos fœdus cum Sarracenis non habueritis, nil, Domino iuuante, de Amalfitanorum perfidia curabimus,

quos videlicet gladio poterimus spiritali persequi, & facile humiliare. Optamus sanctitatem vestram in Christo bene valere.

EPISTOLA CCXLII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD AMALFITANOS.

Monet ut rupto cum Sarracenis fœdere ad ecclesiæ gremium reuertantur, & eam ob rem singulis annis decem millia mancoforum, & eo anno mille daturum se promittit. nisi paruerint minatur excommunicationem.

Reuerendissimo Petro episcopo seu Pulcari præfectorio, & omnibus sacerdotibus, ac clericis, atque uniuerso populo Amalfitanæ ciuitatis.

MVLTA vobis bona facere, alacrique mente tribuere sæpe promissimus, decertantes, ut pactum, quod cum impia Sarracenorum gente habetis, omnimodis rumpetis, ne ex consortio gentis malignæ, ecclesia Dei per vos sic crudeliter affligeretur, & animabus vestris non solum temporale exinde discrimen, sed etiam æternum acquireretis supplicium. Nunc autem vos, quasi filios dilectos corpore & spiritu saluare volentes, his apostolatus nostri literis monemus & hortamur vnanimitatem vestram, ut relicta nunc penitus Sarracenorum societate, corruptoque fœdere, quod cum eis ad perditionem animarum vestrarum, & terræ sancti Petri habetis, alacri mente, piæque deuotione, iam modo ad gremium sanctæ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ matris vestræ reuertamini, & ad societatem & communionem nostram redire studeatis. Et dabimus vobis nunc, & per singulos annos, sicut inter nos statutum fuit, decem millia mancoforum argenti, & isto præsentis anni damus vobis pro benedictione supra mille mancosos, & teloneum quod in portu nostro dare debetis, vobis concedimus. Quod si in tali impio scelere, diabolo suadente, amplius permanere præsumpseritis, & ipsum pactum de præsentis anni non corrueritis, præcipimus huic episcopo nostro Dominico, ut vice nostra omni ecclesiastica vos communionem priuare procuret: ipsoque reuertente,
synodi-

synodice vos iterum perpetui anathematis vinculis alligabimus: & omnium terrarum aditus, in quibus negotiari soliti estis, vobis omnino claudemus; vt illic nulla possitis exercere negotia. Sane si de aliis ciuitatibus dubitatis, quod pactum non rumpant, credimus quia nostram facient voluntatem: nam modo per vos habent excusationem. Et si aliqua de illis fuerit, quæ sicut vos, facere voluerit, vna vobiscum eius perditionem ordinabimus. Porro scitote quia Leonem presbyterum vestrum penes nos retinimus. Data vt supra.

EPISTOLA CCXLIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM CRASSVM REGEM ITALIÆ.

Rogat regem, vt Hieronymum episcopatum Laufanensem pacifice retinere permittat, & Hubonem res ecclesiæ Bisuntinæ ablatas reddere iubeat.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

MAGNITVDINEM vestram ingenti nobis amore dilectam nosse volumus, quia Hieronymus sanctæ Laufanensis ecclesiæ episcopus, apud B. Petrum apostolorum principem, nostrumque pontificium veniens, humilitatis deuotione petiit, quatenus Laufanensem ecclesiam, quam iam olim regendam susceperat, ei deinceps vobis fauentibus habere liceret. Nos autem eius precibus moti, iuxta quod omnium ecclesiarum Dei curam habemus commissam, & quia nostra exhortatione illum vobis fidelem in omnibus, propriumque, sicut ceteri regni vestri episcopi existunt, esse cupientes agnouimus, his apostolatus nostri literis excellentiæ vestræ suggerimus, vt eum pro amore Dei & sancti Petri & nostro, & benigne recipiatis, & iam dictum episcopatum Laufanensem, sibi diuinitus concessum, nostraque apostolica etiam auctoritate commissum, sub omni integritate recipere, habereque securiter permittatis: ne amplius eadem ecclesia contra statuta patrum sine proprio rectore consistat. Nam regulariter illum electum, & proprio archiepiscopo causa infirmitatis præbente consensum, & episcopos consecratores illius literis, quas nobis ostendit, rogante, consecratum

Concil. Tom. 24.

N n

fuisse iam dictæ ecclesiæ episcopum, incunctanter agnosimus. Et idcirco volumus & rogamus, vt absque temporis protelatione, vel aliqua contradictione, suum, vt diximus, episcopatum habeat, teneat, atque cum Dei reuerentia disponat, quoniam nos in alterius hominis electione vel consecratione isto viuente consentire nullo modo patiemur, eo quod præcipua sanctorum patrum auctoritas iubeat, duos simul in vna ciuitate non debere esse episcopos. Quamobrem, carissime fili, hortamur nihilominus & obsecramus regiam gloriam vestram, vt Deo auxiliante ipsa ecclesia, proprio nunc recepto pastore, sub vestræ clementiæ tutamine pacifica iam & quieta consistat: vt eius precibus adiuti, post hoc regnum terrenum vobis concessum, sempiternum percipere mereamini. Præterea & Theodoricus sanctæ Chrysopolitanæ sedis archiepiscopus, multas nostris apostolicis auribus super Hubonem fidelem vestrum querelas direxit, eo quod res ecclesiæ illius inuaserit. Pro quo etiam precamur, vt easdem res ecclesiasticas iam dicto archiepiscopo sub integritate reddere faciatis pro amore Dei & nostro, & nulla deinceps ei permittatis aduersa vel contraria inferre. Data xx. die mensis Iunii, indiçtione XIII.

EPISTOLA CCXLIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LIVTVVARDVM EPISCOPVM
VERCELLENSEM.

Vt Hieronymi episcopi Lausanensis causam apud
Carolus regem procuret.

*Reuerendissimo & sanctissimo Liutuardo episcopo sanctæ ecclesiæ
Vercellensis.*

DILECTIONI vestræ familiari quodam modo, pioque affectu, veluti fidelissimo nobis, mandantes committimus, vt recipientes hanc nostri apostolatus epistolam, legatione nostra dilecto ac spiritali filio nostro Carolo excellentissimo regi, pro Hieronymo videlicet Lausanensi episcopo directæ fungamini: vestroque ingenti certamine, prudentique consilio, ipsius regis magnitudinem admonere atque exhortari magnopere studeatis, quate-

nus eundem Lausanensem episcopatum, illi iam olim diuinitus concessum, pro amore Dei & nostro, de præsentis reddere, & securiter quasi suo fideli habere permittat. Nam eo viuente in alterius electione, vel episcopali consecratione, assensum nullo modo præbebimus: quin potius apostolica hoc fieri auctoritate modis omnibus inhibebimus, ne contra statuta patrum duo in vna videantur ciuitate esse episcopi. Quapropter nobis iusta mandantibus omni annis & voluntate fauere nullo modo prætermittatis, quo minus nostræ voluntatis legatio apud serenissimum regem salutis & pacis ecclesiasticæ per vestrum certamen effectum obtineat: quatenus eadem ecclesia Dei, proprio recepto pastore, salua in omnibus & quieta consultat. Data xx. die mensis Iunii, indictione XIII.

EPISTOLA CCXLV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD THEODORICVM ARCHIEPISCOPVM
BISVNTINENSEM.

Significat se de ipsius causa Carolo regi scripsisse; ac de Hieronymo episcopo Lausanensi hortatur, vt adiuuare illum studeat.

*Reuerendissimo & sanctissimo Theodorico archiepiscopo
Chrysopolitanæ ecclesiæ.*

PRO tot & tantis perturbationibus, & calamitatibus, quas ab iniquis & Deum non timentibus viris ecclesiam tibi commissam quotidie pati vestris literis referentibus agnoscimus, plurimum condolemus, & congruum cupimus, Deo fauente, vobis præbere solatium, quatenus sedis vestræ vigorem pristinum indiminuto iure feliciter obtineatis. Nam dilecto ac spiritali filio nostro Carolo glorioso regi pro tuæ causa vtilitatis, proque vestræ plebis salute suggestimus, vt pro amore Dei & nostro, suo vos auxilio ac defensione in omnibus tueatur, & de his qui res ecclesiæ vestræ inuadere præsumperunt, iustitiam facere dignetur, resque ipsas sub integritate vobis restitui iubeat. Vos tamen, more boni pastoris, sicut in prosperis humiles, ita quoque in aduersis fortes existite, vt populum Domini tibi commissum pro malorum infestatione, quam patimini,

Concil. Tom. 24.

N n ij

strenue regere non omittatis. Pro ipso etiam Hieronymo episcopo eidem regi direximus, vt Lausanensem episcopatum illi diuinitus concessum, & nostra apostolica auctoritate largitum, securiter amodo retinere permittat. Et ideo vestra fraternitas etiam in hoc adiuuare pro viribus non prætermittat. Data xx. die mensis Iunii, indictione XIII.

EPISTOLA CCXLVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Commendat eius erga Romanam ecclesiam obseruantiam. rogat vt legatum sibi auxilio mittat.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

MULTIPLICES regię magnitudini vestrę his nostris apostolicis literis gratias agimus pro vestra tam ingenti cura & sollicitudine, quam circa sanctam Romanam ecclesiam matrem vestram habetis; atque pro vestrę deuotionis sinceritate, qua nos purę mentis affectu more parentum vestrorum diligitis, & in omnibus adiuuare alacriter cupitis. Et quia pro exaltatione, atque vtilitate sedis apostolicę, totiusque terrę sancti Petri defensione, vos prompta mente desudare velle cognoscimus: in quo scilicet vestri desiderii affectu piissimo, & diuinam circa regiam gloriam vestram habebitis adiutricem & placabilem maiestatem, & dignam non solum in hoc sæculo, sed etiam in caelesti postmodum regione retributionem procul dubio recipietis. Quod vero mandastis, vt marchiones vestri, qui circa nos existunt, ad defensionem necessariam peragendum nobiscum pariter decertare debuissent; hoc autem sine vestrę maiestatis præsentia, vel sine idonei optimatis vestri nullo modo, sicut oportet, proderit nobis: eo quod ipsi marchiones homines de ciuitatibus, & propriis finibus nostris, cum quibus territorium sancti Petri poteramus satis defendere, in suo assiduo seruitio habent, & nonnullos eorum potentia sua defendunt: & ita impediunt, vt nostrum seruitium secundum voluntatem nostram minime perficere valeant. Vnde preca-

mur excellentiam vestram, vt pro amore Dei, & principis apostolorum honore, talem nobis de præsentis missum dirigatis, cum quo per vestræ auctoritatis potentiam, ea quæ sanctæ Dei ecclesiæ, & nobis pertinent, incunctanter valeamus perficere: quatenus eisdem homines nostros, qui nobis sublati sunt, omnimodis recipiamus, vt omnis honor, & vigor sanctæ ecclesiæ vestris diebus in omnibus integer accrescat, & indiminutus permaneat; quoniam ipsius honor, & exaltatio, vestra hic & in æternum est salus & gloria. Nam & nos ea, quæ vestræ gloriæ proficua sunt, libentissime perficere cupimus, & nostris assiduis precibus vos Domino commendare, apostolorum suffragantibus meritis, semper satagimus. Hæc itaque pro utilitate sanctæ ecclesiæ modo fieri petimus, vt cum vestrum gloriosum aduentum, fauente Domino, conspexerimus, optata & ingenti pariter letitia exultare valeamus. Data die XXIII. Mensis Iunii, indictione XIII.

EPISTOLA CCXLVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SFENTOPVLCRVM COMITEM.

Gratulatur de eius & subditorum illius obseruantia erga sedem apostolicam. recipit eos in fidem suam. ostendit Methodium archiepiscopum orthodoxam fidem fuisse professum, cuius iura & priuilegia confirmat, eumque ad eos regendos mittit. Nitrensis ecclesiæ episcopum consecratum significat, & alium ad se vult mitti, quem alii ecclesiæ præficiat. iubet omnes ipsi archiepiscopo obedire. concedit vt diuina officia Sclauonica lingua recitari possint, dummodo euangelium Latina prius recitetur.

Dilecto filio Sfantopulcro glorioso comiti.

INDVSTRIÆ tuæ notum esse volumus, quoniam confratre nostro Methodio reuerendissimo archiepiscopo sanctæ ecclesiæ Morauensis, vna cum Semisino fidei tuo, ad limina sanctorum apostolorum Petri & Pauli, nostramque pontificalem præsentiam veniente, atque sermone lucifluo referente, didicimus tuæ deuotionis sinceritatem,

Nn iij

& totius populi tui desiderium, quod circa sedem apostolicam & nostram paternitatem habetis. Nam, diuina gratia inspirante, contemptis aliis sæculi huius principibus, beatum Petrum apostolici ordinis principem, vicariumque illius habere patronum, & in omnibus adiutorem ac defensorem pariter cum nobilibus viris fidelibus tuis, & cum omni populo terræ tuæ, amore fidelissimo elegisti, & vsque ad finem, sub ipsius & vicarii eius defensione colla summittens, pio affectu cupis, auxiliante Domino, utpote filius deuotissimus, permanere. Pro qua scilicet tanta fide ac deuotione tua & populi tui, apostolatus nostri vnus extensis, te quasi vnicum filium amore ingenti amplectimur; & cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostræ gremio, veluti oues Domini nobis commissas, recipimus, vitæque pabulo clementer nutrire optamus, atque nostris assiduis precibus omnipotenti te Domino commendare studemus: quatenus sanctorum apostolorum suffragantibus meritis, & in hoc sæculo aduersa omnia superare, & in cælesti postmodum regione, cum Christo Deo nostro valeas triumphare. Igitur hunc Methodium venerabilem archiepiscopum vestrum interrogauimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxæ fidei symbolum ita crederet, & inter sacra Missarum solennia caneret, sicuti sanctam Romanam ecclesiam tenere, & in sanctis sex vniuersalibus Synodis, a sanctis patribus, secundum euangelicam Christi Dei nostri auctoritatē, promulgatum, atque traditum constat. Ille autem professus est, se iuxta euangelicam & apostolicam doctrinam, sicuti sancta Romana ecclesia docet, & a patribus traditum est, tenere & psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis & vtilitatibus orthodoxum & proficuum esse reperientes; vobis iterum ad regendam commissam sibi ecclesiam Dei remisimus, quem veluti pastorem proprium ut digno honore & reuerentia lætaque mente recipiatis iubemus: quia nostræ apostolicæ auctoritatis præcepto archiepiscopatus & priuilegium confirmauimus, & in perpetuum, Deo iuuante, firmum manere statuimus, sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium ecclesiarum Dei, iura & priuilegia statuta & firmata consistunt: ita sane, ut iuxta canonicam traditionem, omnium nego-

tiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse, & ea, velut Deo contemplante, dispenset. Nam populus Domini illi commissus est, & pro animabus eorum hic redditurus erit rationem: ipsū quoque presbyterum nomine VVichinum, quem nobis direxisti, electum episcopum consecrauimus sanctæ ecclesiæ Nitrensis, quem suo archiepiscopo in omnibus obedientem, sicuti sancti Canones docent, esse iubemus: & volumus vt pariter cum ipsius archiepiscopi consensu & prouidentia, alterum nobis apto tempore vtilem presbyterum, vel diaconum dirigas, quem
*. sedem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem * vestram no-
ueris esse necessariam, ordinemus episcopum, vt cum his duobus a nobis ordinatis episcopis præfatus archiepiscopus vester, iuxta decretum apostolicum, per alia loca, in quibus episcopi honorifice debent & possunt existere, postmodum valeat ordinare. Presbyteros vero, diaconos, seu cuiuscumque ordinis clericos, siue Sclauos, siue cuiuslibet gentis, qui intra prouinciæ tuæ fines consistunt, præcipimus esse subiectos, & obedientes in omnibus iam dicto confratri nostro archiepiscopo vestro, vt nihil omnino præter eius conscientiam agant. Quod si contumaces & inobedientes existentes, scandalum aliquod, aut schisma facere præsumperint, & post primam & secundam admonitionem se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesiis, & finibus vestris auctoritate nostra præcipimus esse procul abiiciendos, secundum auctoritatem capitulorum, quæ illi dedimus, & vobis direximus. Literas denique Sclauonicas a Constantino quodam philosopho repertas, quibus Deo laudes debite resonent, iure laudamus; & in eadem lingua Christi Domini nostri præconia & opera vt enarrentur, iubemus. Neque enim tribus tantum, sed omnibus linguis Dominum laudare auctoritate sacra monemur, quæ præcipit, dicens: *Laudate Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi.* Et apostoli repleti Spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magna-
Phil. 2.
1. Cor. 14.
lia Dei. Hinc & Paulus cælestis quoque tuba insonat, monens: *Omnis lingua confiteatur, quia Dominus noster Iesus Christus in gloria est Dei Patris.* De quibus etiam linguis in prima ad Corinthios epistola satis, & manifeste nos admonet; quatenus linguis loquentes ecclesiam Dei ædificemus. Nec

sane fidei, vel doctrinæ aliquid obstat, siue Missas in eadem Sclauonica lingua canere, siue sacrum euangelium, vel lectiones diuinas noui & veteris testamenti bene translatas, & interpretatas legere, aut alia horarum officia omnia psallere: quoniam qui fecit tres linguas principales, Hebræam, scilicet, Græcam & Latinam, ipse creauit & alias omnes ad laudem & gloriam suam. Iubemus tamen, vt in omnibus ecclesiis terræ vestræ propter maiorem honorificentiam euangelium Latine legatur; & postmodum Sclauonica lingua translatum in auribus populi Latina verba non intelligentis, annuntietur; sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur. Et si tibi, & iudicibus tuis placet Missas Latina lingua magis audire, præcipimus vt Latine Missarum tibi solennia celebrentur. Data mense Iunio, indictione XIII.

EPISTOLA CCXLVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LANDVLFVM EPISCOPVM SVRICORVM.

Obiurgat quod violauerit quæ ipse inter eum & Landenulfum Capuanum episcopum de frugibus illius ecclesiæ decreuerat. minatur illi excommunicationis pœnam, nisi suis decretis pareat. præcipit vt si se læsum sentiat, cum eodem episcopo causam dicturus ad se veniat.

Reuerendissimo & sanctissimo Landulfo episcopo Suricorum.

* **N**OSTRA relatione comperimus, quod quidquid tempore consecrationis tuæ in nostro conspectu de frugibus illius ecclesiæ congrua deliberatione fuerat inter te & Landenulfum Capuanum episcopum diffinitum, tu ingenti vsus temeritate violaueris: & quod nos iuxta temporis qualitatem moderari decreueramus, tu adimplere neglexeris. Quo audito valde noster animus est commotus, quod tam audacter nostra præcepta parui penderis, & terminos paternos excesseris. Quapropter huius nostri pontificii auctoritate ab huiuscemodi te factione compescere volentes, præcipimus, & modis omnibus tibi iniungimus, vt omni obstinatione deposita, quidquid nos illic positi inter te & eundem episcopum, vel illius fratrem

Pande-

Pandenulfum fidelem nostrum de diuisione, vel frugibus illius ecclesiæ deliberauimus, sine mora adimplere procures. Hoc sciens, quia si aliter agere præsumperis, sicut inuasorem rerum sacrarum te canonicis iaculis feriemus. Quod si aliquam querimoniam, aut iustam excusationem te habere confidis; tunc cum eodem episcopo causam dicturus, iubemus, vt nostram petas præsentiam. Nam & nos præsentī legato nostro VValperto reuerendissimo episcopo dilecto consiliario nostro præcipimus, vt si nostra salubria monita adimplere contempseris, ex nostra auctoritate te excommunicare procuret: quatenus, sicut prædiximus, Romam in nostra *. Data xv. Kalendas Augusti, indictione XIII.

* forte
pæsentem
iuaue-
missis
desp

EPISTOLA CCXLIX.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD CAROLVM REGEM.

Gratulatur de eius erga Romanam ecclesiam obseruantia, cuius eum defensorem elegit. monet ne aduersariis fidem habeat. laudat quod ditionem sancti Petri ab hostili incurſu defendi iusserit. Bosoni tamquam tyranno auxilium se non daturum affirmat. optat eius aduentum, & rogat vt legatos mittat.

Dilecto ac spiritali filio Carolo glorioso regi.

REGIÆ magnitudinis vestræ receptis apicibus, ac diligenter perlectis, quia more Christianissimorum principum parentum vestrorum admonitionis & exhortationis nostræ doctrina repleti vos velle cognoscimus, nostroque consultu ea, quæ pro sanctæ matris vestræ Romanæ ecclesiæ, & totius Christianitatis defensione salubria ac utilia esse videntur, animo libenti cupiatis perficere; valde gratulamur, & immensas Domino gratias referimus: & optamus vt cuncta circa vos semper prospera, diuina fauente gratia, existant. Ea etenim, quæ de vestris causis, & euentibus vestris nobis literis non retulistis, fideli relatione communis fidelis, & reuerendissimi episcopi VVibbodi luculenter didicimus; eique omnem familiaritatis aditum pio affectu præbentes, vestræ voluntatis

Concil. Tom. 24.

OO

Aimoinus
lib. 5. c. 39.
& 40. Re-
gino lib. 1.

arcana cognouimus, per quem & nos celsitudini vestrae aliqua verbo tenus intimanda direximus. De oppressionibus autem Græcorum (sicut vobis a quibusdam æmulis nostris nuntiatum est) nos aliquid nullo modo scimus; si vero certissime sciremus, dilectioni vestrae cum omni deuotione celeriter nuntiassemus: quoniam Dei omnipotentis procul dubio inspiratione, & voluntate, vos præ omnibus eligere, & inclytum in omnibus negotiis sanctæ sedis apostolicæ, nostrisque profectibus patronum, ac defensorem habere omnino curauimus: & ideo, vita comite, longa per tempora optamus possidere. Quapropter inimicis nostris, quos nobis aduersarios, & zizaniorum seminatores esse cognoscitis, aurem clementiæ vestrae nullatenus accommodetis. Nam inimicus semper contraria loquitur: tamen bene vos fecisse laudamus, quod omnibus episcopis, & comitibus, qui circa nos consistunt, auctoritate vestra mandastis, atque iussistis, vt terminum sancti Petri ab hostili nempe incurfu, nostro pariter instructi mandato, defendere debeant. Valde necessarium est, vt non solum a malis Christianis, verum etiam & a Sarracenis vbique diffusis, vbique & vndique nos sine intermissione deprædantibus, & more furum nostra deripientibus, tueri procurent. Pro qua videlicet necessitate, quam supra modum patimur, ipsius V Vibbodi episcopi hortatu, in quamdam cortem nostram exiimus, & vna cum V Vidone comite Lamberti filio loqui voluimus huius rei causa: sed ipse adesse prætermisit, sicut iam dictus fidelis noster ac vester vobis poterit enarrare. De Bosone quoque certos vos esse volumus, quia neque aliquem familiaritatis locum, aut receptionis nostræ auxilium apud nos habebit, neque poterit inuenire: eo quod vos, vt prælibauimus, amicum, & adiutorem quæsiuimus, & loco carissimi filii retinere toto mentis conamine volumus. Nam nihil nobis de parte ipsius pertinere videtur, qui talem tyrannidem præsumpsit committere. De vestro quoque aduentu, quem, Deo fauente, adesse mandastis, valde sumus gauisi effecti, & pro tantis calamitatibus, quibus circumdati & oppressi existimus, optamus, & vehementer rogamus vestram specialem citissime, Deo propitio, contemplari præsentiam. Ioannem vero

reuerendissimum episcopum Tritiensem penes nos hac vice retinuimus, vt si aliquid noui nobis euenerit, & necesse fuerit per eum vestris mandare fidelibus, ac per ordinem quæ opportuna fuerint, significare possimus. Pro iustitiis autem faciendis sanctæ Romanæ ecclesiæ, vt idoneos & fideles viros e latere vestro nobis de præfenti dirigatis, obnixè deposcimus, qui nobis pariter cum missis nostris proficiscentibus, de omnibus iustitiam plenissimam faciant, & vestra regali auctoritate male agentes corrigant & emendent: præterea, sicut vestro proprio nobis ore fili carissime promisistis, vt in hoc dumtaxat opere vestram voluntatem, vestræque mentis affectum circa nos purissimum fore luce clarius agnoscamus, vt & nos vestrum desiderium pio semper valeamus affectu perficere. Data vt supra.

EPISTOLA CCL.

IOANNIS PAPÆ VIII.

Gratulatur de concordia ecclesiæ Constantinopolitanæ. miratur multa, quæ statuerat, mutata esse. approbat quæ Constantinopoli in Concilio pro causa Photii acta sunt, si tamen Legati contra sua mandata non egerint.

Hoc nostri semper certaminis & laboris fuit; hoc nostri voti existit, vt pro orthodoxæ fidei integritate, seu pro statu, & pace omnium Dei ecclesiarum, quarum cura constringimur, adeo operam demus, quatenus dispersa congregentur, congregata conferuentur, & vt quidquid inhonestum, vel aliter quam se rectitudo habet, per prouidentiam Dei, sanctorum apostolorum meritis suffragantibus corrigatur, omni conamine, iuxta officium nobis commissum, specularando satagimus. Huius rei gratia more apostolico sanctæ Constantinopolitanæ ecclesiæ misereri volentes, decreuimus, vt vnus incrementum, nullius fieret detrimentum; quin potius omnium manifestum existeret adiutorium. Conuocata nostra ecclesia, quantum ad præfens tempus coegit necessitas, auctoritate, & potestate apostolica dictæ Constantinopolitanæ ecclesiæ consulimus, & legatis nostris directis, vt inoffenso pede incederent, instituimus. De cuius scilicet

Videtur
missa
Photio.

Concil. Tom. 24.

O o ij

vnitate pacis, siue concordia gratulamur, & cunctipoten-
 ti Domino laudes innumeras referentes, licet ei, qui tanta
 bona seruis suis largitur, condignas grates agere non possi-
 mus, hunc benedicimus, & assiduis vocibus glorificare
 studemus. Gloria namque fit illi, & omnis laus, ac virtus,
 cuius maiestate, & semper perlaudabili gratia ^{* feru} certata ad ^{curia}
 reſtitutionem reducuntur, praua diriguntur; contumacia
 retunditur, humilitas exaltatur, zizania quandoque vel-
 luntur, scandala amputantur, & omnis bonitas augmen-
 tatur: vnde non in nobis, sed in eodem Domino glorie-
 mur, iocundemur & exulemus in misericordia eius qui
 dicit: *Confidite, quia ego vici mundum.* & in alio loco: *Sine me,*
 inquit, *nihil potestis facere;* sed cum nos scriptis & verbis mi-
 sericorditer tecum specialiter agendum esse decreueri-
 mus; mirandum valde est, cur multa, quæ nos statuera-
 mus, aut aliter habita aut mutata esse noscantur; & nesci-
 mus, cuius studio, vel neglectu variata monstrentur. Ce-
 terum scribens subintulisti, quod, te innuens, non nisi ab
 iniqua gerentibus misericordia sit quaerenda; quod & nos
 de his, qui Deum se scire non fantur, licet dispensatorie
 fatemur; tamen nos, quod lectum est, exaggerare nolu-
 mus, ne quod dignum est, iudicare cogamur; ideoque ta-
 lis excusatio sileat, ne hoc dicentes illa sententia tangat,
 qua dicitur: *Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus; Deus
 autem nouit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abo-
 minabile est apud Deum;* igitur laudabilis tua prudentia,
 quæ dicitur humilitatem scire, non moleste ferat, quod
 ab ecclesia Dei miserationem iussa est postulare: quin po-
 tius se, vt exaltetur, humiliet, & fraternum discat erga
 sui miserentem seruare affectum. Quia nos, si tu debitam
 deuotionem & fidelitatis incrementa erga sanctam Ro-
 manam ecclesiam, & nostram paruitatem obseruare stu-
 deris, & vt fratrem amplectemur, & vt carissimum pro-
 ximum retinebimus. Nam & ea, quæ pro causa tuæ resti-
 tutionis synodali decreto Constantinopoli misericorditer
 acta sunt, recipimus. Et si fortasse nostri legati in eadem
 Synodo contra apostolicam præceptionem egerunt, nos
 nec recipimus, nec iudicamus alicuius existere firmitatis.

Ioan. 16.
 Ioan. 15.

Luc. 16.

EPISTOLA CCLI.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD IMPERATORES AVGVSTOS.

Commendat eorum studium in ecclesiæ concordia stabi-
lienda. monet, vt in eo persistant. agit gratias de dromo-
nibus auxilio missis. de monasterio sancti Sergii, & de
Bulgarorum diœcesi sedi apostolicæ restituta. rogat vt
Dei ecclesiam tueatur. demum ea quæ pro Photio in
Synodo Constantinopoli acta sunt, se approbare signi-
ficat, si tamen legati contra sua iussa non egerint.

Imperatoribus Augustis.

POST innumeras sollicitudines, quibus nimirum onera-
tur imperiale fastigium, laudabile clementiæ vestræ
cognoscimus Christianissimi imperatoris esse propositum;
per quod summotis omnibus discordiarum, atque ziza-
niorum seminibus, quæ in agro dominico humani gene-
ris inimicus asperferat, sanctæ catholicæ ecclesiæ piissimo
mentis affectu consulere voluistis. In quo scilicet animi
voto, ac desiderio, quantum rebus humanis fauere pro-
uidencia diuina dignetur, sollicitudo clementiæ vestræ Spi-
ritu Dei incitata demonstrat; quæ in catholica ecclesia
misericordem per auctoritatem & iudicium sedis aposto-
licæ, quæ Christo Domino delegante, totius ecclesiæ reti-
net principatum, nihil impacatum, nihil voluit esse diuer-
sum: cum omnes schismatica prauitate diuisos, vel zelo
quolibet separatos, atque dispersos, clementi affectione,
vel studio ad veræ pacis soliditatem, concordiaque sine-
rissimæ vnanimitatem reuocare, & in vno Christi ouili
cum proprio pastore, Photio videlicet confratre & commi-
nistro nostro, aggregare curauit. Pro quibus videlicet no-
stri pastoralis magisterii officium est, apud serenitatis ve-
stræ Augustalem clementiam assidua semper sollicitudine
omnimodis intercedere, vt vestræ pietatis maiestas, more
Christianissimorum imperatorum, benigna circa omnes
existat; & quasi Deo contemplante, populum Domini si-
bi commissum felici regat semper & gubernet intuitu,
nec amplius patiatur eos aliquibus sæculi huius procellis
illidi, aut malignis perturbationibus concuti: quatenus

O o iij

post hoc vitæ præsentis, imperium cæleste adipisci, & in æternum cum Domino retinere valeatis. Nunc itaque pro tanta deuotione, animique vestri sinceritate, quam non solum verbis, sed lucifluis etiam operibus circa ecclesiam sancti Petri, & nostram paternitatem ostendistis, immensas post Deum serenitati vestræ gratias agimus. Primo quidem, quod dromones vestros, qui pro defensione terræ sancti Petri in nostro manerent seruitio, nobis misistis. Secundo autem, quod monasterium sancti Sergii intra vestram regiam urbem constitutum, quod sancta Romana ecclesia iure proprio quondam retinuit, diuina inspiratione repleti, pro honore principis apostolorum nostro præfulatui reddidistis. Tertio vero vobis grates multas referimus, quia Bulgarorum diocesin pro amore nostro granti animo sancto Petro, vt iustum erat, permiseritis habere. Vnde obnixè petimus, vt vestro potenti solatio sanctam Romanam ecclesiam in hoc periculoso tempore in omnibus adiuuare, defendereque non dedignemini: quatenus ex hoc vestra imperialis gloria apostolicis suffragantibus meritis, per cunctas mundi partes magis ac magis accrescat, & apud omnipotentem Dominum dignam retributionem percipiat. Et iterum humiliter petimus, vt in huius bonæ voluntatis ac pietatis affectu, quem pro amore Dei circa ecclesiam Christi habetis, immobiles permaneat: quoniam nos Augustalem excellentiam vestram vlnis extensis amore paterno amplectimur, & honore debito veneramur, atque assiduis orationibus nostris, iuxta sacrosancta beatorum apostolorum Petri ac Pauli corpora fusis, omnipotenti Domino commendare studemus, vt pro tantis beneficiis, quæ sancto Petro impenditis, ipse vobis, & in hoc præfenti sæculo vestrum sanctum imperium cum omni prosperitate magis ac magis conseruet incolume, clarisq; semper dignetur vbique decorare triumphis; & in cælesti postmodum regione sempiternam gloriam & beatitudinem cum sanctis & electis suis habere concedat. Nam & ea, quæ pro causa restitutionis reuerendissimi Photii patriarchæ synodali decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt, recipimus: * Et si fortasse nostri legati in eadem Synodo contra apostolicam præceptionem egerint, nos nec recipimus, nec iudicamus ali-

cuius existere firmitatis. Data Idibus Augusti, indictione decimatertia.

NOTA.

^a *Et si fortasse nostri legati.*] Hanc Synodum pseudooctauam a Ioanne VIII. ceterisque eius successoribus pontificibus & a Concilio Florentino reprobata fuisse, præter alia, de quibus infra, indicant ista verba. Vide quæ notauimus in Conciliabulo Constantinopolitano, sub Ioanne papa VIII. infra, verbo *Reprobatum*.

EPISTOLA CCLII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Gratias agit de eius erga sedem apostolicam obseruantia. suam erga eum benevolentiam testatur. aduentum eius pro ecclesiæ necessitatibus expectat, monetque vt aliquem legatum mittat. queritur de Georgio quodam excommunicato, qui ipsius imperatoris auctoritate fultus bona Romanæ ecclesiæ inuaserat. rogat vt promissa auxilia mittat.

Excellentissimo & dilecto filio Carolo glorioso regi.

RELEGENTES regalis excellentiæ vestræ literas; deuotionem vestram quam circa sanctam ecclesiam matrem vestram, & circa nostrum pontificium habetis, luce clarius nouimus; vnde multiplices gloriæ vestræ gratias referimus. Nam & nos vos semper quasi dilectum & spiritalium filium retinemus, & pio mentis affectu desideramus amplecti, & pro augenda gloria vestra assidue solliciti incunctanter existimus. Quod autem nobis mandastis, vt vestrum optatum præstolaremur aduentum, pro eorum aduersitatibus emendandis, qui nobis contraria inferre, & qui a nostra ditione homines nostros subtrahere præsumunt; nos quidem vestrum aduentum toto desiderio pro tantis ecclesiæ Dei necessitatibus, quæ ad augmentum gloriæ vestræ sunt emendandæ, omnimodo optamus inspicere. Sed sicut vobis nostris iam pridem apostolicis literis suggestimus, vt vestrum idoneum missum nobis direxissetis, cum quo aliquid de ecclesiasticis vtilitatibus potuissemus perficere; pro qua causâ non eum miseritis, mi-

ramur. Quamobrem petimus, vt eundem missum, antequam veniatis, nobis dirigere non omittatis: vt cum, Deo auxiliante, veneritis, nobis simul conuenientibus, vera inter nos dilectio, vtpote inter spiritalem patrem & carissimum filium possit existere. Præterea postquam Georgius excommunicatus & anathematizatus cum homine VVidonis est a vobis reuersus, assiduo sumus mœrore turbati; eo quod audacter veniens, quasi vestra fultus auctoritate, in proprietates olim suas, quæ ad ius sanctæ Romanæ ecclesiæ, (Carolo diuæ memoriæ imperatore patruo vestro concedente,) non legaliter peruenerunt, (& nunc vsque iuri nostro defendebamus & tenebamus,) temere pariter cum aliis introiuit: & nostros, qui in circuitu homines existunt, affligere, & deprædari non cessat. Vnde obnixè rogamus vestram magnitudinem, vt sicut nobis ore proprio promisistis, & per epistolam vestram, atque legatos nostros, Liutvardo venerabili sanctæ Vercellensis ecclesiæ episcopo mediatore existente, mandastis, præsentialiter nobis adimplere satagatis: quia nos ea, quæ vobis promisimus, omnimodis adimplebimus, aut eosdem infideles nostros procul a nobis expellatis, vt nulla nobis aduersa, vel contraria valeant aliquatenus moliri, quousque Deo propitio vos veneritis. Quarto Idus Septembris, indictione decimaquarta.

EPISTOLA CCLIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM
RAVENNATEM.

Iubet eum Romam ad Synodum causa dissoluendi quædam quæstiones aduenire.

Romano archiepiscopo Rauennati.

QVIA bellica, imo Sarracena impediende angustia, iuxta sacros Canones, quarto scilicet Idus Octobris, Synodum sicut volueramus celebrare nequiuimus; oportune, valdeque necessario sane præuidimus, vt hanc eandem VI. Idus Nouembris istius quartædecimæ indictionis, adiuuante Domino, conuocemus. Quapropter sanctimoniam tuam hortamur, vt ad idem tempus sine
omni

omni mora, imo omni occasione postposita, Romam occurras; quatenus ea quæ ad honorem, siue vtilitatem sanctæ Dei ecclesiæ pertinent, nobiscum ordines & diffinias, & sancti Spiritus gratia reuelante, voto communi decernas. Interea negotium viri illustris Deus dedit gloriosi ducis, qui nostrum pontificium adiit, dicens, se a tua solertia pro coniugio suæ vxoris, quam illius consanguineam fateris existere, communionem priuatam, est procul dubio ventilandum; vt quidquid rei veritas hinc demonstraerit, omnimodis exequamur. Qui pro eo quod tam diu apud nos est immoratus, & de tua parte, qui rationem redderet, non est inuentus; rationabiliter erat a nobis interim absolueudus: tamen quia in proximo, sicut diximus, Synodum, (qua hoc cum vnanimitate aliorum confacerdotum, fratrumque nostrorum, & tua, est inter alia pertractandum,) celebrare debemus, dignius iudicauimus (quod & ipsæ res expetunt) tuum præstolari aduentum: vt hoc synodali discutiamus collegio, & alterna visione congratulantes, pari sententia decernamus: in qua etiam quidquid supra generum suum habueris, similiter diffiniri iubeamus. Præterea iam dicti viri coniux, Maria nomine, libellum suæ reclamationis per Paulum legatum suum nostro præfulatui dirigere procurauit, asserens tuam sanctitatem in nuptiis per consensum patris de ea habitis, consciam extitisse; & tam virum suum, quam se, postquam vna caro effecti sunt, tam ad spiritalem, siue dominicam, quam etiam ad communiorem mensam, sæpe non solum admisisse, sed etiam inuitasse. Sed & hoc per eundem suum libellum reclamando innotuit, quod Moioranus, qui & Maginperus diaconus dicitur, in nece sui patris consenserit, petens a nobis ex hoc conuenientem iustitiam, & obnixè postulans hoc indiscussum non derelinqui, quem videlicet sæpissime Bononiensis episcopus suæ ecclesiæ famulum quærere studuit. Huius rei gratia præcipimus ipsum diaconum tecum nobis omnimodis exhiberi, vt quidquid rationis ordo poposcerit, adiuuante Domino, canonice ventilemus, & synodice statuamus. Data III. Kalendas Octobris, indictione XIV.

Vt Romam ad Synodum adueniant.

*Omnibus episcopis per ducatum Spoletanum, & Camerinensem,
& ad omnes episcopos per diuersas prouincias
constitutos.*

NOLVMVS ignorare uestram fraternitatem, quia pro multiplicibus sanctæ Dei ecclesiæ necessitatibus, VI. Idus Nouembris istius quartædecimæ indictionis synodalem Conuentum, Domino adiuuante, celebraturi sumus: & cum diuersis, præcipue Sarracenorum, impedimentis implicati essemus, nequiuimus eum suo tempore congregare, dignum duximus ad augmentandas, atque perficiendas ecclesiasticas utilitates, vel præfato tempore non prætermitti, quo minus tanta necessitas sine consultu aliorum confratrum nostrorum indiscussa non remaneret, ut uestris salubribus consiliis fulti, quidquid ad honorem Dei, & communem utilitatem pertinet, communiter perficere satageremus. Quapropter huius nostræ commonitionis sanctitatem uestram exhortamur apicibus, ut solita defidia deposita, ad eandem Synodum Romam venire non differatis: quatenus, sicut diximus, ea, quæ agenda sunt, Christo iuuante, communiter peragamus, & quæ iuxta nostri ministerii officia statuenda sunt, salubriter statuamus. Videte itaque ne solito negligenter agatis, ne si per vos ea quæ honori & statui sanctæ Dei ecclesiæ sunt proficua inordinata remanserint, &, quod non oportet, venire contempseritis, canonicis ictibus non immerito feriamini. Data pridie Kalendas Octobris, indictione XIV.

EPISTOLA CCLV.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

Latur de eius incolumitate, Deumque orat, vt omnia ei prospere eueniant. nuntiat Sarracenos a Græcis victos, seque a Sarracenis, & aliis etiam valde premi: quare petit, vt sibi quam citissime auxilio veniat.

Carolo glorioso regi.

SVSCEPTIS gloriæ vestræ, spiritalis atque desiderabilis filii, nobis directis apicibus, atque relectis, quia vos, Deo gratias, sanitate vigere cognouimus, ineffabili, & ultra quam dici possit iucunditate relecti, in Domino gratulati sumus: & vt magis ac magis vobis Dominus Deus noster prosperitatem tribuat, triumphum de aduersantibus concedat, & felicia tempora ad regnum pacifice, atque iustissime disponendum multiplicet, continuis votis eundem Dominum deprecamur. Quia nihil est omnino, filii carissime, nobis dulcius, nihilque amabilius, quam vt vos semper ad defensionem, & exaltationem sanctæ matris vestræ Romanæ ecclesiæ cognoscamus esse promptissimos; & eis qui eam diuersis modis impugnant, libera correctionis, ac disciplinæ sententia contraire. Nos autem licet in innumeris infirmitatibus, atque angustiis constituti, Deo gratias, vt cumque valemus: sed tunc potius nostra sanitas erit, si vos omni prosperitate, vt diximus, pollere cognouerimus; & ad nobis conferendum solatium festinanter occurrere, vt alterna visione loquamur, non pati moras aduertimus. Ceterum, quod dicitis vt Liutvardum venerabilem episcopum communem fidelem nostrum ad nos præmittatis, valde in Domino gratulamur: & cum eum pro communi vtilitate semper desudare cognouerimus, magnum nobis gaudium in aduentu illius nascetur, eo quod in ipsius præsentia vestram intuebimur excellentiam. Postremo, filii carissime, quod sciscitami de Græcis, atque Ismaelitis, & ceteris quibusq; exteris nationibus, vel conciuibus, qualiter res agatur, breuissime respondemus. Sed vt hæc omnia ex intimo corde, atque dolenter aduertatis, omni mentis conamine exhortamur: tamen Deo sint gra-

Concil. Tom. 24.

Pp ij

tes & laudes, quia Græcorum nauigia in mari Ismaelitarum victoriosissime strauerunt phalanges, & eos, prout Dominus voluit, debellati sunt. Sed nos tamen tam ipsam dicti Ismaelita, quam alii conciuēs nostri impugnat, ac persequuntur, vt extra muros vrbis nullatenus, vel qui labore manuum suarum viuere valeant, vel qui, vt ita dixerim, Christianitatem suam, sicut decet, obseruent, egressi libere possint: ac per hoc, imo pro his omnibus, si citissime, & omnibus occasionibus, omnibusque excusationibus postpositis, & contemptis, ad omne nobis, & huic regioni valde afflictæ conferendum solatium non ueneritis; procul dubio scire potestis, quia ad peccatum vestrum, & damnum omnium hæc terra peribit. Vnde pro Deo festinanter iter ad nos ueniendi assumite, & vt bella Domini vice illius præliemini, ad beatorum apostolorum limina, Deo præduce, pro Christianorum omnium auxilio properate. Data III. Kalendas Nouembris, indictione XIV.

EPISTOLA CCLVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSPERTVM ARCHIEPISCOPVM
MEDIOLANENSEM.

Inobedientia eum arguit, præcipitque, vt Rhodoaldum, & Vvarlenum monachos, quos in iuste in carcerem coniecerat, ad eorum monasterium honorifice remittat.

Ansperto archiepiscopo Mediolanensi.

DECVERAT te, frater carissime, pura animi sinceritate eam reuerentiam, eumque honorem sanctæ sedi apostolicæ, cui Deo auctore præsidemus, quotidie impendere, quæ usque ad tua tempora omnes tui prædecessores laudabiliter uiuentes, huic ecclesiæ obtulerunt prona mentis deuotione. Pro qua re eius gremio suscepti, quidam prænonnullis amore dilecti sunt: sed ecce, quod sine dolore dici non potest, nescio qua antiqui hostis fraude, a die ordinationis tuæ, & tempore senectutis, contra sanctam Romanam ecclesiam matrem tuam non destitisti nunc inobediens, nunc dolosus te patefacere: qua necessitate compulsi, te corripere apostolico flagello operæ pre-

cium duximus, sed iterum paterna miseratione te ad nos reducere non prætermisimus, sperantes in te de reliquo nullum vestigium circa nos culpæ aliquo modo reperire, quia & professio tua hoc coram nobis iureiurando sponderat. En bone vir, aliquid deterius committere non formidasti, cum quosdam monachos nostros nomine Rhodoaldum, & VVarlenum Roma ad suum monasterium Pultariensē iter carpentes, comprehensos iusseris diu sub custodia vinculis reseruari. Quod quanti piaculi sit sano intellectu ipse perpende, quantumque dedecus sedis apostolicæ, quæ, Christo auctore, etiam in barbaras nationes libera semper visa est fungi legatione: quod nefas malum sub omni celeritate te emendare hortamur, & prædictos Dei famulos cum omnibus suis illæsos abire patiaris ad locum, miserante Deo, suæ habitationis. Et sicut tuo consilio pro certo eos cognouimus esse innocenter custodiae mancipatos: ita, te faciente, sciamus eosdem funditus, & cum competenti honore dimissos. Data mense Nouembri, indictione xiv.

EPISTOLA CCLVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SALOMONEM PROCVRATOREM PAPIÆ.

Eiusdem argumenti.

Salomoni procuratori Papiæ.

APOSTOLICA tibi auctoritate præcipimus, vt monachos nostros, id est Rhodoaldum, & VVarlenum, quos, spreto Dei timore, a liminibus sanctorum apostolorum ad suum monasterium reuertētes, & simpliciter per viam gradientes, comprehendere ausus fuisti, & in custodia retinere; sine omni mora, & dilatione dimittas cum omnibus suis reuerti ad suum monasterium sanos atque illæsos. Quia tantum scelus & iniuriam pro hac re in sedem apostolicam commisisti, pro quibus iuste carere debueras consortio omnis Christianitatis: & fatemur, si hoc continuo non emendaueris, a perceptione corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi, & introitu ecclesiæ te prohibebimus. Data mense Nouembri, indictione decimaquarta.

Pp iij

EPISTOLA CCLVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD ADELBERTVM MARCHIONEM.

Ab excommunicatione eum absoluit, eiusque homines,
si spatio quindecim dierum intra mensem
Martium ecclesiæ satisfecerint.

Adelberto marchioni.

TE vero quia conuersum & fidelem circa sanctam Romanam ecclesiam & nos cognouimus, absque tenore ab omni excommunicatione absoluimus; hominibus tuis sub eo tenore sacram reddimus communionem, ut omnem emendationem, sicut promissum est, facere ad quindecim dies intra mensem Martium omnino accelerent. Quod si hoc facere neglexerint, omnes sub eadem excommunicatione permaneant, donec iterum de perpetratis malis plenam faciant satisfactionem. Data ut supra, indictione XIV.

EPISTOLA CCLIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

Monet ut perficiat quæ per legatos mandauit.

SVSCEPTIS literis gloriæ vestræ, quibus vos plena intentione monstratis ad limina apostolorum festine, imo potius præcipiti gressu & velle conuolare; quapropter attoniti, vel magis stupefacti miramur decentiam vestram terminos patrum transcendere, & lineam generis vestri superbo spiritu conculcare, & in deterius, non in melius prorsus conuenire. Et ecce dolenter cum Apostolo 2. Tim. 3. compellor dicere: *In nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa, in quibus erunt homines semetipsos amantes, & quærentes quæ sua sunt, non quæ Iesu Christi.* Sed nos te, fili carissime, in viscere Christi plurimum diligentes, ad ea te pro-uocare gestimus, quæ animæ vestræ proficiant ad salutem. Legatos sane e latere nostro plene instructos direximus, quibus omnia ad purum credere non ambigatis in his, quæ verbo tenus, & scriptis capitulariter dedimus in mandatis.

Qua de re paterno affectu monemus, vt omnia, sicut vobis direximus, per eosdem legatos adimplere omnino curetis. Ideoque scitote, quoniam si pleno iure cuncta quæ destinauimus non adimpleueritis; nos enim uero quantum in nobis est, zelo Dei succensi ea quæ ad honorem sanctæ Romanæ ecclesiæ pertinent exaggerare penitus satagemus. a quibus nos nulla ferocitas, nulla malorum hominum comminatio, donec spiritus reget artus, poterit sequestrare. Quod iussionem nostri pontificii ingenti præsumptione absurdam posuisti, omnimodis temetipsum proprio iaculo reuerberasti, & velut aspis furda salutis tuæ congruentibus aurem non accommodasti. Sed quid plura? iterum atque iterum inhibendo apostolica auctoritate præcipimus, terminum sancti Petri ad ingrediendum animum vestrum non incitetis: quousque prædicti legati nostri ad nos reuertantur, omnia nobis renuntiaturi, itemque alios ad nos transmittere cures. Data octauo Kalendas Februarii, indictione XIV.

EPISTOLA CCLX.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD ANSPERTVM MEDIOLANENSEM
 ARCHIEPISCOPVM.

Confirmat Iosephi episcopi Astensis ordinationem, qui alias contra Canones Vercellensis ecclesiæ fuerat episcopus constitutus.

Ansperto Mediolanensi archiepiscopo.

CONSULTATIONIS tuæ qua nos super Ioseph, nuper in Vercellensi ecclesia ordinati, noua nunc electione, vel ordinatione in ecclesia Astensi, consulere voluisti, perspectis suggestionibus, quibus super hoc nostræ auctoritatis consultum requiris, canonicum iudicauimus, & nostris tibi decretis contuenienter, propitia diuinitate, respondimus. Fuerat autem de illo primum, vt ipse mecum aduertis, quoddam irregulariter institutum: sed nos apud beatum Petrum apostolum cum sancta Synodo residentes, salubri potiti consilio, & animositatem illius correximus, & misericordiæ fomenta, gratia sancti Spiritus reue-

lante, protinus adhibuimus; scilicet, vt eo in pristinum ordinem reducto, si alium episcopatum ei concedere voluisset, & cleri, vel populi vota hunc sibi concorditer in episcopum expeterent, & eligeretur, & sicut qui nihil ab ordinatore prius acceperit, in episcopum crearetur. Interea accidit, vt Astensis ecclesiæ rectore proprio obeunte, permissu Caroli gloriosi regis idem Ioseph post electionem cleri, & expetitionem populi, in eadem ecclesia deberet ordinari episcopus, tua fraternitas, tam nostra absolute, quam etiam ipsius regis exhortata monitionibus, hoc libenter admisit, & canonicè iussa complere conata est. Quod quia nunc sententiam nostram tu quoque secutus, & regalem permissionem deuote, sicut concedet, es amplexatus, præfatum Ioseph presbyterum sanctæ ecclesiæ Astensi episcopum præfecisti, & ordinationem illius ratam haberi decernimus, & omnium ora contra hoc quoquo modo mussitantia apostolica auctoritate obstruimus: quia sicut de irregulariter quibuslibet habitis, nos ad hæc corrigenda zelus iustitiæ excitat; ita de bonorum virorum laudabilibus factis gratia diuina lætificat. Nam & sedes apostolica, iuxta quod sanctus Leo papa scribit, hanc temperantiam seruat, vt & seuerius agat cum obduratis, & veniam cupiat præstare correctis: & ideo his ommissis, de prælibati Ioseph iterata creatione sanctitas tua, in nullo penitus hæsitet: quia hanc & nos approbatam admittimus, & ab omnibus admittendam esse mandamus: quia quod non ostenditur factum per impositionem manus illius, qui tempore suæ legationis, quod dare visus est, vt ita dixerim, non habuit, ratio non finit, vt videatur iteratum. Data xv. Kalendas Martii, indictione xiv.

Epist. 15.

EPI-

EPISTOLA CCLXI.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD ANSELMVM MEDIOLANENSEM
 ARCHIDIACONVM.

Minatur illi excommunicationis pœnam, nisi ad sui archiepiscopi obedientiam redeat.

Anselmo archidiacono Mediolanensi.

MISSA præfulatui nostro suggestione Anspertus sanctæ Mediolanensis ecclesiæ reuerendissimus archiepiscopus, cuius minister esse videris, super te questus est, quod inter ceteras perturbationis molestias a te sibi temere illatas, & post rerum suarum damna non modica, nunc propria derelicta ecclesia, ab eius te obsequio & consortio separare, & velut schismaticus, per alienas parochias contra canonica statuta commorari præsumpseris; nec non & apud principalem potentiam properando, noxias illi præparare insidias callida persuasione decertes. Vnde his nostris apostolicis literis dilectionem tuam paterno affectu conuenimus, nihilo minus & cum omni iubemus imperio, vt de præsentis ad sinum & gremium sanctæ Mediolanensis ecclesiæ matris tuæ, quam furibundo animo reliquisti, valde deuotus redire festines, atque sub proprii pastoris regimine, vel præsentia esse omni mentis alacritate decertes, & vt pote idoneus minister, humili prorsus deuotione debitum, iuxta ordinis tui locum, reuerenter impendas obsequium, & obedientiæ famulatum: quatenus eius gratia potitus, omnipotenti Domino de officii tui assiduitate semper placere valeas. Quod si aliter contra præcipuas & non violandas sanctorum patrum institutiones, atque contra hanc nostram saluberrimam iussionem agere præsumpseris, & ad tuam ecclesiam, tuumque pastorem, sicut regula ecclesiastica docet, redire contempseris; scias te Dei omnipotentis virtute, & beati Petri apostolorum principis, nostraque auctoritate, atque canonico patrum iudicio, fore omni ecclesiastica communione priuatum: quousque, vt prædictum est, ad tuam ecclesiam redire, tuoque pastori humilitatis colla subdere omnino

Concil. Tom. 24.

Q 9

studueris, quoniam ferro necesse est vt abscindantur vulnera, quæ vt illis manum adhibueris, fomentorum non fenserint medicinam.

EPISTOLA CCLXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATTONIVM.

Excommunicat eum, nisi ecclesiæ Mediolanensi bona quæ abstulerat restituat, & ad obedientiam sui archiepiscopi cum sociis redeat.

Attonio excommunicato.

MISSA præfulatui nostro ab Ansperto sanctæ Mediolanensis ecclesiæ archiepiscopo relatione, atque suggestionem didicimus, te multa per horrendæ temeritatis impudentiam, siue audaciam egisse illicita, & in contemptum beati Ambrosii, atque ipsius antistitis contrarietatem, in locis, & rebus ei pertinentibus mala, & quæcumque poteras enormiter vna cum filiis tuis commisisse aduersa. A quorum scilicet perpetracione assidua, te quasi ouem gregis dominici, multisiam vicibus arguendo, obsecrando, & increpando conuenire, atque remouere curauit, ne antiqui hostis callida persuacione semel deceptum in profundum mortis barathrum lapsum iacere omitteret. Sed quia te sanctæ admonicionis verbis salubribus humili prorsus deuotione non obedire, neque aurem cordis (velut aspidem surdam) inclinare, vel acquiescere nolle aspiciens, post tot correptiones vna cum venerabilium coepiscoporum cœtu a sacrosancti corporis & sanguinis Domini secundum institutionis paternæ censuram, communionem separauit; & ab ecclesiæ Dei societate merito remouit. Et adhuc in eadem sorde iniquitatis fœtidum & vulneratum te dolet iacere, cordeque impœnitenti nolle ad te percutiẽtem reuerti aspiciens, clamat, vt per salutis medicamentum animi tui valeat vulnera male inflicta sanare. Vnde & nos pastorali sollicitudine, atque confratris nostri archiepiscopi hoc præsentis dilectione commoti auctoritatis nostræ statuto iubemus, vt tanta peruersitate, & cordis duritia iam

procul abiecta, quoniam haftenus Dei timore postposito, multos tuæ iniquitatis lepra coinquinasti, & tantorum malorum auctor esse non dubitasti, præcipimus te cum omni celeritate reuerti ad veram præfati pontificis tui satisfactionem cum filiis, & tuis omnibus complicibus: quorum incentor adhuc malorum post tantas correctiones esse non timuisti, & eius salubribus monitis subditus, & subiectus existas. Omnibus tamen ecclesiæ deprædationibus in integrum restitutis, & secundum ipsius ecclesiæ priuilegium emendatis, atque solutis: quod si post huius nostræ præceptionis relectam epistolam in tua iniqua obstinatione perdurans, vt dictum est, ad præfatum pontificem tuum redire satisfaciendo contempseris, ex auctoritate Dei Patris, & Filii, ac Spiritus sancti virtute, beatorumque apostolorum Petri ac Pauli, & omnium sanctorum patrum, nostraque apostolica sanctione secundum iam dicti dilecti confratris nostri archiepiscopi, & episcoporum sententiam iam olim in te prolatam, iubemus te cum filiis & complicibus tuis omni ecclesiastica esse communione priuatum, & a cœtu, atque societate omnium Christianissimorum, vtpote tantorum malorum perpetratores inconuertibiles, seclusos & damnatos existere; quousque omnia, quæ perperam gessistis, emendando, canonicèque satisfaciendo, veniam condignam percipere mereamini. Data xv. Kalendas Martii, indictione xiv.

EPISTOLA CCLXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM ET CARLOMANNVM
REGES.

Rogat vt cum Carolo imperatore consentiant de reuocanda & Romam mittenda Angelberga: vbi eam ita se custoditurum pollicetur, vt contra ipsos moliri nihil possit.

Ludouico & Carlomanno regibus, & Hugoni abbati.

NOSSE volumus vestram dilectionem, quia spiritalem filium nostrum Carolum serenissimum imperatorem Romæ nobiscum degentem rogauimus, vt spiritalem fi-

Concil. Tom. 24.

Qq ij

liam nostram Angelbergam Deo deuotam, quæ se sancto Petro apostolo, & nobis, cum suis omnibus commenda- uerat; quam etiam coniux illius diuæ memoriæ Ludo- uicus Augustus adhuc uiuens nostræ tuitioni specialiter submiserat, ab exulatu reduceret, & apud nos eam Ro- mam, ubi nulla iam de illa sinistra suspicio oriri posset, pro amore Dei, & Christi clauigeri ipsius beati Petri apostoli, simulque nostro dirigeret. Quod ille libenter se facturum promittens, quantum comperimus, uestrum super hoc præstolatur assensum. Et quidem nos de communi dile- ctione & pace siue concordia uestra gaudemus, & Deo pro hoc innumeras grates referimus. Sed tantum de ipsius spiritalis filiaë nostræ recuperatione & reditu vos depreca- mur, quantum, si ipsa ad nos reducta fuerit, ut nihil peni- tus iam, vel contra eundem imperatorem, vel contra vos agere possit, nostris vos attestationibus certissimos reddi- mus. Idcirco iuncta uestra deuotio cum eiusdem Augusti obedientia, absque omni protelatione, iam dictam Deo de- uotam feminam, quam ad limina apostolorum, a quorum confessione altarium nostro semper tuendam præsidio sus- cepimus, pro amore Dei & nostro remittere, quantum in uobis est, non omittatis. Quia si hic apud nos rediens habi- tauerit, tanta custodia circumspècta, nobis credite, erit, ut nec Bosoni, nec alii homini, ad perturbationem impe- rii, siue regni, quodlibet adiutorium vel auxilium uerbis aut scriptis præbere quoquomodo ualeat. Verumtamen unum est, quod uobis ueraciter, & unde occasionem uos ad nos contemnendum non possitis assumere, hoc ecce proponimus: scilicet, si eandem Angelbergam vel in mo- dico contra imperialem aut uestram uoluntatem aduersi quippiam moliri aut uelle manifestis cognouerimus indi- ciis, præsentia illam reddere ac remittere imperiali- bus satagemus obtutibus: quatenus quæ disciplinam for- te recipere, quod nec optamus, distulerit, non solum mundana uestra iudicia non euadat, uerum etiam nec no- stram miserationem, quæ delinquentibus parcere con- sueuit, inueniat. Ideoque, carissime fili, estote in hoc no- stri cooperatores & adiutores, & audiat nos continuo ex- cellentia magnitudinis uestræ, ut & uos a Domino exaudi- ri mereamini, & per felicia tempora regni gubernacula

moderantes, cum Christo regnum, quod finis nullus angustat, intercedentibus beatis apostolis, capeffere valeatis. Data IV. Idus Martias, indiçtione XIV.

EPISTOLA CCLXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERVM MEDIOLANENSEM.

Recipit Hadericum sub tutela sedis apostolicæ, & excommunicat omnes, qui illi, vel eius ecclesiis molestiam intulerint.

Omnibus reuerendissimis episcopis & sacerdotibus, seu clero, ac populo sanctæ Mediolanensis ecclesiæ.

BONI patrisfamilias, quem bene & fideliter laborantes remunerasse cognoscimus, informati exemplo, ex apostolicæ auctoritatis & miserationis magisterio, seu beneuolentia, omnibus, quos pro ecclesiæ Dei vtilitatibus fideliter desudare conspiciamus, subuenire debentes, opportunum ac necessarium nos oportet præbere auxilium. Igitur quia te Hadericum venerabilem presbyterum, & abbatem sacrorum monasteriorum beatorum scilicet Geruasii & Protasii, atque Simpliciani, nec non ex xenodochii * sanctorum Cosmæ & Damiani, quod Romanorum dicitur, & alia tua beneficia, vel patrimonia intra vel extra ciuitatem Mediolanensem constituta, fideli deuotione, totoque mentis conamine, pro pristino statu & vigore, atque restitutione sanctæ Mediolanensis ecclesiæ ter quaterque in obsequio Ansperti reuerendissimi archiepiscopi tui, atque confratris nostri deuotum, atque in omnibus fidelissimum permanere, atque decertare omnino, & euidenter comperimus, & legationem Ambrosianæ ecclesiæ catholica fide, te & prout vires suppleuerunt, ardentissimo ardore explere, crebro cognouimus. Et ob hoc aliquos contumaciæ liuore aduersum tuam commotos esse dilectionem, vel ob alias causas inuidiæ, qui & modo labiis dolosis zeli contra te concitati, & postmodum callidis argumentis nociuam tibi moliuntur, nostro statuto decernimus, atque Dei omnipotentis auctoritate, beatique Petri apostolorum principis, & nostra sanctione statuimus, nulli vnquam archiepiscoporum, vel sacerdotum, aut cuius-

Qq iij

libet ordinis clericorum eiusdem sanctæ Mediolanensis ecclesiæ, nec aliarum ecclesiarum, neque alicui magnæ parvæque personæ, cuiuscumque honoris præditæ dignitate esse licitum, pro tuæ laudabilis deuotionis affectu, & pro tuæ fidei sinceritate, atque caritatis certamine, quod pro ipsius ecclesiæ vtilitate nostris te diebus habuisse cognouimus, aliquam tibi quocumque modo, vel sub ecclesiasticarum rerum obtentu, inferre calumniam, aut his præfatis, quæ pro tui digni laboris merito retines beneficiis, & patrimoniis, vel a quibus propriis rebus mobilibus priuare: sed diebus vitæ tuæ, secundum auctoritatis nostræ decretum, pro amore Dei, & mercede animæ nostræ, tuaque fidelitate, quam tuæ te nouimus habere ecclesiæ, liceat tibi sub apostolicæ sedis, successorumque nostrorum tutamine, cum propriis beneficiis, & cum omnibus tuis hominibus vtriusque ordinis, manere quietum, atque securum. Porro quicumque contra hoc nostrum statutum, temerario ausu agere, teque pro huiusmodi negotio calumniare præsumpserit, omnium ecclesiastica iudicamus communionem carere, quousque per congruam satisfactionem, in nostra successorumque nostrorum præsentia, quod perperam læserat, emendare curauerit. Et ideo nostra etiam apostolica auctoritate præcipimus, te nunquam cuiuslibet episcopi, vel sacerdotis subiacere iudicio, quousque in nostram, vel successorum nostrorum libere, ac securiter sine alicuius obstaculo, vel impedimento præsentiam venias. Data vt supra.

EPISTOLA CCLXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Arguit eum, quod non fregerit fœdus, quod cum Sarracenis fecerat, cum promiserit illud rumpere. ostendit multa mala eius causâ a Sarracenis, Christianis fuisse inflicta. minatur illi excommunicationem nisi fœdus illud rumpat.

Athanasio episcopo Neapolitano.

IAM quia te lactantium, & ab ipsis cunabulis educantium sanctæ matris tuæ Romanæ ecclesiæ oblitus es vberum;

vel nostræ beneuolentiæ non debueras obliuisci : quam tibi paternaliter exhibentes, & salutis tuæ consula præuidimus, & in temporalibus commodis iuxta qualitatem temporis, præsidia quæque contulimus. Et quoniam cooperatorem nostrum in his, quæ Dei sunt, te habere volumus; nimisque tuam sanctimoniam diligimus, monemus vt vel nunc ad cor redeas; vt praua quæque iuxta tuum ministerium diluas, & inimicorum Christianorum nominis fœdus execrando deuities: quatenus & animæ tuæ lucrum acquiras, & nostris magis ac magis affectibus perfrui valeas, & blasphemis ac maledictionibus reliquiarum populi Christiani, diuinitate propitia careas. Memento quæso quid es; memento, quid, si non resipueris, eris; & iudiciorum Domini memor esto, ne pro tantis Deo rationem reddere cogaris, quanti per tuam desidiam interempti sunt, & captiui ducti diuersis mortibus perierunt. De quorum crudelitate quid dicere possumus? Cum tanta hinc stenda sint & lugenda, vt si scribere velimus, & lacrymarum riuiuli crescent, & primum charta quam verba deficient. Denique apud Caietam olim nobis necessario constitutis, legati tui promiserant, vt intra spatium viginti dierum, non solum cum Agarenis habitum pactum dissolueres; verum etiam Sarracenos caperes, & nobis eos transmitteres: sed ecce, quod promissum est, fide hæctenus caruit, & omnium sponsonum tuarum dicta cassata sunt, & vt apparet, frustrata. Vnde, sicut diximus, cesset iam, cesset hæc immanissima pestis, vt reliquæ Christianæ funditus non depereant, & tu animæ tuæ dispendia non incurras: quia si populo Dei compassus fueris, & Deum tibi propitium facies, & nostram paternitatem solito more percipies, & ministerium tuum custodies: alioquin non solum nostra tibi non dimittemus, sed etiam canonicam in te sententiam iuxta nostrum ministerium iaciemus. Sed & hoc nostri apostolatus auctoritate monemus, & excommunicando modis omnibus interdiciamus, vt quia *ecce tempus acceptabile est, ecce nunc dies salutis*, nullam seditionem, nullam commotionem, nulla discrimina, vel læsionem cum his, qui in Berolassi commorantur, aut facias aut facientibus omnino consentias: quatenus pacem sectando, ab omni nequitia purgatus, munus Deo immaculatum offeras, &

1. Cor. 6.

caritatem Dei in tuo vase diffusam cohabitare permittas: quia nos, quibus de omnibus cura est, Deo iuuante, congruenter illuc properabimus, & inter vos, te potissimum cooperante, pacem & amicitiam reformabimus. Data pridie Idus Martii, indiçtione decimaquarta.

EPISTOLA CCLXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ADELCHISIVM EPISCOPVM TRIDENTINVM.

Arguit eum quod bona Veronensis episcopi inuaserit. eius causam quibusdam episcopis se commississe significat. monet vt eorum acquiescat sententiæ.

Adelchisio episcopo Tridentino.

SVGGERENTE coepiscopo nostro Adelardo Veronensi episcopo didicimus, sanctitatē tuam aliter egisse quam se canonica, imo Christiana obseruantia habere videtur. Quia scilicet contempto præcedentium patrum iudicio, cui ipse interfuisse dignosceris, res quasdam ad sanctam Veronensem ecclesiam pertinentes inuasisse diceris; & contra manus tuæ subscriptionem te egisse quodammodo suspicaris: in quarum diffinitione, si sedis apostolicæ legati non interessent, speraremus adhuc posse nos aliorum certificari super hoc attestationibus. Sed quia hoc non esse opportunum præuidimus, Ioanni Bononiensi, Egilulfo Mantuano, Eicardo Vicentino, & Viatori Ferrariensi venerabilibus episcopis, ad hoc secundum Deum prouidendum, & quantum ad contemptum inobedientium pertinet, rursus diffiniendum, vicem nostram super hac quæstione commisimus; vt in id ipsum conuenientes, hoc litigium cum sanctitate tua determinent; & irreprehensibiliter, Deo præ oculis habito, diffinire procurent. Quapropter fraterno te amore monemus vt in hoc ita peragas, quatenus a nobis merito reprehendi non possis, & canonicam sententiam non excipias: verumtamen ad locum, quem prædicti venerabiles episcopi tibi significauerint, occurrere non omittas. Et de eisdem rebus Asianæ villæ respondeas, vt ex hoc iam nulla quæstio prorsus remaneat, vel renascatur. Data vt supra.

EPI-

EPISTOLA CCLXVII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM, EGILVLFVM, &c.

Causam inter Tridentinum & Veronensem episcopos ver-
fantem eis committit. monet vt eam iure definiant,
& ad se sententiam mittant, vt eam
confirmare possit.

*Ioanni Bononiensi, Egilulfo Mantuano, & Eicardo Vicentino,
& Viatori Ferrariensi episcopis.*

SANCTITATEM vestram nolumus ignorare quoddam
Solim inter sanctam Veronensem ecclesiam, & Triden-
tinam de quibusdam rebus Asianæ villæ exortum fuisse
litigium, quas Veronensi ecclesiæ pertinuisse probauimus,
sicut a legatis nostris, qui tempore illo in Italiæ partibus
legationis nostræ fungebantur officio, veraci relatione
comperimus: quorum & iudicii diffinitionem vidimus,
& eorum subscriptiones manuum lectione percurrimus;
quo manifestius declaratur easdem res ad sanctam Ver-
onensem ecclesiam iuste pertinuisse, & eas in perpetuum
possidendas diffinitum fuisse. Sed quia sæpe contentio
solet generare discordiam, nunc, sicut dicitur, Adelchi-
sius venerabilis Tridentinus episcopus, contra diffinitio-
nem ipsam peragens, atque contra professionem, manus-
que suæ subscriptionem mouere præsumpsit, reuerentiæ
vestræ super hoc negotio vicem nostram committimus, vt
ad illas partes accedentes cum Adelardo, & eodem Adel-
chisio venerabilibus episcopis, hoc litigium, (licet hoc,
quia cum legatis nostris deliberatum est, superfluum iudi-
cemus,) rursus audientes deliberetis, & ad legitimum fi-
nem perducere modis omnibus satagatis: quo rite, & se-
cundum seriem scripturarum suarum peracto, quidquid
illud fuerit, nostro apostolatui scriptis vestris volumus in-
timari; vt nos & libenter accipiamus, & nostra auctori-
te stabilire non omittamus. Quia & primum coram apo-
stolicis missis, aliisque reuerendissimis episcopis in Syno-
do Ticinensi, & post in Tridentina ecclesia, nihilo mi-
nus coram nostris legatis & aliis imperialibus iudicibus,

Concil. Tom. 24.

R r

de hoc iudicatum fuit, & legaliter diffinitum. Data quarto Nonas Martii, indictione xiv.

EPISTOLA CCLXVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD METHODIVM ARCHIEPISCOPVM.

Gratulatur de orthodoxæ fidei cultu, & de eius erga religionem studio & cura. precatur in dies spiritualem profectum maiorem, eumque consolatur.

Methodio archiepiscopo, pro fide.

PASTORALIS sollicitudinis tuæ curam, quam in lucrandis animabus fidelium Domino Deo nostro exhibes, approbantes, & orthodoxæ fidei te cultorem strenuum existere contemplantes, nimis in eodem Domino iucundamur, & ei immensas laudes, & gratias agere non cessamus: quia te magis ac magis in suis mandatis accendat, & ad sanctæ suæ ecclesiæ profectum ab omnibus aduersitatibus clementer eripiat. Verum auditis per tuas literas variis casibus, vel euentibus tuis, quanta compallione tibi condoleuimus, ex hoc aduertere poteris, in quo te coram nobis positum, sanctæ Romanæ ecclesiæ doctrinam, iuxta sanctorum patrum probabilem traditionem, sequi debere monuimus, & tam symbolum, quam rectam fidem a te docendam & prædicandam subdidimus; nostrisque apostolicis literis glorioso principi Ssentopulcro, quas ei asserit fuisse delatas, hoc ipsum significauimus, & neque aliæ literæ nostræ ad eum directæ sunt, neque episcopo illi palam, vel secreto aliud faciendum iniunximus, & aliud a te peragendum decreuimus: quanto minus credendum est, ut sacramentum ab eodem episcopo exegerimus, quem saltem leui sermone super hoc negotio allocuti non fuimus. Ideoque cesset ista dubietas, & Deo cooperante, sicut euangelica & apostolica se habet doctrina, orthodoxæ fidei cultum fidelibus cunctis inculca, ut de labore tui certaminis, Domino Iesu Christo fructum afferas abundantem; & gratia eius remuneratus, mercedem recipias competentem. Ceterum de aliis tentationibus, quas diuerso modo perpessus es, noli tristari; quin potius hoc, secundum Apostolum, omne gaudium prorsus existima. Quia

si Deus pro te, nemo esse poterit contra te : tamen cum Deo duce reuersus fueris, quidquid enormiter aduersum te est commissum, quidquid iam dictus episcopus contra suum ministerium in te exercuit; vtramque audientiam coram nobis discussam, adiuuante Domino, legitimo fini trademus, & illius pertinaciam iudicii nostri sententia corripere non omittemus. Data decimo Kalendas Aprilis, indictione decimaquarta.

EPISTOLA CCLXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM IMPERATOREM.

Nuntiat imperatori se iis malis a Sarracenis affici, vt amplius sustinere non possit. rogat eundem, vt sibi subsidio exercitum mature mittat; eique palmam cum benedictione mittit.

Carolo imperatori.

MVLTVARVM oppressio-
num nostrarum, fili carissime,
vobis obliuisci non conuenit, & calamitatum no-
strarum, quas sancta mater vestra Romana ecclesia pati-
tur, oportet vos reminisci, & tunc demum ad aliquam
consolationem nostram manum vestrae pietatis porrige-
re, & auxilium nobis praeberere quantocius debetis: Scitis
namque quae, quanta & qualia, praecipue a Paganis mala,
quantasque etiam miseras patimur; & in nobis commissis,
quantum quotidie affligamur, & vos estis experti, & nos
partim vestrae clementiae paulo ante significauimus. Et
cum quotidie haec eadem mala non minui, sed magis ac
magis crescere ac dilatari cernamus, dolor & gemitus, ac
sine fine tristitia imminet, ac per hoc libet magis mori,
quam, proh dolor! iam talia tolerare. Proinde spiritalis filii,
semperque Auguste, gloriam vestram summopere de-
precamur, vt pro amore Dei omnipotentis, & reueren-
tia principum apostolorum Petri ac Pauli* hostilem exer-
citum, quem istas in partes venturum esse dixistis, mo-
ram perpeti non sinatis, sed cum omni velocitate, ad auxi-
lium nostrum, quaesumus, dirigatis: vt, Domino adiuuan-
te, ad respirationem nostram Agarenos expugnet, & nobis
quantulamcumque de ipsis Paganis tranquillitatem valeat

Carolus
eius nomi-
nis tertius
Crassus di-
ctus, cuius
supra in
epist. 42. fa-
cta est men-
tio.

Concil. Tom. 24.

R r ij

ferre. Sed & e latere vestro, qui eidem exercitui præesse possit, tam strenuum, tamque idoneum missum modis omnibus tribuatis, qui & ductor exercitus vestri existat, & quam defensionem, vel adiutorium nobis faciant, ipse præuideat; & quidquid vestra vice est peragendum, potestateve perficiat. Alioquin non solum ex hoc maxima negligentia erit, & omnis vestra vtilitas deperiet, sed etiam nouissima nostra erunt peiora prioribus; & vos quantum ex hoc habeatis peccatum, dici non potest. Ideoque propter Deum succurrite nobis, succurrite, vt non dicant in circuitu nationes: Vbi est imperator eorum? Præterea honorificentia vestra cum benedictione apostolica palmam, per quam signum datur victoria, ecce ex more direximus, exoptantes, omnipotentemque Deum deprecantes, vt hanc cum lætitia vos in die tantæ solennitatis gestare faciat, atque permittat. Et ad omnium nostrum vtilitatem profectum, aures præcordiorum vestrorum diuinitus inclinare dignetur. Data quarto Kalendas Aprilis, indictione decimaquarta.

EPISTOLA CCLXX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD DIVERSOS EPISCOPOS.

Athanasium Neapolitanum episcopum, qui sæpe monitus, nunquam, sicut promiserat, foedus cum Sarracenis ictum rumpere voluit, a se cum omnibus ei consentientibus excommunicatum significat.

Omnibus episcopis Caietam, Neapolim, Capuam, Berolassim, & Amalfim, Beneuentum, & Salernum incolentibus, a paribus.

QVÆ & quanta ab Athanasio Neapolitano episcopo Christi ecclesia patitur aduersa, optaremus vobis non esse dicturos, nisi essent supra modum graua. Ecce enim, vt ipsi iam ex maxima parte non ignoratis, ad perditionem totius Christianitatis, a multis retro temporibus cum filiis Ismael & Deo scilicet odibilibus Sarracenis pactum faciens, omnem istam terram ita ad nihilum redegit, vt iam non sit, qui eam prorsus inhabitet. Super quo scelere eum sæpissime commonuimus, & corpori nostro om-

nimodo non parcentes, vsque Neapolim properauimus, multumque argenti ei contulimus, & rogauimus, vt ab eorum se societate diuideret, vt tandem aliquando respiciens, tantam pestem deleteret. Qui, vt ita dixerim, importunitatem nostram licet fide non tolerans, promisit se ita esse facturum, & pactum cum Sarracenis habitum soluturum, sub ea dumtaxat conditione, vt si deinceps hoc malo se quocumque modo misceret, & sacerdotio esset priuatus & anathemati subiaceret. Sed, heu, pro turpis lucri commodo, quod ab ipsis Sarracenis, de præda eorum partes recipiendo, huius promissionis oblitus, noluit adimplere, quod multis coram positis scriptis & verbis promisit. Rursum nobis non modici argenti adauctis ponderibus, & apud Caietam peruenientibus, per suos legatos ei mandauimus, vt si intra triginta dierum spatia cum Sarracenis habitum foedus non rumperet, aut ea quæ nobis tergiuersando abstulerat, non retransmitteret, nostro iudicio iterum sententiam, quam ipse in se pertulit, prorsus exciperet: sed tam varia iuramenta, quam absolutas promissiones postponens, nos de die in diem delusit, & foris omnibus dissipatis, intus vero per suam calliditatem multis nostris ablatis, hæctenus nec cum Sarracenis habitum pactum dissoluit, nec reliquæ Dei populi voluit misereri. Quin potius cum ipsis conuersans, de ipsis malis in peius creuit, & Dei mandata contemnens, sacerdotii etiam sui oblitus non solum similis illis effectus est, sed etiam in multis deterior. Huius rei gratia apud beatum Petrum apostolum synodice in eum sententiam protulimus; & cum omnibus sibi consentientibus, siue fauentibus, omni ecclesiastica communione sub anathematis interpositione priuauimus. Modus autem excommunicationis hic est: Athanasium Neapolitanum episcopum sæpissime admonitionibus, & multis argenti ponderibus datis, vt pactum cum Sarracenis habitum disrumperet, admonuimus. Ille autem idem pactum se omnimodo soluturum, & ab eorum societate separaturum esse promittens sub ea conditione, vt si denuo cum illis quolibet modo foedus habuisset, omni esset sacerdotali honore priuatus, & anathematizatus; sed hæc omnia paruipendentem, & ad perditionem Christianorum cum eis pactum habentem, & nos

ſepiffime deludentem, & de præda eorum partem recipientem, iudicio & auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum apoftolorum Petri ac Pauli fimul & noſtra, cum omnibus ſequacibus ſuis, & omni eccleſiaſtica communionem priuamus, & quouſque ſe ab ipſis Sarracenis penitus ſeparauerit, velut totius Chriſtianitatis inimicum anathematizamus. Data menſe Aprili, indictione decimaquarta.

EPISTOLA CCLXXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM

RAVENNATEM.

Arguit quod Albericum comitem Rauennam aſciuerit, & nobiles Rauennates contra iuſurandum ſibi præſtitum vexarit. cum Neapoli reuerſus fuerit, ait ſe ea omnia curaturum. iubet Dominicum archidiaconum Faentinae eccleſiae episcopum conſecrari.

Romano archiepifcopo Rauennati.

EA qua noſtro præſulatu pro vtilitate & neceſſaria ſanctæ Rauennatis eccleſiae reſtitutione perficienda mandati, lucifluis antecellorum noſtrorum informati exemplis, congruum & opportunum eidem eccleſiae libenter volumus, Deo fauente, præbere ſolatum, & deſenſionis auxilium: præcipue cum ipſius nos tibi commiſſum habeamus regimen. Sed quia multi nobilium Rauennatum, crebris dumtaxat querimoniis apoſtolatus noſtri aures pulſare non deſinunt, circa te clementiæ noſtræ beneuolentia commota non immerito habetur. Nam vt cetera omittamus, quia Albericum comitem quaſi ex parte imperiali Rauennam adſciſcere, & nobiles ciues ipſius nobis inconſultis auſu temerario diſtringere enormiter coegit, miramur, eo quod te aduerſum tuam promiſſionem iureiurando coram nobis, & ſede apoſtolica prolatam, penitus egiſſe cognoſcimus. Pro quo nimirum te valde cauere oportet, ne pro talibus tua te ſententia velut tranſgreſſorem vlciſcatur. Nos enim te gregem Domini paſcere, non per-

turbare, saluare, & non perdere statuimus. Tamen cum nos, Deo volente, Neapoli, quo nunc proficiscimur, fuerimus reuerſi; & aut tu, ſecundum noſtram tibi iuſſionem directam, Romam veneris, aut nos vel miſſus noſter iſtas in partes venerimus, plenariam de omnibus, quæ tuæ eccleſiæ cognouerimus eſſe neceſſaria, iuſtitiam omnimodo faciemus. Defuncto præterea eccleſiæ Fauentinae epiſcopo præuidimus hunc Dominicum venerabilem archidiaconum, ſedis ipſius honore epiſcopali dignum exiſtere. Hoc auctoritatis noſtræ ſtatuto præſenti dilectioni tuæ præcipimus, vt abſque omni mora, vel protelatione eundem archidiaconum ſtudeas ſecundum morem epiſcopum conſecrare. Nam ſi aliqua temeritate deprauatus, hoc contra tuæ ſponſionis iuratorium paginam præſentaliter facere contempſeris, pro certo ſcias quia nos ipſius eccleſiæ curam & ſolicitudinem habentes, iam fatum archidiaconum ad nos ex noſtra præceptione illico reuertentem epiſcopum conſecrabimus. Data vt ſupra.

EPISTOLA CCLXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPIſCOPVM
RAVENNATEM.

Arguit eum, quod alterius legitimam vxorem raptori tradi conſenſerit, & Romanae eccleſiæ auſus fuerit aduerſari: has ob cauſas illum a conferendis ſacris ordinibus ſuspendit, donec a Synodo, ad quam eum iubet venire, eius cauſa cognoscatur.

*Romano archiepiſcopo Rauennati miſſa per Deltonem
venerabilem epiſcopum.*

INTER cetera quæ de te audiuiſimus, veniens Deus dedit dux retulit nobis, quod vxorem illius, de qua legaliter diffinitum eſt, ad te callide venire feciſſes, & alteri viro raptori in ſtupro vtique tradidiſſes: quod nimirum tanti flagitii ſcelus te, iuxta tuum miniſterium, omnimodis prohibere, ac funditus reſecare oportebat: tu autem conſenſum illicite præbuiſti. Cognoscimus etiam multis indi-
ciis, quod auſu temerario contra ſanctam & dominam

tuam Romanam ecclesiam recalitrare, & contra tuæ iuratoriæ sponſionis tenorem luculentissime agere nullatenus dubitaſti. Vnde auctoritate Dei & beati Petri, noſtraque tibi præcipimus, & præſenti ſtatuto iubemus, vt nullam omnino ſacerdotalem ordinationem pro talibus, quibus es irretitus criminibus, facere quoquomodo præſumas, donec VIII. Kalendas Octobris futuræ quintadecimæ indiſtionis, ad Synodum, quam, Deo fauente, pro eccleſiaſticis videlicet vtilitatibus, ſecundum ſanctorum patrum ſtatuta celebraturi erimus, omni poſtpoſita occaſione venire procures: quatenus ſynodali decreto ea, quæ de te didicimus, examinata canonicum finem percipiant. Data vt ſupra.

EPISTOLA CCLXXIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Iubet Placentinos clericos, quos ſine commendatitiis literis ad eum confugientes receperat, ad eorum episcopum remitti; eiufdem etiam eccleſiæ clericos abſolui, donec cum eis ad Synodum veniat.

*Reuerendiſſimo & ſanctiſſimo Romano archiepiſcopo
Rauennati.*

INTER ceteras proprii affectus rationes incongruas, quibus teipſum quotidie mente improvida * inſertiri non dubitas, Paulo cariffimæ Placentinæ eccleſiæ antiſtite ad aures apoſtolatus noſtri humiliter reclamante didicimus, quod clericos ipſius eccleſiæ regulæ normam ſectari nolentes, & idcirco ſine commendatitiis vtique literis ad te confugientes, contra ſacra beatorum patrum ſtatuta recepiffes, receptosque tibimet famulari decernas. Quod nimirum propter multam perturbationem, & ſeditiones, quæ ſæpe fiunt, auctoritate apoſtolica, & ſanctorum patrum præcipua inſtitutione amputare volentes, reuerentiæ tuæ iubemus prædictæ eccleſiæ * Fauntinæ clericos, quos penes te enormiter habere videris, & præcipue Gauſum diaconum, de præſenti ſuo reddere, vel dirigere procures episcopu. Quia non licet quemlibet clericum in duarum

rum ciuitatum conscribi simul ecclesiis, & in qua ab initio extitit, & ad quam confugit, quasi ad potiorem ob inanis gloriæ cupiditatem: & ideo eos ad suam ecclesiam reuocari decernimus, & de illis amplius nullo modo recipias. Te autem aliquid amplius agere cauere prorsus oportet, ne sanctorum patrum iudicio, quod contra huius regulæ transgressores prolatum est, damnari omnino merearis. At si aliquid inter eos aduersi exortum fuerit, canonicè inter eos diffinias: saluo sedis apostolicæ honore, atque vigore, saluoque tuæ ecclesiæ priuilegio. Et præterea sacerdotes, & clericos Placentinæ ecclesiæ, quos excommunicasti, vt ab eadem excommunicatione absoluas, quousque tempore congruo tu cum eis Romam ad Synodum pariter veniatis. Data mense Iulio, indiçtione xiv.

EPISTOLA CCLXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CONSTANTINVM SACERDOTE M.

Excommunicat eum, quod absque sua licentia ab archiepiscopo Rauennate ad Faentinæ ecclesiæ episcopatum promotus fuerit: prohibetque eum illius ecclesiæ administrationem attingere, donec ad Synodum Romanam veniat.

Constantino sacerdoti ecclesiæ Faentinæ de plebe sancti Petri Transluani.

AVDIENTES te esse quasi ad episcopalem honorem a Romano Rauennate archiepiscopo, sine nostri pontificii auctoritate, seu licentia, & absque canonicæ institutionis regula enormiter promotum; his apostolatus nostri literis ex Dei omnipotentis, sanctorumque Petri ac Pauli apostolorum principum auctoritate, nostroque apostolico iure, te excommunicamus, vt nullo modo habeas licentiam aliquid de episcopali officio peragere, aut ipsam Faentinam ecclesiam quoquomodo inuadere, neque in plebibus, vel rebus, seu hominibus ipsius ecclesiæ, aliquid dominium agere præsumas, vsque quo cum eodem Romano archiepiscopo tuo, * octauo Kalendas Octobris quam, Deo fauente, celebraturi Romæ erimus, tuam specialem rebus præsentiam exhibere procures. Nam si

Concil. Tom. 24.

S f

contra hanc nostram apostolicam iussionem, & post huius nostræ excommunicationis sententiam, aliquid de ipso episcopali ministerio agere præsumpseris, vel in omnibus, quæ ad eundem episcopatum pertinent, temerario te ausu intrmittere tentaueris, atque ad denominatam Synodum occurrere postposueris; scias pro certo, quia non solum omni ecclesiastica te communione priuabimus, sed etiam synodali decreto a sacerdotali honore te sanciemus alienum existere. Data xv i. Kalendas Augusti, indictione decimaquarta.

EPISTOLA CCLXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM.

Ad Synodum Romam sub pœna excommunicationis venire iubet, vt ad ea, quæ obiiciebantur, respondeat.

Reuerendissimo & sanctissimo confratri nostro Romano archiepiscopo.

QVIA iam pridem missis tibi per Ioannem venerabilem episcopum Montis Feretrani, apostolatus nostri literis, ad synodale te collegium pro ecclesiasticis dumtaxat utilitatibus nobiscum pariter celebraturum occurrere iussimus, & tuam nobis contempsisti præsentiam exhibere; nunc multis te criminibus irretitum, multorumque hominum accusationibus horrendis impetum, & præcipue manifesto periurio esse pollutum, agnoscentes, hac secundæ vocationis nostræ auctoritate ad venerabilem Synodum, quam, Deo fauente, octauo Kalendas Octobris futuræ quintædecimæ indictionis, erimus celebraturi, omni occasione, vel mora postposita, vna cum omnibus suffraganeis tuis episcopis venire iubemus: quatenus ibi coram fraterno, & venerabili episcoporum cœtu, pro omnibus tibi obiectis rite examinatis, ore proprio valeas respondere, & te innoxium demonstrare; nam si aliqua temeritate tumidus, vel inobedienciæ stimulis motus hanc nostram apostolicam & canonicam vocationem, quam tibi primitus per Deltonem, seu & modo per Ioannem Callensem venerabiles episcopos direximus, paruipendendo ad præfatam Synodum venire contempseris; scias pro certo,

quoniam omni te communionem ecclesiasticam priuabimus, & fugiendo, tuæ damnationis sententiam, tuique honoris patieris iacturam. Data VI. Kalendas Augusti, indictione XIV.

EPISTOLA CCLXXVI.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EVMDEM.

Deusdedit Rauennatem iniuste excommunicatum absoluit. confirmat illius cum Maria vxore coniugium. iubet eum defendi.

Reuerendissimo & sanctissimo Romano archiepiscopo Rauennati pro causa Deusdedit Rauennatis, & Leoni venerabili episcopo misso, & apocrifario summæ sedis nostræ apostolicæ, nec non quibusuis missis imperatoris & omnibus iudicibus, & populis Romani territorii constitutis, cunctisque fidelibus sanctæ ecclesiæ, præsentibus scilicet atque futuris.

OMNIUM reuerentiam, omniumque industriam scire hortamur, quod Rauennas Romanus archiepiscopus, & ore, cum Rauennæ fuimus, dixerit, & scriptis transmiserit, quod nonnulla incesta coniugia in sua parochia fuissent, & quotidie fierent. Deinde per suum legatum, Dominicum videlicet presbyterum, ut ipsi triginta & duo essent, dicendo significauit, suggerens, ut nostra auctoritate ipsi eos liceret canonicè omnes iudicare. Qui omnibus dimissis, quos etiam nominatim dixerat, & sola inductus inuidia ut remur, & postea in sancta paruit Synodo, Deusdedit fidelem nostrum, (qui, dum Rauennæ fuimus, ipse penes nos quotidie fuit, & coram me, & ipso archiepiscopo causas, ut debuerat iudicauit,) postquam sedem apostolicam appellauit, excommunicare non formidauit. Ipse Deusdedit vero dux pro nostra fidelitate his obediuit, & ad apostolicam præsentiam venire modis omnibus festinauit. Nos suam causam audientes, & qui eum accusare non debuerant, ex parte archiepiscopi non inuenientes, poteramus ipsum absoluerè, sed nolimus, usquequo archiepiscopo misissemus, imo cui misimus, dicentes: ut ipse archiepiscopus pro statutis sanctarum Dei ecclesiarum, VI. Idus Nouembris ad Synodum celebran-

Concil. Tom. 24.

Sl ij

dam veniret, deferens secum accusatores & testes: quatenus his delatis negotium Deusdedit inter alia canonice finissemus. Qui pro se sui cardinis Dominicum presbyterum, & Ioannem diaconem misit, transmittens cum illis scriptas accusationes: quibus scriptis coram sancta Synodo lectis; ad ea Deusdedit respondit, & se incestum, atque nefarium commisisse negavit; sed coram omnibus se innocentem ostendit, & diuini mundanique iuris auctoritate se coniugatum probauit. Quapropter vna cum sancta Synodo illum absoluius, & eum communioni nostræ recepimus, & Mariam coniugem suam illi vxorem esse legitimam firmauimus, cum benedictione Dei omnipotentis, & nostra: & si præfatus archiepiscopus, aut ministri eius in rebus suis suorumque hominum inuasionem, & fortiam facere voluerit; vos Rauennates pro ipso illum in suis defendite. Data vt supra, indictione XIV.

EPISTOLA CCLXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM IMPERATOREM.

Petrum & Zachariam legatos ad eum mittit, causa corrigendi mala, quæ se, eo regnante, perpessum queritur.

Carolo imperatori.

QVIA nunc eadem omnibus vobis, iam Deo fauente, per humilitatis nostræ officium regnantibus, vbique patimur, & sustinemus aduersa, quæ ante vestræ imperialis gloriæ prouectionem nos sustinuisse quotidie recordamur: his apostolatus nostri apicibus directis dignum duximus Augustali serenitati vestræ pro vtilitate, ac multiplici necessitate ecclesiæ vniuersalis, cui per Dei gratiam præsidemus, suggerere, atque cognitum omnimodis facere, quoniam secundum commune placitum atque decretum direximus Petrum insignem palatii nostri super ista delitiosum consiliarium nostrum, communemque fidem, cum Zacharia venerabili episcopo, & bibliothecario sedis nostræ, pro recipiendis de omnibus, quæ hactenus perperam acta fuerant, iustitiis, & emendationibus, ac

pro totius terræ sancti Petri salute, pristinaque restitutione: quatenus in præsentia missorum vestrorum ea, quæ necessario emendanda & corrigenda erant, iure legitimo corrigerentur, vt tam diuturnum malum finem acciperet.

EPISTOLA CCLXXVIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD RAVERNATES.

Præcipit vt se a Rauennatis archiepiscopi in Synodo excommunicati communionem separent, quousque eum absolutum cognouerint.

Omnibus venerabilibus sacerdotibus & clero atque vniuersis iudicibus populoque Rauennati.

NOSSE volumus fidelitatem & vnanimitatem vestram quia Romanum archiepiscopum vestrum pro periurii reatu manifeste pollutum, aliisque nefandis criminibus impetum, & idcirco ad Synodum pro sui purgatione vocatum, occurrere contemnentem; omni ecclesiastica communione vna cum sanctæ Synodi decreto priuauimus, quousque suam specialem studuerit nobis exhibere præsentiam. Quamobrem his apostolatus nostri literis vobis iubemus, & ex auctoritate Dei, & beati Petri apostolorum principis, & nostra præcipimus, vt omnes vos ab illius consortio & communionem modis omnibus separetis, donec per nostræ apostolicæ miserationis officium, ab huius excommunicationis vinculo eum cognoueritis absolutum existere. Quicumque autem ei ante audientiam, & absolutionem nostram aliquatenus communicare præsumpserit, eodem excommunicationis laqueo, secundum sanctorum patrum institutionem, maneat irretitus, vsque dum a nobis fuerit misericorditer absolutus. Data

* decima-
quarta.

mensis Octobris die quarta, indictione * duodecima.

IOANNIS PAPÆ VIII.
AD CAROLVM IMPERATOREM.

Gratulatur de eius incolumitate. gaudet ipsum aduenturum esse statim in Italiam. hortatur vt mature Romanæ ecclesiæ auxilio veniat, & Guidonem prædatorem ab ecclesiæ finibus eiici iubeat.

Carolo imperatori.

COGNOSCENTES de vestra incolumitate, quod opido videbamus, Deo gratias egimus, & vt magis ac magis prosperitatibus, & innumeris gaudiis fulciamini, maiestatem diuinam supplicibus votis omnimodo flagitauimus, scientes & multis experimentis discentes, quod vos eadem vultis, eadem quippe desideratis. quoniam si nostra mediocritas viguerit, & valuerit illa vos facturos hortabitur, vnde & sanctæ Romanæ ecclesiæ matris vestræ defensio augmentabitur, & vobis copiosâ merces in cælo in perpetuum reponetur. Quod autem dicitis, vt postpositis ceteris curis, iter vestrum in Italiam recto itinere ordinatum habeatis; grato animo suscepimus, & vt vtinam non solum Papiæ, verum etiam propius essetis, necessitas maxima deposcit. Ideoque quod cœpistis, cum Dei adiutorio, velociter vestra sublimitas perficere studeat; & ad defensionem, imo securitatem sanctæ matris vestræ Romanæ ecclesiæ, sicut dixistis, ceteris curis postpositis, mente & brachio potenter occurrat: quia quantis affligatur & conculcetur angustiis, iam dicere non valemus. Ceterum de Vvidone Rabia, inuasore scilicet, & rapaci, vestra gloria subueniat, & eum de finibus nostris, vt aliquantulum populus noster releuari valeat, eiicere modis omnibus iubeatis. Data III. Idus Nouembris.

EPISTOLA CCLXXX.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD LIVTVVARDVM EPISCOPVM.

Gratias agit, quod dederit operam, vt imperator in Italiam ad ecclesiæ defensionem veniret.

Liutuardo episcopo.

STVDIO tuo (quod cum spiritali filia nostra imperatrice, sicut asseris, vt dominus imperator pro defensione sanctæ Romanæ ecclesiæ ingrederetur Italiam, habuisti) gratias agimus, & vt quod deest, stet quod te minime latet, tua instantia perficiat, multum hortamur: quia tantum nobis necesse est, quantum docere non valemus. Vnde ita age, vt tibi magis ac magis gratias referamus, & in temporalibus commodis vicissitudinem reddere inuitemur.

EPISTOLA CCLXXXI.
 IOANNIS PAPÆ VIII.
 AD GENEVENSES.

Præcipit vt Optando episcopo a se consecrato obediant.

Clero & populo Geneuensi.

DILECTISSIMI filii nostri Caroli imperatoris, principumque ipsius relatu, vestram ecclesiam viduatam cognoscentes pastore, & propter dissensionem Bosonis, cui sociatus eiusdem sedis videtur metropolitanus, ordinationem electi vestri Optandi differre, auctoritate & potestate apostolica, secundum deprecationem eiusdem serenissimi imperatoris, filii scilicet nostri spiritalis Caroli, atque optimatum eius, præcognita vestra omnium in eodem Optando electione, & qualiter idem serenissimus imperator eidem ecclesiæ electionem perenniter de proprio clero donauerat, diutius ipsa ecclesia ne viduata maneret pastore, consecrauimus eum sancti Spiritus gratia, & ad regendum vos pastoraliter instructum direximus, quem deuote & vnanimiter suscipientes, obedientes ei, vtpote proprio patri spiritali sitis in omnibus; saluo deinceps eiusdem loci priuilegio antiquo propriæ metropolis,

fancimus, vt quicumque huic nostræ auctoritati, & apostolica deliberationi contra stare, aut resistere, aut non obedire, vel, quod absit, electionem ipsius ecclesiæ aliquando peruertere, aut infringere, quam, Deo propitio iuste est affecuta, tentauerit; gladio vtique canonicæ disciplinæ noverit se ferendum, atque omnipotentis Dei vindictam non euasurum, si digna celeriter non fuerit satisfactione sanatus. Confirmamus denique nostri apostolatus auctoritate, omnes res eiusdem ecclesiæ pacifice, ac quiete perpetualiter possidere. Et quicumque easdem inuadere ac dissipare ausus fuerit, postquam a proprio episcopo canonicè admonitus fuerit, si secundum diuinas & humanas leges non emendauerit, sub anathemate sit damnatus.

EPISTOLA CCLXXXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OMNES ARCHIEPISCOPOS, EPISCOPOS,
ET COMITES ITALIÆ.

Hortatur dent operam, vt Carolus imperator Angelbergam Romam venire patiatur, quam se ita custoditurum promittit, vt nihil contra ipsum Carolum cum Bosone moliri possit; & si quid tentauerit, se eandem remissurum pollicetur.

*Omnibus reuerendissimis, & sanctissimis archiepiscopis & episcopis
huius Italici regni, & omnibus gloriosis comitibus
filii nostri imperatoris.*

Si ea quæ saluti & vtilitati proximorum necessaria sunt, secundum sollicitudinem & curam gregis dominici nobis ad bene regendum commissi, diuinæ pietatis memores agere studemus; omnipotentem Deum in his, quibus & ipsi ex humana infirmitate quotidie indigemus, habebimus omnino propitium, & in bonis omnibus procul dubio adiutorem. Igitur sanctitatem vestram nosse volumus quoniam missis, & apostolatus nostri literis, dilecti ac spiritalis filii nostri Caroli gloriosissimi imperatoris clementiam obnixe rogauimus, vt Angelbergam filiam nostram, quam diuæ memoriæ Ludouicus rex pater imperatoris, & Ludouicus imperator vir eius nobis Veronæ commendauerunt, ac postmodum ipsa se sancto Petro tradidit, &
de

de ipsius altaris confessione tuendam recepimus, de loco in quo nunc esse constat, pro amore Iesu Christi Domini nostri, & pro sanctorum apostolorum Petri ac Pauli reuerentia, nostraque paterna dilectione presentialiter reduci, & ad nos eam dirigere iubeat. Vnde vos fratres & comministros nostros pio mentis conuenimus atque hortamur affectu, quatenus in huius feminae reuersione, vel salute nobiscum cooperari, pariterque desudare studeatis; ut vestro consilio, vestroque instanti hortatu, ipse Augustus nostrae petitionis effectum more parentum suorum libenti perficiat voluntate. Nam sicut illud regnum, in quo nunc illa sub custodia manet, eius est; ita & istud: & sicut ibi custoditur, ne aliquod solatium, vel consilium dare, face-reque possit Bosoni: ita & nos eam in tali loco habitare faciemus, quo nihil aduersi moliri, nihilque valeat machinari contrarium ad huius regni, & imperii perturbationem. Et si contra eius ac nostram voluntatem aliquatenus eam agere, aut velle cognouerimus; illico ad imperialem remitteremus presentiam, nec nostro erit amplius adiuta consilio. Quod nimirum, ut nobis sine omni dubitatione credatur, vnum ex his legatis nostris venerabilibus episcopis, quos pro ea imperatori direximus satisfaciendo, repromittere iussimus ita nos esse incunctanter facturos. Neque enim, sicut cum coepiscopis, & primatibus eius promissum est, nullum temporale adiutorium & consilium iam fato se fore praebituram Bosoni: & quod, sicut praediximus, diligentissime custodita, non poterit de his omnibus quidquam agere. Idcirco per Dominum vos adiuramus, ut toto conamine in hoc opere nobiscum pro amore Dei desudare, eique manum porrigere procuretis, ut & nos in vestris proficuis utilitatibus & necessitatibus esse prompti possimus: & cui manum porrigere volueritis, vobiscum omnimodis porrigamus, dignasque vestrae Deo dilectae sanctitati pro vestro labore, atque deuotione gratias habere valeamus.

Commendat eius vigilantiam, & presbyterum quemdam excommunicatum, nunc ipsius testimonio longa pœnitentia purgatum, eius precibus commotus absoluit, & sacerdotali ministerio restituit. causam Gedeonis adulteri ei committit, vt sententiam canonicè ferat.

*Reuerendissimo & sanctissimo Vvilliberto archiepiscopo
Agrippinensi.*

ALIMITATIS tuæ prudentiam sacerdotali vigilantia, pro
Agregis dominici sibi commissi salute, atque de fauce
hostis maligni, qui semper incautos ad æternæ mortis pro-
funda pertrahere auide certat, liberatione, iuxta pasto-
rale magisterium reuerentiæ tuæ diuinitus delegatum, soli-
citam fore, literis vestris inspectis luculenter agnoscentes
laudamus, cum apostolicæ sedis priuilegium perspicaci
mentis intuitu conseruando, hunc tuæ diœceseos presby-
terum, nomine Tal, * Ingeltrudæ Bosonis quondam comi-
tis vxori torum coniugalem, contra diuinæ legis præcepta
relinquenti. Et idcirco ab antecessore nostro beatæ me-
morix papa Nicolao legitime excommunicatum impro-
uide communicasse reperiens, sacra iam olim communio-
ne priuasti. Quem scilicet, cum tuæ fidelis deuotionis at-
testatione nostro præfulatui dirigens, professus es per an-
nos vndecim illatam sibi excommunicationis sententiam
humiliter sustinuisse: & quod ex pollutæ consortio femi-
næ venenum attraxerat, longa pœnitentiæ satisfactione
purgasse, a vinculo suæ obligationis vt absolueremus man-
dasti. Nos vero misericordiæ intuitu, precibus tuis incli-
nati, interni arbitrium iudicis sequentes, ab ipsius excom-
municationis vinculo, si ita est, eum absoluimus: & om-
ne officium vel ministerium sacerdotale, iuxta præceden-
tem consuetudinem, iubemus solenniter, ac libere cum
Domini semper timore peragere. Præterea de Gedeo-
ne, cuius vxorem cum germano istius adulterium per-
petrasse fateris, ex parte dubii existentes, vtrum verum

fit quod de hoc dicitur necne, dilectioni tuæ committimus, vt omni ex parte, diligentique cura, rei huius veritate comperta, quid super hoc excellentissimus doctor beatus Augustinus in libris de adulterinis coniugiis ad Pollentium dixerit; quidque beatus Innocentius papa vigesimo Epist. 2. sexto capitulo statuerit, relegens, secundum horum sanctionem ita diffinire procuret; quatenus animabus eorum per pœnitentiæ remedia subueniri possit, & corpora per tuæ sanctitatis prouidentiam secundum Deum in omnibus dirigantur.

EPISTOLA CCLXXXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD BARNIMERVM COMITEM, SACERDOTES, &c.

Ostendit sibi gratissimam, fuisse eorum in sedem apostolicam obseruantiam. hortatur ad perseuerantiam. iubet legatos ad se mitti, quibus reuertentibus legatum suum se missurum pollicetur, cui ipsi fidelitatem iuxta ecclesiæ ritum promittant.

Excellentissimo viro Barnimero glorioso comiti & dilecto filio nostro, atque omnibus religiosis sacerdotibus, & honorabilibus iudicibus, cunctoque populo pax, & gratia a Domino Iesu Christo.

AVDITA per Theodosium venerabilem episcopum vtrum fide & deuotione, quam circa sedem beati Petri apostoli, & nostri pontificii vos habere cognoscimus, immensas Deo gratias referentes, magno gaudio sumus repleti; qui vos nunc ad tantam gratiam perducere, & inter oues suas connumerare dignatus est, secundum quod Dominus ipsi principi apostolorum commisit, dicens: *Si diligis me Simon Petre, pasce oues meas.* Vnde Ioan. 21. vestram fidelitatem, & Christianissimam deuotionem, his nostris apostolicis literis admonemus & exhortamur, vt sicut diuina inspiratione agere cœpistis, vsque ad finem perficere, & obseruare non prætermittatis: quatenus qui sub ala & regimine, atque defensione beati Petri apostoli, & nostra, toto conamine vos subdere, atque in eius seruitio perseuerare, quasi dilecti filii procurastis, apertius hoc ostendatis, atque impleatis, vt Dominus in euangelio dicit:

Concil. Tom. 24.

T t ij

Matth. 5.

Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant bona opera vestra, & glorificent patrem vestrum, qui in caelis est. Et ut ita hoc per orbem terrarum vestrae sponfionis diffametur, ut auxiliante Domino, & sanctorum apostolorum suffragantibus meritis, ea quæ saluti & vtilitati omnium vestrum proficua sunt, possimus ad honorem & exaltationem sanctæ sedis apostolicæ incunctanter perficere, sicut nomine vestro scripta nobis mandastis, ita in libro caelesti scripta nobis permaneant. Quapropter mandamus, ut reuertente ad vos dilecto episcopo vestro, idoneos legatos vestros præsentialiter ad nos dirigere non prætermittatis, qui pro parte omnium vestrum nos & sedem apostolicam consulant de his quæ mandastis, ut & nos cum illis missum nostrum dirigamus ad vos, quibus secundum morem & consuetudinem ecclesiæ nostræ, vniuersus populus vester fidelitatem promittat. Interim monemus, ut constantes permaneatis, quoniam scriptum est: *Melius est votum non vouere, quam post votum promissa non implere.* Spiritus Domini, qui orbem terræ repleuit, repleat vestrum cor omni pace & gaudio in Christo Iesu Domino nostro.

Eccles. 5.

EPISTOLA CCLXXXV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

Laudat eius studium erga sedem apostolicam, eumque monet, ut perseueret. pollicetur eum a se in amicorum numero referri. præcipit ut Romam veniat.

SICVT nobis per literas tuas, & verbo tenus, per Deum dedit religiosum presbyterum tuum mandasti, ut fidem & deuotionem, quam circa sedem apostolicam habere debes, te velle toto conamine conseruare indiminitam asseras, gratanter suscepimus. Vnde te omnimodis admonemus, & his apostolicis literis exhortamur, ut nulla inimicorum calliditas, vel seductio amplius a nostra fidelitate quoquomodo valeat te remouere; sed secundum sponfionis tuæ tenorem in ea deuotissime permanere procures. Quapropter scito quia sine omni dubietate inter dilectos nostros te retinere volentes, volumus etiam & præcipimus, ut & pro necessitate ecclesiæ tuæ, & pro tuæ causæ vtilitatis, Romæ ad nostram apostolicam præsentiam

præsentialiter venire indubitanter procures : quia & statum sanctæ Rauennatis ecclesiæ incolumem conseruare, tuumque profectum & honorem perficere, auxiliante Domino, cupimus.

EPISTOLA CCLXXXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IMPERATOREM.

Gratulatur de eius obseruantia erga Romanam ecclesiam. lætatur ipsum Rauennam venire velle, vt de ecclesiæ & imperii statu agat. rogat vt ante diem, quem præstiterat, accedat.

Ad imperatorem.

RECEPTIS serenitatis vestræ literis, atque perlectis, ac sicut nobis per Ioannem Venticinensem episcopum verbo tenus mandastis, quia cognouimus vos honorem sanctæ Romanæ ecclesiæ matris vestræ, & salutem terræ ipsius toto conamine velle perficere, exultantes sumus animo gauisi. Porro sicut mandastis vt die purificationis beatæ Mariæ semper virginis Rauennæ venientes simul coniuncti fuissetis pro ad considerandum, cum Dei auxilio, & peragendum profectum sanctæ Dei ecclesiæ, & statum imperii vestri; nos autem & hoc libenti animo recipientes, volumus quarto die ante iam dictam festiuitatem vos ibi adesse, quia & nos ita desideratissime cupimus vobiscum simul coniungi, & vestram petitionem libenter adimplere, si, Domino annuente, sanitas corporis diuinitus concessa fuerit. Et quoniam, sicut audiimus, vos laborem atque certamen pro ecclesiarum Dei statu, & imperii vestri incolumitate, atque communi Christianorum salute, pio affectu cupitis perficere; his apostolatus nostri literis admonemus & exhortamur vt magis ac magis in hoc vestra imperialis sollicitudo proficiat: hoc gloriam vestram obsecramus, & magnitudinem vestram, vt cum in has partes venire cœperitis, Supponem gloriosum comitem, & communem fidelem vobiscum venire iubeat.

EPISTOLA CCLXXXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAEM REGEM BVLGARORVM.

Miratur quod legatos non miserit, quemadmodum
iamdiu promiserat. monet vt id quam-
primum faciat.

*Dilecto ac spiritali filio Michaeli glorioso regi Bulgarorum,
gratia vobis, & pax a Deo Patre, & Domino
Iesu Christo.*

MIRAMVR quod tanto iam tempore transacto missos
vestros ad sanctam Romanam ecclesiam matrem
vestram, & ad nos non transmisistis. Modo vero (sicut no-
bis retulit Theodosius venerabilis episcopus) missos tuos
cum eo dirigere promiseras: sed pro qua causa eos dirige-
re prætermiseris, ignoramus. Vnde vos iam recognoscere
oportebat, etiam ad pastorem & pontificem animarum
vestrarum reuerti tota deuotione debueratis; vnde his no-
stris apostolicis literis, vos quasi carissimos filios admone-
mus & exhortamur, vt de præsentibus vestros idoneos missos
nobis transmittere non dubiteris; quatenus ab vberibus
matris vestræ sanctæ videlicet Romanæ ecclesiæ satiæmini,
omnique bono repleamini. Quia nos more paterno vni
extensis vos amplecti, & quasi oues Christi nobis commif-
sas alere & saluare parati existimus, secundum quod Do-
minus dicit beato Petro: *Pasce oues meas*: quidquid enim
vobis dirigimus, credere omnino potestis quia pro salute
vestra semper agere ac perficere incunctanter cupimus.
Optamus vos in Christo nunc & semper bene valere.

Joan. 28

EPISTOLA CCLXXXVIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.

AD OTERAMVM VIENNENSEM EPISCOPVM.

Arguit quod faueat sociis Bosonis: idque a se imperari asserat. præcipit vt Romam accedat, vt crimina quæ ipsi obiiciuntur diluat.

Oteramo Viennensi episcopo.

INTER eximios nuncusque Christi Dei nostri sacerdotes te habere, tenereque omnino volumus: sed quia ecclesiastica paci & vtilitati contraria agere audimus, valde miramur, nihilo minus & turbati existimus, eo quod, sicut fidelium relatu comperimus, his, qui cum Bosone præsumptore, & regni perturbatore tyrannidem exercere non cessant, ausu temerario fauere, eorumque malis operibus communicare præsumas, & in superbiam eorum sequax existens, falsa opinione sanctam nostram Romanam ecclesiam infamare non dubitas, quod ad talia peragendum ipsius auctoritatem habere te certifies; quod quam euidenter ostendere non poteris*, pro qua scilicet Romana ecclesia te murum opponere omnibus iniqua agentibus debueras. Pro quibus nimirum tot malis, tantisque præsumptionibus tibi ex auctoritate Dei, & sanctorum apostolorum ac nostra præcipimus, vt de præsentis Romam ad limina sanctorum apostolorum, nostramque præsentiam venire procures, vt de talibus te criminibus secundum auctoritatem sanctorum patrum coram nobis & sede apostolica satisfaciendo purgare valeas: quatenus te inter fratres & confacerdotes retinere valeamus. Nam, quod non credimus, si aliter feceris, & venire distuleris, donec hanc nostram iussionem impleueris, scias te omni episcopali officio esse priuandum.

Vt Auxentii filium ab Attinulfo captum, patri restituendum curent.

Leoni episcopo Teanensi, item Landulfo episcopo, & Landoni Gastaldio patri eius.

AVDITV certiori comperimus, quod filium Auxentii Capuani, nostrum dumtaxat proprium hominem, Attinulfus caperet, & non bene tractans eum violenter teneret; quod admodum admiramur: & quod tale quid præsumpserit agere, moleste quippe accepimus. Vnde vobis nostri apostolatus literis iniungere dignum duximus, vt omnem operam detis, & ex nostra parte ipsi Attinulfo tamdiu insistatis, quousque eundem Auxentii filium, hominem scilicet nostrum, patri suo saluum restituat, & cum suis hominibus reddat illæsum. Alioquin sententiam nostram euadere non poterit, qui nostrum hominem tam simpliciter ambulans affligere non contempsit. Vos tamen rogamus, tam strenue agite, vt vobis gratias referamus, & maiora vobis committere inuitemur.

EPISTOLA CCXC.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD LVDOVICVM ET CAROLOMANNVM
REGES.

Gratias agit de ipsorum erga Romanam ecclesiam affectu, & mutuuum studium pollicetur.

Dilectissimis filiis Hludouico & Carolomanno gloriosissimis regibus.

AVDITA per venerabilem episcopum deuotione vestra, quam circa sanctam Romanam ecclesiam habere, totoque conamine exercere cupitis, maximas Deo & vobis gratias agimus. Vnde a nostra parte vos certos existere volumus, quia sicut dominus Carolus diuæ memoriæ impe-

impe-

imperator auus vester, ac postmodum genitor vester Hludouicus rex, sub protectione Romanæ ecclesiæ, nostraque apostolica tuitione vos commendauerunt, ita nostrum apostolicum affectum circa vos in omnibus ostendere, vosque adiuuare ac protegere paterna dilectione atque amore semper parati existimus. Præterea de his, quæ per iam dictum episcopum verbotenus mandastis, ita vobis per eum dictis respondendo direximus. Nam ea quæ nostro consilio reperimus, & vobis innotescendo mandauimus, ad vestrum honorem proficua esse omnino credite.

EPISTOLA CCXCI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HVGONEM ET ALIOS COMITES.

Gratias agit de fide, quam Ludouico & Carolomanno regibus seruabant.

Hugoni eximio abbati, seu Bernardo, Guitoni, & aliis regni gloriosis comitibus.

AVDIENTES bonam famam de vobis, quod protectores, defensores, atque fideles Hludouico & Carolomanno excellentissimis regibus, qui nobis a progenitoribus suis commissi sunt, in omnibus existitis, gratias referimus maximas. Quapropter his apostolicis nostris literis magnificentiam vestram exhortamur, vt more fidelium parentum vestrorum, magis ac magis circa eos vestram sincerissimam deuotionem ostendatis, quoniam & nos, Deo propitio, in eorum adiutorio vobiscum pariter in omnibus prompti existimus: vt dignam exinde vos, non solum a Deo & a nobis, verum etiam & ab illis retributionem percipere mereamini.

Arguit quod detruso in carcerem Optando episcopo, alium in ecclesia Geneuensi constituerit. præcipit ut illum sedi suæ restituat, atque ad Synodum veniat ad diluenda ea quæ ipsi obiiciebantur.

Oteramo Viennensi archiepiscopo.

RELATV veraci didicimus, sanctimoniam vestram in Geneuensi ecclesia episcopum consecrasse, cui nos, necessaria temporum qualitate perspecta, iam primum clericis eiusdem ecclesiæ suggerentibus, auctoritate apostolica præfeceramus episcopum nomine Optandum. Quo audito, audaciam & temeritatem vestram nimium admirantes, ob id maxime turbati sumus: eo quod non solum super ordinationem nostram obices manus habuistis, sed etiam ad contemptum & iniuriam sedis apostolicæ præfatum episcopum turpiter capientes arcem custodia retrusistis, & rebus, omnibusque suppellectilibus eius direptis, hæcenus retrusum affligitis, & contra omne ministerium vestrum, quod nulli Christiano licet, sacerdotem Domini tetro carcere maceratis: non habentes præ oculis scilicet, quod sacerdotes Domini sacra scriptura aliquando deos, aliquando angelos nominet, & qui eos tangit, tangat pupillam oculi Domini. Quapropter auctoritate Dei omnipotentis, & principum apostolorum Petri & Pauli, simulque nostra, vobis præcipimus, ut accepta hac nostra epistola, aut quoquomodo tenore illius audito, si intra octo dierum spatia iam dictum episcopum propriæ sedi, proprioque honori & dignitati reddere, restituereque contempseritis, a corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi, cum omnibus vobis in hoc facto fauentibus, sitis prorsus extorres, quousque iuxta hanc nostram dispositionem perficere sategeritis. Et quia alia multa vobis a quibusdam obiiciuntur, quæ synodali discussione sunt corrigenda, decernimus ut omni excusatione remota octauo Kalendas Octobris futuræ primæ

Zach. 1.

indictionis Romam ad Synodum occurrere non omittatis: vt tunc & de vobis obiectis rationem reddatis, & si aduersus eundem episcopum a nobis consecratum aliquam querimoniam habetis, canonico valeamus, quidquid illud fuerit, Deo iuuante libramine diffinire. Hoc etiam scientes, quia si ad eandem Synodum præfato tempore venire distuleritis, canonicæ in vos censuram sententiæ proferemus.

EPISTOLA CCXCIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD CAROLVM IMPERATOREM.

Queritur multa bona ecclesiæ Romanæ a VVidone quodam marchione erepta. rogat vt ecclesiam defendat, & ipsemet adiutor veniat.

Ad imperatorem Carolum.

CVM & ante susceptum imperium, & post Augustale sceptrum, per humilitatis vestræ ministerium vobis diuinitus attributum, nos quidem multoties pro innumeris necessitatibus, & multiplicibus oppressionibus, qua sancta mater vestra Romana ecclesia quotidie patitur, ingenti mœrore afflicti reclamassemus: nullum vsque adhuc optatæ consolationis valuimus promereri auxilium vel defensionis solatium: quia de omnibus immobilibus rebus territorii sancti Petri, quas nobis Rauennæ consistentibus, in præsentia serenitatis vestræ, vterque VVido marchio pro reinuestitione reddidit, nec vnum recepimus locum; sed ipsi & homines eorum contra ius & æquitatem omnia retinere præsumunt: nam nobis in Pentapoli, hoc est in vrbe Fano consistentibus, Adelardus reuerendissimus episcopus, & deliciosus vester, communisque fidelis, secundum vestræ delegationis iussum aduenit, & ibi præfati VVidonis, & satellitum eius, qui nostra violenter tulerunt, ac retinuerunt, præsentiam præstolati sumus: quatenus vel inde omnis emendationis, & iustitiæ cœpto initio, per ceteras vrbes, de omnibus iuxta clementiæ vestræ decretum, recipiendo coram legato vestro iustitias, pariter proficisceremur: sed illo semper fugiente iudicium, & vestræ iussionis piissimam sanctionem

Concil. Tom. 24.

V u ij

callide declinando, non veniente, quia nobis sine profectu aliquo per ipsas ciuitates, quæ illorum grauamine opprimuntur, proficisci euidenter extitit manifestum; direximus cum eodem Adelardo venerabili episcopo misso vestro, Valpertum reuerendissimum episcopum, & fidelem consiliarium nostrum, qui vice nostra recepisset consolationem iustitia nobis in vestra præsentia reddita, & legitimam de aliis omnibus emendationem, qui videlicet profecti nullum iustitiæ fructum recipientes, ad nos reuersi sunt. Nos autem omnem excusationis eorum defensionem penitus auferre volentes, decreuimus eos iterum mittere, vt saltem postmodum reciperemus iustitiam. Qui cum ad prædictum VVidonem rursus abiissent, nihil emendationis, nihilque redditionis ab eo, vel sequacibus eius, sicut promissum fuerat, recipere potuerunt. Sed vt antea sine aliquo ad nos effectu reuersus est, & vester ad vos absque iustitiæ contemplatione omnimodo rediit: quamuis ingenti & fideli deuotione ipse confrater noster Adelardus ad iustitiam exigendam multimodis decertasset. Nunc igitur pro certo scientes, nullam nos de tantis malis posse habere iustitiam & emendationem per quemlibet celsitudinis vestræ legatum, nisi per vestram imperialem præsentiam; rogamus obnixè, atque per omnipotentem Dominum adiuramus, vt ad defendendam & liberandam de manibus malefactorum, qui eam atrociter deuorant, ecclesiam beati Petri apostolorum principis vobis commissam, quæ vos diuino nutu adiutores ac defensores in omnibus elegit habere, ipsi, Deo auxiliante, venire libenter dignemini: quatenus Dei, & vestro solatio freta, quæ sua sunt valeat securiter retinere cum pristina dignitatis decore, ad laudem, & perpetuam animæ vestræ mercedem.

EPISTOLA CCXCIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ATHANASIVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

Ab excommunicatione eum absoluit, & ministerio sacerdotali restituit, dummodo pactum cum Sarracenis initum, sicut promiserat, rumpat, & ex eis aliquos, ceteris iugulatis, captos mittat, nec deinceps cum eis fœdus feriat.

Athanasio episcopo Neapolitano.

BONI pastoris eximio informati exemplo, qui venit quærere & saluare quod perierat, tanto tempore te per deuia errantem, abiecto Christi leui iugo, cum infidelibus iugum obscœna cupiditate ducere non dubitantem, quamuis fero ad te percutientem reuerti velle mandasti, alacriter recipimus, & inter ceteros confacerdotes nostros præcipue honorabilem cupimus retinere; prout ipse nos iam olim fecisse procul dubio reminisceris. Sed quia tua exigente sceleris tanti audacia, sancti Spiritus iudicio te a confortio nostro diuini mysterii iure submouimus; nunc secundum preces tuas, & relationem Petri venerabilis diaconi tui, si modo pactum quod hæctenus cum impiis Agarenis habuisti, manifesta deuotione fregeris, & ab eorum nequissima societate toto conamine te separaueris, atque si præsentibus his missis nostris, Marino videlicet reuerendissimo episcopo & sanctæ sedis nostræ arcario, & Siconi egregio viro, maiores Sarracenorum quantos melius potes, quos nominatim quærimus, cum aliis omnibus ceperis, & iugulatis aliis, eos nobis direxeris, a vinculo excommunicationis absoluimus, & iuxta præcedentem consuetudinem episcopale officium reddimus. Eo scilicet modo, vel tenore, vt captis & traditis antea, vt dictum est, Sarracenis, deinceps nullum cum eis vltius fœdus quomodo inire præsumas. Nam si cum illis iterum pactum aliquod facere tentaueris, in eadem te excommunicatione manere sancimus, & auctoritate Dei omnipotentis, & beati Petri apostolorum principis & nostra, omni episcopali honore te priuandum, & perpetuo anathemate damnandum esse decernimus.

Vu iij

Agit de Optando episcopo, eius literis respondens: & de literis, quas scribit episcopo Mauriennensi, vt Romam veniat.

Oteramo Viennensi archiepiscopo.

SVSCEPTIS vestræ fraternitatis apicibus, quod essent alicuius, vt ita dixerim, rectitudinis zelo compositi, fati vbertim cognouimus: quia post plurima in ecclesia Geneuensi fatemini vos consecrassè episcopum, & vt quidam Optandus nomine clericus aduenerit, qui in ecclesia Geneuensi nec baptizatus, clericatus, ordinatus, acclamatus, eruditus vnquam extiterat, ecclesiam illam inuaserit. Multipliciter admiramur, cur illa nescire vos dicitis, quæ totus vt remur occidens non ignorat. Præcedenti siquidem tempore nobis fuerat nuntiatum, vt vos in eadem ecclesia episcopum consecrare contempseritis: ideo nos, necessaria temporum qualitate perspecta, clericis eiusdem ecclesiæ suggerentibus, auctoritate apostolica illic episcopum Optandum nomine consecrauimus. Qua ex re non bene vos fecisse probamus, qui super ordinationem nostram obices manus habuistis, & alterum episcopum ibidem ordinastis. De hoc autem quod dicitis, quod ipse Optandus in Geneuensi ecclesia nec baptizatus, clericatus, ordinatus, acclamatus, eruditus vnquam extiterit, interim silentio est tegendum, eo quod, cum caritate vestra loquamur, nihil horum habens vestra sanctitas in Viennensi ecclesia est consecrata. Verumtamen his interim necessario prætermisiss, sanctimoniam vestram iam dudum literis nostris monuimus, vt quia quædam vobis a quibusdam obiiciuntur, quæ synodali discussione sunt corrigenda, omni excufatione remota, VIII. Kalendas Octobris futuræ indictionis primæ, Romam ad Synodum occurrere studeretis. Nihilo minus autem iterato decernimus, vt eodem tempore apostolicæ nostræ vos præsentetis præsentia: vt tunc & de vobis obiectis rationem reddatis, & si

aduersus eundem episcopum a nobis consecratum aliquam querelam habetis, nos canonico valeamus, quidquid illud fuerit, Deo iuuante, libramine diffinire. Ceterum Adalberto Mauriennensis ecclesiæ episcopo auctoritatis nostræ literas, quas ei a vobis dari mandamus, ecce transmisiimus, vt cum Bernario Gratianopolitanæ sedis episcopo eodem VIII. Kalendas Octobris Romam occurrat: quatenus de his, quæ ei irreuerenter tam temerario ausu sui ordinis immemor intulit, coram nobis plenissimam satisfactionem exhibeat.

EPISTOLA CCXCVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ADALBERTVM EPISCOPVM MAURIENNÆ.

Iubet vt Romam veniat cum episcopo Gratianopolitano, quem ignominiose tractarat.

Adalberto Mauriennensi episcopo.

TRISTIS nos nuntius perculit, quando audiimus, quod tu ordinis tui immemor Bernarium Gratianopolitanæ sedis episcopum, hora matutinali in ecclesia sua publice agentem officium, cum multitudine populi, & armata manu, absque reuerentia ecclesiam ingrediens, nulla ab eo tibi culpa illata, irreuerenter tecum abstuleris, & ignominiose tractaueris. quod tantum nobis displicuit, quantum te temere egisse modis omnibus comprobamus. Ideoque nostri apostolatus literis tibi mandamus, vt omni excusatione remota VIII. Kalendas Octobris futuræ primæ indiçtionis, cum eodem Bernario venerabili episcopo Romam ad Synodum nostram occurras: vt quidquid inter vos litigii est exortum, nos æquitatis regula potiti, Deo iuuante, discutere & diffinire aliquomodo studeamus.

Hortatur vt ad fidem & obedientiam Romanæ ecclesiæ redeat, & legatos mittat.

Michaeli regi Bulgarorum.

CVM non tam initia sint in bonis laudanda, quam finis, Deo omnipotenti factori omnium visibilium, & inuisibilium, gratias agimus, qui vestrum bene velle hæcenus in soliditate veræ fidei solidauit, & sui amatorem efficiens, tamquam re vera ex tenebris olim lumen splendescere fecit, & ad salutem multorum benignissimum cor vestrum gratia suæ potentia illustrauit: sed & hinc deuotioni vestrae dignum duximus congruas grates referre, quod partim finis ostendit, quam fidelitatem erga sanctam Romanam ecclesiam omnium terrarum matrem & caput obseruare curetis. Cum hanc & initio vestrae conuersionis quaesieritis, & ad præsens auxiliatricem habere ad perpetuam scilicet vestram saluationem monstrare non omiseritis, sanctos videlicet apostolos visitando, & eorum, vt diximus, suffragia postulando. Igitur absurdum valde est, ac inconueniens, quod pia vestra voluntas aliter se posse habere voluit, quam, sicut omnibus notum est, primum. Vos enim diuinitus inspirati matrem omnis religionis, sanctam quippe Romanam ecclesiam ductricem, & viam per quam ad æternitatis pascua duceremini, merito expetistis: & illa, quia omnibus fidelibus viscera materna præbet, ac præbuit, vos expansis ad Deum vlnis, Christo gratias agens, recepit; consequens fuit vt a recti gressu itineris, in partem non flecteremini, nec manum mittentes in aratrum, retro aspicere cuiuscumque forte suasionibus niteremini. Numquid non fili carissime sanctum euangelium surda aure auditis, quo legitur: *Qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit?* aut si audistis, & obaudistis: *Redite ad mentem vestram, redite ad cor?* Et vestrae sponsonis reminiscimini. Quia plus amor & timor Dei vos fecit esse credulum apostolici priuilegii, quam, vt ita dixerim, exempla multorum. Si enim quod quicumque Deo vouit,

hoc

Matth. 10.

Isa. 46.

hoc debet & reddere, valde oportet, vt vos quod sanctæ Romanæ ecclesiæ sponte vouistis, sine tenus reddere studeatis: non ignorantes quod B. Petrus apostolus regni cælestis clauis a Domino Iesu Christo acceperit, & quibusque fidelibus aperiendi, aliis autem claudendi promeruerit potestatem. Hac igitur (sicut & nostri prædecessores) nos potestate, licet indigni vtentes, cogimur, si non emendaueritis quod gessistis, & ad præsens vos in hoc sæculo digne corripere, & vt in futuro, quantum in nobis est, maledictionibus repleamini, non præterire. Huius rei gratia, fili carissime, festinate corrigere quod inique gessistis: & omni occasione, omnique mora postposita nobis per vestrum legatum quidquid super hoc emendare vultis, mandate: quia nos, Deo iuuante, omnem voluntatem vestræ correctionis implebimus, & vos anima & corpore saluos existere cupientes causam secundum Deum ordinare studebimus.

EPISTOLA CCXCVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD RICCARDEM AVGVSTAM.

Queritur nullam sibi contra Sarracenorum excursiones opem ferri. rogat vt ab imperatore celeriter postulet auxilium. legatum suum commendat. petit det operam, vt Angelberga ab exilio reuocetur, & Romam mittatur.

*Riccardi Augustæ, seu Liutuardo Vercellensi episcopo,
a paribus.*

TANTA cordis angustia, tantusque dolor & gemitus hinc & inde cum irriguis lacrymarum riuulis nostram atatem quatiunt, & conquassant, tantusque etiam luctus pro desolatione terræ istius, quam iam funditus a Christiani nominis inimicis, & Deo odibilibus Sarracenis deprædatam cernimus, nos afficit, & intima nostra dissoluit; vt & somnus ab oculis, & a gustu cibis effugiat. Etiam cum Ieremia decantare compellar: *Quis dabit capiti meo aquam? aut oculis meis fontem lacrymarum?* & reliqua. Siquidem expectauimus lucem, & ecce tenebras; quæsiuimus adiutorium, & muros vrbs egredi non audemus. Nam ante vestrum

Concil. Tom. 24.

Xx

Romam aduentum qualiscumque nobis erat tranquillitas: modo vero intolerabilis, & importabilis persecutionis exstat tempestas: quia neque spiritalis filius noster Augustus, neque alicuius alterius gentis homo nobis confert auxilium; & nisi diuinitas summa subueniat, aut in desperationem aliquam lapsi, (quia non solum duplum, sicut Dominus dicit, sed etiam triplum, & quadruplum exercitum contra vos venire conspiciamus) ea quæ pacis sunt, postulabimus. Aut certe non solum iugo illorum coacti subdemur, sed etiam ab eis capti impie iugulabimur. Quia, sicut scitis, sapissime reclamauimus, & neque ipse Augustus, ut prætulimus, qualemcumque defensionem nobis exhibuit, neque homines ciuitatum nostrarum, qui contra Deum, & contra omne priuilegium nostrum ab alienigenis, ac si nostri non fuerint, detinentur, ad seruitium sanctæ Romanæ ecclesiæ faciendum, sicut solitum erat, ab eorundem alienigenarum iugo subtraxit. His ergo, carissima filia, clamoribus, ac ululatibus nostris auditis, quia sapientibus loquimur, continuo propter Deum, & propter sanctos eius apostolos, iam dicto spiritali filio nostro Augusto flexo poplite suggere, ut omnibus omnino necessitatibus, aut omissis, aut certe suspensis, sanctæ matris suæ calamitati subueniat, & conculcationem imo perditionem illius aduertens, antequam pereamus, citissimum conferat adiutorium, aut congruum sine mora donet consilium: quia vita nostra nobis non prodest, & in extremo positi, etiam si non optaremus, iam mors se palam præbet videndam. Præfenti quoque Petro venerabili episcopo valde nobis credulo, & dilectissimo familiari nostro, summam benevolentiam quæsumus exhibe, & ei utpote a tanta sede directo, familiaritatis locum apud dominum Augustum congruentissimum tribue, atque ut nobismet ipsis illi credulitatem penitus adhibens, ea, quæ verbis retulerit, studio tuo operibus impleantur. Sed & hoc deprecamur, ut pro eo, quod apud Ticinum eodem episcopo ea, quæ nos illi commiseramus, ipsi Augusto necessaria exponente, animus illius contra hunc est turbatus, tua instantia quidquid illud fuerit omnino aboleatur. Et ad hunc eundem episcopum pie tractandum imperialis animus placabilis in cunctis reddatur: quoniam non hæc

contumaciter, aut contra Augustalem dignitatem protulerat; sed zelo Dei ductus ad nos inefficax redire nolebat. Postremo Christi cultrix, & Deo amabilis filia, moleste accipimus, cur multoties deprecantes spiritali filia nostra Angelbergæ, nullam per vos potuimus conferre medellam; ut dissoluto exilio ad sanctum Petrum apostolum eam reducere faceremus. Vnde etiam nunc summopere deprecamur, ut pro amore Dei, & nostro, sancta sedes apostolica de hoc honoretur. Et sicut iam dictus Augustus vobiscum pariter repromisit, a captiuitate, qua frustra tenetur, salua & incolumis reducatur. Quia postquam nobis, quibus fuerat commendata, & defensionis sancti Petri apostoli protectoris sui commissa, reddita fuerit, nullam de ea sinistram quis habere poterit, crede nobis, suspicionem.

EPISTOLA CCXCIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ANSELMVM ARCHIEPISCOPVM
MEDIOLANENSEM.

Mediolanensis ecclesiæ priuilegia confirmat. hortatur ut in Romanam ecclesiam sit fidelis. narrat Sarracenorum & iniquorum Christianorum iniurias. rogat ut pro ecclesia ad Dominum preces effundat.

Anselmo archiepiscopo sanctæ Mediolanensis ecclesiæ.

PRIVILEGII sane auctoritati ecclesiæ vestræ, eo quo fraternitas tua poposcit modo, per necessario apostolica fulti moderatione, libenti annuimus animi caritate, simulque optantes ut semper ea, quæ ad animæ tuæ saluationem, tuique gregis custodiam sunt congrua, atque proficua, Spiritus sancti infusione postulare, quarere, atque operari... ne desinas. Ut ante tribunal æterni iudicis dignam (gratia suæ misericordiæ cooperante) ratiocinationem positurus, meritum perennis vitæ cum sanctis accipias. Inter hæc dilectionem tuæ fraternitatis hortamur, sanctæ matris vestræ Romanæ ecclesiæ, quæ pro vobis omnibus, vestraque salute utpote caput pro suis membris laborare non cessat, toto annixu mentis, omnique deuotione fideles existere omnimodis fatagatis: quoniam in eius exaltatio-

Concil. Tom. 24.

X x ij

ne, atque incolumitate, sicut ab initio, erit omnium vestrum apud Deum & præsens sæculum certa saluatio. Nos enim in hac terra tam Paganorum, quam malignantium Christianorum tantas persecutiones patimur, vt has verbis explicare non valeamus. Inter innumeras rapinas, deprædationes, & mala quamplurima, ad augmentum doloris nostri quidam sceleratus Longobardus nomine, homo Vvidonis marchionis, octoginta tres homines cepit: manibus singulis detruncatis apud Narniensem ciuitatem, plures ex tali sunt incisione sine mora perempti. Vnde communi ad Dominum prece supplicamus, vt ille ecclesiam suam sanctam de præsentibus malis eripiat, pro qua vnigenito filio suo non pepercit. Nosque pastorali sollicitudine baculum in manibus tenentes, lupis rapacibus, Domino protegente, resistere non omittemus. Data mense Augusto, indictione * XII.

EPISTOLA CCC.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ROMANVM ARCHIEPISCOPVM
RAVENNATEM.

Præcipit vt Ioannem diaconum benigne excipiat, & res ei ablatas restituat.

Reuerendissimo & sanctissimo Romano archiepiscopo Rauennati.

QVIA non solum tempore ordinationis tuæ, te scriptis & verbis secundum morem, & canonicam sanctionem, sed postmodum sæpissime admonere curauimus; quatenus cum filiis, & membris sanctæ tuæ ecclesiæ tranquilla semper mente, & alacri affectione, ceu idoneus pastor existeres: valde miramur dilectionem tuam, monita nostra contemnendo, eis præiudicium, sicut audiimus, & importabiles grauitates inferre minime recusasse. Vnde iterum præsentis apostolatus nostri statuto iubemus fraternitati tuæ, vt huic Ioanni venerabili diacono commendato nostro, qui ad nostram apostolicam sedem confugiens præiudicium a te sibi illatum ferre non valens, nostro se petiit apostolico præsidio adiuuari, & ideo nos solita misericordia moti apostolica tibi benignitate man-

damus, vt eum in gremio sanctæ tuæ ecclesiæ benigne recipias, & monasteria, seu res quas illi tui occupauerunt ministri, libenti animo pro amore nostro præsentialiter reddas. Et quæ de ipsis rebus a tuis ablata sunt, modis omnibus restituas. Ita sane, vt ei deinceps ad nostras apostolicas aures non sit necessarium reclamare. Simili etiam modo tibi mandamus, vt Ioanni venerabili diacono, & chartulario ecclesiæ tuæ monasterium sancti Martini, quod a te dudum promeruit obtinere, de præsentî reddere studeas: nos enim hoc patienter ad te peragendum apostolica benignitate direximus. Verum, quod non credimus, si aliter fraternitas tua peregerit, hi nostri legati nostra apostolica aucto-ritate, hoc proculdubio explere studebunt: quoniam iustum fore decernimus, eos post longa obsequia, & diuturna seruitia, quæ in sancta Rauennate ecclesia peregerunt, non solum digna remuneratione non priuari, sed potius acquisitis beneficiis alacriter gratulari: & in hoc ita peragat fraternitas tua, vt quæ a nobis pro ecclesiæ tuæ vtilitate petieris, assequi omnimodis valeas. Data v. Kalendas Septembris, indictione xv.

EPISTOLA CCCI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERVM RAVENNATEM.

Vt Maimbertum quemdam, quem alias ab ecclesia Rauennate expelli iusserat, comprehensum, legato suo & Ioanni duci tradant, & ad se mittendum curent.

Omnibus venerabilibus sacerdotibus, seu subdiaconibus, & vniuerso clero sanctæ Rauennatis ecclesiæ.

AVDITA sæpe afflictione atque miseria vestra, quam per Maimbertum Bononiensem clericum incessanter patimini, iam pridem nostram apostolicam misimus vobis aucto-ritatem per Ioannem diaconum & chartularium præcipientes, vt omnes vno animo constantique deuotione prædictum Maimbertum manifestissimum zizaniorum seminatore ab archiepiscopo, & a vestra sancta ecclesia, tamquam ouem morbidam expelleretis; sed mira-

mur quare hæcenus a vobis hoc prætermiffum fit; vnde nunc veftra iterum petitione moti, & diuino amore fuccenfi, per hanc noftram apoflolicam auctoritatem vobis omnibus præcipimus, vt relecta priori epiflola vnanimiter iuncti, & cum præfenti miffio noftra fideliter conglobati, eundem Maimbertum aduerfatorem veftrum, fi fponfe venire ad nos contempferit, vel in partem aliquam ire voluerit, audaciter comprehendere ftudeatis: & huic miffio noftra feu & Ioanni duci fideli noftra ad exigendum ab eo, fecundum noftram iuffionem, nobis ad deducendum contradite, ficur gratiam dei omnipotentis, fanctorumque apoflolorum & noftram vultis habere. Nam fi quis veftrum in hoc fe quoquomodo fubtrahens pro cuiuslibet rei gratia hanc noftram iuffionem pro ftatu & pace fanctæ Rauennatis ecclefie directam gratanter ad effectum perducere contempferit, & ex Dei omnipotentis fanctorumque apoflolorum Petri & Pauli, & ex noftra apoflolica auctoritate a vino & cocto etiam & a proprio ministerio fufpenfus maneat vfque ad noftram præfentiam. Data v. Kalendas Septembris, indiçtione xv.

EPISTOLA CCCII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM, MARTINVM, &c.

Eiusdem argumenti.

Ioannes epifcopus feruus feruorum Dei Martino, Ioanni, feu Demetrio, atque Romano gloriofis ducibus, nec non & aliis fidelibus noftris.

OMNIVM veftrum nofcatur fidelitas, quia fæpiffime Romanum archiepifcopum tam per venerabiles epifcopos, quamque etiam noftris apoflolicis literis admonimus, vt Maimbertum Bononiensem clericum a fua fupertiofiffima familiaritate feparaffet, & ad propriam ecclefiam, vt canonicum eft, remiffiffet, & ipfe Maimbertus multoties, vt recederet, a nobis eft proteftatus: fed minime acquiefcere noftræ voluerunt apoflolicæ iuffioni. Idcirco præcipientes præcipimus, & iubentes exprefse iubemus, vt vnanimes iuncti fimul cum ifto fideli miffio noftra,

omni occasione postposita, & dilatione remota, prædictum Maimbertum comprehendatis, & vi coactum ab archiepiscopo separetis, & huic nostro missò simul & Ioanni duci ad exigendum secundum nostram apostolicam auctoritatem validissime contradatis. Quod si in hoc negligentes vos, quorum nomina superscripta sunt, fueritis, & ipse quoquomodo effugerit a vobis; scitote, per vnumquemque vestrum centum aureos dabitur nostræ parti. Insuper ex Dei omnipotentis sanctorumque apostolorum Petri & Pauli, & nostra apostolica auctoritate a vino & cocto suspensi manete vsque ad nostram præsentiam: ceteri vero, si hoc, quod iubemus, assequi noluerint, aut subtrahendo quoquomodo se huc illuc diuerterint, & vsque ad effectum rei non perseuerauerint, superiori excommunicationi subiaceant. Data v. Kalendas Septembris, indictione xv.

EPISTOLA CCCIII.
IOANNIS PAPÆ VIII.
AD IOANNEM DVCEM.

Vt Maimbertum captum ad se ducat, & mulieres, quæ apud ipsum sunt, detineat, & Romano archiepiscopo epistolam deferendam curet.

Ioanni duci delizioso fideli seu & missò nostro.

GRATVLATOS nos non modice credas, eo quod fidelitas tua erga sanctam Romanam ecclesiam nostrumque apostolatum constanter reperimus vigilare: & ideo per hos nostros apostolicos apices tuæ fidelitati iubemus, vt de Maimberto modis omnibus sicut misisti, pariter cum isto missò nostro explere decertes, vt nullo modo effugere possit, sed separatim ab archiepiscopo vi coactum, postquam ab eo omnia sua constanter exegeritis, ad nostram præsentiam districtum deducere studetote: etiam & illas mulieres, quas nunc in sua mansione collectas detinet, in nostro rectorio retinere iubemus vsque ad nostram notitiam. Epistolam vero, quam Romano archiepiscopo mittimus, vt res, aut monasteria, quæ ab isto Ioanne diacono fidele commendato nostro quoquomodo occupauit, restituere & inuestire eum in omnibus studeat, & quæ

de rebus eius sui famuli abstulerunt, reddere huic per omnia faciat, ipsi archiepiscopo deportate, & coram sacerdotibus, & iudicibus ipsam legere facite; similiter autem & monasterium sancti Martini secundum nostram iussionem, Ioanni diacono, & chartulario pro nostro reddat amore. Nam & mansionem, quam Maimbertus ab ipso diacono suam per fraudulentiam abstulit, simili modo eum cum Petro nepote suo inuestire studete. Data vt supra, indictione xv.

EPISTOLA CCCIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD RAVENNATES.

Dolet eorum antistitis morte. monet, vt electum ab eis archiepiscopum congruo prosequantur honore: ecclesiam Rauennatem, & Deusdedit & Ioannis ducum bona defendant.

Sacerdotibus & senatui populoque Rauennati fidelibus nostris.

RAVENNATIS antistitis, vestri videlicet patris obitum audientes, valde dolemus; pro quo vt oretis hortamur: solitam vero, tantamque fidelitatem vestram erga nos vnitate vigere cernentes, imo gaudemus, & vt omnipotens intercessione apostolorum principum vos patre desiderato recuperet, vestro pro velle decertabimus. Ceterum monentes hortamur, & expresse iubemus, vt iam quem vnanimiter, quomodo scripsistis, elegistis, vnanimiter eum electum teneatis, diligatis, & vestro de more honoretis: & vsquequo, Deo annuente, presentia pontificii nostri desiderio vestro illuxerit, Rauennatem ecclesiam ab omnibus hostibus defendite, deprædationibus pro posse leuate, ne ipsa ecclesia aliquam deprædationem sustineat: quoniam nos hoc inultum nunquam dimitemus, & prædatores prædatorumque receptores legali vigore modis omnibus feriemus. Porro præcipimus, vt res mobiles & immobiles, seseque mouentes, Deusdedit, & Ioannis gloriosorum ducum nostrorum consiliariorum saluare, & in illas, quas hæctenus inuasas habuerunt, nullam inuasionem facientes, illorum hominibus defendite: iam quia
nostro

nostro vtuntur seruitio, nostra modis omnibus debent
perfrui defensione, seruatori huius iussus, gratia corrupto-
ris pro iussu erit nihilo minus compositor. Locus cor-
ruptus.

EPISTOLA CCCV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HVGONEM ABBATEM.

Hortatur suadeat Ludouico regi vt ad se veniat. monet
etiam, vt se a quorundam communionem separet.

*Hugoni strenuo nobili, regali prosapia edito, atque
excellentiſſimo abbati.*

QVANTO vos, carissime fili, amore diligimus ce-
lebrima fama vestri boni operis circumquaque accensi,
explicare verbis nullatenus possumus. Quapropter, vt no-
stro desiderio presentia vestra capiamus effectum, matu-
re volumus hortemini Ludouicum regem filium nostrum,
vosque cum eo ad nos concite properare: quatenus, Chri-
sto cooperante, exaltationem totius Christianitatis com-
muniter operemur. Sic agat vestra dilectio, vt tristitiam,
quam animo de vestra absentia nuper Papiam intulistis, leni-
re moderatissime valeatis. Inter hæc ab omni te consortio
Formosi anathematizati optamus, fili carissime, separare,
Ioannis archiepiscopi Rodomenſis, Adelardi Turonenſis,
Frotarii Bituricensis. Data vt supra.

EPISTOLA CCCVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CAROLVM REGEM.

*Embolum vt Carolomannum regem in ecclesie Romanæ
dilectione confirmet.*

IAM quod te, carissime fili, tantæ deuotionis, tantæque
fidelitatis erga vestra matris Romanæ ecclesie pontifi-
cium esse videmus, tamquam vtero natum monentes ro-
gamus, flagitantes hortamur, vt pro amore apostolorum
principum, quasi vestro proprio consulto, nec representa-
liter, Carolomanno glorioso regi mittatis, consilium dan-
tes, vt antiquos honorans amicos, fruens caritate, ad paren-

Concil. Tom. 24.

Yy

rum consilium redeat, & de epistolis, quas illi ex maritimo itinere remisimus, respondeat, & Romanam ecclesiam, quæ vobis vtrisque omnibus decus regale & imperiale intulit, venerando diligit, mittens præsentaliter ipsis anathematizatis Lamberto & Adelberto. Data vt supra.

EPISTOLA CCCVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD SVPPONEM COMITEM.

Mandat vt ad montem Cinisem obuiam sibi veniens, imperatricem Angelbergam, & præfules Mediolanensem & Parmensem idem facere moneat, vt simul quæ ad utilitatem ecclesiæ pertinent tractare valeant.

Dilectissimo filio Supponi glorioso comiti.

QVIA nos, in quibus, Deo dispensante, fines sæculorum deuenerunt, pro sanctarum Dei ecclesiarum statu variis motibus ducimur, diuersisque fluctuum procellis impellimur, sed tamen non destituimur propter eum, qui nos confortat Christum Iesum, seruata prædecessorum nostrorum fide proli Francorum, ad Gallias properantes idcirco venimus, vt pacis, atque vnitatis vinculo regum corda connecteremus. Sed completum videmus, quod Matth. 24. in euangelio legimus: *Quoniam abundauit iniquitas, refrigescit caritas multorum.* Quapropter vestræ dilectioni fidentissimæ, & probatæ fidei mandamus, vt nobis cum officio decentiæ vestræ, ad montem Cinisem obuii quanto citius veniatis, vt pariter conuenientes, quæ ad utilitatem congruunt, Domino permittente, tractare valeamus. Simulque hoc precamini dilectam filiam nostram Angelbergam imperatricem, atque Anspertum archiepiscopum Mediolanensem, VVibbodumque Parmensem episcopum, aliosque fideles atque amicos. Data vt supra.

EPISTOLA CCCVIII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD IOANNEM EPISCOPVM FICOCLENSEM.

Visitacionem Fauentinae ecclesiae pastore destituta,
eiusque curam ei committit, donec nouus
pastor eidem præficiatur.

Ioanni episcopo Ficodensi.

OBITVM Romani Fauentinae ciuitatis antistitis directa
dudum relatio patefecit: quapropter visitacionis de-
stituta ecclesiae fraternitati tuae operam solenniter dele-
gamus. ^{* forte prouen-} Quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de ^{tibus} pro-
uentionibus clericorum, reditu, ornatu, ministeriisque,
vel quidquid illud est in patrimonio eodem, a quoquam
præsumatur ecclesiae; & ideo ^{* frater-} ecclesia tua ad prædictam
ecclesiam ire procuret, vt quidquid utilitati illius con-
gruit, interim solerti cura præuideat, quousque, qualiter
se habeat electio, vel ordinatio succedentis episcopi co-
ram nobis synodali discutiatur examine, & apostolica ter-
minetur, Deo iuuante, censura. Data XIII. Kalendas Au-
gustas, indictione XIV.

EPISTOLA CCCIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ALDEFONSVM REGEM.

Ouetensis ecclesia Gallæciae metropolitana efficitur.

*Ioannes episcopus seruus seruorum Dei, Aldefonso regi Christianis-
simo, seu cunctis venerabilibus episcopis, abbatibus
vel orthodoxis Christianis.*

Hic incho-
atur appen-
dix epitto-
larum.

QVI igitur in cura nos totius Christianitatis beati Pe-
tri apostolorum principis sempiterna prouidentia
successores ea Domini nostri Iesu Christi constringimur
adhortatione, qua beatum Petrum apostolum monuit,
dicens quadam ^{* vice} voce: *Tu es Petrus, & super hanc petram* *Matth. 16.*
ædificabo ecclesiam meam, & tibi dabo clauis regni caelorum,
& reliqua. Hinc rursus imminente Domini nostri arti-
culo gloriosae passionis, inquit: *Ego pro te rogavi, vt non* *Luc. 22.*
Concil. Tom. 24.

Y y ij

deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.
 Ideoque quia vestræ notitiæ fama per hos fratres limina apostolorum lustrantes, per Seuerum & Desiderium presbyteros nobis miro odore bonitatis est reuelata, paterna vos adhortatione commoneo, in cœptis bonis operibus, gratia duce, perseverare, quatenus copiosa vos beati Petri protectoris vestri & nostra protegat benedictio. Et quotiescumque, filii carissimi, ad nos venire quilibet vestrum, aut transmittere voluerit, tota cordis exultatione & animi gaudio de vltimis Gallaciæ finibus, cui vos præter me Dominus rectores constituit, tamquam iure filios nostros, vos colligimus: & ecclesiæ Ouetensis, quam vestro consensu & assidua petitione metropolitanam constituimus, omnes vos subditos esse mandamus. Et concedimus etiam prædictæ sedi, vt ea quæ reges, seu fideles iuste obtulerunt, vel in futurum, Domino opitulante, contulerint; rata, firma, & inconcussa manere in perpetuum præcipimus. Hos quoque latores literarum nostrarum omnes hortor vt habeatis commendatos. Bene valete.

EPISTOLA CCCX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD ALDEFONSVM REGEM.

Monet ecclesiam sancti Iacobi consecrari.

Ioannes episcopus seruus seruorum Dei, dilecto filio Aldefonso glorioso regi Gallaciarum.

LITERAS deuotionis vestræ suscipientes, quia deuotum vos esse cognoscimus erga vestram sanctam ecclesiam: gratias vobis multiplices referimus, Dominum exorantes, vt victor regni vestri * abundet de inimicis vestris victoriam vobis concedat. Nam nos, fili carissime, sicut petistis, sedulas preces Domino fundimus, vt regnum vestrum gubernet, vos saluos faciat, custodiat, & protegat, & super inimicos vestros ecclesiam autem beati Iacobi ab Hispanis episcopis consecrari facite, & cum eis Concilium celebrate. Et nos quidem, gloriose rex, sicuti vos, a Paganis iam constringimur, die ac nocte cum illis bella committimus, sed omnipotens

*det Deus *dat nobis de illis triumphum. Huius rei gratia rogamus dilectionem vestram, & *nimitū animum deprecamur, vt quia, vt diximus, valde a Paganis opprimimur, aliquantos vtilis & optimos Mauriscos cum armis, quos Hispani cauallos Alpharaces vocant, ad nos dirigere non omittatis. Qualiter nos recipientes, Dominum collaudemus, vobis gratias referamus, & per eorum portionem de benedictionibus sancti Petri vos remuneremus. Bene vale, dilectissime fili & clarissime rex.

EPISTOLA CCCXI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD CLERVM SALERNITANVM.

Ioannes VIII. clero & ordini Salernitano.

DE illis presbyteris qui tempore sanctissimi decessoris nostri domini papæ Nicolai excommunicati sacrum ministerium contingere præsumperint, ipsi in se damnationis, sicuti sancti Canones statuunt, sententiam incurserunt. Tamen quia miseratio apostolica veniam solet præstare correctis, ob multitudinem misericordiæ illis hanc indulgentiam exhibemus, vt sancta communione saginati studeant tribus continuis annis per hebdomadam omni secunda & sexta feria, aut a vino, aut a cibo penitus ieiunare, & vltra lugenda nequaquam committere.

EPISTOLA CCCXII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD MICHAELEM REGEM BVLGARORVM.

Ioannes VIII. Michaeli regi Bulgarorum.

Stab his quos excommunicatos habebamus sacramenta quæcumque suscipitis, constat quia idololatriam, non vt catholici essetis, sed vt schismatici efficeremini, deliquisse videmini.

Vices suas in Gallia & Germania committit Ansegiso
archiepiscopo Senonensi.

*Ioannes episcopus seruus seruorum Dei, omnibus sanctissimis
episcopis per Gallias & Germanias constitutis.*

VESTRÆ omnium innotescimus sanctitati, quia pro al-
leuiandis multiplicibus oneribus ecclesiasticis, quibus
quotidie satis abundeque deprimimur, quibus maxime su-
per negotiis ex Galliarum & Germaniarum partibus nobis
assidue destinatis arctamur, constituimus¹ Ansegisum fra-
trem & coepiscopum nostrum Senonensis ecclesiæ præ-
fulem, qui quoties vtilitas ecclesiastica dictauerit, siue in
vocanda Synodo, siue in aliis negotiis exercendis per Gal-
lias & Germanias vice nostra fruatur. Et volumus, vt de-
creta sedis apostolicæ per ipsum vobis manifesta efficiantur,
& rursus quæ gesta fuerint eius nobis relatione, si ne-
cesse fuerit, pandantur: vt maiora negotia ac difficiliora
quæque suggestionem ipsius a nobis disponenda & enuclean-
da querantur. Quapropter vos huic piæ sanctioni omni-
modis intendentes, quæ super hoc apostolica auctoritate
decernimus vnanimis admittite. Talem quippe illum ag-
nouimus, talemque circa sedem apostolicam deuotum &
in commisso fidelem reperimus, vt merito ei talia commit-
ti posse ducamus: quin & his maiora conferri debere illi si-
ne cunctatione credamus, pro sua scilicet sanctitate, & fi-
dei merito, atque diuinitus sapientiæ dono concessio. Opta-
mus vos bene valere. Data IV. Nonas Ianuarias, indictio-
ne IX. *Recitata in Synodo Pontigonensi.*

NOTA IACOBI SIRMONDI

SOCIETATIS IESV.

¹ *Ansegisum fratrem.*] Quem ex abbate S. Michaelis in episco-
patu Bellouacensi ad Senonensem cathedram euectum didicimus
anno DCCCLXXI. Romanæ eius legationis, cum adhuc abbas esset,
meminit Aimoinus lib. v. cap. XXVII. Peruerse autem faciunt,
qui hunc cum altero antiquiore Ansegiso confundunt abbate Lo-
biensi, qui Caroli Magni & Ludouici Pii capitula in quatuor libros
digessit anno DCCCXXVII.

EPISTOLA CCCXIV.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD HINCMARVM ARCHIEPISCOPVM RHEMENSEM.

Vt in locum Hincmari ordinetur episcopus in ecclesia
Laudunensi.

*Ioannes episcopus seruus seruorum Dei Hincmaro
archiepiscopo Rhemensi.*

QUAMVIS de sanctitatis tuæ iudicio nihil dubitasse-
mus, quia tamen carissimus filius noster Carolus in-
uictissimus imperator, a nobis diligentissime percunctatus,
circumstantiam iudicii a beatitudine tua, coepiscopisque
suis, in Hincmarum dudum Laudunensem episcopum
prolati apostolatu nostro retulit, agnouimus iustum fuisse
omnino iudicium. Neque enim tantus princeps nisi veritate
fultum quidquam poterat affirmare. Vnde nefas esse
duximus eius relationi non præbere incunctanter auditu-
m. Noli ergo iam nunc ecclesiam Laudunensem vidua-
tam, & sine regimine pastorali dimittere: sed indifferen-
ter electum, & de Laudunensis ecclesiæ clero, virum ido-
neum, & in quo omnium vota consentiant, eidem eccle-
siæ præfice prorsus episcopum. Cui electioni volumus
etiam missum præfati piissimi imperatoris interesse, vt sine
sæcularium strepitu omni latere talis eligatur, qui aptus
sacris Canonibus esse modis omnibus approbetur. Opta-
mus sanctitatem tuam in Christo bene valere. *Data est Ro-
mæ Theodorico, iussu papæ Joannis, & domni Caroli noui impe-
ratoris, per manus Anastasii bibliothecarii, in secretario ecclesiæ
sancti Petri, anno incarnationis dominicæ DCCCLXXVI. No-
nis Ianuarii, indictione IX. Et delata est ab eodem Theodorico in
ciuitate Rhemis Hincmaro Rhemorum archiepiscopo, eodem anno,
& eadem indictione, v. Idus Martii.*

NOTA IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV.

Quamuis de sanctitatis tuæ.] Superstite Hincmaro Laudunensi
alium in eius locum subrogari iubet, Carolo imperatori de illius de-
positione assentiens, quam Hadrianus improbat. Itaque tertio post
mense electus est Hedenulfus.

AD EPISCOPOS IN REGNO LUDOVICI
REGIS BAIOARIÆ CONSTITVTOS.

Arguit eos quod Ludouicum regem ab inuadendo Caroli fratris absentis regno non cohibuerint, monetque vt legatis, quos ad examinanda inter vtrosque negotia mittit, satisfacere studeant.

Ioannes episcopus seruus seruorum Dei, omnibus reuerentissimis & sanctissimis archiepiscopis & episcopis in regno Hludouici gloriosi regis Baioariæ constitutis.

APOSTOLICÆ moderationis ordinem sequimur, fœderum Dei sollicitudinem retinentes, pro domo spiritalis Israelis murum correctionis opponimus, & concordantes animos, aut sub ecclesiasticæ pacis vnione complectimur, aut discordes ad concordia gratiam reuocamus, aut certe inter nos & illos qui apostata angeli, zizanii scilicet seminantis, fraudibus irretiti, sanctæ fedi apostolicæ concordare despiciunt, sartagine ferream iuxta Ezechielis propheta magisterium collocamus. Reuersurus enim ad Patrem Dominus pacis bonum discipulis attentius commendauit; eamque quasi testamentum firmissimum futuris heredibus dereliquit, dicens: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis.* & beatus apostolus Paulus ait: *Soliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis. vnum corpus, & vnus spiritus, sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ.* quia videlicet ad vnam vocationis spem nequaquam pertingunt, si non ad eam cum proximis vnita mente curatur. Quapropter sicut filii Dei, qui ex testamento eius sibi per apostolos derelicto pacem custodiunt, ita nimirum diaboli sunt filii, qui pacem confundunt. Ille quippe ab initio mendax fuit, & in veritate non stetit, eiusque inuidia, sicut scriptum est, mors introiuit in orbem terrarum. Nam dum protoplastis inuides, deceptionis laqueum iam deceptus vtique a semetipso composuit, mortis poculum mortalibus propinauit: & quos immortales obedientia merito futuros nouerat, inobedientia venenis infecit, sicque in omnes homines mortis sententiam vitæ hostis indu-

Ezech. 4.

Ioan. 14.

Ephes. 4.

Sap. 2.

induxit. Denique eisdem laqueis, quibus protoplastos de-
ceperat, adhuc Adæ filios iugulat, & odio suæ ambicio-
nis fraterna corda dissociat. ita ut quos vnum patris femur
tenuerat, iam Galliæ omnes non capiant, fraternis pro-
uectibus frater inuideat, & quem monitis apostolicis sæ-
pius etiam in durissimis casibus obsequentem sequi despe-
xerat, hunc a sede apostolica sibi prælatum doleat. imo
ut Cain fratris hostia, scilicet obedientia, stimulatus, con-
tra fratrem frendens occurrat: fideles eius fraudibus diuer-
sis inficiat, ad peierandum terribilis Dei nomen impellat,
pacem regni diuturno fratris studio radicatum corruppe-
re gestiatur, & lactatus a peccatoribus, suis dumtaxat com-
plicibus acquiescens, pedes suos ad malum currere faciat,
madentibus adhuc campis Fontanicis, quos in iuuentu-
te sua humano sanguine tinxerat, in senectute decrepita,
minarum & cædis spirans, ad fundendum Christianorum
multorum sanguinem pro sua singulari ambitione discur-
rat. Et qui amore fratris a sede apostolica obedientiæ suæ
merito benedictionem sperare, suumque piis operibus
propagare debuerat, alterius regnum peruicaciter sibi suis
armis subiugare desiderat, scilicet ut quos armis acquirit,
ditione possideat, & colla vetustæ libertatis ingenua no-
ua seruitute prosternat. Quis hoc, dilectissimi nobis, nisi
antiquus humani generis aduersarius, inter tales ac tan-
tos fratres, quos nos pari spiritus amore complectimur,
per suos satellites operatur? qui dum bonorum prouecti-
bus inuidet, in agro sanctæ Dei ecclesiæ semper zizania se-
minare contendit. Quis hoc, carissimi, nisi diabolus ope-
ratur? qui Caroli virtutibus ab ineuntis ætatis principiis
inuidens, eiusque religiosum propositum longius propa-
gari pauescens, leuibus primo iaculis, quamquam fre-
quentibus, laceffit: deinde aduersitatibus multis, quasi
durissimis arietibus stimulauit. fideles eius frequentissi-
me rebellare suasit: in procinctu contra Northmannos
pro ecclesiæ Dei liberatione pugnantibus, & inimicos cru-
cis Christi usque ad vltimam deditionem constringere fat-
agenti, senioris vestri vtrimque animum ad inuasionem
relicti imperii suscitauit: ipsos familiares, ipsum postremo
filium, ad eius extinctionem hostiliter prouocauit. Et ne
quandoque ad imperium, quod ei constat non humano

collatum beneficio, licet per nostræ mediocritatis ministerium, sed diuino, pertingere potuisset, tota fraudulentia suæ virtute prohibuit, tota consilii sui versutia debellare contendit. Sed Deus omnipotens, cuius prouidentia per mutabilium rerum principes mundi latitudo gubernatur & regitur, hunc flagellis erudiri voluit, deprimi penitus, sicut vobis est cognitum, nunquam permisit. Et afflictiones sanctæ suæ ecclesiæ per eum specialiter, sicut diuinitus reuelatum fuerat, & nunc veraciter credimus, tandem aliquando releuare contendens, hunc, a decessoribus nostris, reuerendæ scilicet memoriæ Nicolao & Hadriano pontificibus, diu quidem desiderari voluit: tandem vsque ad hæc periculosissima tempora, quibus a Belial filiis pene tota vallatur Italia, misericorditer reseruauit, angelicis ductibus vias eius per inuia loca direxit, frustratis insidiis ei compositis liberauit, paludes lubricas equitabiles reddidit, vada profundorum fluminum multis sæculis incognita transmeabilia demonstrauit. ei elementis contra naturam cedentibus diffidentium corda perterruit. non solum sine sanguine, verum etiam cum magnis honoribus, hinc inde gaudentibus populis, Italiam penetrare permisit, & per apostolicæ sedis priuilegium, cunctorum fauoribus approbatum sceptris imperialibus sublimauit. vt qui per tot annos, communibus peccatis merentibus, pro defectibus sanctæ Dei ecclesiæ diuersis modis affligimur, per eius sollicitudinis expertam prudentiam consolemur, per quem Gallicanarum ecclesiarum status, & totius religionis vigor illis in partibus plausibiliter refluuisse cognoscitur. Hæc itaque hostis humani generis futura prospera præcauens, dilecti filii nostri Hludouici gloriosi regis vestri, si tamen filius dici meretur, qui apostolicæ sedis monitis per antecessores nostros, perque nos ipsos prolatis, semper inobedientissimus extitit, si gloriosus dici debet, cui contra Christicolas bella geri placuit nullos habitura triumphos, si rex dici potest, qui semetipsum regere noluit, quo minus contra fratris absentiam inglorius pugnauisset, animos incitauit, vt neque diuinum timorem præ oculis retinens, neque imminens sibi iudicium prouectæ senectutis agnoscens, neque sanguinis affinitatē, fraterna que pacta perpendens; sed neque Christia-

nã religionis disciplinam custodiens, tam decessorum no-
 strorum scripta, quam recentia nostra monita, contra mo-
 rem religiosorum principum, & quod est mirabilius, con-
 tra consuetudinem tyrannorum veterum, parupendit, &
 indictum sibi a nobis tempus cum mediantibus nobis cum
 fratre iure pacifceretur, præripiens, quantum in se fuit,
 per vestram negligentiam siue condescensionis audaciam,
 fratris absentis regnum peruasit, ac per hoc totius eccle-
 siæ Dei pulcritudinem maculauit, pacem corrumpit, reli-
 gionem fugauit, & vt cum Terentio compendiose dica-
 mus, dum in alieno bonorum extortor & legum contor-
 tor apparuit, cunctis criminibus licentiam relaxauit. Nos
 etenim, quamuis illum, quem interim filiolaris amore
 complectimur, oppido reprehensibilem non negemus,
 vos tamen multo reprehensibiliores agnoscimus, qui in
 illis partibus sacerdotali magisterio præditi, & aposto-
 latus nostri recentibus monitis instituti, dum ex officio
 vestro restitisse libere nunquam videmini, procul dubio
 consensisse probamini. & vos qui pastores dicimini, gre-
 gem vobis creditum quia non retraxistis, vtique ad præci-
 pitium prouocastis. Et vbi est, quæsumus, quod vicem
 Christi in ecclesia fungimur, si pro Christo contra insolentiam
 principum non luctamur? præsertim cum secundum
 Apostolum non sit nobis colluctatio aduersus carnem & Ephes. 6.
 sanguinem, sed aduersus principes & potestates? Vbi est
 quod episcopi dicimur, si de sublimibus ecclesiasticæ dis-
 cretionis speculis gladium venientem non cernimus, cer-
 nentes vt deuitetur annuntiare diffugimus? Enimuero sa-
 cerdotes non ad gratiam, sed ad pompam immerito dici
 cognoscimur, si quos docere debuimus sequi contendi-
 mus, si quos corrigere debuimus, saltem verbis pastorali-
 bus non terremus. Hinc Dominus per Isaiam prophetam
 sacerdotum taciturnitates increpat dicens: *Canes muti, non* Isa. 56.
valentes latrare. Hinc per Ezechielem sacerdotum negli-
 gentias arguit dicens: *Non ascendistis ex aduerso, neque oppo-* Ezech. 13.
suistis murum pro domo Israel, vt staretis in prælio in die Domi-
ni. Ex aduerso quippe ascendere est, pro defensione gre-
 gis libera voce huius mundi potestatibus contraire: & in
 die Domini in prælio stare est, prauis decertantibus ex
 iustitiæ amore resistere. Quod rursus per eundem pro-

phetam deterret inquiens: *Si non annuntiaueris iniquitatem suam, sanguinem eius de manu tua requiram.* Quid ad hæc dicemus, fratres? Forsitan ideo vos excusabiles creditis, quia regem non arguendum dicitis, sed monendum. Ad hæc apostolica tuba respondet: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus.* & Paulus Timotheo: *Argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina.* Item Tito: *Diuitibus huius sæculi præcipe non superbe sapere, neque sperare in incerto diuitiarum suarum.* Aut persecutionem quamlibet præcauistis. Sed a Domino iussum est ita: *Cum vos persecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam.* Aut mortem, quæ cunctis vltima pœna est, timuistis. Sed idem Redemptor noster in euangelio nos hortatus est dicens: *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.* Verum quia nihil horum, quia nec inferendum vobis ab aliquo fuerat, timuistis, restat procul dubio, quia non solum secundum prohibitionem sedis apostolicæ compatriotas vestros ab inuasionem regni alterius sacerdotialiter non vetuistis, imo cupiditati eorum vestri fauoris conuientiam sociantes, quasi puluillos sub cubito eorum manuum consuistis, & illud Væ vobis propheticum maturastis, quo dicitur: *Væ his qui consuunt puluillos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas.* Quasi enim puluillo cubitus, vel cervicalibus caput iacentis excipitur, dum correctionis duritia peccanti subtrahitur, eique mollities fauoris adhibetur, vt in errore molliter iaceat, quem nulla contradictionis asperitas pulsat. Sed hæc rectores qui semetipsos diligunt, his procul dubio, iuxta quod beatus prædecessor noster Gregorius meminit, exhibent, a quibus se minus posse studio gloriæ temporalis timent. Quid igitur, fratres, si tamen adhuc fratres dici meremini, qui sedis apostolicæ salubria monita contemnentes pro Christo legatione functi non estis, vobis agendum est, nisi vt tandem aliquando, cum sancta sede apostolica sentientes, tam dilectum filium nostrum Hludouicum regem vestrum, quem paternis affectibus adhuc complectendum decernimus, quam cunctos illius regni subditos, voce libera moneatis, & ab inuasionem siue oppressionem imperii dilecti filii nostri Caroli semper Augusti penitus compe-

scatis? nunquamque de reliquo, siue blandimentis, siue terroribus, consensum quemlibet fauoremve præstetis ad funestum prælium conferendum, & Christianorum sanguinem profundendum, si non vultis, amissis sacerdotalibus infulis, ab apostolica communione præsentialiter sequestrari, & perpetuis anathematis vinculis, quod nunquam cupimus, obligari? Nam cuiuscumque sit gradus, ordinis, sublimitatis, siue professionis, qui cum præsentibus legatis nostris, Ioanne Siculensi, itemque Ioanne Tuscanensi, venerabilibus episcopis, quos vice nostra illas in partes ad examinanda simulque diffinienda canonice siue legaliter, quæ hoc anno inter utrosque emerfere negotia, conuenire in loco ab eis designato, eisque satisfacere humiliter detrectauerit, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum Petri & Pauli, nostræque mediocritatis, veniam sibi deinceps nouerit denegari. nec amodo communionis nostræ, ut verbis sanctissimi nostri prædecessoris utamur, futurum esse consortem, quisquis esse noluerit disciplinæ. Optamus sanctitatem vestram sedis apostolicæ monitis obsequentem semper in Christo bene valere. *Recitata in Synodo Pontigonensi.*

EPISTOLA CCCXVI.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD COMITES IN REGNO LUDOVICI REGIS
BAIOARIÆ CONSTITVTOS.

Arguit eos, quod Caroli regnum peruadere tentarint; monetque ut Ludouicum regem ab ea mente reuocent, & ut legatis, quos mittit, satisfacere non detrectent.

Ioannes episcopus seruus seruorum Dei, omnibus gloriosis comitibus in regno Hludouici regis Baioariæ constitutis.

MINISTERII nostri est, vniuersalis ecclesiæ Dei sollicitudinem, secundum beati Pauli apostoli sententiam, circumferre, & quid in qualibet mundi parte congruat, siue non congruat, cenforia grauitate depromere: quatinus oues dominicæ, quæ vocem pastoralis nostræ sollicitudinis cognoscentes, pastorum principem humiliter

audiunt, in ouile dominicum recognita collocentur, & oues morbida, quæ peruicaciter negligunt, ab ouili dominico, ne fanas vicini pecoris contagio lædat, quia nimirum multa corporibus transitione nocent, per apostolicæ auctoritatis ministerium repellantur. Scriptum quippe est:

Jer. 15. *Si separaueris carum a vili, quasi os meum eris.* & iterum: *Matth. 5.* *Auferte malum de medio vestri.* & Dominus in euangelio præcipit, vt si oculus, pes, vel manus scandalum nobis generat, abscidatur atque proiciatur. & illud post alia: *Matth. 18.* *Si ecclesiam non audierit, sit sicut ethnicus & publicanus.* Item Apostolus: *2. Theff. 3.* *Si quis non obedierit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & non commisceamini cum illo.* Quibus testimoniis euidentissime prouocamur, vt vos, quos contemptis apostolicæ sedis epistolis, regnum dilecti filii nostri Caroli Christianissimi imperatoris, contra interdictum nostrum, imo contra Dei omnipotentis timorem, peruadere, sicut audiuius, pacemque sanctæ Dei ecclesiæ corrumpere tentauistis, a corpore totius eiusdem ecclesiæ, quam per antecessores nostros, perque nosmetipsos, vos suis epistolis commonentem audire hactenus nolulistis, sequestrari præsentialiter debeatis. Sed quoniam sanctæ sedis apostolicæ miseratio vos interim filiorum dilectione complectitur, & dissimulare peccata vestra magis quam punire velle cognoscitur, has iterum caritati vestræ sanctæ Dei ecclesiæ literas destinamus, hortantesque instamus, vt diuini iudicii memores, & fraterni foederis recordantes, imminentemque vestræ vocationis diem vltimum præcauentes, fraudem diabolicam, per quam mors introiuit in orbem terrarum, effugiatis: discordiam, quæ nutritrix est cunctorum criminum, quasi venenum pestiferum declinetis: ne similes ei efficiamini, de quo Salomon ait: *Præter. 6.* *Homo apostata, vir inutilis, graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & in omni tempore iurgia seminat.* Pacem & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum, diligatis. quoniam sicut pacifici sunt a Domino non solum beati, sed etiam filii Dei vocati: ita satanæ sunt filii, qui pacem confundunt. Nam discordes tamdiu nullum boni operis Deo sacrificium immolant, quamdiu a proximorum caritate discordant. Vnde per Matthæum præcipitur: *Matth. 5.* *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater*

tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & vade, prius reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum. In qua dominica præceptione pensandum est, quorum hostia respuitur, quam intolerabilis culpa monstratur. Cum enim mala præterita bonis operibus diluantur, pensare debetis, o prudentissimi comites, quanta sunt mala discordiæ, quæ nisi extincta fuerint, bonum sacrificii subsequi non permittunt. Quis itaque, dilectissimi, vos ad tantæ discordiæ crimina, nisi antiquus humani generis aduersarius, prouocauit? qui ex angelo factus apostata bonæ messi semper zizania superfeminare laborat. De cuius auiditate per apostolum dicitur: *Aduersarius vester diabolus* ^{1. Pet. 5.} *tamquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret: cui resistite fortes in fide.* Et certe fides sine operibus mortua est. & beatus Paulus, collatis multis virtutibus, caritatem, quæ multitudinem peccatorum operit, prætulit dicens: *Sive prophetiæ euacuabuntur, siue linguæ cessabunt, siue scientia destruetur.* & infra: *Nunc autem manent fides, spes, caritas, tria hæc, maior autem his est caritas.* Vnde bene per Ioannem dicitur: *Deus caritas est, & qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo.* ^{1. Cor. 13.} ^{2. Ioan. 4.} Constat ergo quia qui in Deo non manet, in diabolo manet, cuius membra sunt omnes, qui iurgia seminant, & ecclesiasticam disciplinam recusant, quibus veraciter dicitur: *Vos ex patre diabolo estis.* Qui videlicet Caroli virtutibus ab ^{Ioan. 8.} ineuntis ætatis principiis inuidens, eiusque religiosum propositum longius propagari pauescens, multis aduersitatibus lacessiuit: fideles eius frequentissime rebellare suasit, in bello contra Northmannos pro ecclesiæ Dei liberatione pugnanti, eosque vsque ad vltimam deditionem compellere satagenti, senioris vestri, parentum quoque, siue vestrum animum ad inuasionem relictæ eius imperii, sicut & modo fecisse dinoscitur, suscitauit. Ipsos familiares, ipsum postremo filium, ad eius exterminium hostiliter prouocauit: & ne quando ad imperium, quod ei constat non humano collatum beneficio, licet per nostræ mediocritatis ministerium, sed diuino, pertingere potuisset, tota fraudulentæ suæ virtute prohibuit, tota consilii sui verfugia debellare certauit. Sed Deus omnipotens, cuius prouidentia per mutabilium rerum principes totius mundi latitudo gubernatur & regitur, hunc flagellis erudiri

frequentibus voluit, deprimi penitus, sicut a vobis crebro probatum est, nunquam permisit, ut scilicet futurus imperator in regni potestate disceret, quantum timere Dominum in prosperis, quantum in aduersis Deo confidere debuisset. Et quidem reprehensibilis esset, si metas sui regni ingrediens fines alterius vsurpasset, si fideles alterius sollicitans, ad periurium, sicut vos fecisse probamini, compulisset, si pacem regni, sicut vos facitis, temerasset. Nunc vero, cum diuinitus præscitus & prædestinatus, non a semetipso, sed ab ecclesiæ Dei filiis inuitatus aduenerit, sine sanguine, sola sua beneuolentia huius Italiæ fortissimos sibi duces deuinxerit, angelico munere vias suas per inuia loca directas inspexerit, frustratis insidiis ei compositis diuinitus liberatum se senserit, paludes inuias sibi peruias factas inuenerit, vada profundorum fluminum, velut alter dux Israeliticus, exercitibus suis pene sicca repperit, miramur & obstupescimus, cur eum a Domino prælatum non intelligitis vos, qui sensibiles estis, quem elementa insensibilia sensisse videntur. Miramur & obstupescimus, cur parricidalia contra eum arma sustollitis, quem ab ipsa sua infantia multis aduersitatibus fatigatum vidistis, superatum vero protegente Domino minime cognouistis. Miramur, inquam, & obstupescimus, cur eum, quem obedientiæ suæ merito vobis diuinitus prælatum cognoscitis, non sicut reuera imitabilem sequimini, sed sicut detestabilem, quantum in vobis est, persequi laboratis. Cum si exemplo illius obedientiæ vos sancta sedes apostolica sibi aliquoties deuotiores cognosceret, benedictionis suæ vos & in hoc sæculo gratia debriaret, & in futuro ad hereditatem regni cælestis admitti suis continuis precibus impetraret. Sed quando sanctæ fedi apostolicæ debitam vos obedientiam seruatuos putabimus, quos contra Dei omnipotentis ordinationem tam manifestis indiciis rebellare videmus? Neque enim contra Carolum est murmur vestrum, sed contra Dominum, cuius est regnum, & cui voluerit ipse dat illud, qui etiam per Salomonem dicit: *Per me reges regnant.* item per doctorem gentium testatur dicens: *Non est potestas, nisi a Deo.* & iterum: *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Redite igitur præuicariatores ad cor, & quia mors non tardat, nolite differre

Præu. 8.

Rom. 13.

differre de die in diem. Nolite socialia bella committere: nolite parricidales gladios in perniciem vestri fustollere. Nolite Fontanicum detestabile prælium reuocare. quia sicut qui pro ecclesiæ Dei defensione moritur, suo sanguine coronatur: ita qui contra Dei ecclesiam pugnans ut refuga Christianitatis perimitur, procul dubio condemnatur. Nolite, carissimi, pro breuibus vitæ commodis æternæ remunerationis vobis ianuam claudere. Nolite pro rebus transitoriis æternorum bonorum commoda præterire. Quia iuxta beati Marci sententiam, *nihil* Matth. 8. *prodest homini si lucretur totum mundum, animæ vero suæ detrimentum patiatur.* Huius rei gratia generalitatem vestram, quam paterno affectu complecti volumus, his apostolicæ auctoritatis literis identidem hortamur ac obtestamur, ut tandem aliquando nobiscum pariter sentientes, tam dilectum filium nostrum Hludouicum gloriosum regem vestrum, (si tamen filius dici meretur, qui apostolicæ sedis monitis semper inobedientissimus extitit, si gloriosus dici debet, qui adhuc in senectute decrepita Christiani sanguinis effusionem desiderat, si rex dici debet, qui neque vos, neque semetipsum regere valuit, quominus absentis fratris regni pacem corrumpere,) quam cunctos vestri regni homines, voce libera moneatis, & ab inuasionem siue oppressionem imperii dilecti filii nostri Caroli semper Augusti funditus retrahatis: nunquamque de reliquo, siue blandimentis, siue terroribus, assensum quemlibet, fauoremve præstetis ad funestum prælium inferendum, & Christianorum sanguinem, quod Dominus auerterit, effundendum. Nam cuiuscumque sit sublimitatis, dignitatisve persona, quæ præsentibus legatis nostris, Ioanne Siculensi, itemque Ioanne Tuscanensi, venerabilibus episcopis, quos vice nostra illas in partes, ad examinanda simulque diffinienda canonice, siue legaliter, quæ hoc anno inter utrosque fratres emerfere negotia, conuenire in loco ab eis designato, eisque satisfacere humiliter directauerit, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum Petri & Pauli, nostræque mediocritatis, veniam sibi deinceps nouerit denegari, nec amodo communionis nostræ futurum fore consortem, qui socius esse noluerit disciplinæ. Optamus gloriam vestram

apostolicis monitis obsequentem semper in Christo bene valere.

EPISTOLA CCCXVII.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD EPISCOPOS ET COMITES IN REGNO
CAROLI CONSTITVTOS.

*Laudat illos, quod in fide constantes erga Carolum persisterint:
& de legatis, quos ad componenda dissidia mittebat
in Galliam.*

BENEDICTVS Deus & Pater domini nostri Iesu Christi, qui vestræ sinceritatis fideique constantiam duriorē, vt ita dixerimus, adamante erga fidelitatem inuictissimi principis domni Caroli spiritalis filii nostri, semperque Augusti, hætenus non indebite fecit persistere, & quanti calor in vobis caritas vigeat, dono gratiæ largitatis suæ clarius demonstravit: quatenus notam faceret gentibus virtutem gloriæ suæ, & diuitias bonitatis suæ, ad profectum fidelium, & ad correctionem infidelium, omnibus reuelaret. Ostendistis enim, carissimi, quantum sit erga pacis & concordiæ cultum vestræ beneuolentiæ benignus affectus, & implestis opere quod ipse a vobis exigit Christus, dicens in euangelio: *Omnia quæcumque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis.* & apostolus ait: *Fides sine operibus mortua est.* Vnde noster apostolatus immensæ lætitiæ repletus tripudio, primum quidem Deo omnipotenti sufficientes ac laudes debitas, quia nihil sine eo facere possumus, retulit, & vobis, qui studiose tanto imperatori fidem immaculatam seruastis, multimodas gratiarum actiones agere, dignisque vos efferre laudibus non omittit. Siquidem, dilectissimi, satis vobis prudenter consuluistis, quando aliis, quod flentes dicimus, vel sponte, vel callide ac fraudulenter deceptis, vos, sicut diximus, fidei calore vtentes, & Deum præ oculis habentes, noluistis iniquorum vel tyrannorum fascibus onerari vel maculari. Quin potius restitistis, prauitibus eorum non consensistis, & peccatis alienis minime communicastis. Idcirco libere dicere valebitis: Non ad-

Matth. 7.

Iac. 10.

hæsit mihi cor prauum: quoniam nulla pars fidelis cum infideli, Christi ad Belial, iustitiæ ad iniquitatem, vel lucis ad tenebras. Ergo, quia ita est, state in fide, & viriliter agite, seniorique vestro domino imperatori fidem specialiter repromissam, sicut cœpistis, inconuulsam seruate, & in melius confortati eiusdem honori seu profectui provideate: ac ne pro temporalibus æterna, pro corporalibus spiritalia, pro terrenis cælestia gaudia amittatis summo opere decertate; scientes quia adiuuante illo qui dicit: *Qui perse-* Matth. 10.
uerauerit usque in finem, hic saluus erit, & posse vobis cælitus dabitur, & perseuerantia tribuetur: opeque summæ diuinitatis vestrum cor confortabitur, imo & ad omnes inimicorum insidias reprimendas confortabit Dominus mentes vestras in caritate & gratia, & tuebitur vos in sæcula sæculorum: vt iterum atque iterum benedicatur Dominus & Pater Domini nostri Iesu Christi, & a nostro pontificatu, imo ab vniuersis Christi fidelibus, vobis innumera gratiæ referantur. Porro, si qui adhuc, quod minime credimus, in aliquo læsi quicumque vestrum reperti fuerint, hortamur vt resipiscant, & dignam emendationem se corrigendo exhibeant. Nam cuiuscumque sit sublimitatis, dignitatis, vel ordinis, qui cum præsentibus legatis nostris, Ioanne videlicet & Ioanne venerabilibus episcopis, dilectis quoque familiaribus nostris, quos vice nostra illas in partes ad examinanda, simulque diffinienda canonice, siue legaliter, quæ hoc anno inter vtrosque fratres emerfere negotia, conuenire in loco ab eis designato, eisque satisfacere humiliter detrectauerit, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum Petri & Pauli, nostræque mediocritatis, veniam sibi deinceps noverit denegari, nec amodo communionis nostræ futurum fore confortem, qui socius esse noluerit disciplinæ. Optamus sanctitatem vel gloriam vestram in Christo bene valere. Data XIII. Kalendas Martias, indictione IX. *Recitata in Synodo Pontigonensi.*

AD EPISCOPOS, QUI A CAROLO DESCISCENTES,
LVDOVICO REGI ADHÆSERANT.

*Increpat eorum infidelitatem, monetque vt respiscant, ac legatos
a sede apostolica missos benigne suscipiant.*

RELATIONE vera didicimus, quod dilecto ac spiri-
tali filio nostro Carolo gloriosissimo imperatore Au-
gusto, seniore vestro, ad limina sanctorum apostolorum
Petri & Pauli principum veniente, ibique, vt Christia-
nissimum decet ecclesiæ Christi patronum, vota sua pri-
sco iam tempore præoptata Domino Deo humiliter exol-
uente, Augustaleque diadema, sibi diuinitus sine dubio
collatum, per humilitatis nostræ ministerium accipiente,
fratri eius, Hludouico scilicet regi, si tamen rex iure dici
debeat, qui mentis suæ motus in abruptum impietatis ca-
dentes non rexit, in regnum ipsius collecta populi nefan-
di multitudine intranti, & Paganorum more ecclesiam
Dei, populum videlicet precioso Christi cruore redem-
ptum, in pace positum conturbanti, relictis vestris con-
ciuibus atque sodalibus, qui Deo & seniori suo fideles pro-
cul dubio esse videntur, harere, atque cum eo aduersus
dominum, gentem, & populum vestrum, ab statu vestra
fidelitatis, & promissione diuinorum sacramentorum,
contra sacri ministerii vestri officium, & contra sponsio-
nis ac fidei vestræ iurandum, arma cum hostibus ele-
uare, pariterque nefanda & impia committere præsum-
psistis. Heu pro dolor! quare tantæ iniquitatis scelus spon-
te committere, quare tantæ infidelitatis malum mundo
vniuerso, sicut Iudæ Iscariotæ, execrabile in exemplum
ostendere non dubitastis? Quæ gens hoc audiens vos non
odiat? quod regnum vos exosos fore non iudicet? quando
etiam gentibus, quæ Deum verum utique ignorant, tale
committere nefas videtur incongruum. Quare pro terre-
nis lucris vel minis eos, quos societate & vnanimitate ve-
stra defendere, saluareque vt vosmet debuistis, apperere,
& cum inimicis persequi non contempsistis? cum dicente
Domino, *maiores caritatem nemo habet, quam vt animam*

suam ponat pro amicis suis, in quo scilicet vos eam, quæ per dilectionem operatur, caritatem, sine qua impossibile est placere Deo, in qua totam legem & prophetas pendere scimus, nullatenus constet habuisse, quin potius Cain fratricidam diu mente gessisse. Nonne lux mundi, & sal terræ, Veritate attestante, vos estis, qui verbis pariter & exemplis, quasi luminaria mundo lucere omnibus, atque insulas hominum mentes sapientiæ cælestis sale condire instantissime debetis? Nonne vos posuit Spiritus sanctus episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo? Nonne magis vestrum erat docere populum, non autem in tam peruersis rebus assensum præbere? Dolemus itaque de vobis, quasi de membris corporis Christi, dicentes cum propheta: *Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt.* & iterum: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, ut plangam populum istum die ac nocte?* Quapropter monemus, hortamur, & saluti vestræ volentes pro affectu consulere magnopere suademus, ut resipiscentes, tantæ iniquitatis auctore scelesto relicto, ad Deo dilectum imperatorem seniore[m] vestrum Augustum toto animo fidelique voluntate reuerti, ac deinceps ei fideliores existere omnibus modis procuretis. Nam vestrum erat pacem annuntiare his qui prope & his qui longe sunt, dicente Domino: *Supra montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam.* vestrumque erat annuntiare populo scelera & peccata sua, ne sanguis eorum de manu vestra a Domino requiratur, non, ut dictum est, sequi. Et ideo contaminati estis secundum prophetam dicentem: *Væ quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito.* & communicantes prauis eorum sceleribus, infructuosisque operibus vos reprehensibiles ostendistis. Tamen quia scimus procul dubio late patere viscera pietatis Dei, reuertimini, & nolite de cetero iugum cum infidelibus ducere. Nolite amplius imitari eos, qui pacis sanctæ fœdera violant, vnitatem diuidunt, & in agro dominico zizania superfeminare ad propriam infelicitatem præsumunt. Reuertimini & sectamini charismata meliora, nec iterum antiqui hostis versutiis pareatis: sed sicut Dei ministri, Domini præcepta sequentes, in omnibus cum

iam dicto imperatore carissimo filio nostro perfecte stare fatagite. Quia si cum præfato rege Hludouico, vel aliquo filiorum eius, ad scandalum & regni perturbationem manere, aut eis aliquod adiutorium modo quolibet præbere tentaueritis, & non potius ad eundem dilectum filium nostrum Cæsarem Augustum certissime redieritis, atque cum eo aduersus eius inimicos viribus totis fideliter non steteritis, scitote vos per auctoritatis nostræ legatos anathemati submittendos. Præsentes autem missos nostros, Ioannem videlicet & Ioannem venerabiles episcopos, dilectosque familiares nostros, benigne admittite, iniunctam sibi legationem intelligenter audite, & efficaciter obaudite. vt in hoc quam vere sitis filii pacis cunctis detur intelligi, & neminem possit latere mortalium. Pro Christo enim, qui est pax nostra, legatione funguntur, cum procul dubio a sede apostolica pro pace mittuntur. Optamus vos in Christo nunc & semper bene valere. *Recitata in Synodo Pontigonensi.*

NOTA IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Relatione vera.*] Eorum qui tunc a Carolo desciuere princeps fuit, Aimoino teste, Ingelramnus nuper camerarius, regique intimus, nunc Ludouico Germaniæ regi auctor fraterni regni inuadendi. De his ergo Aimoinus idem lib. v. cap. XXXII. *Ad obfistendum*, inquit, *Ludouico primores regni Caroli, iubente Richilde regina, sacramento se confirmauerunt, quod non seruauerunt: sed ex sua parte regnum Caroli pessumdantes hostili more deuastauere. Similiter & Ludouicus cum suo exercitu idem regnum pessumdedit.*

EPISTOLA CCCXIX.

IOANNIS PAPÆ VIII.

AD VNIVERSOS GALLOS ET GERMANOS.

De damnatione Formosi episcopi, Gregorii nomenclatoris, & aliorum, qui Romæ in Synodo fuerant excommunicati.

Ioannes episcopus seruus seruorum Dei reuerentissimis & sanctissimis confratribus nostris, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, sacerdotibus, cunctisque iudicibus, & uniuerso populo, per omnes Gallias & Germanias constitutis.

ZELO Christianæ religionis ecclesia Dei quæ penes nos est, instinctuque dilecti filii nostri serenissimi impera-

toris, imo spiramine Spiritus sancti commonita, pro diuersis ecclesiæ Dei referendis incommodis, contra Gregorium nomenclatorem, & Georgium generum eius, duo scilicet iniquitatis vasa contra excelsi Dei religionem pugnantia, tam præterito mensè Februario præsentis nonæ indiçtionis, per Petrum venerabilem Forosemproniatem episcopum penes præfatum spiritalem filium lacrymabilem suggestionem deposuit; quam nostram quoque pontificalem suggestionem pridie Kalendas Aprilis die contra eosdem per semetipsam offerre curauit. Quapropter nos per Zachariam & Gaidericum venerabiles episcopos, & Christophorum sedis apostolicæ primicerium, eis suggestionum contestationem emisimus, admonentes atque iubentes, vt si aliquid de conscientia suæ puritate confiderent, ad conditum venire studerent examen. At illi mollibus sermonibus, & exquisitis adinventionibus, se quidem venturos, & ad voluntatem nostram cuncta se emendaturos dixerunt: sed de die in diem sub obtentu ægritudinis tamdiu iudicii diem distulerunt, donec aut nos cum fidelibus ecclesiæ Dei potuissent perimere, aut Sarracenos, quos iam per suos familiarissimos æque Sarracenos inuitauerant, in Romanam urbem ad perditionem omnium intrmittere valuissent. Cumque nos contra vtramque fraudem iuuante Domino præparatos vidissent, & imminere sibi iudicii statutum diem cognoscerent, decepti se cum quibusdam suis complicibus, videlicet Formoso episcopo, Stephano secundicerio, & Sergio magistro militum, & Constantino nomenclatoris filio, quos non nostræ conventionis iudicium, sed reatus propriæ conscientia stimulat, contra salutem reipublicæ & regni dilecti filii nostri Caroli serenissimi principis, cui semper infideles fuerunt, & cuius profectioni semper detraxerunt, conspirantes, nescimus quo profecturi, noctis silentio cum adulteris clauibus portas Urbis, quæ vocatur sancti Pancratii, aperuerunt, & cum suis complicibus, cumque omnibus thesauris sanctæ Dei ecclesiæ, Sarracenis vndique populantibus, diffugerunt: portasque patentes relinquentes, multis margaritis fugiendi, & Sarracenis ingrediendi aditum, nisi nos diuina custodia tueretur, procul dubio reliquerunt. Itaque obstupescentes in talibus, Dominicum & Gri-

moldum venerabiles episcopos ad euocandum eos direxi-
 mus. Qui reuertentes nuntiauerunt sibi a satellitibus suis
 fuisse responsum, nescire se quonam profecti fuissent. Iu-
 dicio sane in diem alterum protelato, cum eos iterum
 synodice simulque & legaliter quæreremus, & habere mi-
 nime valeremus, cum omni Dei ecclesia in basilica sanctæ
 Dei genitricis, quæ Ad martyres vocatur, Synodum voca-
 uimus. & post regulares allocutiones, sententias in eos pro-
 tulimus, quarum exempla secundum ecclesiasticum mo-
 rem generalitati vestræ direximus, ne vobis communican-
 di cum eis occasionis aditus tribuatur. Quæ scilicet senten-
 tia ita se habet: Formosum Portuensem episcopum, qui a
 beatæ memoriæ domno prædecessore nostro papa Nico-
 lao in Bulgarorum patriam destinatus, nouiter in Chri-
 sto regenerati regis animos adeo suis calliditatibus vitia-
 uit, vt terribilibus sacramentis eum sibi obstrinxisset testa-
 tus sit, ne se viuo quemlibet episcopum a sede apostolica
 suscepisset, seque eidem terribilibus nihilo minus iura-
 mentis, vt ad eum quantocius reuerti debuisset, obstri-
 ctum fuisse professus sit, quique a nobis proficiscendi illuc
 licentiam, literas, & necessaria adiutoria impetrauit: quo-
 niam iamdudum per ambitionem a minori ecclesia in ma-
 iorem, videlicet sanctam sedem apostolicam, profilire
 conatus, plurimos sibi consolatores effecit, & nunc per
 repertam hypocrisim retrorsum rediens, sine licentia vel
 conscientia nostra, propriam parœciam deseruit, Vrbe dis-
 cessit, & contra salutem reipublicæ dilectique filii nostri
 Caroli a nobis electi & ordinati principis, cum suis fautori-
 bus conspirauit: nisi amodo intra diem decimum, id est III.
 Kalendas Maii præsentis nonæ indictionis, præsentiam
 suam nobis satisfaciendo monstrauerit, auctoritate Dei
 omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum Pe-
 tri & Pauli, omni ecclesiastica communione priuatum ef-
 se decernimus. Decernitis & vos ita? Responderunt om-
 nes: Decernimus. & nisi post diem decimum quintum, id
 est IV. Nonas Maii præsentis IX. indictionis, respiscens sa-
 tisfacturus nobis occurrerit, auctoritate & iudicio sancti
 Spiritus qui semper effugiet fictum, omni sacerdotali mi-
 nisterio penitus denudatum fore iudicamus. Iudicatis &
 vos ita? Responderunt omnes: Iudicamus. Qui si nec huius
 dila-

dilationis miseratione commotus, humiliter se post diem xx. id est vii. Idus eiusdem Maii mensis, præsentia nostræ reddiderit, vel si viris potentibus sociatus seditiones vel factiones concitauerit, vel si in ecclesia Dei in aliquo conturbare præsumpserit, si contra hanc communem omnium nostrum sententiam agere vel resultare tentauerit, anathema sit a Patre, & Filio, & Spiritu sancto, nunquamque in vlla Synodo recuperationis spem, aut satisfactionis aditum sibi nouerit reseruatum. Gregorium nomenclatorem, Theophylacti quondam nomenclatoris filium, qui iurandum fidei suæ diuerso modo corrumpens, puritatem sanctæ Dei ecclesiæ suis fraudulentis, auaritiis, rapinis, cupiditatibus, simulque calliditatibus, per octo ferme annorum curricula maculans, summum Romanæ vrbs pontificium, coniurantibus sibi dudum suis complicitibus, factiose præripere affectauit; & de multis palam recitatis capitulis, tam primo penes dilectum filium nostrum Carolum serenissimum imperatorem quam postea penes nos ad generalitatem sanctæ Dei ecclesiæ, per nonnulla suggestionum capitula noxius diffamatur, & pro eisdem criminibus a nobis per Zachariam & Gaudericum venerabiles episcopos, & Christophorum primicerium sanctæ sedis apostolicæ, cum fratre & genero, suisque complicitibus, iuridice contestatus, examini se presentandum fore, & cuncta, quæ ecclesiis, vel piis locis, aliisque hominibus abstulerat, sub iurisiurandi interpositione restitutum promisit: deinde conuentum nostrum de die in diem fraudulenter, (vsquequo nos vel fideles huius ecclesiæ interimere, vel hostes Christiani nominis, id est, Saracenos, quos per suos familiarissimos Saracenos, iam inuitauerat, intra Romanam urbem introducere potuisset,) eludit: & præfinitum diem, quo canonice siue legaliter audiri debuisset, fraudulenter præripiens, cum Georgio & Sergio magistris militum, nec non & Stephano secundicerio, aliisque suis complicitibus, nocturno silentio portas huius sacre vrbs, Sarracenis circumquaue imminentibus, cum clauibus adulterinis aperuit, seque contra salutem reipublicæ simulque quietem imperii præfati filii nostri serenissimi Augusti, contra leges conspirando, fraudulenter proripuit, & cum omnibus pene thesauris ecclesiæ Roma-

Concil. Tom. 24.

Bbb

næ, dubium quo profecturus excessit. Simulque Stephanum secundicerium, qui diuersas ecclesias spolians per auaritiam, turpisque lucri compendia, tributa vetera multiplicauit, & in omnibus peruersitatibus superius nominatis fratri complex & consentaneus extitit. Necnon & Georgium Gregorii primicerii filium, qui germani proprii concubinam subripiens, eum veneno necauit: deinde post execrabiles Christianis incestus, viuente nepte sanctissimæ recordationis Benedicti papæ, cuius opibus de paupertate surrexerat, præfati nomenclatoris Gregorii filia se fornicario more commiscuit. propter quam pene publice iam dictam legitimam vxorem peremit. De cuius homicidio, a principibus adulterinos missos eruens, adiudicante conscio focero nefandus gener impunitus exiliit. Quique post diuersa homicidia, deprædationis & malignitatis genera, tam patriarchium, quam vestiarium sedis apostolicæ sibi commissum, non tantum auro, argento, vel palliis, verum etiam areis signis, vasisque priuauit: & in omnibus impietatibus focerum sequens, imo præueniens, Saracenens vndique sæuientibus, portas vrbs cum eo fraudulenter aperuit, & cum sibi conspirantibus contra salutem reipublicæ demigravit. Simulque Sergium magistrum militum, Theodori magistri militum filium, qui reuerendæ memoriæ domno Nicolao, cuius neptem in coniugium suscipiens, ita ingratus ac inhumanus extiterat, vt viuente eo, & in extremis posito, eidem thesauros suos ad elemosynas faciendum cum præfatis suis complicibus abnegasset. Quique eadem sua coniuge, propter quam de maxima paupertate conualuerat, derelicta, cum Valuisindula concubina, præstito iureiurando vt eam nuptialiter fumeret, nuper effugit, & in omnibus iniquitatibus cum nominatis suis complicibus conspirauit. Sed & Constantinam præfati Gregorii nomenclatoris filiam, quæ primo per consensum patris, sub conditione iurifurandi, legaliter Cessario Pipini potentissimi vestararii filio copulata, dein consumptis omnibus foceri sui diuitiis, viuentem & valentem sponsum suum sine vlla legali disquisitione deseruit, & ad Gratiani Gregorii magistri militum filii nuptias publice conuolauit: postremum cum alio fugere gestiens incestum commisit, ex quo prægnans in-

uenta prædictum Gratianum Gregorii filium maritum suum relinquens, cum rapacibus, periuris, sacrilegis, mœchis, fornicatoribus turpiter fornicatura discessit. Nisi intra diem decimum, id est III. Kalendas Maii præsentis nonæ indictionis, præsentiam suam nobis præfati, videlicet Gregorius, Stephanus, Georgius, & Sergius, simulque Constantina, congrue satisfacientes exhibuerint, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum Petri & Pauli, omni Christiana communionem priuatos, cum omnibus communicatoribus & fautoribus suis permanere decernimus. Et nisi post diem quintumdecimum, id est IV. Nonas Maii iam dictæ præsentis indictionis, simpliciter & humiliter nobis, imo ecclesiæ Dei, sæpediti scilicet Gregorius, Stephanus, Georgius, Sergius, & Constantina, purificaturi occurrerint, eos auctoritate & iudicio S. Spiritus, cum cunctis sibi communicantibus, perpetuo anathemate condemnamus. Hi vero qui ab omni se societate remouentes ad vnitatem sanctæ apostolicæ sedis redierint, communionis & benedictionis nostræ gratiam sibi reddendam esse confidant. His itaque auctoritate sancti Spiritus promulgatis, omnium vestrum generalitatem his apostolicis literis exhortamur, vt has literas per omnes diœceses vestras publice relegentes, & ad vicinas parœcias dirigentes, præfatorum depositorum, excommunicatorum, & anathematizatorum consortia, quasi venenum pestiferum declinetis: neque cum eis communicantibus in cibo, potu, siue colloquio communicetis. scientes eum qui eis, siue communicantibus eis, se in oratione, cibo, potu, colloquioque miscuerit, eadem excommunicationis & anathematis censura iuxta canonicum capitulum modis omnibus obligatum, nunquamque a nobis sine digna satisfactionis pœnitentia sibi fore communicandum. Optamus sanctitatem vestram in Christo nunc & semper bene valere. Data XI. Kalendas Maii. *Recitata in Synodo Pontigonensi.*

IOANNIS PAPÆ VIII. NOMINE SCRIPTA
AD PHOTIVM.

De processione Spiritus sancti.

Ioannes episcopus seruus seruorum Dei, Photio reuerendissimo & catholico fratri patriarchæ Constantinopolitano, gratiam desuper ad opera salutarem.

NON ignoramus quod nonnulli eorum, qui apud vos sunt pacis parum studiosi de nostra ecclesia & de nobis ipsis, veritate neglecta, male loquuntur. Resque eo progressa est, vt parum absit, quin tua fraternitas de nobis, & de iis qui nobis sunt subditi, male sentiat. Et illi quidem nacti sunt occasionem sicut etiam ego ipse affirmarem huiusmodi proposito satis congruam, veritas tamen ipsa, vt se habet, nullo pacto est adulterata, neque vitiata, vt procedens sermo rem manifestam faciet, & Deus hoc ipsum nobis suo testimonio desuper confirmabit. Verum illi instar eorum, qui vinum aqua miscent & adulterantur, nonnulla a seipsis falsa fingentes & excogitantes adhibent. Oportet enim vt dæmon qui ab initio mali opifex fuit, & inter nos & Deum inimicitias posuit, ac deinde nostrum primum parentem a Dei amore separauit, & creatori suo inimicum illum constituit, etiam nunc aliquos habeat sui ministros, & hos ipsos impellat, vt inter ecclesias scandalum aliquod concitent.

Ego vero ad Deum potius auctorem & largitorem oculos dirigens, qui inimicitias etiam in cruce sua morti tradidit, pro viribus illorum hominum qui malis delectantur, ora obstruere contendo. Et hac de causa etiam antequam tua fraternitas aliquid mihi significet, hæc tibi manifesta facere decreui, vt de rebus nostris satis edoctus, aures minus præbeas iis, qui contendere & conuitari student: sed ipsos reiicias potius & respuas, efficias præterea, vt alii eorum verbis fidem non adhibeant.

Nouit etiam tua fraternitas, quod cum nuper ad nos accessit qui a te missus est, & de sancto symbolo nos consuluit, quomodo inuenit nos illud inconcussum, sicut nobis ab initio traditum est, conseruare, neque aliquid addidisse, vel detraxisse, cum recte nouerimus, quod eos qui talia facere

audent grauis condemnatio expectat. Reuerentiæ itaque tuæ iterum significamus, vt de hac additione in symbolo (ex Filio scilicet) tibi satisfaciamus, quod non solum hoc non dicimus, sed etiam quod eos qui principio hoc dicere sua insânia ausi sunt, quasi transgressores diuini verbi condemnamus, sicut theologiæ Christi Domini euersores, & sanctorum pontificum, & reliquorum sanctorum patrum qui synodice conuenientes sanctum symbolum nobis tradiderunt, & vna cum Iuda illos collocamus, quod eadem ipsa quæ ille patrare non sunt veriti; non quia dominicum corpus morti tradiderunt, sed quia Dei fideles, qui sunt eius membra, schismate segregarunt, & inuicem diuiserunt; & ita æterno igni illos præcipites dantes, & multo magis seipsum, vt fecit prædictus Iudas indignus Christi discipulus, suffocarunt.

Arbitramur autem tuam reuerentiam recte nosse, cum sis sapiens & doctrina præditus, quod dum, vt reliqui nostri episcopi nobiscum idem sentiant, totis viribus contendimus, non mediocrem id nobis molestiam affert. Et reuera rem adeo grauem tam cito commutare, nullus id facere posset, licet breui tempore ortum habuerit, nec multorum annorum spatio fuerit confirmata. Et hac de causâ rationi congruum nobis visum est, ne violenter aliquis cogatur a vobis additionem illam dimittere, quam ipse adiecisse symbolo se nouerit, sed potius mansuetudine aliqua huiusmodi homines admonere, & paulatim a blasphemia reuocare. *Pascite*, inquit summus apostolorum Petrus, *qui in vobis est gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontanee, neque vt dominantes in clericis, sed forma facti gregis.* Qui igitur ita nos accusant, ac si talia male sentiamus, non iure nos accusant. Tuam itaque decet fraternitatem, neque scandalum aliquod aduersus nos pati, neque a reliquo ecclesiæ corpore proscindi, sed potius nobiscum fidei agones sustinere cum prudentia & longanimitate; & alios qui a veritate declinauerunt, ad illam amplectendam reuocare, vt pro his eandem nobiscum mercedem recipias. Vale in Domino, reuerendissime & catholice frater.

N O T A.

^a *Epistola*] Photius inter alias etiam hanc Ioanni papæ affingens calumniam, quasi eadem cum Græcis de Spiritus sancti processione

Calumniæ
de processione Spiritus

Bbb iij

tus sancti a
Photio
Ioanni pa-
pæ obiecta
refutatur.

senferit, finxit hanc epistolam sub nomine Ioannis papæ VIII. ad se Photium scriptam, de processione Spiritus sancti: quam vel ab ipso Photio, vel alio quodam effictam esse oportet. His enim temporibus in Romana ecclesia absque aliqua ambiguitate vsu receptum fuisse, vt Spiritus sanctus a Patre Filioque procedere diceretur, post alias ea imprimis ratione manifeste probatur, quod Ioannes sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus scribens ad hunc ipsum Ioannem pontificem quatuor a se elaboratos libros vitæ sancti Gregorii papæ, vbi agit de dialogis ab eo scriptis, & in Græcum a Zacharia papa translatis, iuste queritur, quod cum ipse sanctus Gregorius in eis asseruerit disertis verbis, Spiritum sanctum a Patre Filioque procedere, illi textum corruperint, illaque verba *Filioque* abradendo inde abstulerint; illos magnopere redarguens, quod audacter nimis sicut & impudenter sancti Gregorii textum ita corruperint: plane significans Romanam ecclesiam nihil diuersum ab ipso sancto Gregorio sentire, nec Ioannem, ad quem scribit, ab ea sententia discrepare. Vide quæ dicam infra in notis Conciliabuli pseudo-octauæ, verbo *Conciliabulum*.

FRAGMENTA QVÆDAM
ALIARVM EPISTOLARVM
IOANNIS PAPÆ VIII.

Quod sacerdos homicida non potest in sacerdotio manere.

Cennemoco episcopo Venetensi.

dist. 50. Mi-
ror minus.

MIROR minus doctam scientiam tuam sacerdotem putare post perpetratum homicidium posse in sacerdotio ministrare: imo, quod est peius, nobis suadere velle, vt ipsi tali præsumptioni præberemus assensum. Quis enim tam demens, tamque peruersi sensus, tale quid æstimaret, vel post quantamcumque pœnitentiam concedendum, cum omni sit canonicæ disciplinæ contrarium? Debet ergo sacerdotio priuatus lacrymarum fonte flagitium tam immane diluere: vt talibus saltem remediis curatus, salutis possit inuenire suffragium.

Communione priuetur sponsa, nisi raptorem deferere,
& ad sponsum suum redire voluerit.

Rostagno archiepiscopo Arelatensi.

27. q. 2.
Atho præ-
sentium.

Atho præsentium lator, dum in nostro seruitio fideliter

excubaret, quemdam virum feminam sibi desponsatam queritur rapuisse. Et ideo fraternitas tua, auctoritate nostra suffulta, suffraganeos suos episcopos præsentialiter conuocet: sicque vnanimi sententia, si sponsam huic raptor non reddiderit, tam idem, quam rapta, si ad sponsum pristinum remeare noluerit, omni communione priuentur.

De examinanda causa cuiusdam presbyteri.

Sigibodo archiepiscopo Narbonensi.

Præsentium literarum gerulus, sedi apostolicæ præsens ^{Iuo part. 10. cap. 16.} tatus, se presbyterum esse querula & lamentabili voce perhibuit, & a sanctitati tuæ subiectæ diœceseos episcopis ab officio presbyteratus suspensum, & aliis quibusdam episcopis usque ad speciale iudicium nostrum submissum, pro eo quod, inquit, factò tumultu, quidam se apprehensum, & a terra brachiis subleuatum, in proprium fratrem forti iactauerit impetu, vt idem germanus suus tanti * operis male impulsus in terram ruerit, & prostratus atque oppressus vitæ flatum violenter amiserit. Denique illi reuerendi antistites, cum sibi, vt iste retulit, res in dubium veniret, vtum commissio sibi dudum carere, nec ne, penitus debuisset officio, non ipsi hanc deliberare, sed nostro decerni & diffiniri iudicio voluerunt. Sed tunc hoc solenniter agerent, si primum ipsi plenario, & ex Canonibus in causa presbyteri delegato iudicio, quatuor deputatis ex venerandis decretis & legibus personis præsentibus, hanc ventilassent, & subtili examine discussissent: vt ita facta scripto relatione, si quid dubium sibi seu difficile ingessisse videretur, nostrum super hoc more prisco decretum exposcerent. At vbi nobis & persona relatoris incognita, & nullo episcoporum scripto commendatio approbata est, & rursus vbi nulla est accusatoris obiectio, nec accusati reatus confessio, nec fidelium comprobatio testium, nos nec illius solius narrationi creduli esse possumus, nec rursus in eum definitiuam damnationis sententiam proferre valemus. Ergo saltem nunc fraternitas tua metropolitani iure potita, ex episcopis sub se degentium vel vicinorum sex, vna cum episcopo, cuius est iste parœciæ, sibi socians, tantum negotium subtili ventilet discussionis ventilabro, &

* Vig. p. 6.
denu. ma.
lo

384 IOANNIS PAPÆ VIII. EPISTOLÆ.
inuento quod iustum est canonice decernat, & communi
fratrum censura diffiniat.

Pallium, nisi post consuetam fidei professionem,
dari non debet.

Vviliberto Coloniensi archiepiscopo.

Dist. 100.
cap. Optatum.

Optatum tibi pallium nunc conferre nequiuimus, quia
fidei tuæ paginam minus, quam oporteat, continere repe-
rimus: cum videlicet in ea nullam sanctarum vniuersalium
Synodorum, in quibus fidei nostræ symbolum contine-
tur, nec decretalium pontificum Romanorum constitu-
torum, secundum morem, feceris mentionem: sed nec il-
lam propria subscriptione munieris, nec aliquem qui hanc
iureiurando firmaret miseris.

CONSTITVTIO IOANNIS PAPÆ VIII.

De iure Cardinalium.

Itemque ex nostra præfenti constitutione bis in mensē
vel eo amplius, vel apud illum vel illum titulum, siue
apud illam vel illam diaconiam, siue apud alias quolibet
ecclesias vos conuenire mandamus. Et ob vestram & infe-
riorum clericorum vitam, & mores, & qualitates, & habi-
tus vestium perscrutandum, & qualiter quilibet præpositi
se erga subditos habeant, vel quod subditi suis præpositis
non obediant, & ad quæque illicita amputanda, clerico-
rum quoque & laicorum querimonias, quæ ad nostrum
iudicium pertinent, quantum fieri potest, definiendas.
Quippe cum sicut nostram mansuetudinem Moyse, ita &
vestram fraternitatem septuaginta seniorum, qui sub eo-
dem causarum negotia diiudicabant, vicissitudinem gere-
re, certum habeamus. Item monasteria abbatibus viduata
& abbatum, nostra præcedente conscientia, substitutio-
nem his qui sunt inter nos, vel fuerint monasticæ profes-
sionis, disponenda committimus.

Propter sollicitudinem autem ecclesiarum & clerico-
rum earundem disciplinam, siue laicorum querimonias
definiendas, bis in hebdomada ad sacrosanctum palatium,
iuxta decreta prædecessoris nostri Leonis quarti, vos con-
uenire mandamus.

Item sancimus de parochiis nostris, quantumque pon-
tifici

tifici competit, pontificali beneficio vos in perpetuum possidere, & in principalibus ecclesiis iuxta primatum vestræ consecrationis vicissim officia diuina peragere, & earum oblationibus, salua semper cardinalium diaconorum prisca consuetudine, æqualiter participare tam propter vsus vestrum, quam in ecclesiarum vestrarum luminarium concinnationes.

ANNO
CHRISTI
873.

CONCILIVM CABILONENSE
IN ECCLESIA SANCTI LAURENTII
trans Ararim celebratum anno Christi DCCCLXXIII.

SYNODI huius meminit Petrus a sancto Juliano in historia rerum Cabilonensium, ad eamque conuenisse narrat Remigium Lugdunensem & Adonem Viennensem archiepiscopos, Liudonem Aedunensem, Girboldum Cabilonensem, & Bernardum Matifconensem episcopos, Leuboinum item chorepiscopum Lugdunensem, cum abbatibus & clericis ac monachis permultis. Meminit & decreti ab ea conditi de ecclesia sancti Laurentii, in qua Synodus agebatur, cum de ea quæreretur, liberane ac sui iuris esset, an sancti Marcelli ecclesiæ, quod ista contendebat, potestati obnoxia. Qua de re quid statutum sit a Synodo, non declarat. Decreto autem appositam fuisse notam testatur anni Caroli Calui regis in Lotharii nepotis sui regno tertii, qui incidit in annum regni eius XXXIII. Christi DCCCLXXIII.

CONCILIVM SILVANECTENSE,
IN QVO EPISCOPI DVARVM PROVINCIARVM,
Senonensis ac Rhemensis, Caroli regis iussu congregati, Carlomanum eius filium clericum, ob varias grassationes & perduellionem, diaconi gradu deiecerunt, laicæque communioni reddiderunt, anno Christi DCCCLXXIII.

CAROLOMANNVM Caroli Calui regis filium, Meldensis ecclesiæ diaconum, in custodiam, propter rebellionem &
Concil. Tom. 24. Ccc